VIII

YEŞİLİN KIZI ANNE

EPHESUS

L. M. Montgomery

L. M. Montgomery

YEŞİLİN KIZI
ANNE

8

EPHESUS®

YEŞİLİN KIZI ANNE - 8

Orijinal Adı: Rilla of Ingleside #8
Yazarı: L. M. Montgomery

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Güneş
Yayına Hazırlayan: Görkem Kankavi
Editör: Nur Taşdöndüren
Düzelti: Aydan Yalçın
İllüstrasyon: Sezen Özyıldız
Sayfa Tasarımı: Gürkan Ademir

Basım Yılı: Mayıs 2021
ISBN: 978-625-7382-15-1
Yayınevi Sertifika No: 40169

© L. M. Montgomery, 1908

Ephesus Yayınları, Mürekkep & Divit Yayın Grubunun tescilli markasıdır.

Baskı: Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic. A.Ş.
Maltepe Mah. Gümüşsüyü Cad. Dalgıç Çarşısı Apt. No: 3/4
Zeytinburnu/İstanbul
Tel: 0(212) 613 17 33
Sertifika No: 46025

Yayımlayan
Mürekkep Divit Bas. Yay. San. Dış Tic. Ltd. Şti.
Gültepe Mahallesi Şahinler Sokak No:2/1
Küçükçekmece / İstanbul
Tel: 444 0 454
www.ephesusyayinlari.com / iletisim@ephesusyayinlari.com

BÖLÜM 1

GLEN'DEN SON HABERLER VE DİĞER MESELELER

Gökyüzü bulutlu ve altın sarısıydı; sıcak ve güzel bir öğleden sonraydı. Ingleside'ın geniş salonunda oturan Susan Baker'ın keyfi yerindeydi. Saat dört olmuştu ve sabah saat altıdan beri hiç durmadan çalışan Susan bir saatlik dedikodu molasını hak ettiğini düşünüyordu. O gün mutfaktaki işler yolunda gittiği için Susan çok mutluydu. Dr. Jekyll, Bay Hyde'a dönüşmemiş ve kadının sinirleri bozulmamıştı. Oturduğu yerden hayatta ona en çok gurur veren şeyi görebiliyordu: Kendi elleriyle diktiği ve Glen St. Mary'de daha önce hiç görülmemiş kadar güzel açan bordo, toz pembe ve kar beyazı şakayıklar.

Susan, Bayan Marshall Elliott'ınkiler kadar şık, yeni bir siyah bluz giymiş ve etrafında on iki santim genişliğinde beyaz fırfırları olan, kolalı beyaz bir önlük takmıştı. Güzel giyinmiş olmanın verdiği özgüvenle *Daily Enterprise* gazetesini almak için kapıyı açtı ve Bayan Cornelia'nın az önce bahsettiği, Ingleside'taki herkesin adının geçtiği, "Glen Notları" köşesine göz atacaktı. *Enterprise*'ın manşeti, büyük ve kalın puntolarla yazılmış Saraybosna adındaki garip bir yerdi. Bu garip yerde Arşidük Ferdinand ile ilgili bir olay yaşanmıştı. Susan böyle alakasız konularla ilgilenmiyordu. O gerçekten çok önemli olan başka bir haberin peşindeydi. Ah, haber de buradaydı işte: "Glen St. Mary'den Notlar." Susan hevesle oturup yazılanları yüksek sesle okumaya başladı.

Anne Blythe ile konuğu Bayan Cornelia -ya da Bayan Marshall Elliott- verandaya açılan kapının yanında oturmuş sohbet ediyordu. Serin rüzgâr bahçedeki çiçeklerin mis gibi kokularını içeriye kadar taşıyordu. Asmaların olduğu köşeden Rilla, Bayan Oliver ve Walter'ın neşeli kahkahaları yankılanıyordu. Rilla Blythe'ın olduğu her yerde kahkaha olurdu.

Salonda biri daha vardı; kanepede kıvrılmış yatan ve evin önemli bir üyesi olmuş bu yaratık, belki de Susan'ın o evde nefret ettiği tek canlıydı.

Kediler gizemli hayvanlardı ama bu "Dr. Jekyll ve Bay Hyde" denen kedi -ona kısaca "Doktor"diye sesleniyorlardı- esrarengizlikte bir numaraydı. Çift karakterli ya da Susan'ın tabiriyle, şeytan tarafından ele

geçirilmiş bir kediydi. Hayvanın varlığı bile insanı rahatsız ediyordu. Bundan dört yıl önce Rilla Blythe'ın çok sevdiği bir kedi yavrusu vardı. Kar gibi bembeyaz olan bu kedinin kuyruğunda siyah bir benek bulunurdu. Rilla bu hayvana, Jack Frost ismini takmıştı. Susan, Jack Frost'u hiç sevmezdi. Nedenini ise kimse anlamamıştı.

Bir keresinde, "Bu sözümü bir yere yazın, sevgili Bayan Blythe," demişti. "Bu kedi başımıza bela olacak."

"Neden öyle düşünüyorsun?" diye sormuştu Anne.

"Düşünmüyorum… Biliyorum," demişti Susan kendinden emin bir şekilde.

Jack Frost, Susan dışında, tüm Ingleside halkının gözdesiydi. Çok temiz, çok terbiyeli bir kediydi. Bembeyaz tüylerinin üzerinde tek bir leke bile göremezdiniz. Çeşitli şekillerde mırlar ve miyavlardı. İkiyüzlü de değildi.

Derken evde büyük bir trajedi yaşandı: Jack Frost yavruladı!

O an Susan'ın zafer kazanmış gibi bir eda takındığım fark etmemek imkânsızdı. Hep bu kedinin başlarını belaya sokacağını ısrarla söylememiş miydi? İşte artık herkes bunu kendi gözleriyle görmüştü!

Rilla yavrulardan birini kendine sakladı. Bu simsiyah tüylerinin üzerinde turuncu çizgileri olan, kocaman, saten gibi altın sarısı kulaklara sahip bir yavruydu. İsmini Goldie koydu. Bu isim, büyüdüğünde şeytani ve sinsi bir kediye dönüşeceği asla tahmin edilemeyen bu tatlı mı tatlı yavru için hayli uygun bir isimdi. Susan, herkesi o tuhaf Jack Frost'un yavrularına karşı uyardı çünkü o kötü kedinin hiçbir yavrusundan hayır gelmezdi. Ama Susan'ın uyarılarına kimse kulak asmadı.

Blythelar, Jack Frost'u erkek bir kedi olarak görmeye o kadar alışmışlardı ki, bu huylarından bir türlü vazgeçemiyorlardı. Dolayısıyla kedi aslında dişi olsa bile, ona erkekmiş gibi seslenmeye devam ettiler. Rilla, Jack'in yavrularından söz ederken erkek iyelik sıfatı* kullandığında tüm konuklar irkiliyor ya da şaşırıyordu. Rilla bazen de Goldie'ye kızar ve hayvana, "Annene git de hemen tüylerini temizlesin," derdi.

*** İngilizcede şahıs zamirleri (ben, sen, o, vb.) ve iyelik sıfatları (benim, senin, onun, vb.) cinsiyete göre ayrılır. Rilla, Jack Frost ve yavrularından bahsederken "he/his" kullanıyor, oysa kedi dişi olduğu için "she/her" kullanması gerekir [Çevirmen Notu].**

“Doğru bir şey değil bu, sevgili Bayan Blythe,” diye dert yanardı Susan. Kendisi genelde Jack’e “beyaz canavar” diye hitap ederdi. Beyaz canavar kışın kazara zehirlendiğinde evde sadece o üzülmedi.

Goldie bir yıl içinde o kadar asi ve tuhaf bir kediye dönüştü ki, o süreçte Stevensonın hikâyesini okuyan Walter, hayvanın adını “Dr. Jekyll ve Bay Hyde” olarak değiştirdi. Kedi, Dr. Jekyll iken oldukça sevgi dolu, yumuşak başlı, yastıklara kıvrılıp uyumayı, kendisine dokunulmasını seven ve tüyleri okşandığında âdeta sevinçten parlayan bir hayvana dönüşürdü. Özellikle sırt üstü yatıp krem rengi boynunun yavaş yavaş okşanmasına bayılır, bu sırada büyük bir keyifle mırıldanırdı. Mırıldaması çok değişikti. Ingleside’daki hiçbir kedi onun gibi mırıldamazdı.

Bir gün Gilbert kedinin melodik mırıltısını dinlerken, “Bu kedinin mırıltısına çok özeniyorum,” dedi. “Dünyanın en mutlu sesi bu olabilir.”

Kedi o kadar yakışıklıydı ki… Her hareketinde bir asalet vardı. Duruşu muhteşemdi. Uzun, koyu renk kuyruğunu ayaklarına dolar ve tıpkı sfenksler gibi verandada oturup uzun uzun etrafı seyrederdi.

Fakat hayvan Bay Hyde’a dönüştüğünde -ki genelde yağmurdan ya da rüzgârlı havalardan önce öyle olurdu- vahşileşirdi. Bakışları bile değişirdi. Bu değişim aniden gerçekleşirdi. Bir anda olduğu yerden sıçrayarak, kendisini şefkatle seven elleri acımasızca ısırabilirdi. Tüyleri daha da kararır, gözlerinde şeytani bir ışıltı belirirdi. O kedide dünya dışı bir güzellik vardı. Bu değişim alacakaranlıkta olursa, Ingleside halkı ondan çok korkardı. Böyle zamanlarda kedi korkunç bir canavara dönüşür ama Rilla yine de onu savunarak, aslında “çok tatlı ama sinsi bir kedi” olduğunu söylerdi. Hayvanın sinsi olduğuna zaten şüphe yoktu.

Dr. Jekyll taze süte bayılırdı ama Bay Hyde süte dilini bile sürmez, hemen etin üzerine atlardı. Dr. Jekyll merdivenlerden o kadar sessiz inerdi ki kimse onun geldiğini duymazdı ama Bay Hyde tıpkı bir insan gibi yürürdü. Hatta Susan’ın evde yalnız olduğu bazı akşamlarda hayvan onun ödünü kopartırdı. Mutfağın ortasına oturup o korkunç gözlerini bir an bile kırpmadan, tam bir saat boyunca Susan’ı izlerdi. Bu durum kadının sinirlerini fena halde bozar ve sabır taşı çatlayan kadın sonunda hayvanı kapı dışarı ederdi. Bir keresinde ona bir dal fırlatmaya cüret etmiş, bunun üzerine hayvan vahşice Susan’ın üzerine atlamıştı. Kapıdan koşarak kaçan Susan bir daha Bay Hyde’a asla bulaşmadı. Kedi Doktor Jekyll’a dönüşüp kendisini sevmesi için tatlı tatlı Susan’ın peşinden koştuğunda bile, kadın kediye yüz vermedi.

“Bayan Faith Meredith, Gerald Meredith ve James Blythe’ın arkadaşları,” diye sanki ağzında çok leziz bir lokma varmış gibi, isimleri vurgulayarak okuyan Susan, “onların birkaç hafta evvel Redmond Üniversitesi’nden eve dönüşlerini neşeyle karşıladı. 1913’te beşerî bilimler fakültesinden mezun olan James Blythe, tıp fakültesindeki ilk senesini bitirdi,” diye devam etti.

“Faith Meredith şimdiye dek gördüğüm en güzel kıza dönüştü,” dedi örgüsünden başını kaldıran Bayan Cornelia. “Rosemary West’in gelişinden sonra o çocukların uslandıklarını görmek muhteşemdi. Bir zamanlar ne kadar yaramaz oldukları çoktan unutuldu bile. Anne, tatlım, sen neler yaptıklarını hatırlıyor musun? Rosemary’nin onlarla bu denli iyi anlaşması gerçekten sürpriz oldu. Onların üvey annesi değil de dostları sanki. Hepsi onu çok seviyorlar. Una ise ona hayran; bu yüzden de minik Bruce’a çok düşkün. Fakat o çocuk Ellen teyzesini andırıyor. Sen teyzesine bu kadar benzeyen başka bir bebek daha görmüş müydün? Teyzesi gibi esmer ve sempatik. Rosemary’ye hiç benzemiyor. Zaten Norman Douglas da o her zamanki kaba saba tavrıyla, Bruce’un Ellen ile kendisi için yaratıldığını ama Rosemary’nin yanlışlıkla onu yanına aldığına dair espriler yapıyor.”

“Bruce, Jem’e bayılıyor,” dedi Anne. “Buraya geldiğinde Jem’in peşinden hiç ayrılmıyor, o simsiyah kaşlarının altından sürekli Jem’e bakıyor. Jem için her şeyi yapacağına gönülden inanıyorum.”

“Jem ile Faith sevgili olacaklar mı sence?”

Anne gülümsedi. Bir zamanlar tam bir erkek düşmanı olarak bilinen Bayan Cornelia, son zamanlarda çöpçatanlığa merak sarmıştı.

“Henüz sadece yakın arkadaşlar, Bayan Cornelia.”

“Çok yakınlar, inan bana,” dedi Bayan Cornelia imalı bir şekilde. “O gençlerin neler yaptıkları kulağıma geliyor.”

“Mary Vance sayesinde haberinizin olduğundan hiç şüphem yok, Bayan Marshall Elliott,” dedi Susan. “Fakat bence çocuklar için böyle çöpçatanlık yapmak hoş bir şey değil.”

“Çocuk mu? Jem yirmi bir, Faith ise on dokuz yaşında,” diye surat astı Bayan Cornelia. “Şunu unutma ki dünyadaki tek yetişkin biz ihtiyarlar değiliz.”

Yaşıyla ilgili her türlü imaya hayli bozulan Susan -buna kibrinden değil, insanların çalışamayacak kadar yaşlı olduğunu düşünmelerini istemediğinden kızıyordu- notlara geri döndü:

Carl Meredith ile Shirley Blythe geçen cuma akşamı, Queens Academy'den evlerine geri döndü. Anladığımız kadarıyla Carl, gelecek yıl rıhtımdaki okulda işe başlayacakmış. Kendisinin hayli popüler ve başarılı bir öğretmen olacağından eminiz.

"Çocuklara böceklerle ilgili pek çok şey öğreteceğinden eminim," dedi Bayan Cornelia. "Artık Queens Academy mezunu olduğu için Bay Meredith ile Rosemary onun sonbaharda Redmond'a gitmesini istiyor ama Carl çok özgür ruhlu bir çocuk olduğundan üniversite parasını kendisi kazanmak istiyor. Çok iyi işler başaracaktır."

"*Son iki yıldır Lowbridge'de öğretmenlik yapan Walter Blythe görevinden istifa etti.*" diye okudu Susan. "*Kendisi sonbaharda Redmond'a gitmeyi planlıyor.*"

"Walter'ın bünyesi, Redmond'a gitmek için yeterince güçlendi mi?" diye sordu Bayan Cornelia tedirgin bir sesle.

"Sonbahara kadar hepimiz öyle olmasını umuyoruz," dedi Anne. "Temiz hava ve güneş bu yaz ona çok iyi gelecektir."

"Tifo atlatılması zor bir hastalıktır," dedi Bayan Cornelia şefkatle. "Özellikle de Walter gibi narin biri için. Bence bir yıl daha üniversiteye gitmese iyi olur. Gerçi çok da hırslı bir çocuk… Di ile Nan de gidecek mi?"

"Evet. Aslında ikisi de bir yıl daha öğretmenlik yapmak istiyor ama Gilbert sonbaharda Redmond'a gitmelerinin daha iyi olacağını düşünüyor."

"Buna çok sevindim. Böylece Walter'a göz kulak olup fazla çalışmamasını sağlarlar. Umarım," dedi Bayan Cornelia yan gözle Susan'a bakarak. "Birkaç dakika önce işittiğim azara rağmen Jerry Meredith'in, Nan'de gözü olduğunu söylemem sizi rahatsız etmez."

Susan kadını duymazdan geldi, Anne yine güldü.

"Sevgili Bayan Cornelia, elim kolum bağlı… Öyle değil mi? Etrafımda sevgili olmaya hazır pek çok kız ve erkek var. Bu konuları ciddiye alacak olsaydım yorulurdum. Ama almıyorum… Zaten büyüdüklerini kabul etmek yeterince zor geliyor. Boylu poslu iki oğluma da bakınca, onların bir zamanlar tombul, sevimli, gamzeli o tatlı bebekler olduğuna inanamıyorum. Sanki daha dün onları kucağımda öpüp kokluyor gibiydim, Bayan Cornelia. Daha dün, Jem o eski Rüya Evin görüp görebileceği en sevimli bebek değil miydi? Ama şimdi üniversiteye gidiyor ve kızlara kur yapıyor."

"Hepimiz yaşlanıyoruz," diye iç çekti Bayan Cornelia.

“Bana kendimi yaşlı hissettiren tek şey, Green Gables’tayken Josie Pye’in kışkırtmasıyla Barrylerin direğine tırmanıp düşerek incittiğim ayak bileğim,” dedi Anne. “Ne zaman rüzgâr esse bileğim sızlıyor. Romatizma olduğunu itiraf etmek istemesem de sızladığını söylemek zorundayım. Çocuklara gelince, tekrar okullarına dönmeden evvel Meredithler ile neşeli bir yaz geçirecekler. O kadar sevimli ve eğlenceliler ki! Bu evi neşeyle dolduruyorlar.”

“Shirley dönerken, Rilla da onunla birlikte Queens Academy’ye gidecek mi?”

“Buna henüz karar verilmedi. Bence gitmese daha iyi olur. Babası yeterince güçlü olmadığını düşünüyor, kuvvetli bir bünyeye sahip değil. Ama henüz on beşine basmamış bir kıza göre, fazla uzun boylu. Giderse de rahatsız olmam… Gerçi bu durumda kışın evde tek bir çocuk bile kalmamış olacak. Herhalde sıkılmamak için Susan ile bol bol kavga ederiz.”

Susan, Anne’e bakıp gülümsedi. “Sevgili Bayan Blythe ile kavga etmek mi?”

“Rilla gitmek istiyor mu peki?” diye sordu Bayan Cornelia.

“Hayır. Doğruyu söylemek gerekirse, evlatlarımın arasında hırslı olmayan tek kişi Rilla. Keşke biraz daha hırslı olsaydı. İdealleri yok… Tek derdi iyi vakit geçirmek.”

“Neden geçirmesin ki, sevgili Bayan Blythe?” diye haykırdı, Ingleside çocukları hakkında kendi anne ve babalarından bile olsa tek kötü bir şey duymaya asla katlanamayan Susan. “Genç bir kız iyi vakit geçirmeli, bu konuda ben elimden ne gelirse yapıyorum. Zaten ileride Latince ya da Yunanca ile boğuşacak çok vakti olacak.”

“Biraz sorumluluk duygusunun olmasını isterdim, Susan. Sen de onun azıcık kibirli biri olduğunu gayet iyi biliyorsun.”

“Bunun için sağlam bir sebebi var ama,” dedi Susan. “Rilla, Glen St. Mary’nin en güzel kızı. Sizce bütün MacAllisterlar, Crawfordlar ya da Elliottlar dört nesildir Rilla’nınki gibi güzel bir cilde sahip olabildiler mi? Olamadılar. Hayır, sevgili Bayan Blythe ben haddimi aşmam ama sizin de Rilla’yı eleştirmenize izin veremem. Şu haberi bir dinleyin, Bayan Marshall Elliott…”

Susan, çocukların aşk hayatlarıyla ilgili yaptığı eleştiriye karşılık Bayan Cornelia ile eşitlenme şansı bulmuştu. Haberi büyük bir zevkle okudu.

"*Miller Douglas, Batıya gitmemeye kara verdi. Prens Edward Adası'nın kendisine yeteceğini ve teyzesi Bayan Alec Davis ile çiftçiliğe devam edeceğini söyledi*"

Susan heyecanla Bayan Cornelia ya baktı.

"Duyduğuma göre Bayan Marshall Elliott, Miller Mary Vance'le flört ediyormuş."

Bu kurşun Bayan Cornelia'nın zırhını delip geçti. Dolgun yüzü birden kızardı.

"Miller Douglas'ın Mary'nin etrafında dolaşmasına izin vermem," dedi. "O çocuk düşük bir aileden geliyor. Babası Douglaslar tarafından dışlanmıştı -Miller'ı da hiçbir zaman aileden saymadılar- annesi de rıhtımda yaşayan o korkunç Dillonlardan biriydi."

"Duyduğum kadarıyla Bayan Marshall Elliott, Mary Vance'in ailesi de aristokrat sayılmaz."

"Mary Vance çok iyi yetiştirilmiş zeki ve yetenekli bir kız," diye çıkıştı Bayan Cornelia. "Kendisini Miller Douglas'ın kollarına atmaz, inan bana! Bu konu hakkındaki fikrimi çok iyi biliyor ve şimdiye dek bana hiçbir konuda itiraz etmedi."

"Bence endişelenmenize gerek yok, Bayan Marshall Elliott çünkü Bayan Alec Davis de bu konuya en az sizin kadar soğuk bakıyor ve ailesinden hiç kimsenin Mary Vance gibi isimsiz biriyle evlenemeyeceğini söylüyor."

Susan çok iyi bir gol attığını düşünmenin verdiği rahatlıkla gazeteye geri döndü ve notları okumayı sürdürdü.

"*Bayan Oliver'ın bir yıl daha öğretmenlik yapacağını duymaktan çok mutlu olduk. Bayan Oliver çoktan hak ettiği yaz tatilini Lowbridge'deki evinde geçirecek*."

"Gertrude'un kalmasına çok sevindim," dedi Anne. "Yoksa onu çok özlerdik. Üstelik Rilla'nın üzerinde çok büyük bir etkisi var. Rilla ona tapıyor. Aralarındaki yaş farkına rağmen, ikisi çok iyi arkadaşlar."

"Ben onu evlenecek sanıyordum."

"Öyle söyleniyordu ama düğün galiba bir yıl ertelendi."

"Genç adam kim?"

"Robert Grant. Kendisi Charlottetown'da avukat. Umarım Gertrude çok mutlu olur. Acılarla dolu bir hayatı olmuş, bu yüzden çok hassas biri. Gençlik aşkı vefat etmiş ve dünyayla bir başına mücadele ediyor. Hayatına

giren bu yeni aşk muhteşem bir şey, hatta kız bile buna inanmakta güçlük çekiyor. Evlilik tarihleri ertelenince çok üzülmüş ama bu kesinlikle Bay Grant'in suçu değil. Babasının arazisi ile ilgili bir takım karışıklıklar ortaya çıkmış -babası geçen kış ölmüştü- ve bunlar çözülene kadar da evlenemez. Gertrude bunun kötü şans olduğuna ve mutluluğun hâlâ kendisini bulmakta zorlanacağına inanıyor sanırım."

"İnsanın tüm umudunu bir adama bağlaması çok mantıksız, sevgili Bayan Blythe," dedi Susan.

"Bay Grant de ona Gertrude'un kendisine âşık olduğu kadar âşık, Susan. Konu umudunu kime bağladığı değil, kızın bahtsız kaderi. Kaderine sanki mistik bir düğüm atılmış da çözülemiyor. Bazıları onun batıl inançlı olduğunu söylüyorlar. Rüyalarla ilgili garip inançları var ama bununla dalga geçmemiz doğru olmaz. Ben de kızın bazı rüyalarını -aman Gilbert böyle konuştuğumu duymasın- biraz garip buluyorum. İlgini bu kadar çeken şey nedir, Susan?"

Susan bir çığlık attı.

"Şunu dinleyin, sevgili Bayan Blythe. '*Bayan Sophia Crawford, Lowbridge'deki evinden vazgeçip yeğeni Bayan Albert Crawford ile yaşayacakmış*.' Sophia benim kuzenim, sevgili Bayan Blythe. Onunla küçükken kavga edip küstük ve bir daha da hiç konuşmadık. Pazar Okulu'nun 'Tanrı Sevgidir' yazılı kartlarından gül desenli olanını paylaşamamıştık diye tartışmıştık. İşe bakın, şimdi tam karşımızdaki eve taşınacakmış."

"Onunla barışman gerekir, Susan. İnsan komşularıyla küs kalmamalıdır."

"Kavgayı başlatan kuzen Sophia idi, bitirmek de ona kalmış. Eğer bana bir adım atarsa ben ona on adım atacak kadar iyi bir Hıristiyan olurum. O, pek neşeli biri değildir, hayatı boyunca hep surat asmıştır. Onu en son gördüğümde yüzünde binlerce kırışık vardı. Surat asıp endişelenmekten sanırım… İlk eşinin cenazesinde gözyaşlarına boğulmasına rağmen bir yıldan daha kısa sürede tekrar evlenmişti. Bir sonraki haber geçen pazar akşamı kilisemizde yapılan ayini anlatıyor. Dekorasyon gerçekten çok güzeldi."

"Bundan söz etmişken, Bay Pryor kilisede çiçek bulunmasına şiddetle karşı çıkıyor," dedi Bayan Cornelia. "O adam Lowbridge'den buraya taşındığı anda başımıza bela olacağını söylemiştim. Onu asla kilise

kuruluna dahil etmemeliydik… Büyük bir hata yaptık ve inanın bana, çok pişman olacağız! Eğer kızlar kürsüyü otlarla kirletmeye' devam ederse bir daha kiliseye gelmeyeceğini söylemiş."

"Kilise, Bıyıklı Ay denen o adam gelmeden önce de gayet iyi idare ediyordu, o giderse de gayet iyi idare edecektir," dedi Susan.

"Ona kim bu tuhaf lakabı takmış ki?" diye sordu Anne.

"Kendimi bildim bileli, Lowbridge'de herkes ona arkasından böyle seslenir, sevgili Bayan Blythe… Herhalde yüzü toparlak ve kırmızı olduğu içindir. O tombul yüzündeki bıyığı da kedilerinkini andırıyor. Gerçi hiç kimse bu lakabı onun yüzüne karşı söylemez. Ama bıyıklarından daha kötü bir şey varsa, sevgili Bayan Doktor, o da Bay Pryorın çok geçimsiz ve garip fikirlere sahip bir adam olması. Tabii şimdilerde kilisenin bir üyesi ve herkes onun çok dindar biri olduğundan bahsediyor fakat ben yirmi yıl önceki halini çok iyi hatırlıyorum, sevgili Bayan Blythe. İneğini Lowbridge Mezarlığında otlatırken yakalanmıştı. Evet, bunu hiç unutmadım ve o, dua toplantısında her konuştuğunda aklıma hep bu olay geliyor. Her neyse, haberlerin hepsi bu kadar. Gazetede başka önemli bir haber de yok. Yabancılarla alakalı haberler asla ilgimi çekmez. Öldürülen şu Arşidük kimmiş ki?"

"Bize ne bundan?" dedi kaderin ta o zamandan itibaren kendilerine hazırladığı kötülüğün farkında bile olmayan Bayan Cornelia. "Şu Balkanlar denen yerde birileri daima ölür veya öldürülür zaten. Bu onlar için olağan bir durum ve bence bizim gazetelerimizin bu haberleri basmaması gerekir. *Enterprise* gittikçe artırdığı şu büyük puntolu manşetleriyle beni çok şaşırtıyor doğrusu. Neyse, benim eve gitmem lazım. Hayır, Anne, yemeğe kalmamı isteme benden. Marshall ben evde yokken yemek yemiyor. Tam erkeklere özgü bir davranış! O yüzden artık gideyim. Tanrım Anne, bu kedinin nesi var böyle? Yoksa yine öfke nöbeti mi geçiriyor?" Tam bu sırada kedi, Bayan Cornelia'nın bacaklarına saldırıp kulaklarını arkaya doğru yatırdı ve kadına tısladığı gibi pencereden dışarıya fırladı.

"Yok, hayır. Sanırım Bay Hyde'a dönüşüyor… Bu da gece ya yağmur yağacak ya da sert bir fırtına kopacak demektir. Kedi değil sanki hava durumu!"

"Mutfağıma yaklaşmadığı ve dışarıda durduğu sürece şikâyet etmiyorum," dedi Susan. "Ben de gidip yemeği hazırlayayım. Evimiz şu an o kadar kalabalık ki sofrada çok neşeli vakit geçiriyoruz."

BÖLÜM 2

SABAH ÇİYİ

Ingleside'ın bahçesi altın renkli güneş ışığı ve pırıl pırıl gölgelerle doluydu. Rilla Blyrhe büyük çam ağacının altındaki hamakta sallanıyor, Gertrude Oliver kızın yanında ağacın köklerine oturuyor, Walter da çimenlere yayılmış yatarak yüzyıllar evvel yaşamış olan kahramanları ve güzellikleri gerçekçi bir şekilde gözünde canlandırdığı romantik bir hayal âleminde geziniyordu.

Rilla, Blythe ailesinin hâlâ küçük bebeğiydi. Aradan geçen yıllara rağmen herkes onu hâlâ minik bir kız gibi görüyor, büyüdüğüne inanmak istemiyordu. On beşine girmesine ramak kaldığı için yaşının on beş olduğunu söylüyordu. Boyu da en az Di ve Nan kadar uzundu. Ayrıca Susan onun neredeyse ablası kadar güzel olduğuna inanıyordu. Kocaman, hülyalı bakan ela gözleri, süt gibi bir teni, altın sarısı minik çilleri, çok asil bir şekilde havaya kaldırdığı yay gibi kaşları o güzel yüzüne insanları sorgulayan bir ifade katıyordu. Özellikle genç delikanlılar kızın bütün sorularını cevaplamak için yanıp tutuşurdu. Kahverengi saçlarının arasında kızıl teller vardı; dudağının üzerindeki küçük gamze sanki doğduğunda minik bir perinin kutsayarak oluşturduğu bir ize benziyordu. En yakın arkadaşlarının bile epey hayat dolu bir kız olduğunu asla inkâr edemeyecekleri biri olan Rilla, yüzünü çok beğenir ama vücuduyla ilgili endişeler duyardı. Annesinin daha uzun elbiseler giymesine izin vermesini çok isterdi. Eski günlerde oldukça tombul bir çocuk olan Rilla şu an aşırı derecede zayıftı. Özellikle de kolları ve bacakları çok inceydi. Jem ile Shirley onunla "örümcek" diye dalga geçer ve kızın asabını bozarlardı. Yine de Rilla'nın çok ilginç bir havası vardı. Hareketleri o kadar asildi ki yürümüyor da sanki dans ediyor gibiydi. Çok sevilen ve biraz da şımartılan bir çocuk olmuştu, buna rağmen herkes Nan ve Di kadar zeki olmasa da Rilla Blythe'ın çok tatlı bir kız olduğunu düşünürdü.

O akşam tatil için evine dönen Bayan Oliver, tam bir yıl boyunca Ingleside'da kalmıştı. Blythelar, öğretmenine derinden bağlı kızları Rilla için onu evlerinde konuk etmiş ama başka boş odaları olmadığı için Rilla

seve seve odasını Bayan Oliver ile paylaşmıştı. Gertrude Oliver yirmi sekiz yaşındaydı ve çok zor bir hayat yaşamıştı. Hoş bir görüntüsü vardı. Badem gibi kahverengi gözleri hüzünle bakardı. Zeki ve alaycı bir ağzı ve inanılmaz gür, siyah saçları vardı. Güzel değildi fakat yüzünde ilginç ve gizemli bir çekicilik vardı. Rilla onu muhteşem bulurdu. Kadının hüzünlü ruh hali bile Rilla'ya çok hoş gelirdi. Gerçi Bayan Oliver sadece yorgunken böyle hüzünlü olurdu. Diğer zamanlarda çok eğlenceli bir arkadaştı, hatta Ingleside çocukları onun kendilerinden yaşça büyük olduğunu bile unuturdu. Walter ile Rilla'yı özellikle çok severdi ve ikisi için de güzel dilekleri vardı. Rilla'nın tıpkı Nan ve Di gibi partilere gitmeyi, şık gece elbiseleri giymeyi istediğini çok iyi biliyordu ama tabii "sevgili edinmek" gibi konularla ilgilenmediğini de! Walter'a gelince, kadın onun "Rosamond'a" (Faith Meredith'i kastederek) bir sürü şiir yazdığını ve büyük bir üniversitede İngiliz Edebiyatı Profesörü olmak istediğini biliyordu. Çocuğun güzelliğe olan tutkusunun, aynı şekilde çirkinliğe olan nefretinin de farkındaydı. Walter'ın güçlü ve zayıf yanlarını çok iyi bilirdi.

Walter kardeşlerinin içindeki en yakışıklı çocuktu. Bayan Oliver onun güzel yüzüne bakmaktan büyük keyif alırdı. Walter kendi oğlunda olmasını isteyeceği tüm özelliklere sahip bir çocuktu. Pırıl pırıl ve simsiyah saçlara, zekice bakan koyu gri gözlere, kusursuz yüz hatlarına sahipti. Üstelik tam teşekküllü bir şairdi! Yazdığı o soneler yirmi yaşındaki bir delikanlıya göre muhteşem eserlerdi! Bayan Oliver bu konuda uzman olmasa da Walter Blythe'ın çok özel bir yeteneğe sahip olduğunun farkındaydı.

Rilla ağabeyi Walter'ı tüm kalbiyle severdi. Onunla asla Jem ve Shirley'nin yaptığı gibi dalga geçmezdi. Walter da ona asla örümcek demezdi. Çocuk, kardeşini severken ona gerçek ismi Marilla'ya gönderme olsun diye, "Rilla-Rillam" derdi. Kıza Green Gables'taki Marilla teyzesinin ismi verilmişti ama Marilla daha Rilla yeterince büyüyüp de onu tanıyamadan ölmüştü. Rilla ismini çok eski moda ve sıkıcı bulurdu. Neden ona ilk adı olan Bertha ile seslenmiyorlardı sanki? O saçma "Rilla" ismi yerine bu ad çok daha güzel ve şıktı. Walter'ın ona taktığı lakaba ses çıkarmasa da onun dışındakilerin kendisine böyle seslenmesine izin vermezdi. Sadece Bayan Oliver ara sıra ona bu şekilde hitap edebilirdi. Walter'ın sesinden, "Rilla-Rillam" dediğini duymak kıza bir melodi gibi gelir, gümüş renkli bir derenin dalga seslerini dinlermiş gibi hissederdi. Bayan Oliver'a, eğer gerekirse Walter için canını bile verebileceğini

söylemişti. Rilla her on beş yaşındaki kız gibi biraz kıskançtı ve Walter'ın sırlarını kendisinden çok Di ile paylaştığını bilmek ona acı veriyordu.

Bir keresinde Bayan Olivera, "Benim onu anlayacak kadar büyümediğimi sanıyor," demişti öfkeyle. "Ama büyüdüm! Üstelik bana anlatacağı hiçbir sırrını tek bir kişiyle, hatta sizinle bile paylaşmam, Bayan Oliver. Gerçi sizden sır saklamak beni hiç mutlu etmez ama Walter'a da kesinlikle ihanet etmem. Ben ona her şeyi anlatıyorum… Ona günlüğümü bile gösteriyorum. Fakat onun bana hiçbir şey anlatmaması canımı çok yakıyor. Gerçi bana bütün şiirlerini gösteriyor… Hepsi de muhteşem şeyler, Bayan Oliver. Ah, tek umudum bir gün Walter'ın gözünde sizin kardeşiniz Dorothy kadar güvenilir bir kardeş olabilmek. Ayrıca hiç kimse -hatta Tennyson bile- Walter gibi güzel şiirler yazamaz."

"Ben olsam öyle demezdim, ikisinin de yazdıkları çok güzel," dedi Bayan Oliver. Ama Rilla'nın sitemli bakışlarını görünce, "Bir gün Walter'ın da çok büyük bir şair olacağına inanıyorum, sen de büyüdükçe onun güvenini kazanacaksın," dedi.

"Geçen yıl Walter tifo yüzünden hastaneye yatınca delirmiştim," dedi Rilla iç çekerek. "Her şey bitene dek bana onun ne kadar hasta olduğunu söylemediler. Babam izin vermemiş, iyi ki de söylememişler, buna dayanamazdım sanırım. Durumuyla ilgili o kadar az şey bilirken bile her gece yatağımda ağlıyordum. Fakat bazen…" diye kederli bir ifadeyle cümlesini tamamladı Rilla. (Bayan Oliver gibi kederli ifadeler takınmaya bayılırdı.) "Bazen Walter'ın Dog Monday*'i benden daha çok sevdiğini düşünüyorum."

*** Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe* romanında ana kahraman Robinson Crusoe, gezisi sırasında tanıştığı ve sonra yardımcısı olacak adama, tanıştıkları gün olan Friday (Cuma) adını verir. Köpek, Ingleside'a bir pazartesi günü geldiği sırada Robinson Crusoe'yu okuyan Walter, kitaptan etkilenerek köpeğe Dog Monday ya da Monday (Pazartesi Köpeği ya da Pazartesi) adını vermeyi önerir. (e.n.)**

Dog Monday, Ingleside'ın köpeğiydi ve bir pazartesi günü, Walter, Robinson Crusoe okurken evlerine gelmişti. Köpek aslında Jem'indi ama Walter'a da çok bağlıydı. Hatta şu anda da burnunu Walter'ın koluna koymuş, yanında yatıyor; çocuk onu her okşadığında keyifle kuyruğunu sallıyordu. Dog Monday bir Collie, bir Setter, bir av köpeği ya da

Newfoundland cinsi bir köpek değildi. O, tıpkı Jem'in söylediği gibi "sade bir köpekti", acımasız insanlar ise onun çok çok sade bir köpek olduğunu dile getiriyordu. En çekici yani kesinlikle görüntüsü değildi. Sarı tüylerinin üzerinde rastgele serpilmiş siyah benekleri vardı. Hatta bir tanesi tıpkı bir göze benziyordu. Kulakları dik olmadığı için gururla dolaşan bir köpek de değildi. Ama büyük bir tılsıma sahipti. O her köpeğin güzel ya da güçlü olamayacağını ama hepsinin sevebilen yaratıklar olduğunu bilirdi. O çirkin görüntüsünün altında sevgi dolu, sadık, şefkatli bir köpek yatardı. Kahverengi gözlerinde özel bir ruhunun olduğunu görebilirdiniz. Ingleside'daki herkes ona çok düşkündü, her ne kadar gizlice misafir odasına dalıp yatakta derin bir uyku çekmeyi sevse de, Susan bile onu severdi.

Bugün Rilla'nın elinde heyecanlı bir olay ya da tartışma çıkartacak herhangi bir konu yoktu.

"Haziran ne keyifli bir ay değil mi?" dedi Gökkuşağı Vadisi'nin üzerinde huzurla salınan gümüş renkli bulutlara bakarak. "Burada çok güzel zamanlarımız oldu. Çok güzel havalarda, çok güzel günler yaşadık. Her açıdan mükemmel bir aydı."

"Bence değil," diye iç çekti Bayan Oliver. "Bana biraz uğursuz geliyor. Mükemmel günler tanrıların hediyesidir, yani sonrasında yaşanacaklar için bir çeşit dayanma gücü. İnsanların mükemmel vakit geçirdiğini söylediklerini o kadar sık duyuyorum ki, artık önemsemiyorum bile. Gerçi haziran ayı keyifliydi."

"Elbette, çok heyecanlı bir aydı," dedi Rilla. "Glen'de son bir yıldır olan tek heyecanlı olayı yaşadık. Bayan Mead'in kilisede bayılmasından söz ediyorum. Arada bir böyle dramatik şeylerin yaşanmasını o kadar isterim ki."

"Böyle şeyler isteme… Dramatik olaylar bazılarına acı verir. Siz gençler bu sene çok güzel bir yaz geçireceksiniz! Bense Lovvbridge'de yerleri paspaslıyor olacağım!"

"Ama sık sık gelirsiniz, değil mi? Bence bu yaz çok eğlenceli geçecek, gerçi ben yine her zamanki gibi olaylara fazla karışmayacağım. Küçük bir kız olmadığınız halde, herkesin sizi küçük bir kız gibi görmesi çok korkunç bir şey değil mi?"

"Büyümek için daha çok vaktin var, Rilla. Gençliğinin bitmesini dileme. Zira gençlik denen şey zaten çok hızlı geçip gidiyor. Yakında sen de hayatın

tadını çıkarmaya başlayacaksın.”

“Hayatın tadını çıkarmak mı? Ben hayatı yiyip yutmak istiyorum,” diye güldü Rilla. “Her şeyi… Birinin sahip olabileceği her şeyi istiyorum. Bir ay sonra on beşime basacağım ve artık hiç kimse benim küçük bir çocuk olduğumu söyleyemeyecek. Bir kızın on beşi ile on dokuzu arasındaki yılların, hayatının en güzel yılları olduğunu duymuştum. Ben de o yılları mükemmel kılacağım ve neşe ile dolduracağım.”

“Neler yapacağını düşünmenin bir anlamı yok… Zira hiçbirini yapamayacağından emin ol.”

“Ama düşünmek çok eğlenceli,” diye haykırdı Rilla.

“Sen eğlenceden başka bir şey düşünmez misin minik maymun?” dedi Bayan Oliver. “Gerçi on beş yaşında başka ne yapılır ki? Peki, sonbaharda üniversiteye gitmek gibi bir niyetin yok mu?”

“Hayır! Ne bu sonbaharda ne de bir başka sonbaharda öyle bir niyetim yok. Nan ile Di’nin öğrenmeye can attıkları o *-izmler* ya da kronolojiler benim hiç ilgimi çekmiyor. Hem zaten beşimiz üniversitede, bence bu kadarı yeterli. Her ailede bir cahil olabilir. Eğer güzel, neşeli ve popüler bir tanesi olacaksam cahil olmayı çok isterim. Zeki biri değilim. Yeteneğim de yok, bunun insanı ne kadar rahatlatan bir şey olduğunu bilemezsiniz. Hiç kimse benden bir şey beklemiyor, dolayısıyla dilediğimi yapmakta özgürüm. Ayrıca güzel yemek yapan iyi bir ev hanımı da olamam. Dikiş dikmekten, toz almaktan nefret ediyorum. Susan bile bana bisküvi yapmayı öğretemediyse başkası hayatta öğretemez. Babam bunlara zahmet etmeme gerek olmadığını söylüyor. O yüzden ben de bahçelerin zambağı olacağım,” diye gülerek sözlerini tamamladı Rilla.

“Çalışmayı tamamen bırakmak için çok gençsin, Rilla.”

“Ah, annem önümüzdeki kış beni bir okuma kursuna gönderecek. Böylece kendi üniversite mezunu sıfatını da parlatmış olacak. Neyse ki okumayı severim. Lütfen bana böyle kederli ve onaylamayan gözlerle bakmayın, sevgili Bayan Oliver. Ben ciddi biri olamam çünkü her şey gözüme gökkuşağı gibi görünüyor. Önümüzdeki ay on beş, bir sonraki yıl on altı, ondan sonraki yıl da on yedi olacağım. Bundan daha muhteşem bir şey olabilir mi?”

“İyi şanslar,” dedi Gertrude Oliver yarı şaka, yarı ciddi bir ifadeyle. “İyi şanslar, Rilla-Rillam.”

BÖLÜM 3

MEHTAP SEVİNCİ

Göz kapakları uyurken düğme gibi büzüldüğü için hâlâ gülüyormuş gibi görünen Rilla esneyip gerindi ve Bayan Oliver'a gülümsedi. Gertrude ertesi gece Four Winds fenerindeki dansa katılmak için bir önceki akşam Lowbridge'den gelmişti.

"Yeni bir gün başlıyor! Acaba bize neler getirecek?"

Bayan Oliver hafifçe ürperdi. O, günleri Rilla gibi hevesle karşılamazdı. Yeni başlayan bir sabahın korkunç şeyler de getirebileceğini öğrenecek kadar uzun yaşamıştı.

"Bence günlerin en güzel yanı tahmin edilemez oluşları," diye devam etti Rilla. "Böyle altın gibi bir sabaha uyanıp günün cebinde bize nasıl bir sürpriz sakladığını merak etmek çok eğlenceli. Ben kalkmadan evvel on dakika hep hayal kurarım. Gün bitmeden yaşanabilecek muhteşem şeyleri düşünürüm."

"Umarım bugün beklenmedik bir şey olur ve Fransa ile Almanya arasındaki gerginliğin bittiği haberini alırız," dedi Gertrude.

"Ah, evet!" dedi Rilla heyecanla. "Bitmezse bu çok kötü olur, değil mi? Ama bunun bizi çok ilgilendirdiğini de sanmıyorum. Bence savaş çok heyecanlı bir şey. Boer Savaşı için de öyle söylüyorlar ama tabii ben o savaşla ilgili hiçbir şey hatırlamıyorum. Bayan Oliver, sizce bu gece beyaz elbisemi mi yoksa yeni, yeşil elbisemi mi giyeyim? Yeşil olan çok daha güzel tabii ki ama başına bir şey gelir diye korkuyorum. Saçımı şu yeni moda şekilde toplar mısınız? Henüz Glen'deki kızlar bu saç modelini denemedi, ben yaparsam büyük olay olur."

"Anneni dansa gitmeye nasıl ikna ettin?"

"Ah, Walter halletti. Gitmeseydim çok üzüleceğimi biliyordu. Bu benim katıldığım ilk yetişkin partisi olacak Bayan Oliver ve bir haftadır bunu düşünmekten gözüme uyku girmiyor. Bu sabah güneşin parladığını görünce içimden neşeyle zıplamak geldi. Eğer yağmur yağsaydı çok kötü olurdu. İlk partimde güzel görünmek istediğim için sanırım risk alıp yeşil elbiseyi giyeceğim. Hem beyaz elbiseden bir karış daha uzun. Gümüş renkli

terliklerimi de giyeceğim. Onları geçen Noel'de bana Bayan Ford gönderdi ama henüz giyme şansım olmadı. Çok güzeller! Ah, Bayan Oliver umarım birkaç oğlan beni dansa kaldırır. Eğer dansa kaldıran olmaz da tüm geceyi bir köşede geçirmek zorunda kalırsam, utançtan ölürüm. Carl ile Jerry beni dansa kaldırır, beni bu utançtan kurtarırdı aslında ama onlar da rahip çocuğu oldukları için dans etmiyorlar."

"Birçok kişi seninle dans etmek isteyecektir, rıhtımdaki oğlanların hepsi geliyor. Sanırım partide kızdan çok oğlan olacak."

"İyi ki rahip kızı değilim," diye güldü Rilla. "Zavallı Faith bu gece dans edemeyeceği için çok öfkeli. Una tabii ki umursamıyor. O, dans etmeye can atmaz zaten. Birisi Faith'e dans edemeyenler için mutfakta ip çekme oyunu hazırlandığını söyleyince, yüzünün aldığı ifadeyi görmeliydiniz. Sanırım Jem ile ikisi bütün akşam kayalıklarda oturacaktır. Hep birlikte yürüyerek eski Rüya Evine, oradan da tekneyle deniz fenerine gideceğimizi biliyor muydunuz? Sizce de bu çok harika bir şey değil mi?"

"On beşimdeyken ben de her şeyi bu kadar abartırdım," dedi Bayan Oliver dalga geçer gibi. "Sanırım bu parti tam gençlere göre. Ben sıkılırım. O delikanlıların hiçbiri benim gibi bir ihtiyarla dans etme zahmetine katlanmaz. Jem ile Walter sırf kibarlıktan belki birer kere beni dansa kaldırırlar. O yüzden benden, bu partiyi senin kadar iple çekmemi bekleme tatlım."

"Peki, siz ilk partinizde iyi vakit geçirmemiş miydiniz, Bayan Oliver?"

"Hayır, berbat vakit geçirmiştim. Çok çirkindim, kıyafetlerim eski püsküydü ve benden daha çirkin ve daha paçoz bir delikanlı dışında başka dansa kaldıran da olmamıştı. Çok garip biriydi, ondan nefret ettim. O bile beni ikinci kez dansa kaldırmadı. Ben güzel bir gençlik geçirmedim, Rilla. Gençlik benim için çok büyük bir kayıptı. O yüzden senin bu dönemini çok güzel ve mutlu geçirmeni istiyorum ya zaten. Umarım ilk partin, hayatın boyunca keyifle anacağın kadar güzel olur."

"Dün gece rüyamda kendimi dans ederken gördüm; dans pistinin ortasındaydım, üzerimde kimonom ve ayaklarımda da yatak terliklerim vardı," diye iç çekti Rilla. "Dehşetle uyandım."

"Rüyalardan söz etmişken, ben de garip bir rüya gördüm," dedi Bayan Oliver. "Ara sıra gördüğüm şu gerçekçi rüyalardan biriydi… Yani sıradan rüyalar gibi belirsiz ve karışık değildi. Gerçek hayattaki kadar net ve belirgindi."

“Ne gördünüz?”

“Burada, yani Ingleside’daydım. Verandanın basamaklarında duruyor ve Glen manzarasını izliyordum. Bir anda uzakta gümüş rengi, dev bir dalganın Glen’in üzerini kapladığını gördüm. Tıpkı kumsalda ara sıra beyaz köpükler saçarak ilerleyen dalgalar gibi, bu kocaman dalga da gittikçe yaklaştı. Glen’i resmen yutuyordu. *Bu dalga Ingleside’a kadar gelemez*, diye düşündüm ama o kadar hızlı bir şekilde yaklaştı ki daha yerimden bile kıpırdayamadan ayaklarıma kadar geldi. Bir anda her şey yok oldu… Glen’den geriye fırtına ve su dışında başka hiçbir şey kalmadı. Geri çekilmeye çalışırken elbisemin ucunda kan olduğunu fark ettim ve titreyerek uyandım. Bu rüyayı hiç sevmedim, içinde garip bir kötülük gizliydi sanki. Zaten bu tip gerçekçi rüyalarım daima çıkar.”

“Umarım bunun anlamı partiyi berbat edecek bir fırtınanın yaklaşmakta olduğu filan değildir,” diye mırıldandı Rilla.

“Ah bu on beş yaşın kavak yelleri!” dedi Bayan Oliver. “Hayır, Rilla-Rillam bu kadar korkunç bir tehlikenin olacağını hiç sanmıyorum.”

Ingleside’da son birkaç gündür heyecanlı ama gergin bir hava vardı. Sadece kendi dünyasıyla meşgul olan Rilla bu durumun farkında değildi. Günlük gazeteyi okuyan Gilbert oldukça endişeli görünüyordu. Jem ile Walter ise bu habere çok heyecanlanmıştı. Jem o akşam heyecanla Walter’ın yanına koştu.

“Tanrım! Almanya, Fransa’ya savaş açmış. Bu İngiltere’nin de savaşacağı anlamına gelir ve eğer bu olursa Fareli Köyün Kavalcısı hayalin nihayet gerçekleşir.”

“O bir hayal değildi,” dedi Walter yavaşça. “Bir öngörüydü, Jem. O akşam kavalcıyı gerçekten görmüştüm. Sence İngiltere savaşa girer mi?”

“Evet, eğer savaşa dahil olursa hepimiz yardıma koşacağız demektir,” diye neşeyle haykırdı Jem. “Herhalde ‘kuzey denizinin ihtiyar annesini’ tek başına bırakacak değiliz, değil mi? Ama sen gidemezsin… Tifo yüzünden çok güçsüzsün. Utanç verici olsa gerek.”

Walter bunun utanç verici olup olmadığı hakkında tek kelime etmedi. Glen ve hemen arkasındaki masmavi rıhtım manzarasına sessizce baktı.

“Biz vatanın gençleriyiz ve ailemiz sözkonusu olunca canımızı dişimize takıp elimizden geleni yaparız,” diye heyecanla devam etti Jem. Kızıl saçlarını o güçlü, buğday tenli parmaklarıyla -ki babası bunların hep bir cerrah parmağı olduğunu söylerdi- düzeltti. “Ne macera olur ama! Fakat

sanırım Grey ya da o ihtiyarlardan biri son dakikada işleri iyice karıştırır. Fransa'yı yüz üstü bırakırlarsa çok ayıp olur. Bırakmazlarsa biraz eğleniriz. Neyse, sanırım çılgınlık vakti geldi."

Jem giderken ıslıkla kavalcının şarkısını çaldı. Walter uzun süre olduğu yerde durdu. Alnında hafif bir kırışıklık oluştu. Bu durum ona aniden patlak veren bir fırtına gibi geliyordu. Daha birkaç gün önce, hiç kimsenin aklına böyle bir şey gelmezdi. Şu an bunu düşünmek bile çok garipti. Bir çıkış yolu olmalıydı. Savaş çok barbarca, çok korkunç ve cehennem gibi bir şeydi… Medeni ulusların boy gösterdiği yirminci yüzyılda gerçekleşmesini ummayacağı kadar barbarcaydı. Savaşı düşünmek bile o kadar zordu ki… Walter savaşı hayatın güzelliğine bir tehdit olarak görüyordu. Artık bu konuyu düşünmeyecek, tamamen aklından çıkartacaktı. Bu ağustos akşamının sessiz bahçeleri ve durgun çayırlarıyla Glen Köyü ne kadar da hoş görünüyordu. Gökyüzü kocaman, beyaz menevişli bir inciyi andırıyordu. Uzaktaki rıhtım ayışığının altında parlıyordu. Etrafta bir sürü muhteşem ses vardı. Uykulu bülbüllerin ıslıkları, ağaçların arasından mırıldanarak esen rüzgâr, gümüş renkli fısıltılarla konuşan ve kalp şeklindeki yapraklarını hışırdatan kavaklar ve kızların dans için hazırlandıkları odalarının penceresinden yayılan kahkahalar… Dünya muhteşem bir ses ve renk cümbüşüydü sanki. Walter yalnızca bunları düşünecek ve bu güzelliklerin oluşturduğu o engin neşeyi hissedecekti. *Zaten kimse savaşa gitmemi beklemiyor*, diye düşündü. *Jem'in de dediği gibi tifo insanı güçsüz düşürür*.

Dansa gitmek için hazır olan Rilla penceresinden aşağıya doğru eğildi. Saçındaki hercai menekşe kayıp çimenlerin üzerine bir yıldız gibi düştü. Ama zaten saçında yeterince çiçek vardı. Bayan Oliver, Rilla için çiçeklerden şahane bir taç yapmıştı.

"Hava çok sakin… Bu muhteşem bir şey, değil mi? Mükemmel bir gece geçireceğiz. Dinleyin, Bayan Oliver… Gökkuşağı Vadisi'nden gelen o eski zillerin sesini çok net duyabiliyorum. On yıldan fazla süredir o ağaçta asılılar."

"Onların sesi bana hep Adem ile Havva'nın cennet bahçesindeki ilahi melodilerini hatırlatır," diye cevap verdi Bayan Oliver.

"Çocukken Gökkuşağı Vadisi'nde ne çok eğlenirdik," dedi Rilla hayal kurar gibi.

Artık Gökkuşağı Vadisi'nde oynamıyorlardı. Yaz akşamları vadi çok sessiz olurdu. Walter kitap okumak için oraya gitmeyi severdi. Jem ile Faith

sık sık orada buluşur, Jerry ile Nan de kendilerince flört etmek olarak nitelendirilebilecek sohbetler edip, belli konular hakkında konuşurlardı. Rilla ise onların kendi başına vadide oturup hayal kuran sevgili küçük kardeşleriydi.

"Hemen mutfağa inip Susan'a görünmeliyim. Bunu yapmadan gidersem beni asla affetmez."

Rilla hızla Susan'ın çorap ördüğü loş mutfağa inerek tüm güzelliğiyle orayı aydınlattı. Üzeri minik, pembe papatyalarla süslü yeşil elbisesini giymiş, ipek çorapları ve gümüş renkli terliklerini de unutmamıştı. Saçlarında ve pürüzsüz boynunda altın sarısı hercai menekşeleri vardı. O kadar güzel, o kadar genç ve o kadar ışıl ışıldı ki Susan'ın kuzeni Sophia Crawford bile ona hayran kaldı… O ki böyle dünyevi şeylere hayran filan olmazdı. Kuzen Sophia ile Susan barışmış ya da daha çok aralarında geçen olayı unutur gibi yapmıştı. Kuzen Sophia genelde akşamları, artık yeni komşusu olan, Susan'ı ziyarete geliyordu. Gerçi Susan, Kuzen Sophia'yı iyi bir konuk olarak görmüyor ve kadının gelişini heyecanla beklemiyordu. "Bazılarına ziyaret, bazılarına teftiş denir, sevgili Bayan Blythe," demişti bir keresinde ve kuzeni için ima ettiği şey, kesinlikle ikincisiydi.

Kuzen Sophia'nın uzun, soluk ve kırışık bir yüzü; uzun, ince bir burnu ve ağzı; genelde siyah patiska eldivenlerinin içine soktuğu soluk, uzun ve ince elleri vardı. Suratını buruşturup Rilla Blythe'a baktı ve kederle şöyle söyledi:

"Saçlarının hepsi senin mi, yoksa takma saç var mı?"

"Elbette benim," dedi Rilla şaşırarak.

"Aman, ne güzel!" diye iç çekti Kuzen Sophia. "Keşke olmasaydı! Bu kadar çok saç insanın kuvvetini azaltır. Duyduğum kadarıyla gür saç bünyeyi tüketen bir şeymiş, umarım senin için böyle olmaz. Sanırım bu gece hepiniz dans edeceksiniz… Hatta rahibin oğulları bile. Umarım kızları bu kadar ileriye gitmez. Ah, dans benim hiç ilgimi çekmez. Bir keresinde dans ederken ölen bir kız tanımıştım. İnsan nasıl ölesiye dans eder aklım almıyor doğrusu."

"Bir daha dans edebildi mi?" diye sordu Rilla.

"Sana öldü dedim ya. Elbette bir daha asla dans edemedi zavallıcık. Lowbridge'deki Kirke ailesindendi. Herhalde o çıplak boynuna bir şey takmadan çıkmayacaksın değil mi?"

“Bu akşam hava çok sıcak,” diye itiraz etti Rilla. “Fakat tekneye binerken eşarp takarım.”

“Kırk yıl evvel tıpkı böyle bir gecede (Kuzen Sophia «tıpkı böyle bir gecede’ cümlesini vurgu yapmıştı), rıhtımdan tekneyle açılan delikanlılar vardı ve suya düşüp boğuldular… Her biri. Umarım bu gece böyle bir şey olmaz. Şu çillerine bir şey yapmayı denedin mi? Muz suyu iyi gelir.”

“Sen çil uzmanı olmalıymışsın, Kuzen Sophia,” dedi Rilla’nın kendisini savunmasına fırsat bırakmadan lafı yapıştıran Susan. “Genç kızken senin bir kurbağadan bile daha çok çilin vardı. Rilla’nınkiler sadece yazın çıkıyor ama seninkiler her mevsim olurdu. Üstelik senin ten rengin Rilla’nınkine benzemiyordu. Sen gerçekten çok hoş görünüyorsun, Rilla. Bu saç modeli de sana pek yakışmış. Ama rıhtıma kadar o terliklerle yürümeyeceksin, değil mi?”

“Hayır. Eski ayakkabılarımı giyip, terlikleri elimde taşıyacağım. Elbisemi beğendin mi, Susan?”

“Bana genç kızken giydiğim bir elbiseyi hatırlattı.” diye iç çekti Kuzen Sophia, Susan’ın cevap vermesine fırsat bile tanımadan. “Üzerinde pembe papatyaları olan yeşil bir elbiseydi ve belinden eteklerine kadar çiçekliydi. Biz eskiden şimdiki kızların giydikleri bu saçma sapan şeyleri giymezdik. Ah, zaman ilerliyor ama iyiye doğru değil. O gece elbisemi yanlışlıkla yırtmıştım, biri de üzerine bir fincan çay dökmüştü. Elbise mahvoldu. Umarım senin elbisene hiçbir şey olmaz. Ama keşke boyu biraz daha uzun olsaymış, bacakların çok ince ve çok uzun.”

“Bayan Blythe küçük kızların birer yetişkin gibi giyinmelerini onaylamıyor,” diye sertçe Kuzen Sophia’ya cevap verdi Susan. Ama Rilla kendisini aşağılanmış hissetti. Küçük kız… Büyük bir öfkeyle mutfağı terk etti. Bir daha asla gidip Susan’a nasıl göründüğünü göstermeyecekti… Altmış yaşına basana dek hiç kimsenin büyüdüğüne inanmayan Susan’a! Ve bacaklarıyla çillerine o korkunç yorumları yapan Kuzen Sophia ya da! Onun gibi ihtiyar bir fasulye sırığının başkasının uzun ince olmasını eleştirmeye ne hakkı vardı? Oysa Rilla az evvel kendisinden çok memnundu ama şimdi canı çok sıkılmıştı. Ruhunun en derin yerleri bile sızlıyordu. Hatta oturup ağlayabilirdi.

Fakat daha sonra keyfi yerine geldi ve kendisini Four Winds fenerine giden neşeli kalabalığın içinde buldu.

Blythelar, deniz fenerinde istenmeyen misafir olmaması için ahıra kapatılan Dog Mondayin melankolik ulumaları eşliğinde Ingleside'ı terk ettiler. Köyden Meredithleri aldılar ve eski rıhtım yoluna doğru giderlerken, diğerleri de aralarına katıldı. Beyaz dantelli, mavi elbisesiyle Mary Vance, Bayan Cornelia'nın bahçe kapısından çıkıp yan yana yürüyen ve onu pek de sıcak karşılamayan Bayan Oliver ile Rilla'nın kollarına yapıştı. Rilla, Mary Vance'i pek sevmezdi. Kızın elinde kuru bir ringa balığıyla onu köyün sokaklarında kovaladığı o günü hiç unutmamıştı. Doğruyu söylemek gerekirse, Mary Vance bu grubun içinde pek de popüler biri sayılmazdı. Yine de onun varlığından rahatsız olmuyorlar, hiçbir konuda sahip çıkamadığı o keskin dilini eğlenceli buluyorlardı. "Mary Vance bizim için bir alışkanlık… Ne onunla ne de onsuz yaşayabiliyoruz," demişti bir keresinde Di Blythe.

Küçük kalabalık çiftler hâlinde ayrıldı. Jem elbette Faith Meredith'le, Jerry Meredith, Nan Blythe'la birlikte yürüyordu. Bu sırada Di ve Walter da Rilla'nın kıskanç bakışları altında, derin bir sohbete dalmışlardı.

Carl Meredith ise Joe Milgrave'e işkence etmek istermiş gibi, Miranda Pryor ile birlikte yürüyordu. Joe'nun Miranda'ya olan ilgisini bilmeyen yoktu ama utangaçlığı yüzünden ona bir türlü yaklaşamıyordu. Eğer hava kararmış olsa Joe onun yanında yürümeye cesaret ederdi ama bu ayışığının akında bunu yapamıyordu. O yüzden o da arkadan yürüyüp Carl Meredith'in bir tehdit oluşturmadığını düşünerek içini rahatlattı. Miranda, Bıyıklı Ayın kızıydı. Babasınınki gibi bir şöhreti olmasa da soluk tenli, ufak tefek ve sinir bozucu bir gülümsemesi olan bir kızdı. Gümüşi, açık sarı renkli saçları vardı. İri ve patlak gözleri sanki çocukken çok korkmuş da o korkuyu üzerinden asla atamamış gibi görünen mavi porselen kürelere benziyordu. Carl ile yan yana yürümektense Joe ile yürümeyi tercih ediyordu çünkü CarFın yanında kendisini rahat hissetmiyordu. Yine de hem rahibin oğlu hem de bir üniversite öğrencisi olduğu için Carl ile yürümek ona gurur veriyordu.

Shirley Blythe, Una Meredith ile yürüyordu. İkisi de konuşmuyordu çünkü ikisi de doğaları gereği sessiz gençlerdi. Shirley on altı yaşında mantıklı, düşünceli ve hayli esprili ama sakin bir delikanlıydı. Hâlâ Susan'ın "minik, buğday tenli oğluydu" çünkü saçları da gözleri de teni de kahverengiydi. Una Meredith ile yürümeyi severdi çünkü Una asla onu zorla konuşturmaya çalışmaz veya ona sorular sorup sohbet etmesi için baskı yapmazdı. Gökkuşağı Vadisi'ndeki o eski günlerde olduğu gibi Una

hâlâ tatlı ve utangaç bir kızdı. Koyu mavi, iri gözleri de hâlâ hülyalı ve ışıltılıydı. Walter Blythe'a gizli bir hayranlık beslerdi. Bu hayranlığı sezen tek kişi Rilla idi. Rilla kızın ağabeyine duyduğu bu hayranlığı destekliyor ve Walter'ın da Una ya karşılık vermesini umut ediyordu. Una'yı Faith'ten daha çok severdi çünkü Faith'in güzelliği diğer kızları gölgeliyordu. Rilla gölgede kalmaktan kesinlikle hoşlanmıyordu.

Fakat şu an çok mutluydu. Bu güzel havada, mis gibi köknar kokuları eşliğinde, bu ışıl ışıl parlayan arazide dostlarıyla birlikte yürümek çok keyifliydi. Tepelerin ardından günbatımının kızıla boyadığı çayırlar görünüyordu. Işıldayan rıhtım tam önlerinde uzanmaktaydı. Rıhtımdaki kilisenin çanları çalıyor, loş ışıkta her yer bir hayali andırıyordu. Günbatımına rağmen rıhtımın mavi suları gümüş bir tabak gibi ışıldıyordu. Ah, her şey çok görkemliydi… Tuz kokan berrak hava, köknarların mis gibi kokusu, dostlarının kahkahaları… Rilla hayatı seviyordu… Sürprizlerini ve güzelliklerini de. Dalgaların melodik seslerini, neşeli konuşmaların uğultularını seviyordu. Bu gümüş renkli, gölgelerle kaplı yolda sonsuza dek yürümek isterdi. Bu onun ilk partisi olacak ve orada müthiş zaman geçirecekti. Dünyada endişelenmesini gerektirecek hiçbir şey yoktu… Çilleri ve aşırı uzun bacakları yüzünden bile kötü hissetmeyecekti. Tek derdi kimsenin onu dansa kaldırmama ihtimaliydi. Yaşıyor olmak, on beş yaşında olmak, güzel olmak bile başlı başına heyecan verici ve muhteşem bir şeydi. Bu sırada Jem'in Faith'e Balkan Savaşlarındaki bir hikâyeyi anlattığını duyup derin bir iç çekti.

"Doktor iki bacağını da kaybetmiş -ikisi de ezilmiş- ve savaş alanında ölüme terk edilmiş. Etrafında yatan tüm yaralı adamlara doğru tek tek sürünüp acılarını dindirmek için elinden geleni yapmış -kendini asla düşünmemiş- ve öldüğünde bir adamın bacağını sarmaya çalışıyormuş. Onları bulduklarında doktorun elinde hâlâ bandaj varmış ve yardım etmeye çalıştığı adamın kanamasını durdurup hayatını kurtarmayı başarmış. Tam bir kahramanmış, öyle değil mi, Faith? Bunu okuduğumda…"

Jem ve Faith konuşarak yürümeye devam ettiler. Gertrude Oliver aniden ürperdi. Rilla kadının kolunu sıktı.

"Ne korkunç bir şey değil mi, Bayan Oliver? Jem'in böyle eğlenceli bir anda neden bu korkunç şeyleri anlattığını anlamıyorum doğrusu."

"Sence bu korkunç mu, Rilla? Oysa ben çok güzel, çok harika bir şey olduğunu düşündüm. Böyle bir hikâye insan doğasından şüphe duyan herkesi utandırır doğrusu. O adamın yaptığı şey yüce bir davranışmış. Oysa

insanlık kendi kendini kurban ediyor. Neden ürperdiğime gelince, bunu ben de bilmiyorum. Oysa hava yeterince ılık. Belki de birisi gelecekte mezarım olacak yerin üzerinde yürüyordun Batıl inançlı biri böyle derdi. Neyse, böyle güzel bir gecede bunları düşünecek değilim. Rilla, gece olduğunda bu köyde yaşadığım için hep şükrediyorum. Biz burada gecenin güzelliğini gerçekten fark edebiliyoruz ama şehirliler bundan bihaberler. Köyde her gece… Hatta fırtınalı geceler bile çok güzeldir. Gece bu körfezden esen deli rüzgârları bile seviyorum. Hele bu gece, çok ama çok güzel… Sanki gençliğe ve hayal dünyasına ait gibi. Bu beni biraz korkutuyor."

"Ben de kendimi bu güzel gecenin bir parçası gibi hissediyorum," dedi Rilla.

"Ah, evet sen mükemmel şeylerden korkmayacak kadar gençsin. Ah, işte Rüya Eve geldik. Bu yaz burası ne kadar da ıssız duruyor. Fordlar gelmedi mi?"

"Bay ve Bayan Ford ile Persis gelmedi. Kenneth geldi ama o da rıhtımda annesinin arkadaşlarında kalıyor. Bu yaz onu pek göremedik. Biraz topalladığı için fazla dışarıya çıkmıyor."

"Topallamak mı? Ne oldu ki?"

"Geçen sonbaharda bir futbol maçında bileğini kırdı ve neredeyse bütün kışı yatarak geçirdi. O günden beri hafifçe topallıyor ama günden güne iyileştiği için kısa sürede eski haline dönmeyi umuyor. Ingleside'a sadece iki kere gelebildi."

"Ethel Reese onun için deli oluyor," dedi Mary Vance. "Kız, doğduğu yerle çocuğun doğduğu yer arasındaki farktan bihaber. Son dua gecesinden sonra Kenneth limandan eve kadar Ethel ile birlikte yürüdü. Kızdaki havaları görmeliydiniz. Ken Ford gibi Torontolu bir oğlan, onun gibi bir köylüye bakar da sanki!"

Rilla'nın yanakları kızardı. Kenneth Ford'un Ethel Reese ile belki on defa birlikte yürümüş olması umurunda bile değildi… Değildi işte! O oğlanın yaptığı hiçbir şey Rilla'nın umurunda değildi. Zaten Ken ondan çok büyüktü. O Nan, Di ve Faith ile arkadaştı. Rilla'ya hep çocuk gözüyle bakar ve onunla dalga geçerdi. Rilla ayrıca Ethel Reese'den, Ethel da Rilla'dan nefret ederdi. Gökkuşağı Vadisi'ndeki o eski günlerde Walter'ın, Dan'i fena halde benzettiği o günden beri ondan nefret etmişti. Buna rağmen niçin bir köylü diye Ken Ford'un dikkatini çekemesindi? Mary Vance'e gelince, o da

günden güne daha dedikoducu biri oluyor ve yan yana evlerine yürüyen insanlardan başka bir şey düşünmüyordu!

Rüya Evin hemen alt tarafındaki kumsalda küçük bir iskele vardı ve iskeleye bağlı iki tekne onları bekliyordu. Teknelerden birine Jem Blythe, diğerine tekneler hakkında her şeyi bilen ve bu şekilde Miranda Pryorı etkilemeye çalışan Joe Milgrave atladı. Rıhtıma kadar yarıştılar ve yarışı Joe'nun teknesi kazandı. Rıhtıma batı istikametinden gelen bir sürü tekne daha vardı. Her yerde kahkahalar yankılanıyor, Four Winds feneri ışıl ışıl parlıyordu. Deniz feneri bekçisinin Charlottetown'da yaşayan ve yaz için bekçiyi ziyarete gelen akrabaları Four Winds ve Glen St. Mary'deki tüm gençler için bir parti veriyordu. Jem'in teknesi yavaşça deniz fenerine doğru yanaşırken Rilla da ayakkabılarını çıkartıp Bayan Oliver'ın arkasında duran gümüş renkli terliklerini aldı. Kıyıdaki Çin fenerlerinin aydınlattığı keskin kayalıkların oğlanlarla dolu olduğunu görünce annesinin yürürken giymesi için ısrar ettiği o ağır ayakkabılarla tekneden inmek istemedi. Terlikler hayli buruşmuştu ama kimse bunu fark etmedi. Rilla gülümseyerek merdivenlerden çıkarken, koyu renkli yumuşak gözleri etrafını sorgular gibi parlamaya, yanakları hafifçe kızarmaya başladı. Merdivenlerin en üst basamağına ulaştığı anda rıhtımdan bir oğlan onu dansa kaldırdı. Rilla kendini, deniz fenerinin dans pisti olarak düzenlenen büyük çadırın içinde buldu. Burası çok keyifli bir yerdi. Köknarlardan bir çatı yapılmış ve her yere fenerler asılmıştı. Önlerinde uzanan deniz, büyük fenerden yansıyan ışıkla parlıyordu. Sol taraftaki kum tepeciklerinin üzerindeki mehtap çok hoş görünüyor, sağ taraftaki kayalıklı kumsallar mürekkep gibi ışıldıyor, onlara kristal koyların güzelliği eşlik ediyordu. Rilla ile partneri diğer dansçıların arasında salınırlarken kız derin bir iç çekti. Çok mutluydu. Yukarı Glen'de yaşayan Ned Burr flütüne âdeta sihirli melodiler üflüyor ve Rilla kendisini, herkesi dansa zorlayan o büyülü çalgıların çaldığı eski masallardaki gibi hissediyordu. Körfezden esen rüzgâr ne kadar taze ve serindi, tüm dünyayı aydınlatan ayışığı ne kadar beyaz ve muhteşemdi! İşte hayat buydu! Sihirli bir hayat… Rilla hem ruhunun hem ayaklarının yerden kesildiğini hissetti.

BÖLÜM 4

FARELİ KÖYÜN KAVALCISI KAVALINI ÇALIYOR

Rilla'nın ilk partisi tam bir zaferdi… Ya da en azından ilk başta öyle hissettirmişti. Birçok kişi onu dansa kaldırdı. Öyle ki gümüş renkli terlikleri artık dans etmekten yorulmuş parmaklarını ve ayağının arkasını rahatsız etmeye başlamıştı. Fakat bu, Rilla'nın neşesini kaçırmaya yetmedi. Yalnızca Ethel Reese onu çadırın önüne çağırıp, ona Reeselere özgü o gülümsemesiyle elbisesinde bir delik olduğunu ve önünde de leke gördüğünü söylediğinde on dakikalığına canı sıkılmıştı. Rilla telaşla deniz fenerinin kadınlar tuvaletine dönüştürülmüş olan bölümlerinden birine koştuğunda Ethel'ın leke dediği şeyin sadece bir çimen parçası, delik dediği şeyin de kancaya takılıp hafifçe sökülen bir ip olduğunu fark etti. Irene Howard ipi eliyle onarırken Rilla'ya çok tatlı iltifatlarda bulundu. Kızın bu sözleri Rilla'nın çok hoşuna gitti. Zira Irene Yukarı Glen'de yaşayan, on dokuz yaşında bir kızdı. Kendinden küçük kızlarla sosyalleşmeyi severdi. Onu kıskanan bazı kişiler, Irene'in kendisinden küçük kızlara patronluk taslayıp, onlara bir kraliçe gibi emirler yağdırmaya bayıldığı için bunu yaptığını söylerdi. Fakat Rilla bu kızı çok severdi ve hatta onun o patronluk taslayan halleri bile hoşuna giderdi, Irene hem güzel hem de tarz sahibiydi. Her kış Charlottetown'da müzik dersleri alıyordu; çok da güzel bir sesi vardı. Montreal'de yaşayan teyzesi ona muhteşem kıyafetler gönderirdi. Kızın başından kötü bir aşk macerası geçtiği söylenirdi… Ama ne olduğunu kimse tam olarak bilmediğinden bu, hayli gizemli bir hikâye olarak kalmıştı. Rilla, Irene'in iltifatlarına çok sevindi ve neşeyle çadıra geri dönüp, fenerlerin altında bir süre dans edenleri izledi. Hızla içeriye giren biri Rilla'nın dikkatini dağıttı ve kız bu gelen kişinin Kenneth Ford olduğunu gördü.

Rilla'nın kalbi yerinden çıkacak gibi oldu. Gerçi bu fiziksel olarak mümkün değildi ama Rilla öyle hissetti. Demek Kenneth gelmişti. Oysa Rilla onun gelmeyeceğini sanıyordu, tabii ki onun gelip gelmemesi umurunda bile değildi. Acaba Kenneth onu görecek miydi? Onu fark edecek miydi? Tabii ki onu dansa kaldırmazdı. Bu konuda

umutlanmayacaktı. Ne de olsa Kenneth onu sadece tatlı bir çocuk olarak görüyordu. Daha üç hafta önce Ingleside'a geldiği akşam, ona "Örümcek" diye hitap etmemiş miydi? Rilla odasına çıkıp ağlamış ve bunu yaptığı için ondan nefret etmişti. Fakat Kenneth'in kendisine doğru geldiğini görünce kalbi yine yerinden fırlar gibi oldu. Ona doğru mu geliyordu… Öyle mi? Öyle mi? Evet, öyle! Onu arıyordu, yanına geliyordu, ona Rilla'nın o koyu gri gözlerde daha önce hiç görmediği farklı bir ifadeyle bakıyordu. Ah, buna dayanmak çok güçtü! Her şey az evvelki gibi devam ediyordu; çiftler dönerek dans ediyor; kendilerine eş bulamayan oğlanlar çadırın kenarında suratsız bir şekilde takılıyor; genç çiftler dışarıdaki kayaların üzerinde oturuyordu. Şu an gerçekleşmekte olan bu inanılmaz olayın kimse farkında değildi.

Kenneth uzun boylu bir delikanlıydı. Çok yakışıklıydı ve diğer oğlanlardan oldukça farklı bir havası vardı. Hatta bu yüzden herkes onun biraz kendini beğenmiş biri olduğunu sanırdı. Çok uzaktaki bir şehirde, görkemli bir üniversitede okuduğu için de dahi biri olarak tanınırdı. Ayrıca yürek yakan biri olduğuyla ilgili de nam salmıştı. Herhalde bunun sebebi o kadife sesiyle attığı kahkahalardı çünkü bu kahkahaları duyan hiçbir kız ona karşı kayıtsız kalamazdı. Çocuğun tehlikeli bir özelliği daha vardı: Bir kız konuşurken, Kenneth onu, sanki hayatı boyunca duymayı iple çektiği şeyleri anlatıyormuş gibi dikkatle dinlerdi.

"Bu gördüğüm Rilla-Rillam mı?" diye sordu alçak sesle.

"*Ebet*," dedi Rilla. O an kendisini kayalıklardan aşağıya fırlatıp yok olmak istedi.

Rilla çocukken peltek konuşurdu ama artık büyümüştü. Sadece çok stresli olduğunda dili eskisi gibi hafif peltekleşirdi. Tam bir yıldır peltek konuşmamıştı ve oldukça kültürlü, akıllı bir yetişkin gibi görünmek istediği tam şu an yine bir bebek gibi peltek konuşmuştu! Ne utanç verici bir andı! Ağlayacakmış gibi hissetti. Her an ağlamaya başlayabilirdi. Evet, ağlayabilirdi! Kenneth'in buradan çekip gitmesini ve hiç gelmemiş olmasını diledi. Parti mahvolmuştu. Her şey küle ve toza dönüşmüştü.

Üstelik oğlan ona "Rilla-Rillam" demişti. Onu ne zaman görse yaptığı gibi, "Örümcek" ya da "Çocuk" veya "Kedicik" dememişti. Walter'ın kendisine taktığı lâkabı söylemesine hiç bozulmadı çünkü Kenneth'in o alçak ses tonundan bunu duymak çok güzeldi, hele "Rillam" kısmını duymak onu çok heyecanlandırmıştı. Kendisini budala yerine düşürmese çok daha güzel olurdu. Başını yere eğdi. Kirpikleri çok uzun ve çok siyah;

göz kapakları krem rengiydi. Bu o kadar çekici bir görüntüydü ki Kenneth, Rilla'nın Ingleside'daki en güzel kız olduğuna karar verdi. Kızın başını kaldırmak istedi, o muhteşem ve sorgular gibi bakan gözleri yeniden görmek istiyordu. Bu partideki en güzel şey Rilla idi, buna hiç şüphe yoktu.

Ne diyordu bu oğlan? Rilla kulaklarına inanamadı.

"Dans edebilir miyiz?"

"Evet," dedi Rilla. Peltek konuşmamak için o kadar sert ve hızlı cevap verdi ki, kelime ağzından birden fırlamış gibi çıktı. Sonra yine morali bozuldu. Sanki çocuğun üzerine atlıyormuş gibi fazla hevesli ve cesur bir cevap olmuştu bu! Şimdi Kenneth onun hakkında ne düşünecekti? Bir genç kız en güzel haliyle görünmek istediğinde, neden başına hep böyle korkunç şeyler gelirdi ki?

Kenneth onu dans eden çiftlerin arasına çekti.

"Sanırım bileğim güzel bir sıçrama ve dönüşü rahatlıkla kaldırabilir," dedi.

"Bileğin nasıl oldu?" dedi Rilla. Ah, neden başka bir şey söylemeyi akıl edememişti? Çocuğun zaten bileği hakkındaki yorumlardan bıktığını biliyordu. Böyle söylediğini Ingleside'da duymuştu. Di'ye boynuna bir tabela asıp bileğinin iyileşmekte olduğunu yazacağını söylemişti. Ama Rilla şimdi yine bu soruyu soruyordu.

Kenneth bileği ile ilgili sorulardan gerçekten çok sıkılmıştı. Fakat bu soruyu, uzun süredir bu kadar öpülesi dudaklardan duymadığını fark etti. Belki de o yüzden oldukça sabırlı bir tavırla, bileğinin iyileşmeye başladığını ve eğer çok fazla ayakta kalmaz veya çok uzun süre yürümezse, artık canını fazla sıkmadığını anlattı.

"Bana zamanla daha da güçleneceğini söylediler ama sonbaharda futbolu bırakmam gerekecek."

Birlikte dans ederlerken Rilla partideki tüm kızların onu kıskandığının farkındaydı. Danstan sonra kayalıklara indiler. Kenneth'in bulduğu minik bir sandalla suya açılıp, mehtabın altında kanaldan kumsala doğru süzüldüler. Kenneth'in bileği sızlayana dek kumda yürüyerek kum tepeciklerinin arasına oturdular. Kenneth onunla Nan ve Di ile konuştuğu gibi konuşuyordu. Rilla, sebebini anlamadığı bir utangaçlık hissi yüzünden doğru dürüst konuşamadı. Bu yüzden oğlanın kendisini ahmak bulacağından korktu. Tüm bunlara rağmen yine de her şey çok güzeldi; göz alıcı mehtap, parlayan deniz, kumun üzerinde savrulan minik dalgacıklar,

kum tepelerinin çevresini saran otların arasından esen sert ve serin rüzgâr, kanaldan hafifçe duyulan müziğin tatlı sesi…

Kenneth, Walter'ın şiirlerinden birinden bir alıntı yaparak, "*Göz alıcı mehtabın ışığında denizkızları eğleniyor*" dedi.

Bu muhteşem seslerin ve manzaranın eşliğinde ikisi baş başaydı! Keşke terlikleri ayağını bu kadar acıtmasaydı! Ve keşke Rilla da en az Bayan Oliver kadar zekice konuşabilseydi! Ama hayır, o tıpkı diğer oğlanlarla konuştuğu gibi konuşuyordu! Kelimeler bir türlü ağzından çıkmıyor, sadece dinleyip ara sıra hafifçe mırıldanarak küçük yorumlar yapıyordu. Fakat belki de hülyalı gözleri, çukurlu dudakları ve ince boynu onun yerine konuşuyordu. Kenneth'in geri dönmek için hiç acelesi yoktu, sonunda partiye döndüklerinde yemek vakti gelmişti. Oğlan Rilla'ya deniz fenerinin mutfak penceresinin yanında bir yer bulup kendisi de yanına oturdu. Birlikte dondurmalı pasta yediler. Etrafına bakan Rilla, ilk partisinin çok güzel olduğunu düşündü. Bunu asla unutmayacaktı. Oda kahkaha sesleri ile yankılanıyordu. Genç ve güzel gözler ışıl ışıl parlıyordu. Dışarıdaki dans çadırından, müziğin ritmine uygun, neşeli ayak sesleri geliyordu.

Kapının yanında toplanmış bir grup oğlanın arasında bir hareketlenme olmuş gibiydi, gençlerden biri hızla içeriye girdi. Çocuk etrafına şaşkın gözlerle bakıyordu. Bu rıhtımda yaşayan Jack Elliott idi. McGill Üniversitesi'nde tıp öğrencisi olan bu oğlan sessiz sakindi ve sosyal ortamlara fazla takılmazdı. Partiye davet edilmişti ama katılması beklenmiyordu fakat o gün Charlottetown'a gittiği ve işi çok uzun sürdüğü için, partiye gelmeye karar vermişti. İşte buradaydı… Elinde de katlanmış bir kâğıt taşıyordu.

Çocuğa yan gözle bakan Gertrude Oliver hafifçe ürperdi. Fakat partiden oldukça keyif almıştı. Uzun süredir görüşmediği Charlottetown halkıyla yeniden sosyalleşme fırsatı bulmuş ve her ne kadar yaşı çoğundan büyük olsa da dünyadaki olaylar hakkında tıpkı bir erkek gibi konuşabilen Allan Daily isimli bu zeki delikanlıyla görüştüğüne sevinmişti. Hatta oğlanın sohbetinden o kadar keyif almıştı ki gün içinde yaşadığı sorunları bile unutmuştu. Ama şimdi hepsini birer birer hatırlıyordu. Jack Elliott onlara ne haberler getirmişti? Birden aklına eski bir şiirin mısraları geldi:

"*Gece, cümbüş sesiyle yankılanıyordu*.

Ve tak!

Geceyi, böldü bir anda başka bir ses,

Ölümün sesini andıran."

Bu mısralar neden şimdi aklına gelmişti ki? Eğer söyleyecek bir şeyi varsa Jack Elliott neden konuşmuyordu? Neden orada dikilip etrafa öfkeli gözlerle bakıyordu?

"Sorsana, sorsana," dedi heyecanla Allan Daly'ye. Fakat başka biri çoktan sormuştu bile. Ortam ani bir sessizliğe büründü. Çadırdaki kemancı da mola verdiği için çıt çıkmıyordu. Uzaktan körfezin alçak homurtusu duyuluyordu… Herhalde Atlantik'ten yola çıkan bir fırtına yaklaşmaktaydı. Bu bıçak gibi keskin sessizliğin içinde, kayalıklara çarparak yankılanan bir kızın kahkahası duyuldu.

"İngiltere bugün Almanya'ya savaş ilan etti," dedi Jack Elliott yavaşça. "Tam ben kasabadan ayrılırken telgraf geldi."

"Tanrı yardımcımız olsun," diye fısıldadı Gertrude Oliver. "Rüyam… Rüyam! İşte ilk dalga kırıldı." Allan Daly'ye bakıp gülümsemeye çalıştı.

"Bu dünya savaşı mı demek?" diye sordu.

"Korkarım öyle," diye cevap verdi delikanlı.

Bir anda herkes bağırmaya başladı ama neşeli çığlıklardı bunlar. Çoğu bu haberin vahametini yeterince kavrayamamıştı; onlar için bu önemsiz, ağırlığı olmayan bir haberdi. Dans yeniden başladı ve ortamı yine neşeli uğultular kapladı. Gertrude ile Alan Daily bu haberi alçak sesle ve büyük bir endişeyle konuştular. Yüzü bembeyaz kesilen Walter Blythe odayı terk etti. Dışarıda telaşla kayalıklara doğru inen Jem ile karşılaştı.

"Haberi duydun mu, Jem?"

"Evet. Fareli Köyün Kavalcısı gelmiş. Yaşasın! İngiltere'nin, Fransa'yı yalnız bırakmayacağını biliyordum zaten. Bayrağı göndere çekmesi için Kaptan Josiah'ı bulmaya çalıştım ama bunu şafak vaktinde yapmanın daha uygun olacağını söyledi. Jack yarın gönüllüleri toplamaya başlayacaklarını söylüyor."

Jem hızla giderken Mary Vance, "Boş yere ne çok tantana yaptılar yahu," dedi. Miller Douglas ile romantik ve rahat olmayan bir yengeç kapanının üzerinde oturuyorlardı. Fakat ikisi de o kapanın üzerinde oturmaktan hayli mutluydu. Miller Douglas iri yarı, kaba saba bir çocuktu ve Mary Vance'in keskin dilini çok özel bir yetenek olarak görürdü. Mary Vance'in beyaza kaçan gözleriyse birer mıknatıs gibiydi ve şu an ikisi de Jem Blythe'ın neden deniz fenerine bayrak çekilmesini istediğini

anlayamıyordu. “Avrupa’da savaş olacaksa bundan bize ne? Bizi ilgilendirmediğinden eminim.”

Walter kıza baktı ve gözünün önüne gelen o eski, garip kehanetlerinden birini daha söyledi.

“Bu savaş bitmeden,” -ya da dudaklarının arasından buna benzer bir şey çıktı- “Kanada’daki her erkek, her kadın ve her çocuk bunu hissedecek… Sen de Mary, sen de hissedeceksin… Hatta bunu yüreğinin derinliklerinde hissedeceksin. Bu yüzden kanlı gözyaşları dökeceksin. Fareli Köyün Kavalcısı geldi ve dünyanın her köşesi onun kavalından çıkan o rahatsız edici, çirkin müziği duyana kadar da gitmeyecek. Bu ölüm dansının sona ermesi yıllar sürecek, Mary. Ve bu yıllar içinde milyonlarca kalp kırılacak.”

“Aman ne güzel!” dedi aklına söyleyecek başka bir şey gelmediğinde hep bunu söyleyen Mary. Walter’ın ne demek istediğini anlamamıştı ama yine de rahatsız oldu. Walter Blythe hep böyle garip şeyler söylerdi zaten. Şu eski Fareli Köyün Kavalcısı hakkında yine saçmalamaya başlamıştı. Oysa Gökkuşağı Vadisi’ndeki oyun günlerinden bu yana Walter’ın onun lafını bile ettiğini duymamıştı. Bu durum kızın hiç hoşuna gitmedi.

Tam o sırada yanlarına gelen Harvey Crawford, “Biraz sert olmadı mı, Walter?” dedi. “Bu savaş yıllarca sürmez. Bir ya da iki ay içinde biter. İngiltere göz açıp kapayana kadar Almanya’yı haritadan siler.”

“Sence yirmi yıldır buna hazırlanan bir Almanya varken, bu savaş birkaç haftada biter mi?” dedi Walter tutkuyla. “Bu Balkanların bir köşesinde yapılan ufak bir çarpışmaya benzemez, Harvey. Bu bir ölüm kıskacı. Almanya ya fetheder ya da ölür. Peki, fethederse ne olur biliyor musun? Kanada bir Alman kolonisi haline gelir.”

Omuz silken Harvey, “Sanırım bundan önce olması muhtemel birkaç şey daha var,” dedi. “İngiliz donanması öyle kolay pes etmez ve bizler de tozu dumana katarız, değil mi Miller? Almanlar bu güzel ülkeye giremez, ha?”

Harvey gülerek merdivenlerden aşağıya indi.

Mary Vance irkilerek, “Hepiniz saçma sapan konuşuyorsunuz,” dedi. Ayağa kalktı ve Miller’ı da kendisiyle birlikte kayalıklara doğru sürükledi. Her zaman baş başa sohbet etme şansları olmuyordu ve Mary bu seferkinin de Walter Blythe’ın Fareli Köyün Kavalcısı ya da Almanlar gibi saçmalıklarıyla bozulmasına asla izin vermeyecekti. Walter’ı merdivenlerin

başında yalnız bıraktılar. Çocuğun kederli gözleri Four Winds'in muhteşem manzarasına bakıyor ama onu görmüyordu.

Akşamın en güzel kısmı Rilla için de sona ermişti. Jack Elliott'ın duyurusundan beri, Kenneth'in artık kendisiyle ilgilenmediğini hissediyordu. Bir anda kendini yalnız ve mutsuz hissetti. Bu Kenneth'in kendisini hiç fark etmemiş olmasından bile daha kötüydü. Hayat böyle bir şey miydi? Tam çok keyifli bir şey olup insan ona alışmaya başlarken, bir anda ellerinden kayıp gider miydi? Rilla kendi kendine, şu an kendisini o akşam evden çıkarken olduğundan çok daha yaşlı hissettiğini söyledi. Belki de öyleydi. Gençlik acılarına gülünüp geçilmiyordu, çünkü gençlik henüz "bu da geçer" demeyi öğrenmediği için bu acılar insanın canını fena halde yakıyordu. Derin bir iç çeken Rilla, şu an odasında yastığına kapanıp ağlıyor olmayı diledi.

"Yoruldun mu?" dedi Kenneth duygusuzca… Hem de çok duygusuzca. Kızın yorgun olup olmaması gerçekten umurunda bile değildi. Rilla böyle düşünüyordu.

"Kenneth," dedi çekinerek. "Sen bu savaşın Kanada'yı etkileyeceğini düşünmüyorsun, değil mi?"

"Etkilemek mi? Elbette bu savaşta yer alacak kadar şanslı olanları etkileyecektir. Ben alamayacağım… Yaralı bileğim yüzünden! Büyük bir talihsizlik."

"Neden İngiltere'nin savaşında yer almamız gerektiğini anlamıyorum," diye haykırdı Rilla. "İngiltere kendi kendine savaşacak kadar güçlü bir ülke."

"Konu bu değil. Biz İngiltere Krallığı'nın bir parçasıyız. Yani bu ailevi bir mesele. Birbirimizin yanında durmalıyız. İşin kötüsü, ben bu konuya dâhil olamadan her şey bitecek."

"Yani eğer bileğin böyle olmasa gönüllü olur muydun?" diye sordu Rilla.

"Elbette olurdum. Binlerce kişi gönüllü olacaktır, görürsün. Bahse girerim Jem de gidecektir ama sanırım Walter'ın bünyesi henüz yeterince güçlü değil. Jerry Meredith de gider! Ben de oturmuş bu yıl futbol oynamayacağım diye üzülüyorum!"

Rilla çok sarsıldı ama tek kelime edemedi. Jem ve Jerry mi? Saçmalıktı bu! Babasıyla Bay Meredith buna izin vermezdi. Hem onlar daha

üniversiteyi bile bitirmemişlerdi. Ah, Jack Elliott neden bu korkunç haberi kendine saklamamıştı ki?

Mark Warren gelip Rilla'yı dansa kaldırmak istedi. Kenneth'in onun gitmesini umursamayacağını düşünen Rilla, çocukla birlikte dansa kalktı. Oysa daha bir saat önce Kenneth kumsalda ona, sanki dünyanın en önemli şeyi oymuş gibi bakıyordu. Ama şimdi hiç kimseydi. Kenneth'in aklında şu an tamamen imparatorlukların kanlı savaş alanında oynayacakları Büyük Oyun vardı. İnsan ırkının yer almayacağı türden bir oyun. *Kadınların evde oturup ağlamaktan başka çareleri kalmayacak*, diye düşündü Rilla hüzünle. Fakat bunların hepsi büyük bir saçmalıktı. Kenneth savaşa gidemeyeceğini söylemişti ve çok şükür ki Walter da gidemeyecekti… Herhalde Jem ve Jerry de biraz mantıklı düşünürlerdi. Rilla'nın endişe etmesine gerek yoktu. O eğlenmesine bakacaktı. Fakat Mark Warren ne kadar garipti! Adımlarını karıştırıyordu! Tanrım, dans hakkında hiçbir şey bilmeyen oğlanlar ne diye dans etmeye kalkışırlardı ki? Özellikle de kürek kadar kocaman ayakları olanlar? İşte, çocuk yine birine çarpmıştı! Bir daha asla bu oğlanla dans etmeyecekti!

Rilla müzik sona erene dek başkalarıyla da dans etti ama sonunda terliklerinin ayağını ne kadar acıttığının farkına vardı. Kenneth gitmişti… En azından etrafta görünmüyordu. Çok güzel başlamış olsa da, ilk partisi mahvolmuştu. Başı ağrıyor, ayak parmakları yanıyordu. Ama daha beteri de olacaktı. Saatlerce dans ettikten sonra biraz takılmak için rıhtımda yaşayan arkadaşlarıyla birlikte kayalıklara indi. Hava serin ve güzel, gençlerin hepsi de çok yorgundu. Rilla neşeli sohbetlere eşlik etmeden, sessizce bir kenarda oturdu. Rıhtımdan kalkan tekneler için seslenildiğini duyunca sevindi. Deniz fenerinden kahkahalar yükselmeye devam ediyordu. Birkaç çift hâlâ pistte dans etse de kalabalığın çoğu dağılmıştı. Rilla, Glen grubunu aradı ama hiçbirini etrafta göremedi. Doğruca deniz fenerine koştu. Gruptakiler burada da yoktu. Telaşla tekrar kayalıklara döndü, gençler teknelere binmeye başlamışlardı. Tekneler aşağıdaydı ama Jem ile Joe'nunkiler neredeydi?

"Rilla Blythe, ben senin eve gittiğini sandım," dedi Miller Douglas'ın küreklerini çektiği bir sandala doğru atkısını sallayan Mary Vance.

"Diğerleri nerede?" diye haykırdı Rilla.

"Gittiler… Jem gideli bir saat oldu. Una'nın başı ağrıyormuş. Diğerleri de on beş dakika önce Joe ile birlikte gitti. Bak, Birch Point'ten ilerliyorlar. Rüzgâr çıktığı için midem bulanır diye ben onlarla gitmedim. Buradan eve

kadar yürüyebilirim. Sadece iki kilometre. Ben seni gittin sanmıştım. Nerelerdeydin?"

"Kayalıkların orada Mollie Crawford ile birlikteydim. Ah, neden beni aramadılar acaba?"

"Aradılar ama bulamadılar. Diğer tekneyle gitmiş olabileceğini düşündüler. Merak etme, gece bende kalırsın. Ingleside'a telefon açıp haber veririz."

Rilla başka çaresi olmadığını fark etti. Dudakları titremeye, gözleri yaşlarla dolmaya başladı. Hızla gözlerini kırpıştırdı… Mary Vance'in ağladığını görmesini istemiyordu. Ama bu şekilde unutulmak ne demekti! Hiç kimse, hatta Walter bile onu aramaya zahmet etmemişti. Derken bir anda aklına kötü bir şey geldi.

"Ayakkabılarım!" diye bağırdı. "Onlara teknede bıraktım."

"Ben asla bırakmam," dedi Mary. "Sen şimdiye dek gördüğüm en sorumsuz çocuksun. Şimdi Hazel Lewison'dan bir çift ayakkabı ödünç istemek zorundasın."

"İstemem," diye haykırdı Hazel denen kızdan hiç hoşlanmayan Rilla. "Çıplak ayakla giderim."

Mary omuz silkti.

"Nasıl istersen. Gurur acıya yol açar derler. Böylece daha dikkatli olmayı da öğrenirsin. Haydi, yola koyulalım."

Yola koyuldular. Ama çakıl taşları ve kumla kaplı yolda yüksek Fransız topuklu gümüş terliklerle yürümek hiç de iç açıcı değildi. Rilla rıhtım yoluna varana kadar sendeleyerek ilerlemeyi başardı ama bu korkunç terliklerle daha fazla yürüyemezdi. Terliklerini ve çok sevdiği ipek çoraplarını çıkartıp çıplak ayakla yola devam etti. Bu da hiç hoş değildi çünkü hassas ayaklarına çakıl taşları ve otlar battıkça kızın canı fena halde yanıyordu. Topukları berbat haldeydi. Ama fiziksel acısını bastıran asıl kötü şey bu acınası haliydi. Ne de güzel bir durumdaydı! Ya Kenneth Ford şimdi onu küçük bir kız gibi taşların üzerinde topallarken görseydi! Of, bu güzel parti ne korkunç bitmişti böyle! Bu acınası hâlinden dolayı ağlamak üzereydi. Onu umursamamışlar ve hatta onu arama zahmetine bile girmemişlerdi. Bu nemli yolda çıplak ayakla yürümek zorunda kaldığı için hastanelik olursa, belki o zaman biraz üzülürlerdi. Mendillerini de ayakkabıları gibi kaybettiğinden eşarbıyla gözyaşlarını sildi. Fakat burnu durmadan akıyordu. Durum gittikçe kötüleşmekteydi!

“Sanırım üşüttün,” dedi Mary. “Bu rüzgârda kayalıklarda otururken bunu tahmin etmeliydin. Annen bir daha senin bir yere gitmene izin vermeyecek, görürsün. Ama parti çok güzeldi. Lewisonlar bu işi biliyor… Gerçi Hazel Lewison için aynı şeyleri söyleyemeyeceğim. Tanrım, senin Ken Ford ile dans ettiğini görünce mosmor oldu. O Ethel Reese denen minik şeytan da öyle… Ken ne kadar çapkın biriymiş meğer!”

“Bence öyle biri değil,” diye savunmaya geçti Rilla art arda iki defa hapşırarak.

“Benim yaşıma geldiğinde sen de erkekleri daha iyi anlayacaksın. Sakın her söylediklerine kanma. Ken Ford’un seni kolay lokma olarak görmesine de asla izin verme. Biraz daha akıllı ol çocuk.”

Tüm bunların üzerine bir de Mary Vance’in ona patronluk taslaması dayanılacak gibi değildi! Zaten bu taşlı yolda çıplak ve yaralı ayaklarla yürümek de berbat bir şeydi! Ayrıca ağlamak, ağladığı halde mendil bulamamak ve mendil bulamadığı halde ağlamasına engel olamamak da öyle!

“Şu an…” Burnunu çekti. “Kenneth Ford’u…” Yine çekti. “Düşündüğüm filan yok!” diye bağırdı Rilla ve burnunu iki kez daha çekti.

“İnkâr etmek işine yaramaz çocuk. Senden daha büyük kişilerden tavsiye alman gerekir. O terliklerle kumsala inip bütün akşamı Ken ile birlikte geçirdiğini gördüm. Annen bunu duysa hiç hoşuna gitmezdi.”

“Bundan anneme de Bayan Oliver’a da Walter’a da bahsedeceğim,” dedi Rilla burnunu çekmeye devam edip hapşırarak. “Sen de o yengeç kapanının üzerinde saatlerce Miller Douglas ile birlikte oturdun, Mary Vance! Bayan Elliott sence bunu duysa ne derdi?”

“Of, seninle tartışacak değilim,” dedi bir anda geri adam atan Mary. “Benim tek söylemeye çalıştığım bu tip şeyler yapmadan önce biraz büyümeyi beklemen.”

Rilla ağladığını gizlemeye çalışmayı bıraktı. Her şey mahvolmuştu. Kenneth ile birlikte mehtabın altında geçirdiği o romantik, rüya gibi güzel anlar bile bir anda ucuz birer sahneye dönüşmüştü! Mary Vance’ten nefret ediyordu.

“Ne oldu şimdi? Neden ağlıyorsun?” diye haykırdı Mary şaşkınlıkla.

“Ayaklarım çok acıyor,” dedi onurunu kırmamak için son bir kez çabalayan Rilla. En azından bu sebeple ağlıyor olduğunu söylemek… Birinin sırf kendisiyle gönül eğlendirmek için vakit geçirdiğini ya da

arkadaşlarının onu unutup gittiğini veya gıcık birinin kendisine patronluk tasladığını itiraf etmekten daha iyiydi.

"Acıyorlardır," dedi Mary şefkatle. "Üzülme. Cornelia'nın kilerinde bir kutu kaz yağı var, inan bana dünyanın en güzel merhemlerinden bile daha etkilidir. Yatmadan önce topuklarına sürerim."

Topuklarına kaz yağı sürmek mi? Demek ilk partisi, ilk flört deneyimi ve ilk mehtap randevusu bu şekilde bitecekti!

Çılgınca ağlamaya devam eden Rilla sonunda çaresizlik içinde Mary Vance'in yatağında uykuya daldı. Dışarıda, rüzgârın kanatlarına takıp getirdiği güneş yavaş yavaş yükselmeye başlamıştı. Sözüne sadık kalan Kaptan Josiah, Four Winds fenerindeki bayrak direğine koşup rüzgârda çılgın gibi dalgalanan bayrağı göndere çekti.

BÖLÜM 5

ELVEDA ŞARKISI

Rilla, Ingleside'ın arka tarafındaki akçaağaç korusunun üzerinden vuran güneş ışığı eşliğinde, Gökkuşağı Vadisi'nde en sevdiği kuytuya doğru koştu. Otların arasındaki yosunla kaplı bir taşa oturup çenesini ellerinin arasına aldı ve bu muhteşem ağustos ayının baş döndüren maviliğindeki gökyüzüne baktı. Masmavi, huzur dolu ve ilk günden beri aynı güzellikle vadinin üzerinde bir kubbe gibi durarak hiç değişmeyen bu muhteşem gökyüzüne bakmaktan kendini alamıyordu.

Yalnız kalmak, aniden ve çılgınca yüz yüze geldiği bu yeni dünyaya, yeni kimliğine ayak uydurmanın nasıl mümkün olabileceğini düşünmek istiyordu. Altı gün önce… Sadece altı gün önce… Four Winds fenerinde neşeyle dans eden aynı Rilla Blythe olarak kalabilecek miydi? Zira bu altı günde, tüm hayatı boyunca yaşadıklarından daha çok şey yaşadığını hissediyordu ve eğer zamanı kalp atışlarıyla sayacak olsak, bu düşüncesinde haklı bile sayılırdı. O umut, korku, zafer ve çaresizlikle dolu akşam şimdi gözüne mazi gibi geliyordu. Artık sırf unutulduğu ve eve Mary Vance ile birlikte çıplak ayakla yürümek zorunda kaldığı için ağlayabilecek miydi? *Ah, ah* diye düşündü Rilla. Şu an o gözyaşlarını akıtmasının ne denli saçma olduğunun farkındaydı. Şu an istese çok iyi bir sebeple ağlayabilirdi ama ağlamayacaktı… Ağlamamalıydı. Dudakları bembeyaz, gözleri ağlamaktan şişmiş halde olan ve kendisini daha önce hiç bu şekilde görmediği annesi ona ne demişti? "Kadınlarımız cesaretini yitirirse, erkeklerimiz başarılı olabilir mi?"

Ever, bu doğruydu. O da annesi gibi, Nan gibi ve öfkeden parlayan gözlerle, "Keşke ben de erkek olup gidebilseydim!" diyen Faith gibi cesur olacaktı. Fakat artık bir çocuk olmadığını anımsayınca gözleri yanmaya, boğazı düğümlenmeye başlamıştı; zaten bu yüzden Gökkuşağı Vadisi'ndeki bu kuytu yere gizlenmişti. Artık bir yetişkindi ve kadınların böylesi konularla yüzleşecek kadar güçlü olmaları gerekirdi. Yine de ara sıra, bir yerlere gizlenip ağlamak güzeldi. Böylece hiç kimse onu göremez ve küçük bir korkak olduğunu düşünmezdi.

Eğreltiotları ne kadar tatlı kokuyordu! Tepesinde kocaman tüy yığınları gibi dolaşan bulutlar ne kadar güzeldi! Aşık Ağaçların zilleri ne kadar güzel çınlıyordu… Rüzgârla akıp giden küçük tınılar gibiydiler! Tepelerdeki bu mor ve göz alıcı pus içinde ne çok gizem barındırıyordu! Akçaağaçların rüzgârda salınan yaprakları nasıl da bembeyazdı! Her şey daha evvel yüzlerce kez gördüğünün aynısıydı, buna rağmen dünya artık ona tamamen değişmiş gibi geliyordu.

Dramatik bir şey olmasını dileyerek ne büyük bir kötülük etmişim, diye düşündü. *Ah, keşke yine o tekdüze ama zevkli günlerimize geri dönebilseydik! Bir daha asla bundan şikâyet etmeyeceğim, asla*.

Rilla'nın dünyası partinin ertesi günü yerle bir olmuştu. Ingleside'daki yemek masasında oturup savaş hakkında konuşurlarken telefon çaldı. Charlottetown'dan Jem'i arıyorlardı. Konuşmasını bitiren çocuk telefonu kapattı ve kıpkırmızı bir surat, ışıl ışıl parlayan gözlerle onlara döndü. Daha tek kelime bile etmeden annesinin, Nan'in ve Di'nin yüzleri bembeyaz kesilmişti. Rilla ise hayatında ilk defa herkesin kalp atışlarını duyduğunu ve bir elin boğazını sıkmaya başladığını hissediyordu.

"Kasabadaki gönüllüler için arıyorlar baba," dedi Jem. "Daha şimdiden birçok başvuru olmuş. Ben de bu akşam kaydolmaya gidiyorum."

"Ah, Küçük Jem!" diye haykırdı Anne kederle. Oğluna böyle seslenmeyeli yıllar olmuştu. Oğlu artık annesinin ona böyle hitap etmesini istemiyordu. "Hayır… Hayır… Hayır, Küçük Jem."

"Gitmek zorundayım anne. Haksız mıyım baba?" dedi Jem.

Dr. Blythe ayağa kalktı. Onun da beti benzi atmış, sesi titremeye başlamıştı. Fakat hiç tereddüt etmedi.

"Evet, Jem, evet… Eğer böyle hissediyorsan, evet."

Anne elleriyle yüzünü kapattı. Walter boş gözlerle tabağına bakıyordu. Nan ile Di el ele tutuştular. Shirley endişelenmemiş gibi görünmeye çalışıyordu. Susan âdeta felç olmuş, tabağındaki turta yarım kalmıştı. Susan o yarım kalan turtayı bitiremedi. Aslında başlanan bir yemeği bitirmemenin medeni bir topluma karşı işlenen büyük bir suç olduğunu düşünen Susan, o an içinde yaşadığı duygusal karmaşa yüzünden yemeğini yarım bırakmıştı. Prensiplerine zıt olan bu davranış, bilerek yapılmış bir savurganlıktı.

Jem tekrar telefona döndü. "Rahip evini aramalıyım. Jerry de gitmek isteyecektir."

Bunun üzerine Nan sanki sırtına bir bıçak saplanmış gibi, “Ah!” diye bağırarak odadan çıktı. Di de peşinden gitti. Rilla avunmak için Walter’a baktı ama çocuk bir hayal dünyasının içinde kaybolmuşa benziyordu.

Sanki güzel bir pikniğin detaylarını ayarlıyormuş gibi oldukça soğukkanlı bir vaziyette, “Tamam,” dedi Jem. “Ben de öyle düşündüm. Evet, bu akşam… Saat yedide… istasyonda buluşalım. Hoşça kal.”

“Sevgili Bayan Blythe,” dedi Susan. “Keşke beni uyandırsanız… Ben şu an uyanık mıyım yoksa rüya mı görüyorum? Bu sevgili evlat neler söylediğinin farkında mı? Asker olarak gitmekten mi bahsediyor? Herhalde bana onun gibi küçük çocukları askere alacaklarını söylemeyeceksiniz? Korkunç bir şey bu! Doktorla ikiniz buna müsaade etmezsiniz sanırım.”

“Onu durduramayız,” dedi Anne ağlamaklı bir sesle. “Ah, Gilbert!”

Gilbert ayağa kalkıp nazikçe karısının elini tuttu. O güzel, külrengi gözlerinde daha önce sadece bir kez gördüğü acı dolu bakışlar vardı, ikisinin de aklına o gün geldi… Yıllar evvel küçük Joyce’un Rüya Ev’de öldüğü gün…

“Diğerleri giderken ve oğlumuz bunun görevi olduğunu düşünürken, bencillik edip zorla kalmasını sağlamaya çalışır mıydın, Anne?”

“Hayır… Hayır! Ama o bizim ilk evladımız ve daha gencecik, Gilbert. Bir süre sonra cesur olmaya çalışırım ama şu an bunu yapamam. Her şey çok hızlı oldu, lütfen bana biraz zaman ver.”

Anne ile Gilbert odadan çıktılar. Jem gitmişti… Walter gitmişti… Shirley de gitmek için ayaklandı. Rilla ile Susan boş masada, birbirlerine bakıyorlardı. Şaşkınlıktan taş kesildiği için Rilla henüz ağlamamıştı. Derken Susan’ın ağladığını gördü… Daha evvel gözünden tek bir yaşın bile aktığına şahit olmadığı Susan’ın…

“Susan, Jem gerçekten gidecek mi?” diye sordu.

“Bu… Bu saçmalık,” dedi Susan.

Gözyaşlarını silip yutkundu ve masadan kalktı.

“Bulaşıkları yıkayacağım. Herkes delirmiş olsa bile, bu işin yapılması lazım. Tatlım, lütfen ağlama. Jem gidecek sanırım ama daha o yanına bile yaklaşamadan savaş bitmiş olacaktır. Biz de destek olup zavallı anneni daha fazla endişelendirmeyelim.”

“Bugünkü *Enterprise* Aa, Lord Kitchener’ın savaşın üç yıl süreceğini söyledi yazıyordu,” dedi Rilla şüpheyle.

“Ben Lord Kitchener’ı tanımam,” dedi Susan. “Eminim ki o da sıradan insanlar gibi sık sık yanılabiliyordur. Baban savaşın birkaç ayda biteceğini söylüyor. Ben de Lord bilmem neye değil, onun sözlerine inanıyorum. O yüzden şimdi sakin olup Tanrı’ya güvenelim ve şu masayı toplayalım. Ağlamaktan bıktım. Bu sadece vakit kaybı, üstelik herkesin moralini bozmaktan başka bir işe de yaramıyor.”

Jem ve Jerry o akşam Charlottetown’a gidip iki gün sonra askeri üniformaların içinde geri döndüler. Glen bu haberi duyunca çok heyecanlandı. Ingleside’da hayat bir anda gergin ve sinir bozucu bir hal aldı. Anne ile Nan hayli cesur bir tavırla gülümsemeyi sürdürdüler. Hatta Anne ile Bayan Cornelia çoktan Kızıl Haç için yardım hazırlıklarına başlamışlardı. Gilbert ve Bay Meredith ise köyün erkeklerini Vatanseverler Birliği oluşumu için bir araya getiriyorlardı. İlk şoku atlatan Rilla, yüreğindeki acıya rağmen duruma romantik tepkiler vermeye başladı. Jem üniformasının içinde muhteşem görünüyordu. Kanada gençlerinin, ülkelerinin yardım çağrısına bu denli hızlı, kararlı ve korkusuzca yanıt vermeleri harika bir şeydi. Rilla, erkek kardeşleri henüz çağrıya cevap vermemiş olan kızların arasında başı dik bir vaziyetteydi. Günlüğüne şöyle yazdı:

“*Douglas’ın kızı oğlan olsaydı*,

O da benim yaptığımı yapmaya giderdi.”

Bu konuda oldukça ciddiydi. Eğer erkek olsa o da kesinlikle giderdi! Bundan en ufak bir şüphesi bile yoktu.

Walter’ın tifonun ardından yeterince güçlenemediği için gidemiyor olmasına sevinmesinde kötü bir şey olup olmadığını merak etti.

“*’Walter’ın gitmesine dayanamazdım*” diye yazdı. “*Jem’i çok ama çok seviyorum ama Walter benim için dünyadaki en değerli kişi ve eğer gitseydi ölürdüm. Bu aralar çok değişti. Benimle neredeyse hiç konuşmuyor. Sanırım o da gitmek istiyor ve gidemediği için üzülüyor. Jem ve Jerry’ye de hiç yanaşmıyor. Jem’in üniformasıyla eve geldiği gün, Susan’ın yüzündeki ifadeyi asla unutmayacağım. Sanki ağlayacakmış gibi oldu ama sadece, ‘Bu üniformanın içinde tam bir erkek gibi görünüyorsun Jem,’ dedi. Jem güldü. Bunu umursamıyor, çünkü Susan’ın onu hâlâ bir çocuk gibi gördüğünü biliyor. Benim dışımda herkes çok meşgul. Keşke benim de yapabileceğim bir şey olsaydı ama yok. Annem, Nan ve Di sürekli meşguller. Ben de yalnız bir hayalet gibi etrafta öylesine dolaşıyorum. Benim asıl canımı acıtan şeyse annemle Nan’in gülümsemek için bu denli çaba sarf etmesi… Oysa*

annemin gözleri artık hiç gülmüyor. Bu yüzden ben de gülmemem gerektiğini hissediyorum… Gülmek bana kötülük yapmak gibi geliyor. Öte yandan Jem'in asker olduğunu bilsem de gülmemeye çalışmak bana çok zor geliyor. Fakat güldüğümde, eskisi kadar keyiflenmiyorum. Zira gülüşümün ardında beni tutan bir acı var… Özellikle gece yarısı aniden uyandığımda, işte o zaman ağlamaya başlıyorum çünkü Lord Kitchener'ın haklı olduğunu ve savaşın yıllarca süreceğini ve Jem'in belki de… Hayır bunu yazmayacağım. Yazarsam gerçekten olacakmış gibi hissediyorum. Geçen gün Nan, Bir daha hiçbir şey bizim için eskisi gibi olmayacak," dedi. Neden hiçbir şey eskisi gibi olamıyor? Her şey bitip Jem ve Jerry geri geldiğinde, neden her şey eskisi gibi olmasın? O zaman yine çok mutlu ve çok neşeli bir aile oluruz. Bu kötü günlerin hepsi bize eskide kalmış bir kâbus gibi gelir sadece.

Artık her günün en heyecanlı anı postaların geldiği an. Babam hemen gazeteyi kapıyor -daha önce onun bunu yaptığını hiç görmemiştim- bizler de etrafına toplanıp omzunun üzerinden başlıklara bakıyoruz. Susan, gazetede yazanların tek kelimesine bile inanmadığına ve inanmayacağına yemin etse de daima mu fak kapısından bizi dinliyor, sonra da başını iki yana sallayarak geri dönüyor. Sürekli öfkeli olmasına rağmen, özellikle Jem'in sevdiği yemekleri pişiriyor. Dün Monday'i misafir odasındaki yatakta Bayan Rachel Lynde'in ördüğü yaprak desenli örtünün üzerinde uyuduğunu görmesine rağmen hiç tantana etmedi. Hayvanı kibarca odadan dışarıya çıkartırken, "Tanrı bilir sahibin artık nerelerde uyumak zorunda kalacak, seni zavallı ve aptal yaratık," dedi. Ama kediye hiç bulaşmıyor. Susan onun Jem'i üniformayla gördüğü andan itibaren Bay Hyde'a dönüştüğünü, bunun da aslında ne tip bir kedi olduğunun en büyük kanıtı olduğunu söyledi. Susan komik ama ihtiyar bir kadın. Shirley onun yarı melek, yarı iyi bir aşçı olduğunu söylüyor. Ama Shirley, aramızda Susan'ın azarlamadığı tek kişi.

Faith Meredith harika biri. Sanırım Jem'le ikisi artık gerçekten nişanlılar. Kızın gözleri sürekli ışıldıyor ama gülümsemesi, tıpkı anneminki gibi biraz gergin. Acaba benim de savaşa giden bir sevgilim olsa, onun gibi cesur davranabilir miydim? Zaten ağabeyimin gitmesi de yeterince kötü. Bayan Meredith, Bruce'un Jem ve Jerry'nin gideceğini duyduğunda, sabaha kadar ağladığını söyledi. Ayrıca K. K.'nın ne demek olduğunu öğrenmek istiyormuş. Zira babası Kralların Kralı diye bir şeyden söz etmiş. O çok tatlı bir çocuk. Her ne kadar çocuklara çok düşkün olmasam da, o

çocuğu çok seviyorum. Bebeklerden hiç hoşlanmıyorum… Gerçi bunu söylediğim zaman herkes bana sanki çok acayip bir laf etmişim gibi bakıyor. Ama hoşlanmıyorum ve bu konuda dürüstüm. Eğer başkasının kucağındaysa temiz ve güzel bir bebeğe bakabilirim ama ona asla dokunmam ve bu kesinlikle ilgimi çekmez. Gertrude Oliver da benim gibi hissettiğini söylüyor. (O şimdiye dek tanıdığım en dürüst insan. Asla rol yapmaz.) Bebeklerin konuşmaya başladıkları zamana dek çok sıkıcı olduklarını söylüyor. Ancak konuşmaya başladıklarında onları seviyormuş. Annem, Di ve Nan bebeklere bayılırlar ama ben sevmem ve bu durum üçüne de normal gelmiyor.

Partiden beri Kenneth'i hiç görmedim. Jem döndükten sonra, bir akşam buraya gelmiş ama o akşam da ben evde yoktum. Beni sorduğunu hiç sanmıyorum… En azından kimse bana bunu söylemedi, zaten ben de sormadım. Umurumda da değil. Şu an hiçbir şey umurumda değil. Tek umurumda olan şey Jem'in birkaç gün içinde asker olarak Valcartier'e gidecek olması! Benim muhteşem ağabeyim Jem! Ah, onunla gurur duyuyorum!

Sanırım bileğinde sorun olmasa Kenneth da giderdi. Bence bu Tanrı'nın bir lütfü. Zira o annesinin tek oğlu, eğer gitseydi annesi perişan olurdu. Tek olan çocuklar savaşa gitmeyi asla düşünmemeli!"

Rilla taşın üzerinde otururken Walter elleri arkasında, başı yerde vadiden dolaşarak yanına geldi. Rilla'yı görünce hızla geri döndü, sonra da döndüğü gibi hızla tekrar geri dönüp kardeşinin yanına gitti.

"Rilla-Rillam, ne düşünüyorsun?"

"Her şey çok değişti, Walter. Sen bile… Sen bile değiştin. Daha bir hafta önce hepimiz çok mutluyduk ama şu an kendimi bile bulamıyorum. Kayboldum."

Walter kızın yanındaki bir taşa oturup kardeşinin elini tuttu.

"Korkarım yaşadığımız dünyanın sonu geldi, Rilla. Bu gerçekle yüzleşmek zorundayız."

"Bunu düşünmek bile çok korkunç, Walter," dedi Rilla yalvarır gibi. "Bazen çok kısa bir an için bile olsa, bunun anlamını unutuyor, kendimi heyecanlı ve gururlu hissediyorum… Ama sonra bütün gerçekler beni soğuk bir rüzgâr gibi sarıyor."

"Jem'i kıskanıyorum!" dedi Walter moral bozukluğu içinde.

"Jem'i kıskanmak mı? Ah, Walter… Sen de gitmek istiyor olamazsın."

Önünde uzanan zümrüt renkli vadi manzarasına bakan Walter, "Hayır," dedi. "Hayır, gitmek istemiyorum. Sorun da bu zaten Rilla, gitmekten korkuyorum. Ben korkağın tekiyim."

"Değilsin!" diye öfkeyle çıkıştı Rilla. "Herkes gitmekten korkar. Öldürülebilirsin."

"Canımın yanmayacağını bilsem bunu umursamazdım," diye homurdandı Walter. "Ben ölümün kendisinden korkmuyorum… Ölümden önceki acıdan korkuyorum. Ölüp her şeyi geride bırakmak o kadar da kötü bir şey olmayabilir… Ama ölmeye devam etmek! Rilla, ben hep acı çekmekten korkmuşumdur, bunu bilirsin. Elimde değil. Bir yerimin kesildiğini ya da kör olacağımı düşünmek bile beni ürpertiyor, Rilla. Bu fikirle yüzleşemiyorum. Kör olup bir daha asla dünyanın güzelliklerini, Four Winds'teki ayışığını, köknar ağaçlarının arasından göz kırpan yıldızları ya da puslu körfezi görememekten. Gitmem gerek… Gitmeyi istemeliyim… Ama istemiyorum ve bunu düşünmekten bile nefret ediyorum. Utanıyorum, çok utanıyorum."

"Ama Walter zaten gidemezsin ki," dedi ağabeyinin haline acıyan Rilla. Şu an Walter'ın da gitmesinden korkmaya başlamıştı. "Bünyen yeterince güçlü değil."

"Güçlü. Hatta kendimi hiç geçen ayki kadar güçlü hissetmemiştim. Her türlü sınavdan geçebileceğimi biliyorum. Herkes henüz güçlenmediğimi düşünüyor ve ben de bunun arkasına saklanıyorum. Ben… Ben erkek olmamalıymışım," dedi Walter büyük bir kederle.

"Yeterince güçlü olsaydın bile gitmemen gerekirdi," diye hıçkırdı Rilla. "Annem ne yapardı? Zaten Jem için yeterince üzülüyor. İkinizin de gittiğini görmek onu öldürürdü."

"Ah, gitmiyorum, merak etme. Sana gitmekten korktuğumu söyledim, korkuyorum. Bu konuyu artık kafama takmayacağım. Sana bile olsa, açılmak beni çok rahatlattı. Zaten bunu başka hiç kimseye itiraf edemezdim… Nan ile Di benden nefret ederdi. Ama ben de tüm bunlardan nefret ediyorum. Bu dehşetten, bu acıdan ve bu çirkinlikten! Savaş bir geçit töreninde, üzerine haki renkli üniforma giymek gibi değildir. Eski hikâyelerde yazan her şey beni çok korkutuyor. Geceleri uyuyamıyor, savaşlarda yaşanan şeyleri görüyorum. Savaşın kanlı, acı dolu yüzüne ait her şeyi. Bir de bir süngü görüyorum! Başka şeylere katlanabilsem bile, bir süngüyle asla yüzleşemezdim. Düşünmek bile midemi bulandırıyor… Başka birine süngü saplamak… Düşüncesi bile korkunç." Walter birden

ürperdi. “Tüm bu şeyler hiç aklımdan çıkmıyor ama Jem ile Jerry bunları akıllarına bile getirmiyor gibi görünüyor. Durmadan gülüp, ‘düşman avlamaktan’ söz ediyorlar! Onları üniformalı görmek bile beni çıldırtıyor. Onlar da gitmeye uygun olmadığım için huysuzluk ettiğimi sanıyorlar.” Walter acı acı güldü. “İnsanın kendisini bir korkak gibi hissetmesi hiç hoş değil.” Fakat Rilla ağabeyine sarılıp, başını omzuna yasladı. Gitmek istemediğine çok sevinmişti. Zira bir an için bile olsa çok korkmuş ve dehşete kapılmıştı. Ayrıca Walter’ın ona açılması da çok güzel bir şeydi. Di’ye değil, ona… Artık kendisini yalnız ve çaresiz hissetmiyordu.

“Benden nefret etmiyorsun değil mi, Rilla-Rillam?” dedi Walter. Rilla’nın ondan nefret etmesi fikri bir şekilde içini acıtmıştı… Tıpkı Di için hissedeceği gibi. Bir anda bu güzel gözlü, çocuk yüzlü kardeşine ne kadar düşkün olduğunun farkına vardı.

“Hayır, etmiyorum. Walter, yüzlerce insan senin gibi hissediyor. Ders kitabındaki alıntıyı hatırla: *Cesur olan, korkusuz olan değildir.*”

“Ama sonra, *Korkusunu bastıran asil ruhlardır*, diye devam eder. Ben bunu yapmıyorum. Durumumu meşrulaştıramayız, Rilla. Kabul edelim ki ben bir korkağım.”

“Değilsin. Yıllar evvel Dan Reese ile nasıl dövüştüğünü hatırlasana”

“Tek bir cesaret göstergesi insana hayat boyu yetecek bir şey değildir.”

“Walter, babam bir keresinde sendeki sorunun çok hassas ve çok güçlü bir hayal gücüne sahip olman olduğunu söylemişti. Olayları daha gerçekleşmeden evvel hissedebiliyorsun… Üstelik onlara katlanman ya da uzaklaşman için yapabileceğin hiçbir şey de olmuyor. Bu utanılacak bir şey değil, iki yıl evvel kum tepeciğindeki çimler alev aldığında Jem ile ikiniz elinizi yakmıştınız ama Jem senin çıkarttığın tantananın iki katını çıkartmıştı. Bu korkunç ve garip savaşa gelince, sen olmadan da askere gidecek bir sürü insan var zaten. Hem savaş çok uzun sürmeyecek.”

“Keşke buna inanabilsem. Neyse, yemek vakti geldi, Rilla. Koşsan iyi olur. Ben hiçbir şey yemek istemiyorum.”

“Ben de. Zaten yiyemiyorum ki. Bırak da yanında kalayım, Walter. Birine içimi dökmek beni çok rahatlattı. Zaten diğerleri, beni hiçbir şeyin farkında olmayan bir bebek gibi görüyor.”

Böylece akşam yıldızı vadinin üzerinde parlayana, meyve bahçesinin üzerinde soluk gri bir bulut kümesi belirene ve etraf mis gibi çiçek kokularıyla dolana dek orada oturdular. Bu akşam, Rilla’nın hayatı boyunca

hiç unutamayacağı o müthiş akşamlardan biriydi. Walter ilk kez onunla bir çocuk değil de bir yetişkinmiş gibi konuşmuştu. Birbirlerini rahatlatıp, destek oldular. Walter, en azından o an için savaş gibi korkunç bir şeyden korkmanın o kadar kötü olmadığını düşündü. Rilla da sorunlarını atlatması için ona yardım etmekten mutluydu. Ağabeyini desteklemek, onunla empati kurmaktan da… Rilla artık en azından biri için önemliydi.

Eve geri döndüklerinde verandada bazı konuklar olduğunu gördüler. Bay ve Bayan Meredith, Bay ve Bayan Norman Douglas gelmişti. Ayrıca Kuzen Sophia da oradaydı. Susan ile birlikte arkadaki hafif loş bir köşede oturuyorlardı. Anne, Nan ve Di yoktu ama Gilbert evdeydi. Tabii Dr. Jekyll da, en tepedeki basamakta tıpkı bir kral gibi oturuyordu. Dr. Jekyll hariç hepsi savaş hakkında konuşuyorlardı. O günlerde ne zaman iki kişi bir araya gelse konuştukları tek şey savaş olurdu ve rıhtımdaki ihtiyar adam ne zaman tek başına kalsa, Kaiser*'e lanetler yağdırarak bağırırdı. Sesi bütün çayırlarda çınlardı. Misafirlere görünüp görünmemeyi umursamayan Walter çaktırmadan kaçtı. Rilla ise ıslak nanelerin yanı başındaki basamaklara oturdu. Çok sakin ve loş bir akşamdı. Rilla kendisini geçen hafta olduğundan çok daha iyi hissediyordu. Artık Walter'ın gideceğinden korkmuyordu çünkü.

*** Almancada "imparator" kelimesine karşılık gelen ifadedir. Kaiser ifadesinin kullanımı özellikle de Alman İmparatorluğu dönemine (1871-1918) işaret eder (e.n.).**

"Yirmi yaş genç olsam ben de giderdim," diye bağırıyordu Norman Douglas. Norman heyecanlandığında hep bağırırdı. "O Kaiser'e bir iki şey gösterirdim! Size hiç cehennem diye bir şey olmadığını söyledim mi? Cehennem diye bir şey tabii ki var… Hatta yüzlerce var ve o Kaiser ile askerlerini bekliyor."

"Bu savaşın olacağını biliyordum," dedi Bayan Norman zafer kazanmış gibi bir edayla. "En başından fark etmiştim. Tüm o aptal İngilizlere onların neyin beklediğini anlatmaya çalıştım. John Meredith, sana da yıllar evvel bu Kaiser'in neyin peşinde olduğunu anlatmıştım ama sen bana inanmadın. Asla bir dünya savaşı çıkartmaya cesaret edemeyeceğini söyledin. Peki, kim haklıymış bakalım, John? Sen mi, ben mi? Söyle."

"İtiraf ediyorum ki siz," dedi Bay Meredith.

Bayan Norman başını iki yana sallayarak, "Artık bunu itiraf etmek için çok geç," dedi sanki adam daha önce itiraf etse savaş asla çıkmayacakmış

gibi.

“Çok şükür ki İngiliz Donanması hazır,” dedi Gilbert.

“Çok şükür,” diye başını salladı Bayan Norman. “Neyse ki birileri bunu öngöremeyecek kadar kör değilmiş.”

“Belki İngiltere başını fazla belaya sokmadan bu işten sıyrılmayı başarır,” dedi Kuzen Sophia kibarca. “Bilmiyorum. Ben yine de korkuyorum.”

“İngiltere boğazına kadar belaya batmış durumda, Sophia Crawford,” dedi Susan. “Gerçi senin düşüncelerin her zaman beni aşmıştır. Ben yine de İngiliz Donanmasının Almanya’yı alt edip, kısa sürede bu savaşı bitireceğine inanıyorum.”

Susan bu sözleri sanki herkesten çok, kendisi inandırmak için söylüyormuş gibi vurguladı. Onun da kendine göre bazı fikirleri vardı ve hayatın genel akışında, bu fikirler ona hep yol göstermişti ama geçen hafta yaşanan bu felaket karşısında kendisine kılavuzluk etmeye yetecek kadar fikir sahibi değildi. Glen St. Maryli, dürüst, çalışkan ve ihtiyar bir Presbiteryen hizmetçinin binlerce kilometre ötedeki bir savaşla ne ilgisi olabilirdi? Susan bu konuya kafa yormasının bile uygun olmadığını düşünüyordu.

“İngiliz ordusu Almanya’yı yerle yeksan eder,” diye bağırdı Norman. “İşler düzelene kadar bekleyin, işte o zaman o Kaiser savaşın, bıyık burup Berlin’de tur atmaya benzemediğini anlayacaktır.”

“İngiltere’nin bir ordusu yok ki,” dedi Bayan Norman. “Bana öyle dik dik bakma, Norman. Böyle bakman ordu olmadığı gerçeğini değiştirmez. Almanya milyonlarca kişilik ordusuyla o birkaç yüz bin askeri tek lokmada yer.”

“Bence boğazlarına takılır,” dedi Norman ısrarla. “Almanya o lokmayı çiğnemeye çalışırken dişlerini kırar. Bir İngiliz on yabancıya bedeldir. Ben bile onların bir düzinesini ellerim arkamda bağlı yenerim!”

“Bana söylendiğine göre,” dedi Susan, “İhtiyar Bay Pryor bu savaşa inanmıyormuş. İngiltere’nin sırf Almanya’yı kıskandığı için bu savaşa girdiğini ve Fransa’yı hiç ama hiç umursamadığını söylüyormuş.”

“Bence saçmalıyor,” dedi Norman. “Zaten bunu söylediğini duymadım. Duyduğumda da o Bıyıklı Ay başına ne geldiğinin farkında bile olmayacaktır. Anladığım kadarıyla kıymetli akrabam Bayan Alec de aynı şeyleri düşünüyormuş. Gerçi bunları benim önümde konuşmuyor. Tabii

kimileri bunu yapmaya cesaret edemez. Tanrım, öyle değişik önsezileri var ki sağda solda fazla konuşmak sağlıkları için zararlı olabilir.”

“Ne yazık ki bu savaş günahlarımızın cezası olarak gönderildi,” dedi soluk ellerini kucağından alıp karnında birleştiren Kuzen Sophia. “Dünya çok kötü bir yer, zaman çok değişti.”

“Rahip de benzer fikirlere sahip,” diye kıkırdadı Norman. “Öyle değil mi? Herhalde geçen geceki vaazında o yüzden, ‘Kan dökülmeden günahların affı olmaz,’ dedi. Seninle aynı fikirde değilim… Hatta o gece ayağa kalkıp rahibe söylediklerinin oldukça mantıksız olduğunu haykıracaktım ama Ellen beni durdurdu. Evlendiğimden beri rahiplerle hiç dalga geçemiyorum.”

“Kan dökülmeden hiçbir şey olmaz,” dedi Bay Meredith nazikçe. Diğerlerini ikna etmek için beklenmedik bir kelime oyunu yapıyordu. “Bence her şey kişinin kendisini adamasıyla ilgilidir. Atalarımız bu toprakların her santimini kanlarıyla işaretlediler. Şimdi yine kan akması gerekiyor. Hayır, Bayan Crawford bence savaş, günahlarımızın cezası olarak gönderilmedi. Bence bu savaş insanoğlunun bazı lütuflar için ödemesi gereken bir bedel. Ederi çok ağır ama lütuflarını biz göremesek de çocuklarımız görecek.”

“Jerry ölürse de böyle mi düşüneceksiniz?” dedi hayatı boyunca bu tip şeyler söyleyen ve neden söylememesi gerektiğini bir türlü anlamayan Norman. “Lütfen ayağıma vurma, Ellen. Bakalım rahip sırf kürsüde olduğu için mi böyle söylemiş, yoksa gerçekten böyle mi düşünüyor?”

Bay Meredith’in yüzü seyirdi. Jem ile Jerry’nin kasabaya gittiği akşam, çalışma odasında korkunç bir saat geçirmişti. Yine de sessizce cevap verdi.

“Nasıl hissedersem hissedeyim inancım değişmez… Bana göre vatanları için canlarını vermeye hazır bir ülkenin evlatları, bu adanmışlıkları sayesinde yepyeni bir vizyon kazanacaklardır.”

“Bu konuda samimisin. İnsanların samimiyetini hemen anlarım. Bu bana doğuştan bahşedilmiş bir yetenek. Gerçi o yüzden pek çok rahip benden korkar! Ama şimdiye dek senin samimiyetsiz konuştuğunu asla görmedim. Zaten kiliseye gitmeye devam etmemin sebebi de bu. Bu beni çok rahatlatıyor… Ayrıca sürekli beni medenileştirmeye çalışan Ellen’a karşı da elimde güçlü bir silah olmuş oluyor. Neyse, ben Ab. Crawford’ı görmeye gidiyorum. Tanrılar size merhamet etsin.”

“Şu ihtiyar paganın ettiği lafa bak!” diye homurdandı Susan, adam giderken. Ellen Douglas’ın kendisini duyup duymamasını umursamadı. Zaten Susan, rahipleri böylesine aşağılayan bu adamın tepesine niçin bir şimşek düşmediğini hep merak ederdi. Fakat onu en çok şaşırtan şey, Bay Meredith’in bacanağını seviyor olmasıydı.

Rilla savaş dışında başka bir şeyden bahsetmelerini çok isterdi. Bir haftadır savaştan başka bir şey duymuyordu ve bundan çok sıkılmıştı. Hem artık Walter gidecek diye korkmadığı için daha heyecanlı, daha sabırsızdı. Yine de üç ya da dört ay daha bu savaştan söz edilebileceğini düşündü ve derin bir iç çekti.

BÖLÜM 6

SUSAN, RILLA VE DOG MONDAY BİR KARAR VERİR

Ingleside'ın geniş oturma odası bembeyaz pamuklarla kaplıydı. Kızıl Haç, yorgan ve bandaj talep etmişti. Nan, Di ve Rilla işbaşındaydı. Anne ile Susan oğlanların odasında daha kişisel bir görevle meşgullerdi. Ağlamaktan kuruyan gözlerle Jem'in eşyalarını topluyorlardı. Jem ertesi sabah Valcartier'e doğu yola çıkmalıydı. Aslında bu emrin gelmesini bekliyorlardı ama duyunca yine de perişan oldular.

Rilla hayatında ilk kez bir yorganın kenarlarını teyelliyordu. Jem'in gitme emri geldiğinde Gökkuşağı Vadisi'ndeki çamların arasına gizlenip ağlamış, sonra da annesinin yanına gitmişti.

"Anne, bir şey yapmak istiyorum. Ben genç bir kızım, savaşa gidemem ama yardımcı olacak bir şeyler yapmalıyım."

"Yorganlar için gereken pamuklar geldi," dedi Anne. "Nan ile Di'ye yardım edebilirsin. Rilla, acaba genç kızlar arasında Kızıl Haç için bir erzak, eşya seferberliği düzenlesen olmaz mı? Bence yaşlılarla birlikte bir şeyler yapmaktansa, hepiniz bir arada bir şeyler yapsanız daha çok hoşunuza gider. Hem bu şekilde daha verimli olursunuz."

"Ama anne… Ben daha önce hiç böyle bir şey yapmadım ki."

"Önümüzdeki aylarda pek çoğumuz daha önce hiç yapmadığımız bir sürü şeyi yapmak zorunda kalacağız, Rilla."

"Şey… Denerim anne." Rilla, mesajı almıştı. "Tabii bana nereden başlayacağımı anlatırsan. Zaten tüm bunları günlerdir düşünüyorum. Artık bencil olmamaya ve bir kahraman gibi, mümkün olduğunca cesur davranmaya karar verdim."

Anne kızının kullandığı sıfatlara gülümseyerek karşılık vermedi. Belki canı gülmek istemediğinden, belki de Rilla'nın bu romantik tavırlarının ardında gerçek bir ciddiyet yattığına inanmadığındandı. Oysa Rilla şu an bir yandan yorgan dikiyor, bir yandan zihninde Kızıl Haç Gençlik Komitesi'ni planlıyordu. Dahası bundan keyif de alıyordu… Yani planlamadan, dikişten değil. Bu ona çok ilginç gelmiş, Rilla'nın kendisi bile buna çok şaşırmıştı. Başkan kim olmalıydı? O değil. Büyük kızlar bundan hoşlanmazdı. Irene

Howard mı? Hayır, Irene maalesef hak ettiği kadar popüler bir kız değildi. Marjorie Drew mu? Hayır, Marjorie yeterince cesur değildi. Herkesin fikrine çabucak tamam derdi. Betty Mead… Sakin, yetenekli ve ince ruhlu Betty… İşte o olurdu! Yazman Una Meredith olurdu ve eğer çok ısrar ederlerse Rilla'yı da sekreter yapabilirlerdi. Her komitede olduğu gibi, onlar da organizasyon tamamlandıktan sonra seçilecekti ama Rilla daha şimdiden kimin hangi göreve geleceğini biliyordu. Önce bir toplantı yapacaklardı - ama yiyecek filan olmamalıydı- ve Rilla toplantının yeri konusunda Olive Kirk ile mücadele etmesi gerektiğinin farkındaydı. Her şeyin ciddiyetle yapılması şarttı. Not defteri beyaz kağıtla kaplı olmalı, ön sayfada Kızıl Haç resmi bulunmalıydı. Para toplamak için organize edecekleri konserlerde hepsi aynı üniformayı giyse, güzel olmaz mıydı? Sade ama şık bir üniforma giyebilirlerdi.

"Elindeki yorganın üst kenarını bir taraftan, alt kenarını da diğer taraftan teyellemişsin," dedi Di.

Rilla dikişleri sökerken, bu işten ne kadar nefret ettiğini düşündü. Kızıl Haç Gençlik Komitesi'ni yönetmek, dikiş dikmekten çok daha ilginç olacaktı.

Anne bu sırada üst katta, "Susan, Jem'in minik kollarını kaldırıp bana ilk kez 'anne' dediği günü hatırlıyor musun? Bu onun ağzından çıkan ilk kelimeydi," diyordu.

"O güzel çocuğun her şeyini ölene dek hatırlayacağım, sevgili Bayan Blythe," dedi Susan.

"Susan, bugün aklıma hep anne diye ağladığı o gece geldi. O zaman daha birkaç aylıktı. Gilbert yanına gitmemi istememişti… Çocuğun iyi ve güvende olduğunu, gidersem bunu alışkanlık haline getireceğini söylemişti. Ama ben gidip onu kucağıma aldım. O gece minik kollarıyla boynuma nasıl tutunduğunu hâlâ unutamam. Susan, eğer yirmi bir yıl önce o gece anne diye seslenerek ağlayan evladımın yanına gidip onu kucağıma almasaydım, yarın sabahla asla yüzleşemezdim."

"Her halükârda nasıl yüzleşeceğiz hiç bilmiyorum, sevgili Bayan Blythe. Fakat sakın bana bunun son vedamız olduğunu söylemeyin. Daha denizi aşmadan geri gelecektir, öyle değil mi?"

"Öyle umuyoruz ama emin olamayız. Ben sağ salim geleceğini düşünüyorum, o yüzden üzülmeyeceğim ve yarın sabah oğlumu gülümseyerek uğurlamaya da kararlıyım. Gitme cesareti gösteren bir evlat

olarak, onu gönderme cesareti gösteremeyen, zayıf bir annesi olduğunu düşünerek yola çıkmasını istemiyorum. Umarım ağlamayız.”

“Ben ağlamayacağım, sevgili Bayan Blythe ama gülümseyebileceğimi de sanmıyorum. Tanrı izin verirse umarım midem de ağrımaz. Bu meyveli pasta için yer var mı? Bir de şu ekmek için? Bir de etli turta için? O, Quebec denen yerde yiyecek bir şey olsa da olmasa da bizim sevgili oğlumuz aç kalmayacak. Her şey bir anda değişti sanki öyle değil mi? Baksanıza, rahip evinin ihtiyar kedisi bile öldü. Dün gece ona çeyrek kala son nefesini vermiş ve bana Bruce’un epey üzgün olduğu söylendi.”

“O zavallı hayvanın iyi kedilerin yanına gitme vakti gelmişti artık. En az on beş yaşındaydı. Zaten Martha teyze öldüğünden beri çok yalnız kalmıştı.”

“Şu Hyde denen canavar da ölse inanın hiç üzülmem, sevgili Bayan Blythe. Jem eve üniformasıyla geldiğinden beri genelde Hyde olarak dolaşıyor ve bence bunun bir anlamı olmalı. Fakat Jem gidince Dog Monday ne yapacak, bilmiyorum. O zavallı hayvanın gözlerinde insani bir ifade var, ne zaman baksam içim acıyor. Ellen West şu Kaiser için hep kötü şeyler söylerdi ve biz de onu deli sanırdık. Meğer kadın ne kadar haklıymış. Bu bavul doldu, sevgili Bayan Blythe. Şimdi mutfağa inip güzel bir yemek hazırlayayım. Keşke Jem’e bir daha ne zaman yemek hazırlayacağımı bilseydim ama insanlar geleceği göremiyor maalesef.”

Jem Blythe ile Jerry Meredith ertesi sabah gittiler. Hava kapalı ve yağmurluydu, gökyüzü koyu bulutlarla kaplıydı. Fakat Glen’deki, Four Winds’teki, Rıhtım’daki ve Yukarı Glen’deki herkes -Bıyıklı Ay hariç- onları yolcu etmeye gelmişti. Blythe ailesi de Meredith ailesi de gülümsüyordu. Tanrı’nın izni ile Susan bile yüzüne bir gülümseme kondurmayı başarmıştı ama etkisi, gözyaşlarından bile daha üzücüydü. Faith ile Nan epey solgun ama dirayetli görünüyorlardı. Rilla da eğer boğazı düğümlenip dudakları titremese, gayet iyi idare edebilirdi. Dog Monday de oradaydı. Jem aslında onunla evde vedalaşmaya çalışmış ama köpek o kadar ısrarla üzerine atlamıştı ki, istasyona gelmesine izin vermek zorunda kalmıştı. Hayvan, Jem’in ayaklarının dibinden ayrılmıyor ve sevgili sahibinin her hareketini dikkatle izliyordu.

“Bu köpeğin gözlerine dayanamıyorum,” dedi Bayan Meredith.

“Bazı hayvanlar insanlardan daha duygusal oluyor,” dedi Mary Vance. “Hangimiz bugünü göreceğimizi düşündük ki? Bütün gece Jem ve Jerry’nin bu şekilde gitmelerine kızdım. Sanırım kafaları çok karışık. Miller da

gitmeyi düşünüyordu ama ben onu ikna ettim. Zaten halası da birkaç dokunaklı laf etmiş. Hayatımızda ilk defa Bayan Alec ile bir konuda aynı fikirdeyiz. Bu bir daha asla gerçekleşmeyecek bir mucize. Ah, bak Ken geldi, Rilla."

Rilla, Kenneth'in geldiğini zaten biliyordu. Oğlan, Leo West'in arabasından iner inmez bunu fark etmişti. Şimdi de gülümseyerek yaklaşıyordu.

"Görüyorum ki gururlu bir kız kardeş gibi gülümsüyorsun. Glen'deki şu kalabalığa da bak! Ben de birkaç gün sonra evime dönüyorum."

Jem'in gidişinden bile bu kadar etkilenmeyen Rilla'nın içinde sanki soğuk bir rüzgâr esti.

"Neden? Daha tatilin bitmesine bir ay var."

"Evet, ama dünya böyle alev alev yanarken, ben Four Winds'te kalıp eğlenecek değilim. Bu berbat bileğime rağmen Toronto'ya dönüp bir şeyler yapmam lazım. Jem ve Jerry'ye bakamıyorum bile… Kıskançlıktan midem bulanıyor. Siz kızlar muhteşemsiniz… Ne ağlıyor ne de surat asıyorsunuz. Oğlanlar giderken hiç üzülmeyecek. Umarım ben giderken annemle Persis de beni böyle uğurlar."

"Ah, Kenneth… Daha sana *siya* gelmeden savaş *bitey*."

Ah, işte! Dili yine peltekleşmişti! Demek ki bu onun kaderiydi. Yine de şu an hiçbir şey umurunda değildi. Zaten Kenneth de çoktan yanından uzaklaşmış ve sabahın yedisinde, dans partisinde giydiği gece kıyafetini giyip istasyona gelen ve şu an ağlayan Ethel Reese ile konuşuyordu. Ethel ne diye ağlıyordu ki? Reeselerden kimse üniforma giymemişti. Rilla da ağlamak istiyordu ama ağlamayacaktı. Şu korkunç Bayan Drew, o melankolik bakışlarla annesine ne söylüyordu acaba? "Buna nasıl dayanacaksınız bilmiyorum, Bayan Blythe. Eğer giden benim oğlum olsa, asla dayanamazdım." Ah annesi… Annesi her zaman güvenilir ve kendini bilen bir kadın olmuştu! Solgun yüzündeki külrengi gözleri nasıl da parlıyordu. "Daha kötüsü de olabilirdi, Bayan Drew. Onu gitsin diye ben zorlayabilirdim." Annesinin ne ima etmek istediğini Rilla anlamış ama Bayan Drew anlayamamıştı. Rilla başını kaldırdı. Ağabeyinin savaşa zorla gönderilmesine gerek yoktu.

Kendini bir anda tek başına, yanından geçip giden insanların yarım yamalak konuşmalarını dinlerken buldu.

“Mark’a ikinci asker talibine kadar beklemesini söyledim. Eğer çağrı yaparlarsa gitmesine izin veririm ama gerek kalacağını sanmam,” dedi Bayan Palmer Burr.

“Sanırım ben kadife bir kuşakla bağlardım,” dedi Bessie Clow.

“Kocam da gitmek istiyor, bunu yüzünden anlarım diye ona bakmaya bile korkuyorum,” dedi rıhtımdaki yeni bir gelin.

“Ben çok korkuyorum,” dedi kaprisli Bayan Jim Howard. “Jim de listeye girecek diye çok korkuyorum… Girmeyecek diye de korkuyorum.”

“Bu savaş Noel’e kadar biter,” dedi Joe Vickers.

“Avrupalılar kendi aralarında savaşsın işte!” dedi Abner Reese.

“Çocukken onu çok patakladım,” diye bağırdı Charlottetown’da üst düzey bir askeri kasteden Norman Douglas. “Evet, efendim şu an çok önemli bir adam oldu ama küçükken epey dayağımı yedi.”

“İngiltere Krallığı’nın varlığı tehlikede,” dedi Metodist rahip.

“Üniformalar gerçekten çok çekici giysiler,” diye iç çekti Irene Howard.

“Bu ticari bir savaş. Kanadalıların tek damla kanına bile değmez!” dedi kumsaldaki otelde kalan bir yabancı.

“Blythe ailesi durumu ne kadar rahat karşılıyor,” dedi Kate Drew.

“Bu genç budalalar maceraya gittiklerini sanıyorlar,” diye gürledi Nathan Crawford.

“Benim Kitchener’a olan güvenim tam,” dedi rıhtımdaki doktor.

Bu on dakika içinde Rilla öfke, kahkaha, şikâyet, depresyon ve ilham dolu baş döndürücü konuşmalara şahit oldu. Ah, insanlar… Ne gülünçlerdi! Ne kadar az şey anlıyorlardı… *Durumu rahat karşılamakmış*... Oysa Susan gece gözünü bile kırpmamıştı! Zaten Kate Drew çekilmezin tekiydi.

Rilla kendisini gerçekdışı bir kâbusun içinde hissetti. Bunlar daha üç hafta öncesine kadar mısırdan, fiyatlardan ya da dedikodulardan söz eden kişiler değiller miydi?

İşte, tren de istasyona yaklaşıyordu. Annesi Jem’in elini tuttu. Dog Monday sahibinin elini yalıyordu… Herkes, Jem’e veda ediyordu. Tren istasyona girdi! Jem herkesin gözü önünde Faith’i öptü, ihtiyar Bayan Drew yüksek sesle çığlık attı ve Kenneth’in öncülük ettiği arkadaşları tezahürat yaptılar. Rilla, Jem’in elini sıktığını hissetti. “Hoşça kal, Örümcek.” Biri yanağından öptü. Bunun Jerry olduğunu sandı ama emin değildi. Gittiler.

Tren, istasyondan uzaklaşıyordu. Jem ile Jerry herkese el salladı. Onlar da ikisine el salladı. Annesi ile Nan hâlâ gülümsüyordu ama Dog Monday

kederle uluyarak havlıyordu. Metodist rahip hayvanın trenin peşinden koşmasını engelledi. Susan en güzel başlığını sallayarak tıpkı bir erkek gibi "Yaşayın!" diyordu. Delirmiş olabilir miydi? Tren hafifçe kıvrıldı. Ve gitmişlerdi.

Rilla hafifçe yutkunarak kendine geldi. Etrafı ani bir sessizlik kapladı. Artık eve gidip beklemekten başka yapacak hiçbir şey yoktu. Anne ile Gilbert eve beraber yürüdü. Nan ile Faith, John Meredith ile Rosemary de. Walter, Una, Shirley, Di, Carl ve Rilla grup hâlinde gittiler. Susan başlığını tekrar taktı ve yüzünü asıp tek başına yürüdü. İlk başta Dog Monday'in yokluğunu fark etmediler. Fark ettiklerinde Shirley onu almak için geri döndü. Hayvanı istasyondaki kargo vagonlarından birine kıvrılmış olarak buldu ve eve götürmeye çalıştı. Ama köpek yerinden kıpırdamıyordu. Gücenmediğini göstermek için kuyruğunu sallıyor ama hiçbir gücün onu yerinden oynatamayacağını söylemeye çalışıyormuş gibi davranıyordu.

"Sanırım Jem geri dönene kadar orada beklemeye kararlı," dedi diğerlerinin yanına dönen Shirley gülümsemeye çalışarak. Dog Monday'in yaptığı şey tam da buydu. Sevgili sahibi gitmişti ve o sahibinin gidişini, Metodist rahip yüzünden engelleyememişti. O yüzden şimdi kahramanını götüren o duman saçan canavar geri dönene dek, burada bekleyecekti.

O gece Gilbert bir vakaya gitti. Susan yatağına giderken, sevgili Bayan Blythe iyi mi diye bakmak için kadının odasına girdi. Yavaşça yatağının ucunda durup, "Sevgili Bayan Blythe, ben kahraman olmaya karar verdim," dedi.

Anne neredeyse bir kahkaha patlatacaktı ama Rilla'nın da daha evvel kahramanlıkla ilgili söylediklerine gülmemiş olduğundan, bu hiç âdil olmazdı. Rilla incecik, çiçek suratlı, genç gözleri heyecanla parlayan bir kızdı ama Susan, üzerinde gri geceliği ve kır saçlarına bağladığı kırmızı bandıyla sanki ağır bir baş ağrısı çekiyormuş gibi görünüyordu. Yine de bu büyük bir fark yaratmamalıydı. Önemli olan maneviyat değil miydi? Anne buna rağmen gülmemek için kendini zor tuttu.

"Son zamanlarda yaptığım gibi Tanrı'nın bilgeliğini sorgulamayacak, sızlanmayacak ve surat asmayacağım," dedi Susan. "Mızmızlanmak, ağlamak ve Tanrı'yı suçlamak bize yardımcı olmayacak. Akışa ayak uydurmalı ister düğün hazırlığı, isterse devlet yönetmek olsun görevimiz her neyse onu hakkıyla yapmalıyız. Ben de öyle yapacağım. O sevgili çocuklar savaşa gittiler ve biz kadınlar kan kusup kızılcık şerbeti içtik demeliyiz."

BÖLÜM 7

ÖKSÜZ BEBEK VE ÇORBA KÂSESİ

“Liege, Namur ve şimdi de Brüksel!” Doktor başını iki yana salladı. “Bu hiç hoşuma gitmiyor… Hem de hiç.”

“İnancınızı kaybetmeyin, Bay Blythe. Bu şehirler yabancılar tarafından müdafaa edildi,” dedi Susan heyecanla. “Almanların, İngilizlerle çarpışmasını bekleyin. O zaman farklı olacaktır, emin olun.”

Doktor tekrar başını iki yana salladı ama bu defa o kadar da moralsiz değildi. Belki o da Susan’ın milyonlarca askerlik Alman ordusuna rağmen asla kırılamayacağını düşündüğü, şu “ince gri çizgi” dediği şeye inanıyordu. Fakat o kötü gün gelip çattı -daha pek çok kötü günün başlangıcı olacak olan o kötü gün- ve İngiltere’nin geri çekildiği haberi geldi. Herkes birbirine şaşkın ve kederli gözlerle bakıyordu.

“Bu… Bu doğru olamaz,” diye haykırdı şaşkınlığını üzerinden atmaya çalışan Nan.

“Zaten bugün kötü haber geleceğini hissetmiştim,” dedi Susan. “Zira o kedi sabah yine Bay Hyde’a dönüştü. Bu durumun altından asla iyi bir şey çıkmayacağı belliydi.”

“Kırık, yenik ama moralini asla kaybetmemiş bir ordu,” diye mırıldandı gazetedeki haberi okuyan Gilbert. “Bu sözler İngilizler için söylenebilir mi?”

“Savaş çok uzun sürecek,” dedi Anne çaresizce.

Bir an için kaybolur gibi olan Susan’ın inancı yeniden alevlendi.

“İngilizlerin asıl gücünün donanma olduğunu unutmayın, sevgili Bayan Blythe. Bunu asla unutmayın. Hem Ruslar da yola çıktılar. Gerçi Rusları tanımam ve ne kadar güvenilirlerdir bilemem.”

“Ruslar Paris’i kurtarmaya yetişemez,” dedi Walter hüzünle. “Paris, Fransa’nın kalbi… Ve artık ülkeye çıkan yol açılmış oldu. Ah, keşke…” Aniden susup dışarıya fırladı.

Böyle kötü haberlerle moralleri bozulan Ingleside halkı güne bu şekilde devam etmelerinin mümkün olmadığını fark edip gündelik işlerine geri döndüler. Susan mutfağında çalışmaya devam ederken Gilbert da hastalarını

muayene etmeye gitti. Nan ve Di, Kızıl Haç aktivirelerine geri döndü; Anne de bir Kızıl Haç toplantısına katılmak için Charlottetown'a gitti. Gökkuşağı Vadisi'nde gizlice ağlayıp tüm duygularını günlüğüne döktükten sonra rahatlayan Rilla ise bir kahraman gibi davranması gerektiğini anımsadı. Sonra da Abner Crawford'in ihtiyar, kır atı ile bir gün Four Winds ve Glen'e gidip, Kızıl Haç'a gönderilmek üzere hazırlanan malzemeleri toplamanın büyük bir kahramanlık olacağını düşündü. Ingleside'daki atlardan biri topallıyordu, o yüzden Gilbert diğer atı almıştı. İki adımda bir durup bacağına konan sinekleri kovalayan, Crawford'in o ihtiyar ve sıska atıyla gitmekten başka çaresi yoktu. Rilla hem bu durumun hem de Paris'ten sadece yetmiş beş kilometre uzakta olan Almanlarla ilgili haberin katlanılması çok zor gerçekler olduğunu hissetti. Fakat kararlı bir şekilde göreve çıktı ve muhteşem sonuçlarla geri döndü.

Akşama doğru at arabası bir sürü paketle doluydu. Kumsala uzanan yeşil otlarla kaplı çayırlıkta acaba hazır gelmişken, bir de Andersonların evine uğramaya değer mi diye düşünüyordu. Andersonlar çok fakirdi ve Bayan Anderson'ın verecek bir şeyi yoktu. Öte yandan doğuştan İngiliz olan kocası savaş patladığında Kingsport'ta çalışıyordu ve orduya katılmak için derhal İngiltere'ye gitmişti. Söylenene göre, adam giderken evine uğrayıp ailesine para bırakmamıştı. Ama uğramazsa Bayan Anderson incinebilirdi. Bu yüzden Rilla uğramaya karar verdi. Sonradan bunu yaptığına pişman olduğu anlar olacaktı ama uzun vadeli baktığında, iyi ki yapmışım diye düşünecekti.

Anderson evi kumsaldaki ladinlerin arasına sanki çirkinliğinden utanır gibi gizlenmiş duran küçük ve harabe bir evdi. Rilla atını kırık çitlere bağlayıp kapıya yöneldi. Kapı açıktı. Rilla içerideki manzarayı görünce şaşkınlıktan dili tutuldu.

Tam karşıdaki küçük yatak odasındaki dağınık yatakta Bayan Anderson'ın yattığını gördü. Kadın ölmüştü. Buna hiç şüphe yoktu, öte yandan kapı eşiğinde piposunu tüttürerek oturan çok şişman, kırmızı suratlı, kızıl saçlı bir kadın olduğuna da şüphe yoktu. Sallanan sandalyede ileri geri hareket eden kadın, odanın ortasındaki beşiğin içinde ağlayan çocuğu duymuyor gibiydi.

Rilla bu kadının kim olduğunu ve namını biliyordu. Adı Bayan Conover idi. Balıkçı köyünde yaşardı, Bayan Anderson'ın büyük teyzesiydi ve pipo içme alışkanlığının yanı sıra içki de içerdi.

Piposunu kenara koyup, fare gibi küçük gözleriyle Rilla'ya bakan kadın, "İçeriye gel," dedi.

"Bayan… Bayan Anderson sahiden ölmüş mü?" dedi eşikten içeriye adım atmaya çekinen Rilla.

"Bir kütük kadar ölü," diye cevap verdi kadın neşeyle. "Yarım saat önce nalları dikti. Jen Conover'ı levazımatçıyı arayıp sahilden yardım getirmesi için gönderdim. Sen doktorun kızısın, değil mi? Sandalye çeker misin?"

Rilla üzeri boş herhangi bir sandalye göremediği için ayakta durmayı tercih etti.

"Çok ani olmadı mı?"

"O canı çıkasıca James İngiltere'ye gittiğinden beri zaten iyi değildi… Sanırım Paris haberini duyunca kadın öldü. Bu zavallı bebek de daha iki hafta önce doğdu. Annesi o doğduğundan beri yataktan kalkamıyordu, bugün kalktı ama öldü. Çok beklenmedik oldu doğrusu."

"Yardım edebileceğim bir şey var mı?" diye tereddüde sordu Rilla.

"Ah, evet ama eğer çocuklarla aran iyiyse… Benim pek değil. Bu bebek gece gündüz ağlıyor. Ben de biraz önce fark ettim."

Rilla parmak uçlarına basarak beşiğin yanına gitti ve nazikçe bebeğin üzerindeki kirli battaniyeyi indirdi. Bebeğe dokunmak gibi bir niyeti yoktu çünkü onun da çocuklarla arası iyi değildi. Eski bir bez parçasına sarılmış kırmızı, minik suratlı, çirkin bir şey gördü. Daha önce hiç bu kadar çirkin bir bebek görmemişti. Yine de bir anda öksüz kalan ve aniden karşısına çıkmış bu bebeğe acımadan edemedi.

"Bebeğe ne olacak?" diye sordu.

"Tanrı bilir," dedi Bayan Conover. "Annesi ölmeden evvel bebeği için çok endişelenirdi. Durmadan, Ah, şimdi benim zavallı bebeğime ne olacak?' deyip sinirlerimi bozardı. Ben o bebekle uğraşamam. Zaten ablamın terk ettiği oğlunu ben büyütmek zorunda kaldım ama çocuk büyüdükten sonra benim gibi bir ihtiyara yardım etmedi. Annesi yaşarken ona, eğer James geri dönmezse bebeği yetimhaneye veririz demiştim ama bundan hiç hoşlanmadı. Fakat şu an yapacak başka bir şey yok."

"İyi de yetimhaneye gidene kadar ona kim bakacak?" dedi Rilla ısrarla. Bebeğin yüzü onu endişelendirmişti.

"Sanırım mecburen ben," diye homurdandı Bayan Conover. Piposunu bırakıp yandaki raftan siyah bir şişe aldı. "Bence zaten fazla yaşamaz. Hasta

çünkü. Annesi gibi, o da şanssız. Kimsenin başına bela olmadan göçüp gidecektir.”

Rilla battaniyeyi biraz daha indirdi.

“Bu bebek çıplak!” diye şaşkınlıkla bağırdı.

“Onu kim giydirecekti ki?” dedi kadın. “Benim vaktim olmadı çünkü annesine bakmakla meşguldüm. Hem zaten sana çocuklarla ilgili bir şey bilmediğimi söyledim. Bu bebek doğduğunda ihtiyar Bayan Billy Crawford da buradaydı. Bebeği yıkayıp o bez parçasına Bayan Crawford sarmıştı. Jen de hiç değiştirmedi. Neyse ki hava pirinçten yapılmış bir maymunu bile eritecek kadar sıcak.”

Rilla sessizce ağlayan bebeğe baktı. Daha önce hayatın trajedileriyle hiç karşılaşmamıştı ve bu bebek onun yüreğini yaktı. O zavallı annenin yanında sadece bu iğrenç kadınla, bebeği için üzülerek tek başına vefat etmesi ne korkunçtu. Keşke bu eve daha erken gelseydi! Gerçi gelse de ne yapabilecekti ki? Şu an ne yapabilirdi? Bilmiyordu ama bir şey yapmak zorundaydı. Bebeklerden nefret ediyordu ama bu zavallı bebeği Bayan Conover’a bırakıp gidemezdi. Zaten kadın elindeki şişeye gömülmüştü. Herhalde birazdan kör kütük sarhoş olacaktı.

Burada kalamam, diye düşündü Rilla. *Bay Crawford akşam yemeğine kadar evde olmam gerektiğini söyledi çünkü at akşama kendisine lazımmış. Of ne yapacağım?*

Çaresiz kaldığı için düşünmeden karar verdi.

“Bebeği eve götürebilirim,” dedi. “Götürebilir miyim?”

“Evet, eğer istersen. Ben itiraz etmem. Alabilirsin.”

“Ama taşıyamam ki! Ata biniyorum, bebeği düşürmek istemem. Acaba buralarda bebeği koyabileceğim bir sepet var mı?”

“Bildiğim kadarıyla yok. Zaten burada genelde pek bir şey olmaz. Min de tıpkı James gibi fakir ve beceriksizdi. Şuradaki çekmecede bebek kıyafetleri var. Onları da al.”

Rilla kıyafetleri aldı. Zavallı annesi elinden gelenin en iyisini yapmış olsa da bunlar çok ucuz ve çirkin giysilerdi. Ama bebeğin taşınma sorununu çözmüyordu. Rilla çaresiz gözlerle etrafına bakındı. Of, keşke annesi ya da Susan burada olsaydı! Bir anda gözleri şifonyerin arkasında duran kocaman, mavi bir çorba kâsesine takıldı.

“Bebeği koymak için bunu alabilir miyim?” diye sordu.

“Benim değil ama herhalde alabilirsin. Ama sakın kırma çünkü eğer James sağ salim geri dönerse buna çok kızar. O kâseyi İngiltere’den getirmişti. Aile yadigârı olduğunu söylerdi. Gerçi hiç kullanmadılar çünkü içini doldurmaya yetecek kadar çorbaları hiç olmadı. James bunu umursamazdı bile. Umursadığı şeyler vardı elbette ama tabakların içini dolduracak kadar yiyecek sağlamakla pek ilgilenmezdi.”

Rilla Blythe hayatında ilk defa bir bebeğe dokundu. Bebeği kaldırıp battaniyeye sardı. Zavallıyı düşürecek diye çok korktu. Sonra da onu çorba kâsesinin içine yerleştirdi.

“Acaba bunun içinde nefes alır mı?” dedi tedirgin bir sesle.

“Alır alır,” dedi Bayan Conover.

Çok korkan Rilla bebeğin yüzünü saran battaniyeyi biraz indirdi. Çocuk ağlamayı bırakmış, kıza gözlerini kırpıştırıyordu. O minik, çirkin suratında iri, simsiyah gözleri vardı.

“Ama rüzgâr çarpmasın. Yoksa nefesi kesilir,” dedi Bayan Conover.

Rilla eski, yırtık yorganı da aldı ve çorba kâsesinin etrafına sardı.

“Ben arabaya binince bebeği bana uzatır mısınız lütfen?”

“Elbette,” diye homurdanarak yerinden kalktı kadın.

Ve bebeklerden nefret eden Rilla Blythe, kucağında içinde bebek olan bir çorba kâsesi ile yavaş yavaş evden uzaklaştı!

Rilla asla eve ulaşamayacağını düşündü. Çorba kâsesinde garip bir sessizlik vardı. Bir yandan bebek ağlamadığı için şükrediyor, bir yandan da sağ olduğunu gösteren bir çığlık atsa diye umuyordu. Ya nefes alamıyorsa… Şu anda rüzgâr çok sert esiyordu. Rilla battaniyeyi indirip bebeği kontrol etmeye cesaret edemedi. Belki de çocuğun nefesi kesilmiş ya da bunun gibi korkunç başka bir şey olmuştu. Nihayet Ingleside’a ulaştığında şükretti.

Rilla çorba kâsesini mutfağa götürdü ve Susan’ın gözü önünde masanın üzerine koydu. Kâsenin içine bakan Susan o kadar çok şaşırdı ki, hayatında ilk kez söyleyecek söz bulamadı.

“Bu da ne böyle?” diye sordu içeriye giren Gilbert.

Rilla hikâyeyi anlattı. “Bebeği getirmek zorundaydım baba. Onu orada bırakamazdım,” dedi.

“Peki, şimdi ne yapacaksın?” diye soğukkanlı bir ifadeyle sordu Gilbert.

Rilla bu soruyu beklemiyordu doğrusu.

“Biz bir süre ona burada bakabiliriz… Öyle değil mi? Yani… Bir şeyler ayarlanana kadar?” diye kekeledi.

Bebek, çorba kâsesinin beyaz kenarlarına bakarken, Gilbert mutfakta bir ileri bir geri yürüdü. Susan bebeği geri götürmek ister gibiydi.

Nihayet babası, Rilla ile yüzleşti.

“Bir bebek, bir ev için fazladan iş ve sorun demektir, Rilla. Nan ve Di haftaya Redmond’a gidecek ve bu şartlar altında ne annen ne de Susan bu bebeğe bakabilir. Eğer bebek kalsın istiyorsan onunla sen ilgilenmelisin.”

“Ben mi?” diye çaresizce haykırdı Rilla. “iyi de baba ben bunu yapamam ki!”

“Senden küçük pek çok kız bebek bakabiliyor. Susan ile ben senin bakman gerektiğini düşünüyoruz. Eğer bakamayacaksan bebeğin Meg Conover’a geri götürülmesi gerek. Bu çok hassas bir bebek ve ona çok iyi bakılması lazım. Yetimhaneye gönderilse bile çok uzun yaşayacağından şüpheliyim. Ama annenle Susan’ı bu sorumluluğun altına sokamam.”

Gilbert oldukça ciddi ve kararlı bir ifadeyle mutfaktan çıktı.

Aslında o da çorba kasesindeki bu minik yaratığın Ingleside’da kalması gerektiğini hissediyordu ama Rilla’nın vereceği tepkiyi merak etti.

Rilla şaşkın gözlerle bebeğe bakarak oturdu. Bu bebeğe bakacağını düşünmek bile çok tuhaftı. Ama bu zavallı bebeğin annesi evladı için endişelenerek ölmüştü. Bu bebeği o korkunç Meg Conover’a geri veremezdi.

“Susan, bir bebek için ne yapmak lazım?” diye sordu masumca.

“Onu sıcak ve kuru tutmalı, her gün yıkamalı ama suyunun çok sıcak ya da çok soğuk olmamasına dikkat etmelisin. Ayrıca iki saatte bir beslemen lazım. Kolik olursa karnına sıcak bir şey koyarsın,” dedi Susan.

Bebek yine ağlamaya başladı.

“Aç olmalı… Onu bir şekilde beslemek lazım,” dedi Rilla çaresizce. “Ne getirmem gerektiğini söyle de getireyim, Susan.”

Susan’ın talimatları doğrultusunda bir miktar su ve süt karışımı hazırlanıp, Gilbert’ın çalışma odasından alınan bir biberona kondu. Sonra Rilla bebeği çorba kâsesinden alıp besledi. Tavan arasından kendi bebekliğinden kalma sepeti indirdi ve uyuyan çocuğu sepetin içine yatırdı. Çorba kâsesini kilere kaldırdı. Sonra da oturup düşünmeye başladı.

Bebeğin uyanmasıyla birlikte düşüncelerinden sıyrılıp Susan’ın yanına gitti.

“Neler yapabileceğime bakacağım, Susan. Bu zavallı bebeği Bayan Conover’a geri gönderemem. Onu nasıl yıkayıp giydireceğimi anlat.”

Susan’ın rehberliği altında Rilla bebeği yıkadı. Gilbert oturma odasında olduğu ve her an yanlarına gelebileceği için, Susan aslında çok istese de Rilla’ya yardım etmeye cesaret edemedi. Zira Susan, Bay Blythe’ın söylediği şeylerin yapılmasını istediğini ve asla geri adım atmayan biri olduğunu çok iyi biliyordu. Dişlerini sıkan Rilla işe devam etti. Tanrım, bir bebeğin bedeninde kaç tane kırışık olabilirdi ki? Onu doğru dürüst tutamıyordu bile. Ya, elinden kayar ve suya düşerse… Ya boğulursa? Keşke böyle ulur gibi bağırmayı kesseydi! Bu kadar minik bir bedenden nasıl bu kadar gür bir ses çıkabiliyordu? Bebeğin sesi tavan arasından kilere kadar, bütün evi çınlatıyordu.

“Acaba canını mı yakıyorum, Susan?” diye endişeyle sordu.

“Hayır, canım. Çoğu bebek yıkanmaktan nefret eder. Başlangıç için hiç de fena sayılmazsın doğrusu. Sakın elini sırtından çekme ve sakin ol.”

Sakin olmak mı? Rilla bebeği yıkarken ter içinde kalmıştı. Sonunda güzelce kurulanıp giydirilen bebeğe bir biberon süt daha verdi. Çocuk anında rahatlamış ve sakinleşmişti.

“Bu gece ne yapmam lazım, Susan?”

Bebeğin bir günü bu kadar korkunçsa bir gecesi kâbus gibi olmalıydı.

“Yatağının yanına bir sandalye çek, sepeti üzerine koy ve bebeği ört. Gece bir ya da iki kez beslemen gerekecek, o yüzden gaz lambasını odana çıkarsan iyi olur. Eğer yapamazsan bana seslen, gelirim. Bay Blythe ne derse desin.”

“Ama Susan, ya ağlarsa…”

Fakat bebek ağlamadı. Bu şaşırtıcı derecede iyi bir şeydi… Belki de zavallının günlerdir boş olan midesi artık dolu olduğu için bebek ağlama gereği duymamıştı. Çok güzel uyudu ama Rilla bir türlü uyuyamıyordu. Bebeğe bir şey olur korkusuyla uykuya dalamıyordu. Sabahın üçünde artık Susan’a haber vermesine gerek kalmadan, kendisinin bu işi becerebileceğine karar vermişti. Ah, yoksa rüya mı görüyordu? Bu garip durumun tam ortasında kalan kişi gerçekten o muydu? Rilla Blythe mıydı? Almanların Paris’e yaklaşması umurunda bile değildi… Hatta Paris’e girmeleri bile umurunda değildi… Onun tek derdi bebeğin ağlamaması, boğulmaması ya da gaz sancısı çekmemesiydi. Bebeklerin canı acırdı, öyle değil mi? Babasının, annesi ile Susan’ın sağlığını ne kadar çok

düşündüğünü hatırlayıp üzüldü. Onun sağlığı ne olacaktı? Babası onun hiç uyumadan yaşayabileceğini mi sanıyordu? Ama artık geri adım atamazdı… Bunu yapamazdı. Bu uğurda ölse bile bu zavallı bebeğe bakacaktı. Başka birilerine muhtaç kalmamak için, ertesi gün bebek bakımı ile alakalı kitapları okuyacaktı. Tavsiye almak için babasının yanına gitmeyecek, hele annesini hiç rahatsız etmeyecek ve çok çaresiz kalırsa sadece ve sadece Susan'a danışacaktı. Onlar günlerini görürdü!

İki gece sonra eve dönen Anne, Susan'a Rilla'nın nerede olduğunu sorunca aldığı yanıt onu çok şaşırttı:

"Yukarıda bebeğini yatırıyor, sevgili Bayan Blythe."

BÖLÜM 8

RILLA KARAR VERİR

Ingleside halkı bulundukları bu yeni şartlara kısa süre içinde alışıp, sorgulamadan kabul ettiler. Anderson bebeği Ingleside'a geleli bir hafta olmuştu. Üç yoğun geçen gecenin ardından Rilla nihayet uyumaya ve zaman çizelgesindeki görevlerini aksatmadan yerine getirmeye başlamıştı. Sanki hayatı boyunca yapıyormuş gibi mükemmel bir şekilde bebeği vaktinde yıkayıp giydiriyor ve besliyordu. Aslında bu görevden de bebekten de hoşlanmıyordu. Bebeği hâlâ minik bir kertenkeleyi tutarmış gibi tutuyor, yine de sorumluluğunu kusursuz bir şekilde yerine getiriyordu. Bebek, Glen St. Mary Köyü'nün belki de en iyi bakılan bebeği haline gelmişti. Hatta bebeği her gün tartıp, kilosunu günlüğüne not bile alıyordu. Yine de ara sıra o gün Anderson evine uğramış olmasını kötü talihine bağlayıp üzülmeden de edemiyordu. Shirley, Nan ve Di onunla sandığı kadar çok alay etmemişlerdi. Hatta Rilla'nın öksüz bir bebeği sahiplenmesine hayran olmuşlardı. Hatta talimatları ile kızına destek olan Gilbert bile. Herhangi bir konuda Rilla ile alay etmeyen Walter, elbette bu konuda da ona takılmıyordu. Hatta bir gün Rilla'ya, onun çok güçlü bir kız olduğunu bile söyledi.

"O üç buçuk kiloluk yeni doğmuş bebeğe bakman, Jem'in milyonlarca Alman ile savaşmasından daha büyük bir cesaret örneği, Rilla-Rillam. Keşke ben de senin yarın kadar cesur olabilseydim," dedi üzülerek.

Rilla ağabeyinin bu sözleriyle gurur duydu, yine de o gece günlüğüne üzülerek şunları yazdı:

"*Keşke o bebeği az da olsa sevebilseydim. Böylece her şey daha kolay olurdu. Ama sevmiyorum. İnsanlar bebeklere bakarken onlara çok düşkün olunduğunu söyler ama ben öyle hissetmiyorum. Bu büyük bir sıkıntı yaratıyor çünkü işimi zorlaştırıyor. Ayrıca elimi kolumu da bağladığından, bir türlü Kızıl Haç Gençlik Komitesi'ni oluşturamıyorum. Üstelik çok istediğim halde dün gece Alice Clow'un partisine de gidemedim. Gerçi bebeği bir iki saatliğine babama bırakıp gidebilirdim ama onun da gecenin yarısını dışarıda geçireceğim için bebeği Susan'a ya da anneme emanete*

edeceğini biliyordum. Neyse, iyi ki gitmemişim çünkü gece bir civarı bebek kolik oldu. Tekmelemiyor, kıpırdamıyordu; Morgan'ın kitabına göre ateşi de yoktu ama ağlıyordu. Aç da değildi, bir yerine iğne de batmıyordu. Fakat yüzü morarana kadar bağırdı. Kalkıp ona su ısıttım ve sıcak su şişesini karnına koydum. O kadar berbat bir şekilde ulumaya başladı ki, o zavallı minik bacakları havaya kalktı. Çocuğun karnını yaktığımı sanıp korktum ama bunu yapmadığımdan da emindim. Sonra, her ne kadar Morgan'ın 'Yeni Doğan Bebekler' kitabında yapılmaması söylense de onu kucağıma alıp odada yürümeye başladım. Kilometrelerce yürüdüm sanki. Of, o kadar yoruldum, sinirlendim ve canım sıkıldı ki… Eğer yeterince büyük olsaydı onu bir güzel sarsardım. Ama yeterince büyük değil. Babam bir hastasına gitmişti, annemin başı ağrıyordu, Susan da bana kızgındı çünkü onun dediklerini değil de Morgan'ın kitabında yazanları uyguluyordum. Bu yüzden çok mecbur kalmadıkça Susan'ı çağırmak istemedim.

Sonunda Bayan Oliver geldi. Artık Nan ile aynı odada kalıyor, tabii ki bebek yüzünden. Bu yüzden de çok üzgünüm. Yattıktan sonra onunla yaptığımız uzun sohbetleri çok özlüyorum. Onunla bir tek geceleri baş başa vakit geçirebiliyordum. Benim odamda kalarak bebeğin sesinden uyanmasını istemedim. Bayan Oliver'ın morali çok bozuk. Bay Grant de Valcartier'e gitti ve Bayan Oliver bunun muhteşem bir şey olduğunu düşünüyor ama tabii bir yandan da üzülüyor. Bay Grant'ın bir daha geri dönmeyeceğini söylüyor, gözlerine baktığımda yüreğim parçalanıyor… Çok trajik. Uykusunu kaçıran şeyin bebek olmadığını, Almanlar Parise çok yaklaştıkları için uyuyamadığnı söyledi. Bebeği alıp kucağna yüzüstü yatırdı ve birkaç defa yavaşça sırtını sıvazladı. Bebek bir anda susup uykuya daldı ve bütün gece küçük bir kuzu gibi, mışıl mışıl uyudu. Ama ben uyuyamadım çünkü çok yorgundum.

Kızıl Haç Gençlik Komitesi'nin hazırlıklarına başladım ve harika vakit geçiriyorum. Betty Mead'i başkan seçtirmeyi başardım, ben de sekreter oldum ama maalesef yazmanlığa Jen Vickers'ı getirdiler ve ben o kızdan nefret ediyorum. Tanıdığı bütün zeki, yakışıklı ya da seçkin kişilerin arkasından, onlara ilk isimleriyle hitap ediyor. Üstelik çok sinsi ve ikiyüzlü! Tabii ki bu Una'nın umurunda değil. Onun için önemli olan görevini layıkıyla yerine getirmek. Bir odası olup olmamasını bile umursamıyor. Ben bazı açılardan melek, bazı açılardan biraz şeytan sayılırım ama Una her açıdan tam bir melek. Umarım Walter onun farkına varır, gerçi hiç öyle görünmüyor ama bir keresinde Una için bir gül kadar tatlı dediğini

duymuştum. Gerçekten de öyle. Çok tatlı ve çok çalışkan olduğu için ona fazlasıyla yükleniyorlar ama ben Rilla Blytheın üzerine fazlasıyla yüklenmelerine Susan'ın deyimiyle, 'Asla izin vermem, bundan emin olabilirsiniz.'

Olive tam da ondan beklediğim gibi, yemekli toplantılar yapmamızı istedi. Bu konuda tartıştık. Çoğunluk buna karşı çıktı ama artık komitede surat asan bir azınlık var. Irene Howard da yemekli olması taraftarıydı ve o günden beri bana karşı çok soğuk davranıyor. Bu da sinirimi fena halde bozuyor. Acaba annemle Bayan Elliott da büyükler komitesinde sorun yaşıyorlar mıdır? Herhalde yaşıyorlardır ama her şeye rağmen arkadaşlıklarına devam ediyorlar. Ben de devam ettim fakat sakin değilim. Tek başıma kaldığımda sinirden ağlıyor ve tüm öfkemi bu günlüğe döküyorum. Sakinleşince de herkese gününü göstereceğime yemin ediyorum. Fakat hiç surat asmam, surat asanlardan da tiksinirim. Her neyse, sonuçta komite işe koyuldu ve haftada bir kez buluşmaya karar verildi. Örgü örmeyi de öğreneceğiz tabii.

Shirley ile bir kez daha istasyona gidip Dog Monday'i eve getirmeye çalıştık ama olmadı. Ailemizden herkes bunu denedi ama herkes başarısız oldu. Jem gittikten üç gün sonra Walter gidip köpeği zorla arabaya bindirdi ve eve getirdi. Onu üç gün boyunca ahıra kapattı. Ama çok acıkan Dog Monday gece gündüz ulumaya başladı. Onu çıkarmasaydık açlıktan ölürdü.

Sonunda onu rahat bırakmaya karar verdik, babam istasyonun oradaki kasapla anlaştı. Adam her gün Dog Monday'e kemik ve et götürüyor. Ayrıca her gün birimiz yanına uğrayıp, bir ihtiyacı var mı diye bakıyoruz. Kargo vagonunda kıvrılmış yatmaya devam ediyor ve ne zaman bir tren sesi duysa kuyruğunu sallayarak platforma koşup trenden inen herkesin etrafında dolanıyor. Sonra tren gidip, içinden Jem'in inmediğini anlayınca üzgün bir halde yine kargo vagonuna giderek hayal kırıklığıyla dolu bakışlarla yatıyor ve sabırla bir sonraki trenin gelmesini bekliyor. İstasyon memuru Bay Gray, Dog Monday'in bazen ağladığını söyledi. Bir gün bazı çocuklar ona taş atmış. Genelde etrafında olup biteni asla fark etmeyen ihtiyar Johnny Mead ise bunun üzerine kasaptan aldığı bir satırla çocukları köye kadar kovalamış. O günden beri hiç kimse Dog Monday'e bulaşmadı.

Kenneth Ford, Toronto'ya geri döndü. Bize veda etmek için iki akşam önce buraya geldi. Ben evde yoktum… Bebek için bazı giysiler lazımdı, Bayan Meredith de bana yardım etmeyi teklif etmişti. Yani rahip evinde olduğum için Kenneth'ı göremedim. Zaten önemi de yok. Nan'e,

‘Örümcek’e hoşça kal dediğimi ve işe dalıp beni unutmamasını söyle,’ demiş. Bana böylesine küçük düşürücü bir mesaj bıraktığına göre, demek ki kumsalda geçirdiğimiz o güzel saatlerin onun için bir anlamı yokmuş. Ben de bir daha ne onu ne de kumsaldaki o geceyi düşüneceğim.

Fred Arnold da rahip evindeydi, geri dönerken bana eşlik etti. Kendisi Metodistlerin yeni rahibinin oğlu. Çok iyi, çok zeki biri. Eğer burnu öyle olmasa çok yakışıklı olabilirmiş. Gerçekten korkunç bir burnu var. Havadan sudan bahsederken insanın gözüne o kadar batmıyor ama şiirden ya da ideallerden söz ettiğinde burnuyla sohbeti arasındaki zıtlık yüzünden içimden kahkahalar atmak geliyor. Oysa bu doğru bir davranış değil. O, çok tatlı dilli biri. Onun söylediklerini Kenneth gibi biri söyleseydi herhalde mest olurdum. Onu bakışlarımı yere çevirerek dinlersem çok etkileniyorum ama başımı kaldırıp burnunu gördüğüm anda tüm büyü bozuluyor. O da orduya katılmak istiyor ama daha on yedi yaşında olduğu için adını listeye yazmıyorlar. Köyde yürürken Bayan Elliott bizi gördü. Bana öyle bir dehşetle baktı ki, gören yanımda o Kaiser ile yürüdüğümü sanırdı. Bayan Elliott Metodistlerden ve yaptıkları işlerden nefret eder. Babam kadının bunu takıntı haline getirdiğini söylüyor.”

Eylül başında hem Ingleside hem de rahip evi neredeyse ıssızdı. Faith, Di, Nan ve Walter Redmond’a, Carl görev yaptığı Rıhtım Okulu’na, Shirley de Queen’s Academy’ye gitti. Evde tek başına kalan Rilla eğer yapacak onca işi olmasa kendini çok yalnız ve mutsuz hissederdi. Walter’ı çok özlüyordu. Gökkuşağı Vadisi’ndeki o sohbetin ardından daha çok yakınlaşmışlar ve Rilla ona diğerlerine hiç söz etmediği sorunlarını anlatmaya başlamıştı. Fakat hem Kızıl Haç Gençlik Komitesi hem de bebekle çok meşgul olduğu için kendini yalnız hissedecek vakti yoktu. Bazen gece yastığına kapanıp Walter’ın yokluğuna, Jem’in Valcartier’de oluşuna ve Kenneth’ın hiç de romantik olmayan o veda mesajına ağlıyordu. Fakat daha gözyaşları kurumadan uykuya dalmış oluyordu.

Bebeğin eve gelişinden iki hafta sonra Gilbert, “Onu Hopetown’a göndermek için gereken hazırlıklara başlayayım mı?” diye sordu.

Bir an için Rilla’nın içinden, “Evet,” demek geçti. Bebek çok iyi bakılacağı Hopetown’a gönderilebilir, böylece Rilla da yine özgür günlerine ve rahat gecelerine geri dönebilirdi. Ama… Ama… Çocuğun o gencecik, zavallı annesi, evladının yetimhaneye gönderilmesini istememişti! Rilla bunu aklından bir türlü atamıyordu. Ayrıca daha o sabah, bebeğin

Ingleside'a geldiğinden beri iki yüz elli gram aldığını fark etmiş ve çok gururlanmıştı.

"Ama Hopetown'a giderse fazla yaşama şansı olmayacağını söylemiştin," dedi.

"Doğru. Ancak bazen ne kadar iyi bakılırsa bakılsın, bazı hassas bebekler için bu yeterli olmuyor. Onu burada tutmaya devam etmenin ne anlama geleceğini biliyorsun, Rilla."

"Ona iki haftadır bakıyorum ve tam iki yüz elli gram aldı," diye haykırdı Rilla. "Bence babasından haber gelene kadar bekleyelim. O ülkesi uğruna savaşırken, evladının yetimhaneye bırakıldığını duymak hoşuna gitmeyecektir."

Anne ve Gilbert, Rilla'nın arkasından birbirlerine rahatlamış birer bakış atıp gülümsediler, ondan sonra da Hopetown konusu bir daha hiç açılmadı.

Derken Gilbert'ın yüzündeki gülümseme silindi. Almanlar, Paris'ten sadece otuz beş kilometre uzaktalardı. Belçika'nın istilası ile ilgili gazetelerde korkunç hikâyeler yazılmaya başlanmıştı. Kısacası Ingleside'da hayat, yetişkinler için oldukça gergin devam ediyordu.

Gülmeye çalışan ama başaramayan Gertrude Oliver, "Savaş haberlerini neredeyse yalayıp yuttuk," dedi Bayan Meredith'e. "Hatta bütün haritaları inceleyip Macar ordusu için birkaç stratejik hamle bile belirledik. Ama Papa Joffre tavsiyemize kulak asmıyor… Paris düşmek zorunda kalacak."

"Acaba hiç kimse kurtarmak için vaktinde yetişemeyecek mi?" diye mırıldandı John Meredith.

"Okulda sanki rüyada gibi çalışıyorum," diye devam etti Gertrude. "Sonra eve geliyor ve odama kapanıp durmadan volta atıyorum. Nan'in halısının üzerinde resmen küçük bir yol izi oluşturdum. Bu savaşa maalesef çok yaklaştık."

"Almanlar artık Senlis'te. Paris'i kimse ya da hiçbir şey kurtaramaz," diye inledi Kuzen Sophia. Kuzen Sophia gazeteleri okumaya başladıkça Kuzey Fransa coğrafyasına daha çok hâkim olmuş ve Fransız isimlerini doğru telaffuz edemese bile yetmiş birinci yaşında okulda öğrendiğinden çok daha fazlasını öğrenmişti.

"Ben Tanrı'ya da Kitchener'a da güveniyorum," dedi Susan inatla. "Amerika'da Bernstoff diye bir adam savaşın bittiğini ve Almanya'nın kazandığını söylüyormuş. Duyduğuma göre Bıyıklı Ay da aynı şeyleri

söylemekteymiş ve bu durumdan çok da memnunmuş. Ama ben onlara dereyi görmeden paçaları sıvamayın demek isterdim doğrusu.”

“İngiliz Donanması neden daha fazlasını yapmıyor?” diye ısrar etti Kuzen Sophia.

“Kuru toprakta İngiliz Donanması bile ilerleyemez de ondan, Sophia Crawford. Tomascow, Mobagge ve bütün o barbar isimli adamların tam tersine ben umudumu yitirmedim, yitirmeyeceğim de. Sevgili Bayan Blythe, söyler misiniz acaba *R-he-im-s* Rimes, Reems ya da Rems diye mi okunuyor?”

“Sanırım ‘Rhangs’ diye okunuyor, Susan.”

“Ah, şu Fransız isimleri,” diye homurdandı Susan.

“Bana Almanların oradaki kiliseyi yıktıkları söylendi,” diye iç çekti Kuzen Sophia. “Oysa ben Almanların Hıristiyan olduklarını sanıyordum.”

“Kiliseyi yıkmaları berbat bir şey ama Belçika’da yaptıkları daha da kötü,” dedi Susan öfkeyle. “Doktorun küçücük bebekleri bile süngülediklerini okuduğunu duyunca, Ah ya o bebeklerden biri bizim küçük Jem’imiz olsaydı!’ diye düşündüm. O sırada çorbayı karıştırıyordum ve içimden o sıcak çorba tenceresini Kaiser İn başından aşağıya boşaltmak geldi.”

“Yarın Almanların Paris’e girdiği haberi gelecek,” dedi gergin dudaklarının arasından Gertrude Oliver. Kadının dünyanın acılarıyla yanıp tutuşan, sürekli içi pırpır eden bir ruhu vardı. Savaşa olan şahsi ilgisinin dışında, Louvain’i yakıp Rhemis’ı yerle bir eden acımasız orduların Paris’i ele geçireceğini düşündükçe mahvoluyordu.

Fakat o sabah ve ertesi sabah Marne mucizesinin haberi geldi. Rilla dernek binasından eve, kırmızı puntolu *Enterprise*’ı sallayarak çılgın gibi koştu. Susan bayrağı çekmek için titreyen ellerle dışarıya çıktı. Gilbert, “Çok şükür,” diye mırıldandı. Anne bir ağladı bir güldü.

“Tanrı ellerini uzatıp onlara dokundu,” dedi Bay Meredith o akşam.

Rilla bebeği yatağına yatırırken şarkı söylüyordu. Paris kurtulmuş, savaş bitmiş, Almanya kaybetmişti. Yakında her şey sona erecek, Jem ile Jerry eve geri döneceklerdi. Kara bulutlar dağılmıştı artık.

“Böylesi güzel bir gecede sakın kolik olayım deme,” dedi bebeğe. “Yoksa seni yine o çorba kâsesine koyar ve Hopetown’a gönderirim… Hem de ilk trenle. Çok güzel gözlerin var, eskisi gibi kıpkırmızı ve kırışık da değilsin ama hiç saçın yok, ellerin minik birer pençeye benziyor ve seni

hâlâ sevmiyorum. Fakat umarım zavallı annen senin çok rahat bir sepette yattığını ve o acımasız ihtiyar Meg Conover'ın ellerinde olmaktansa, burada, yani benim yanımda, Morgan'ın talimatlarına uygun kıvamda bir sütle gayet iyi beslendiğini biliyordur. Ayrıca umarım o ilk sabah Susan yanımızda yokken seni yanlışlıkla suya düşürüp neredeyse boğacak olduğumdan da haberi yoktur. Neden bu kadar kaygansın ki? Hayır, seni sevmiyorum ve asla da sevmeyeceğim ama sana çok iyi bakacağım. Kendine saygısı olan her çocuk gibi sen de çok güzel kilo alacaksın. Dün Kızıl Haç Gençlik Komitesi toplantısında ihtiyar Bayan Drew'un dediği gibi, 'Rilla Blythe'ın bebeği ne kadar da cılızmış,' denmesine izin vermeyeceğim. Seni sevemiyorum, bari seninle gurur duyayım."

BÖLÜM 9

HYDE'IN BAŞINA GELENLER

Aisne'deki uzun çatışma yenilgiyle sonuçlanınca, "Savaş önümüzdeki bahara kadar bitmez artık," dedi Gilbert.

Rilla içinden, "bir düz bir ters" diye mırıldanırken bir yandan da ayağıyla bebeğin beşiğini sallıyordu. Morgan beşikleri onaylamasa da Susan onaylıyordu ve Susan'ın sinirini bozmamak adına Rilla beşiği kullanmayı tercih ediyordu. Örgüsünü bir kenara koyup, "Ah, nasıl bu kadar uzun dayanacağız?" dedi. Sonra ördüğü çorabı tekrar eline alıp devam etti. Oysa iki ay önceki Rilla bu haberi duyduğu gibi Gökkuşağı Vadisi'ne koşup gözyaşlarına boğulurdu.

Bayan Oliver iç çekti, Bayan Blythe dua eder gibi ellerini birleştirdi. "Belimizi doğrultup çalışmaya devam edeceğiz. Her zaman olduğu gibi, çalışmak İngilizlerin mortosudur ve daha iyisini bulmayı düşünmek bile istemediğim için aynı şey benim için de geçerli. Bugün de her cumartesi yaptığım puding yapacağım. Böylece uğraşacak bir şeyim olur, zihnimi başka şeylerle meşgul edebilirim. Dümende Kitchener'ın olduğunu ve bir Fransız olarak Joffer'ın da gayet iyi iş çıkardığını unutmamak gerekir. Bugün küçük Jern'e bir kutu pasta gönderip, o bir çift çorabı da öreceğim. Çorap günü benim izin günüm gibidir. Rıhtımda yaşayan ihtiyar Bayan Albert Mead bir çift çorabı yarım günde örüyor ama tabii onun örgü örmekten başka bir işi yok. Sevgili Bayan Blythe, kadıncağız yıllardır yatalak. Bir türlü ölemediği için herkese yük olmaktan da çok şikâyetçi. Ama artık yaşamaya karar vermiş çünkü fayda sağlayabileceği bir meşguliyet olan askerlere çorap örme işine sıkı sıkı sarılmış. Gece gündüz çorap ördüğünü söylediler. Kuzen Sophia bile örgü örme işine fena sardı ki bu iyi bir şey çünkü ellerini göbeğinin üzerine koyup oturmaktansa şişlerle meşgul ettiği için çenesi fazla çalışamıyor. Önümüzdeki yıl bu zamanlar hepimizin Alman olacağımızı düşünüyor ama ben ona, benim için Alman olmanın bir yıldan çok daha uzun süreceğini söyledim. Rick MacAllister'ın da orduya yazıldığını biliyor muydunuz, sevgili Bayan Blythe? Joe Milgrave'in de yazılmak istediğini ama bunu yaparsa Bıyıklı Ay'ın ona kızı

Miranda'yı vermeyeceğinden korktuğunu söylüyorlar. Bıyıklı, Almanların şehirleri yağmaladığına ancak gözleriyle görürse inanacağını ve Rangs Katedrali'ni yerle bir etmelerinin gayet iyi bir şey olduğunu çünkü orasının Romalılardan kalma bir Katolik Kilisesi olduğunu söylüyormuş. Ben Romalı Katoliklerden değilim, sevgili Bayan Blythe. Hayırlı bir Presbiteryen olarak doğdum ve öyle yaşayıp öyle de öleceğim ama bence Katoliklerin de bizimki gibi kiliseleri olmalı ve Almanların o kiliseleri yerle bir etmeye hakları yok. Acaba Almanlar bizim köydeki kilisemizi yıksalardı nasıl hissederdik? Bence Rangs Katedrali'nin paramparça edilmesi kadar kötü bir şey olurdu bu."

Bu sırada dünyanın dört bir yanındaki zengin ya da fakir, düşük ya da yüksek tabakada, beyaz ya da siyahi tüm delikanlılar Fareli Köyün Kavalcısının çağrısını bekliyorlardı.

"Billy Andrews'un oğlu bile gidiyor -yani Jane'in tek oğlu- ve Diana'nın küçük Jack'i de," dedi Anne. "Priscilla'nın oğlu Japonya'dan, Stella'nınki Vancouver'dan dönmüş ve ikisi de gidiyorlar. Rahip Jo'nun oğulları da öyle. Philippa mektubunda haberi alır almaz gittiklerini, kendisi istemese de onu dinlemediklerini yazmış."

Gilbert elindeki mektubu Anne'e uzatarak, "Jem çok yakında gideceklerini düşündüğünü ama onlar gidemeden oraya yetişemeyeceğini çünkü birkaç saatlik uzaklıkta olduklarını yazmış," dedi.

"Bu hiç âdil değil," dedi Susan. "Sir Sam Hughes'ün bizim duygularımıza hiç mi saygısı yok? Onu son bir kez görmemize bile izin vermeden Avrupa'ya mı gönderiyor? Yerinizde olsam Bay Blythe, bunu gazetelere yazardım."

"Belki de böylesi daha iyi," dedi hayal kırıklığı yaşayan Anne. "Yoksa ondan bir daha ayrılamazdım… Savaşın umduğumuzdan daha kısa sürede bitmeyeceğini artık biliyoruz. Ah, keşke… Ama hayır, söylemeyeceğim!" Anne, acı acı güldü. "Susan ve Rilla gibi ben de bir kahraman olmaya kararlıyım."

"Hepiniz gayet iyisiniz," dedi Gilbert. "Sizlerle gurur duyuyorum. Benim 'tarla zambağım' Rilla bile tüm gücüyle Kızıl Haç Gençlik Komitesi'ni yönetiyor ve Kanada için küçük bir bebeğin hayatını kurtarıyor. Bu çok iyi bir iş! Rilla, söyle bakalım bebeğine hangi ismi koyacaksın?"

"James Anderson'dan haber bekliyorum," dedi Rilla. "Kendi çocuğuna kendisi isim koymak isteyebilir."

Fakat sonbahar geçip gitmeye devam ederken Halifax'tan beri kendisinden hiç haber alınamayan James Anderson'dan yine hiç haber gelmedi. Annesiyle bebeğinin kaderinden farklı bir kadere sahip olmadığı belliydi artık. Rilla da en sonunda bebeğe James ismini koymaya karar verdi. Susan yanına ikinci isim olarak Kitchener'ın da eklenmesi gerektiğini belirtti. Böylece James Kitchener Anderson kendisinden çok daha etkili bir isme sahip oldu. Ingleside ailesi ona kısaca Jims derken; Susan bebeğe "Küçük Kitchener" diyor, başka bir şey demiyordu.

"Jims bir Hıristiyan ismi değil, sevgili Bayan Blythe," dedi eleştirel bir tavırla. "Kuzen Sophia, Jims'in çok arsız bir isim olduğunu söylüyor ve ben de hayatımda ilk kez ona katılıyorum. Çocuğa gelince, artık bir bebeğe benzemeye başladı. Rilla'nın harika bir iş çıkarttığını da itiraf etmeliyim doğrusu ama tabii şımarmasın diye bunu onun yüzüne söylemiyorum. Sevgili Bayan Blythe, o küçük bebeği mavi çorba kâsesinin içinde, kirli bir kumaşa sarılmış halde ilk gördüğüm günü asla ama asla unutmayacağım. Susan Baker'ın genelde nutku tutulmaz ama inanın bana o gün nutkum tutuldu. Bir an için aklımı yitirdiğimi ve saçma sapan hayaller gördüğümü sandım. Sonra da, 'Hayır, hiç kimsenin çorba kâsesindeki bir bebeği hayal ettiğini duymadım, bu gerçek olmalı,' diye düşündüm. Bay Blythe'ın Rilla'ya bebeğe onun bakması gerektiğini söylediğini duyunca, şaka yaptığını sandım zira bir an için bile Rilla'nın bunu yapabileceğine inanmadım. Ama olanları görüyorsunuz. Rilla sorumluluklarının farkında olan muhteşem birine dönüştü. Demek ki bir şeyi yapmaya mecbursak yapabilirmişiz, sevgili Bayan Blythe."

Susan ekim ayında bir gün, az önceki fikrini destekleyen bir kanıt daha gördü. Anne ve Gilbert evde değildi. Rilla üst katta Jims'in öğlen uykusuna eşlik ediyor, yanı başında örgü örüyordu. Susan arka verandada bezelye ayıklıyor, Kuzen Sophia da ona yardım ediyordu. Glen Köyü huzur doluydu. Gökyüzü gümüş renkli, parlak bulutlarla kaplıydı. Gökkuşağı Vadisi sonbaharın masalsı mor rengini almıştı. Meyve bahçesi kıpkırmızı ve mutfağın çevresini saran bahçe çok tatlı, mucizevi çiçeklerle kaplıydı. Sanki dünyada bir savaş yokmuş gibiydi ve her ne kadar küçük Jem'i ilk Kanada bayrağını Atlantik'in ötesine taşıyan orduda olduğu için çoğu geceyi uykusuz geçirse de Susan'ın yüreği etrafını saran bu huzurlu manzara sayesinde az da olsa rahatlamıştı. Kuzen Sophia bile her zamankinden daha az melankolik görünüyor ve gün içinde eleştirilecek fazla bir şey olmadığını

itiraf ediyordu. Ama tabii çok yakında berbat bir fırtınanın çıkacağı da aşikârdı.

“Nihayet ortalık biraz sakinleşti,” dedi.

Sanki kadının bu sözüne inat, arkalarından ani bir gürültü yükseldi. Mutfaktan gelen sesler o kadar karmaşıktı ki bir şey mi kırılıyor, bir şey mi düşüyor yoksa biri mi bağırıyor anlamak mümkün değildi. Susan ile Kuzen Sophia şaşkın şaşkın birbirlerine baktılar.

“Orada neler oluyor?” diye bir çığlık attı Kuzen Sophia.

“Herhalde o Hyde denen kedi sonunda delirdi,” diye homurdandı Susan. “Zaten bunun olmasını en başından beri bekliyordum.”

Rilla uçarak oturma odasının kapısına geldi.

“Ne oldu?” diye sordu.

“Bilmiyorum ama o tuhaf kedinin bir haltlar karıştırdığından eminim,” dedi Susan. “Sakın yanına gitme. Ben kapıyı açıp içeriye bakarım. Baksana hâlâ gürültü var. Zaten o kedinin içine şeytan kaçtığını hep söylemişimdir, bundan emin olabilirsin.”

“Bence o kedi kudurmuş,” dedi Kuzen Sophia ciddi bir tavırla. “Bir keresinde bir kedinin delirip üç kişiyi ısırdığını duymuştum. Hepsi de korkunç şekilde ölüp kapkara olmuşlardı.”

Buna rağmen Susan kapıyı aralayıp içeriye baktı. Yerde kırık tabak parçaları doluydu, belli ki Susan’ın güzelce parlatıp sırayla dizdiği tabak çanak dolabında korkunç bir mücadele yaşanmıştı. Mutfakta, başı eski bir somon konservesine sıkıştığı için deli gibi koşan bir kedi vardı. Sağa dola çarpıp bağırıyor, pençeleriyle tenekeden kurtulmaya çalışıyordu.

Manzara o kadar komikti ki Rilla gülmeye başladı. Susan kıza sitemkâr gözlerle baktı.

“Ben gülünecek bir şey görmüyorum. O canavar, annenin evlendiği zaman Green Gables’tan getirdiği büyük mavi kâsesini kırmış. Bence bu hafife alınacak bir olay değil. Ama şu an düşünmemiz gereken tek şey, Hyde’ın kafasını o teneke kutudan nasıl çıkartacağımız olmalı.”

“Sakın ona dokunayım deme,” diye bağırdı şaşkınlıktan donakalan Kuzen Sophia. “Ölebilirsin, mutfağın kapısını kapat ve Albert’ı çağır.”

“Karşıma çıkan her güçlükte Albert’ı çağırmaya alışkın değilim,” dedi Susan. “O canavarın başı fena halde belada ve onun hakkında ne düşünürsem düşüneyim, kendisini böyle görmeye dayanamam. Küçük

Kitchener'ın hatırı için lütfen sen uzak dur, Rilla. Ben ne yapabileceğime bir bakayım."

Susan yavaşça mutfağa girip Gilbert'ın askıda duran eski bir yağmurluğunu aldı ve birkaç hunhar pati saldırısı ve çığlığın ardından, yağmurluğu kedi ile tenekenin üzerine atmayı başardı. Sonra tenekeyi bir konserve açacağı ile gevşetti. Bu sırada Rilla da yağmurluğa sardığı, ciyak ciyak bağıran kediyi tuttu. Hyde'ın çığlığı gibi çığlıklar daha önce Ingleside'da hiç ama hiç duyulmamıştı. Susan, Albert Crawford'un kedinin sesini duyup hayvana işkence ettiğini düşünmesinden korktu. Hyde canı sıkkınken korkunç bir kedi olurdu. Tüm bunların ona kasten yapıldığını düşünüyordu. Sonunda tenekeden başını kurtaran hayvan Susan'a kötü kötü baktı ve hızla mutfaktan kaçıp gitti. Günün geri kalanında da gizli bir tapınak olarak gördüğü yeşilliklerin arasında oturdu ve içeriye girmedi. Susan öfkeyle yerdeki tabak kırıklarını süpürdü.

"Almanlar gelse bu kadar tantana çıkarmazlardı," dedi. "Ama insan bunun gibi şeytani bir hayvan beslerse çeyizlik kâsesi kırıldı diye şikâyet de edemez. Hep doğruları söyleyen, dürüst bir kadın bir an olsun mutfağını bırakıp çıkamıyor işte. Çünkü böyle bir kedi kafasını somon tenekesine sokup her yeri savaş alanına çeviriveriyor."

BÖLÜM 10

RILLA'NIN SORUNLARI

Sıkıntılı geçen ekim ayını, kasım ve aralık izledi. Dünya, karşı karşıya gelen orduların gök gürültüleriyle sarsılıyordu: Antwerp düştü; Osmanlı Devleti savaşa dâhil oldu; bağımsızlığını yeni elde etmiş Sırbistan toparlanmayı başardı ve ona zulmedenlere ölümcül bir saldırıda bulundu. Binlerce kilometre uzaktaki, tepelerle çevrili, sessiz Glen St. Mary halkının yürekleri her gün bu yıkım haberleriyle hem korku hem de umutla çarpmaya devam etti.

"Daha birkaç ay önce," dedi Bayan Oliver, "sadece Glen St. Mary ile ilgili konuşurken şimdi tamamen askeri taktikler ve diplomatik görüşmelerle ilgili konuşur olduk."

Postaların gelmesiyle birlikte, her gün başka bir olay oluyordu. Susan bile ara sıra posta arabasının istasyonla köy yolun arasındaki köprüden geçerken yuvarlandığını sanıp, gazetelerin neden bir an evvel gelmediğini merak ediyordu. Onları okumadan güne başlayamıyor, doğru dürüst çalışamıyordu.

"Gazeteler gelene kadar mümkün olduğunca çok örgü örmem lazım, sevgili Bayan Blythe. İnsanın yüreği çekiç gibi çarpsa, midesi ağrısa ve düşünceleri allak bullak olsa bile, örgü örmek biraz olsun oyalıyor. Sonra iyi ya da kötü, manşetleri gördüğümde yeniden sakinleşip işime geri dönebiliyorum. Postaların tam öğlen yemeği telaşında gelmesi ne fena, bence hükümet bu duruma el atmalı. Sanırım Calais saldırısı başarısız olacak ve Kaiser bu Noel yemeğini Londra'da yiyemeyecek. Biliyor musunuz, sevgili Bayan Blythe…" Susan sanki şok edici bir bilgi verecekmiş gibi sesini alçalttı. "Bir yetkiliden duyduğuma göre -öyle olmasa zaten söylemezdim- Rahip Bay Arnold her hafta Charlottetown'a gidip, romatizmaları için Türk hamamına giriyormuş. Osmanlı ile savaşırken bunu yapması doğru mu? Zaten cemaatinden biri adamın inancının güçlü olmadığını söylemişti, artık ben de haklı olduğunu düşünmeye başladım. Neyse bu öğleden sonra işime odaklanıp küçük

Jem'in Noel pastasını paketleyeyim. Eğer Noel'e kadar çamurda boğulmazsa bu pastayı yemek çok hoşuna gidecektir."

Jem, Salisbury Plain'de bir kamptaydı ve onca çamura rağmen evine yolladığı mektuplar neşe doluydu. Redmond'da olan Walter'ın Rilla'ya yazdığı mektuplardaysa neşe hariç her şey vardı. Kjz ağabeyinin orduya katılacağını yazdığını sanarak mektupları her defasında kalbi deli gibi çarparak açıyordu. Onun mutsuzluğu Rilla'yı da mutsuz ediyordu. Tıpkı Gökkuşağı Vadisi'nde yaptığı gibi, Walter'a sarılıp, onu rahatlatmak istiyordu. Walter'ın mutsuzluğundan sorumlu olan herkesten nefret ediyordu.

Bir gün öğleden sonra Gökkuşağı Vadisi'nde oturmuş Walter'ın mektuplarından birini okurken, "Gidecek… Gidecek… Ve eğer giderse buna dayanamam," dedi.

Walter birinin ona, içinde beyaz bir tüy olan bir zarf gönderdiğini yazmıştı.

"*Bunu hak ettim, Rilla. Onu takıp bütün Redmond'ın ne kadar korkak biri olduğumu görmesini istedim. Benim yaşımdaki bütün erkekler askere gidiyor. Her gün iki ya da üç tanesi orduya katılıyor. Bazı günler neredeyse ben de gitmeye karar veriyorum ama sonra kendimi bir adamın süngüsünün ucunda hayal ediyorum. Bu adam belki birinin kocası, sevgilisi, evladı ya da belki küçük çocukların babası… Kendimi yerde kan içinde yatarken, soğukta etrafımı ölülerle çevrili görüyorum. Bunu düşünmeye bile katlanamazken gerçeğini yaşamaya nasıl katlanırım? Bazen keşke hiç doğmasaydım diyorum. Hayat gözüme hep çok güzel görünürdü ama şu an çok çirkin geliyor. Rilla-Rillam, eğer mektupların olmasaydı -senin o harika, şen, komik ve umut dolu mektupların- sanırım pes ederdim. Bir de Una'nın! Una gerçekten çok güçlü, öyle değil mi? O utangaç yapısının altında aslında sert ve kararlı bir yüreği var. Gerçi senin gibi neşeli, komik ve güzel mektuplar yazamıyor… Yine de onun mektuplarında bir şey var -ne olduğunu bilmiyorum- ama en azından onları okurken cepheye gitmemem gerektiğini hissediyorum. Gerçi gitmemle ilgili tek kelime bile etmiyor -ya da gitmek zorunda olduğumu ima filan etmiyor- zira Una öyle biri değil. Mektuplarının ruhu ya da karakterinde saklı olan bir şey var. Zaten gidemem. Senin korkak bir ağabeyin, Una'nın da korkak bir arkadaşı var*."

"Keşke Walter böyle şeyler yazmasa," diye iç çekti Rilla. "Canımı yakıyor. Korkak değil o!"

Coşkuyla etrafına bakındı; önünde uzanan koruya, vadiye ve puslu, ıssız arazilere. Her şey nasıl da Walter'ı hatırlatıyordu! Nehrin kenarında kıvrılarak duran vahşi yaban güllerinin kırmızı yaprakları, az evvel yağan hafif yağmurun ardından ne de güzel kokuyordu. Walter bir keresinde onları anlatan bir şiir yazmıştı. Rüzgâr donuk kahverengi eğreltiotlarının arasından uğuldayarak esiyor ve kederle nehre doğru uzanarak kayboluyordu. Walter bir keresinde kasımda esen sonbahar rüzgârının hüznünü çok sevdiğini söylemişti. İhtiyar Aşık Ağaçlar hâlâ büyük bir sevgiyle birbirlerine sarılıyor ve şu an kocaman beyaz dallı bir ağaca dönüşmüş Beyaz Kadın, kadife gibi görünen puslu gökyüzünün altında tüm güzelliğiyle salınıyordu. Walter çok önce bu ağaçlara takmıştı ve geçen kasımda Rilla ve Bayan Oliver ile vadide yürürken tepesinde gümüşi ayın parladığı, yapraklarını dökmüş Beyaz Kadına bakıp, "Beyaz huş ağacı, çıplaklığından asla utanmayan ve cennetin sırrını hiç kaybetmemiş olan güzel bir pagan bakiresidir," demişti. Bayan Oliver da ona, "Bunu şiirlerinden birine koymalısın, Walter," diye yanıt vermişti. Walter da öyle yapmış ve ertesi gün onlara şiirini okumuştu… Her satırında muhteşem bir hayal gücünün olduğu, kısa bir şiirdi bu. Ah, o zamanlar nasıl da mutluydular!

Rilla ayağa kalktı, vakit dolmuştu. Jims birazdan uyanırdı. O uyanmadan yemeğini hazırlamalıydı. Minik dudaklarının büzülmemesi lazımdı. Ayrıca o gece komite toplantısı da vardı ve toplantıdan önce örmeye yeni başladığı çantayı bitirmeliydi. Bu çanta komitedeki en güzel örgü çanta, hatta Irene Howard'ınkinden de güzel olmalıydı. Bu yüzden de artık eve dönmeli ve işe koyulmalıydı. Bu aralar sabahtan akşama kadar meşguldü. Jims denen o minik maymun çok vaktini alıyordu. Fakat büyüyordu… Kesinlikle büyüyordu. Ayrıca Rilla bazen onun hakikaten daha iyi göründüğünü düşünüyordu ve bu zavallı bir umut değil, gerçeğin ta kendisiydi. Bazen onunla gerçekten gurur duysa da yeri geldiğin onu bir güzel pataklamak da istiyordu doğrusu. Fakat onu hiç öpmemiş ya da öpmeyi istememişti.

Bir aralık akşamı Anne ve Susan ile sıcacık oturma odasında örgü örmek ya da dikiş dikmekle meşgul olan Bayan Oliver, "Almanlar bugün Lodz'u ele geçirmişler," dedi. "Bu savaş, coğrafya bilgimi de genişletti. Daha üç ay öncesine kadar, üstelik de bir öğretmen olduğum halde Lodz diye bir yerin varlığını bilmezdim. Daha sonra ismini duydum ama hakkında hiçbir şey bilmediğim için önemsemedim. Ama artık her şeyini biliyorum; büyüklüğünü, yerini, askeri gücünü. Dün haberlerde Almanların

Varşova'ya yaptıkları ikinci saldırıda burayı ele geçirdiklerini duyduğumda yüreğim parçalandı. Gece yarısı uyanıp orada yaşayanları düşündüm. Artık geceleyin bebeklerin neden ağlayarak uyandıklarını biliyorum. Her şey insanın ruhuna çullanıyormuş gibi geliyor da ondan."

"Ben gece yarısı uyanıp tekrar uyuyamadığım zaman," dedi aynı anda hem örgü örüp hem gazete okuyan Susan. "Kaiser'e ölümüne işkence ettiğimi hayal ederek vakit geçiriyorum. Mesela dün gece onu kaynayan yağda kızarttım ve o Belçikalı bebekleri düşününce içim rahatladı."

"Eğer Kaiser şu an omzunda kocaman bir yara ile burada olsa elinde kremle yanına ilk koşan sen olurdun," diye güldü Bayan Oliver.

"Öyle mi?" diye haykırdı Susan öfkeyle. "Öyle mi, Bayan Oliver? Ben ona merhem değil kömür sürer ve yarasını da açık bırakırdım. İnanın bana böyle yapardım. Omzunda yaraymış! Daha başladığı şeyi bitiremeden her yerinde bir sürü yara olacak onun."

"Ama bize düşmanlarımızı sevmemiz söylenir, Susan," dedi Gilbert ciddi bir ses tonuyla.

"Evet, kendi düşmanlarımızı. Kral George'unkileri değil, sevgili Bay Blythe," diye surat astı Susan. Doktora verdiği bu cevap o kadar hoşuna gitmişti ki, kendisiyle gurur duyuyordu. Hatta gözlüklerini silerken hafifçe gülümsedi. Susan daha önce hiç gözlük takmamıştı ama artık gazetede yazılanları daha rahat okumak için takıyordu… Gözünden de hiçbir şey kaçmıyordu. "Bayan Oliver *M-l-a-w-a* ve *P-r-z-e-m-y-s-l* nasıl okunuyor?"

"Son söylediğin henüz hiç kimsenin çözemediği bir bilmece… Ve diğeri için de sadece tahminde bulunabilirim."

"Bence bu yabancı isimler çok uygunsuz şeylere benziyorlar," dedi Susan tiksinerek.

"Bence Avusturyalılar ve Ruslar da *Saskatchewan* ve *Musquodoboit* için aynı şeyi düşünüyorlardır, Susan," dedi Bayan Oliver. "Sırplar son zamanlarda muhteşem işler başardılar. Belgrad'ı ele geçirdiler."

"Ve Avustralyalıları Tuna nehrine sürdüler," dedi Susan ve elindeki şişlerle önünde duran Batı Avrupa haritasını incelemeye koyuldu. "Kuzen Sophia bir süre önce Sırbistan'ın işinin bittiğini söylemiş ama ben ona Tanrı'ya güvenmemizi ve bundan asla şüphe duyulmaması gerektiğini anlatmıştım. Burada yazana göre korkunç bir kıyım olmuş. Yabancı da olsalar bu kadar çok insanın ölmüş olması korkunç bir şey, sevgili Bayan Blythe."

Rilla o sırada üst katta, hissettiklerini günlüğüne yazarak sakinleşmeye çalışıyordu.

"*Bu hafta benim için her şey, Susan'ın deyimiyle 'çılgın gibi geçti. Bir kısmı benim suçumdu, bir kısmı da değildi ama ben her ikisi için de eşit derecede üzüldüm*.

Geçen gün yeni bir kışlık şapka almak için kasabaya gittim. Hayatımda ilk kez kimse şapka seçimime yardımcı olmak için ısrar edip, benimle gelmek istemedi. Sanırım artık annem benim bir çocuk olduğumu düşünmekten vazgeçti. En güzel şapkayı buldum… Kesinlikle büyüleyiciydi. Koyu yeşil, kadife bir şapkaydı ve benim için yapılmış gibiydi. Hem saçıma hem de ten rengime çok yakıştı. Kızıl-kahve rengindeki saçlarımı (Bayan Oliver'ın deyimiyle 'ipeksi ışıltılarımı') öne çıkarttı. Önceden hayatımda sadece bir kez yeşilin o muhteşem tonuna denk gelmiştim. On iki yaşımdayken de öyle bir şapkam vardı ve okuldaki tüm kızlar şapkama bayılmıştı. Neyse, o şapkayı görür görmez benim olması gerektiğini düşündüm ve aldım. Fiyatı çok yüksekti. Buraya yazmayacağım zira savaş zamanında bir şapkaya ne kadar çok para ödediğimin bilinmesini istemiyorum. Herkes tutumlu davranmaya çalışırken bunu yaptığım için kendimi suçlu hissediyorum.

Eve dönüp odamda şapkayı yeniden denerken kafam karıştı. Şapka elbette çok güzeldi ama kiliseye veya Glen'e giderken takmak için gözüme fazla abartılı geldi. Oysa dükkânda bu kadar abartılı durmamıştı üzerimde fakat odamda gözüme öyle göründü. Hele o korkunç fiyat etiketi! Aklıma açlıktan ölen Belçikalılar geldi! Annem şapkayı ve etiketini görünce yüzüme baktı. Annem tam bir bakış uzmanıdır. Mesela babam yıllar evvel okulda annemin kendisine sevgiyle baktığını söylerdi ve ben de buna kesinlikle inanıyorum… Gerçi ilk tanıştıklarında babamın kafasında minik bir yazı tahtası kırdığıyla ilgili garip bir hikâye de duymadım değil. Sanırım annem küçükken çok yaramazmış ve şimdi bile -hatta Jem'in yokluğuna rağmen- hâlâ biraz öyle. Her neyse, konuya geri döneyim; yani yeni yeşil, kadife şapkama.

'*Rilla sence,' dedi annem sessizce ama çok çok sessizce, 'böyle bir zamanda, özellikle dünya pek çok şeye ihtiyaç duyarken bir şapkaya bu kadar para vermek doğru mu?*

'*Ama ben onu kendi harçlıklarımla ödedim anne,' diye sitem ettim*.

'*Konu o değil ki. Harçlığını sana ihtiyaçların doğrultusunda, mantıklı bir tutar olacak şekilde veriyoruz. Eğer bir ihtiyacına bu kadar çok ödersen*

başka bir ihtiyacından vazgeçmen gerekir. Bu da hiç hoş olmaz. Ama eğer sen doğru yaptığını düşünüyorsan bir şey diyemem. Seni vicdanınla baş başa bırakıyorum, Rilla.'

Keşke annem beni vicdanımla baş başa bırakmasaydı! Ne yapacaktım yani? O şapkayı geri veremezdim çünkü kasabadaki konsere giderken takmıştım… Şapka bende kalmalıydı! O kadar rahatsız oldum ki öfkeye kapıldım ama soğuk, sakin, ölümcül bir öfkeye.

'*Anne, şapkayı onaylamadığın için üzgünüm…*'

'*Şapkayı değil,' dedi annem. 'Gerçi genç bir kız için çok da zevkli bir seçim olduğunu düşünmüyorum ama ben fiyatını onaylamıyorum.*'

Sözümün kesilmesi beni iyice sinirlendirdi ve sanki annem hiçbir şey söylememiş gibi eskisinden daha soğuk, sakin ve ölümcül bir öfkeyle devam ettim.

'*Ama bende kalmalı. Yine de sana üç yıl ya da savaş bitene kadar (üç yıldan uzun sürse bile), başka bir şapka daha almayacağıma söz verebilirim. Bu durumda, üç yıl için ödediğim fiyata sen bile (sen kelimesini özellikle biraz alaycı söyledim) çok diyemezsin*.'

'*Daha üç yıl bile geçmeden o şapkadan sıkılırsın, Rilla,' dedi annem yüzünde beni iyice kışkırtan bir gülümsemeyle*.

'*Sıkılsam da sıkılmasam da takacağım,' dedim ve sonra üst kata çıkıp annemle alaycı bir tavırla konuştuğum için ağladım*.

Ama daha şimdiden o şapkadan nefret ediyorum. Üstelik üç yıl ya da savaş bitene kadar dedim, hem de savaş üç yıldan fazla sürse bile. Ama yemin ettim bir kere ve her ne pahasına olursa olsun yeminimi bozmayacağım.

İşte 'çılgınca şeylerden biri' buydu. Diğeri de Irene Howard ile kavga etmem… Ya da onun benimle kavga etmesi… Ya da ikimizin birbirimizle kavga etmemiz.

Dün Kızıl Haç Gençlik Komitesi burada toplandı. Toplantımız iki buçukta başlayacaktı ama Irene bir buçukta geldi çünkü Yukarı Glen'den buraya gelen bir araç bulmuş, Irene toplantıların yemekli olup olmaması konusundaki o tantanadan beri bana çok kötü davranıyor. Ayrıca başkan seçilmediği için bana bozulduğuna da eminim. Ama her şeyin yolunda gitmesini istediğim için hiç oralı olmadım. Dün buraya geldiğinde yine o eski tatlı ve nazik Irene idi. Bunu görünce çok sevindim ve yine eskisi gibi dost olabileceğimizi düşündüm.

Fakat oturur oturmaz bana yanlış şeyler söylemeye başladı. Yeni örgü çantama nasıl baktığını fark ettim. Öteki kızlar Irene'in kıskanç biri olduğunu söylerdi de ben onlara inanmazdım. Oysa şu an belki de öyledir diye düşünüyorum.

Yaptığı ilk şey Jims'in üzerine atlamak oldu -Irene bebekleri çok seviyormuş gibi yapar- onu beşiğinden aldı ve bütün suratını öptü. Oysa Jims'in bu şekilde öpülmesinden hoşlanmadığımı çok iyi biliyor. Hijyenik değil çünkü. Çocuğu rahatsız edene kadar öptü. Jims ağlamaya başlayınca da yüzüme bakıp iğrenç bir kahkaha atarak tatlı tatlı, 'Rilla bana bebeği zehirliyormuşum gibi bakmasana canım,' dedi.

Ben de onun gibi tatlı tatlı konuşup, 'Hayır, öyle bakmıyorum, Irene. Fakat Morgan mikrop kapmamaları için bebeklerin yalnızca alınlarından öpülmesi gerektiğini söylüyor ve Jims için benim de aynı kuralı uyguladığımı çok iyi biliyorsun,' dedim.

'*Tanrım, ben mikroplu muyum yani?' dedi Irene şaşırmış gibi yaparak. Aslında benimle dalga geçtiğinin farkındaydım ve içten içe öfkelenmeye başlamıştım ama kesinlikle belli etmedim. Zira Irene ile kavga etmemeye kararlıydım.*

Sonra Jims'i hoplatmaya başladı. Oysa Morgan, bebekleri hoplatmanın çok zararlı olduğunu söylüyor. Ben de Jims'in hoplatılmasına kesinlikle izin vermiyorum. Ama Irene onu hoplattı ve o şaşkın çocuk da buna bayıldı. İlk defa gülümsediğini gördüm. Dört aylıktı ve daha önce hiç gülümsememişti. Annemle Susan bile o kadar uğraştıkları halde onu gülümsetmeyi başaramamıştı. Ama şimdi Irene Howard onu hoplatıyor diye, bir güzel gülümsüyordu! Nankör evlat!

İtiraf etmeliyim ki, gülümsemek onda büyük bir fark yarattı. Yanaklarında iki sevimli gamze belirdi ve o kocaman, kahverengi gözleri kahkaha doldu. Gerçi Irene'in o gamzeleri çılgınca sevmesi çok aptalcaydı. Gören de gamzeleri Irene yarattı sanır. Ama ben hiç bozuntuya vermeden tepkisiz bir şekilde oturmaya devam ettim. Sonunda Irene bebeği hoplatmaktan sıkılıp onu beşiğine geri yatırdı. Tabii bu Jims'in hoşuna gitmedi ve ağlamaya başladı. Bütün gün hep huysuzlandı ama Irene ta en başında onu rahat bıraksaydı, çocuk da başımıza böyle dertler açmazdı.

Irene bebeğe bakıp, 'Hep böyle ağlar mı?' dedi sanki daha önce hiç ağlayan bir bebek görmemiş gibi.

Ben de sabırla ona, bebeklerin akciğerlerini genişletmek için günde birkaç dakika bu şekilde ağlamak zorunda olduklarını açıkladım. Morgan öyle diyordu.

'*Eğer Jims hiç ağlamasaydı, onu en az yirmi dakika ağlatmak zorunda kalırdım,' dedim.*

Irene sanki bana inanmamış gibi, 'Ya, öyle mi?" diye güldü. Morgan'ın kitabı üst kattaydı, eğer yanımda olsa ona gösterirdim. Sonra Jims"in çok az saçı olduğunu söyledi… Daha önce dört aylık, kel bir bebek görmemiş.

Elbette Jims'in çok saçı olmadığını ben de biliyorum… Henüz yok ama Irene bunu, sanki benim suçummuş gibi imalı bir ses tonuyla söyledi. Ben de ona Jims gibi kel bir sürü çocuk gördüğümü söyledim, Irene de bana, aslında beni gücendirmek istemediğini söyledi. Zaten gücenmemiştim ki.

Bir saat böyle geçip gitti, Irene durmadan beni iğneledi. Öteki kızlar onun kindar biri olduğunu hep söylerdi de ben onlara inanmazdım. Irene"in mükemmel biri olduğunu düşünürdüm ama söylenenlerin doğru olduğunu görmek beni derinden yaraladı. Yine de hislerimi belli etmedim ve belki de tatlı bir Belçikalı çocuğun hayatını kurtaracak olan geceliği dikmeye devam ettim.

Derken Irene bana, Walter için şimdiye dek duyduğum en korkunç, en çirkin şeyi söyledi. Buraya ne söylediğini yazmayacağım… Yazamam. Elbette bunu başkasından duyduğunu ve çok kızdığını anlatarak söyledi ama gerçekten duymuş olsa bile bunu bana söylemesine hiç gerek yoktu. Sırf beni incitmek için yaptı.

Ben de patladım. 'Sen ne cüretle evime gelip ağabeyim hakkında böyle şeyler söylersin, Irene Howard?' dedim. 'Seni asla affetmeyeceğim… Asla. Senin ağabeyin orduya katılmadı. Bunun ne demek olduğu hakkında en ufak bir fikrin bile yok.'

'*Ama Rilla bunları ben söylemedim ki canım. Bayan George Burr söyledi dedim ya… Ben de ona…*'

'*Ona ne söylediğini duymak istemiyorum. Bir daha benimle sakın konuşma, Irene Howard*.'

Tabii ki böyle söylememeliydim. Ama birden ağzımdan çıkıverdi işte. Sonra öteki üyeler geldi, sakinleşip iyi bir ev sahibesi gibi davranmak zorundaydım. Irene, Oliver Kirk ile eşleşti ve neredeyse birbirimize hiç bakmadan çalışmaya devam ettik. Demek ki sözlerime alınmış ama bu umurumda bile değil zira Walter hakkında duyduğu yalanları tekrar eden

bir kızla arkadaş filan kalmak istemiyorum. Yine de tüm bu olanlardan ötürü mutsuzum. Eskiden onunla çok iyi dosttuk ve son zamanlara kadar Irene bana hep çok tatlı biri gibi gelirdi fakat gözümden bir perde daha kalktı. Artık dünyada gerçek dostluk diye bir şeyin olmadığını düşünüyorum.

Babam bugün Dog Monday için kargo vagonunun yanına bir kulübe yapsın diye ihtiyar Joe Mead ile görüştü. Havalar soğuyunca köpek eve geri döner sanmıştık ama dönmedi. Hiçbir şey o köpeği bir dakikalığına bile o vagondan ayıramıyor. Orada kalıyor ve gelen her treni karşılıyor. Biz de onun rahat etmesi için bir şey yapmak istedik. Joe, onun için bir köpek kulübesini yaptı. Trenleri o kulübenin içinden de görebilir. Hepimiz köpeğimizin kulübesini kabullenmesini umuyoruz.

Dog Monday bayağı ünlü bir köpek oldu. Enterprise'dan bir muhabir gelip onun fotoğraflarını çekti ve sadakatiyle ilgili tüm hikâyeyi yazdı. Haber Enterprise'da yayınlandı ve bütün Kanada'ya ulaştı. Ama zavallı köpek için bunun hiçbir önemi yok. Jem gitti ve Dog Monday nereye ya da niçin gittiğini bilmiyor. O yüzden Jem geri dönene dek onu bekleyecek. Aslında bu biraz içime su serpiyor. Biliyorum aptalca ama Monday onu beklemeye devam ettiği sürece Jem geri gelecekmiş gibi hissediyorum.

Jims şu an yanımda duran beşiğinde horluyor. Bezeleriyle ilgili bir sorun olduğu, belki de grip olduğu için horluyor, Irene gripti ve eminim öpe öpe Jims'e de bulaştırdı. Jims eskisi gibi güçsüz değil, güzelce büyüyor. Üstelik artık banyo yapmayı da çok seviyor. Onu yıkarken ağlayıp bağırmak yerine, küvetinde oturup etrafa hiç gülümsemeden su sıçratıyor. Ah, o ilk iki ayı asla unutmayacağım! Nasıl atlattım hiç bilmiyorum. Ama işte ben de Jims de buradayız ve hayatımıza birlikte 'devam ediyoruz'. Bu gece üzerini değiştirirken onu biraz gıdıkladım zira Morgan gıdıklama konusunda bir şey söylemiyor ama onu hoplatmadım. Bana da Irene'e gülümsediği gibi gülümseyecek mi diye görmek istedim. Gülümsedi ve o tatlı gamzeleri yine beliriverdi. Annesinin bu güzel gamzeleri görememesi ne acı!

Bugün altı çift çorap bitirdim. İlk üçünün topuklarını Susan'a diktirdim. Sonra bunu yapmamın doğru olmadığını düşünüp, kendim yapmayı öğrendim. Fakat bunu yapmaktan nefret ettim. Zaten 4 Ağustos'tan beri nefret ettiğim o kadar çok şeyi yapmak zorunda kalıyorum ki, artık benim için fark etmiyor. Aklıma Jem'in yaptığı Salisbury Plain'deki çamur hakkındaki şaka geldi, ben de kalan topukları o şakayı düşünerek diktim."

BÖLÜM 11

KARANLIK VE AYDINLIK

Noel'de üniversiteli kızlar ve erkekler eve döndüler. Ingleside kısa süreliğine yine neşeyle doldu. Fakat herkes evde değildi… Noel masasının etrafındaki ailede ilk kez bir kişi eksikti. İstikrarlı konuşmaları ve korkusuz bakışlarıyla Jem çok uzaktaydı ve Rilla ağabeyinin boş sandalyesine bakmaya dayanamıyordu. Susan kör bir inatla Jem'in her zamanki yerinin boş bırakılmasını istemiş ve çocuğun küçüklüğünden beri kullandığı peçete halkasıyla, bir zamanlar Marilla teyzesinin hediye ettiği ve Jem'in sürekli kullandığı Green Gables kadehini de koymuştu.

"O tatlı çocuğun yerini ayıracağız, sevgili Bayan Blythe," dedi Susan sertçe. "Ve lütfen siz de üzülmeyin, zira bedenen olmasa da o, ruhen burada ve gelecek Noel gerçekten bizimle olacak. Büyük Çarpışma'ya* az kaldı. Baharda savaş bitecek."

*** Somme Çarpışması ya da Somme Savaşı olarak da bilinen, 1916 yılındaki Fransa'daki Somme Nehri etrafında gerçekleşen muharebeye atıfta bulunulmuş. I. Dünya Savaşı sırasında en çok zayiat verilen cephe olduğu için bu karşılaşma tarihe Büyük Çarpışma olarak da geçmiştir (e.n).**

Susan'ın söylediği gibi düşünmeye çalıştılar ama zihinlerinin köşesindeki bir şüphe gölgesi yine de onları rahatsız ediyordu. Walter tatil boyunca suskun ve neşesizdi. Rilla'ya Redmond'da aldığı zalimce yazılmış, imzasız mektubu gösterdi. Bu mektup vatanseverlikten çok uzak bir kötülük içeriyordu.

"Yine de mektupta yazanların hepsi doğru, Rilla."

Rilla mektubu kaptığı gibi şömineye fırlattı.

"O mektupta tek bir doğru kelime yok," dedi öfkeyle. "Walter, sen hastalanmışsın… Bayan Oliver da bir şeye çok fazla taktığı zaman hastalandığını söyler."

"Ama Redmond ortamında bu histen bir türlü kurtulamıyorum ki, Rilla. Bütün okul savaşı ateşli bir şekilde savunuyor. Askerlik yaşına gelmiş,

sağlıklı bir erkek orduya katılmamışsa ona avare, vatan haini muamelesi yapıyorlar. Bana daima özel bir ilgi gösteren İngilizce profesörü Dr. Milne'in iki oğlu da orduda ve o adamın bile bana karşı olan tavrının değiştiğini hissediyorum."

"Bu âdil değil… Sen sağlıklı değilsin ki."

"Fiziksel olarak öyleyim. Ama ruh sağlığını hiç kimse önemsemiyor, hatta buna bir leke gözüyle bakıyorlar. Lütfen ağlama, Rilla. Eğer korktuğun buysa orduya katılmayacağım. Fareli Köyün Kavalcısı'nın şarkısı gece gündüz kulaklarımda çınlıyor ama onun peşinden gidemem."

"Eğer gidersen hem annemi hem de beni çok üzersin," diye hıçkırdı Rilla. "Ah, Walter her aile için tek bir asker yeter."

Tatiller Rilla için mutsuz geçen anlardı. Gerçi Nan, Di, Shirley ve Walter'ın varlığı işini kolaylaştırıyordu. Ayrıca Kenneth Ford'dan bir mektupla bir kitap gelmişti; mektuptaki bazı cümleler yanaklarının kızarmasına ve yüreğinin çarpmasına yol açtı. Ta ki son paragrafa kadar. Son paragrafı okuyan Rilla'nın yüreği buz gibi oldu.

"*Bileğim artık eskisinden daha iyi. İki ay sonra orduya katılabileceğim, Rilla-Rillam. Asker üniformasını giymek bana çok iyi gelecek. Artık eski küçük Ken olmayacağım, dünyaya hiçbir borcum kalmayacak. Son zamanlarda yürürken hep topallıyordum, beni tanımayanlar yüzüme sanki miskin der gibi bakıyordu ama artık böyle bakamayacaklar*."

Kış mevsimindeki günbatımında pembe ve altın sarısı bir renge bürünen serin akçaağaç korusuna bakan Rilla, "Bu savaştan nefret ediyorum," dedi kederle.

Yeni yılın ilk gününde Gilbert, "1914 bitti ve her yeri kana buladı. Bakalım 1915 bize neler getirecek?" dedi.

"Zafer!" dedi, ilk kez az ve öz konuşan Susan.

"Gerçekten savaşı kazanacağımıza inanıyor musun, Susan?" dedi Bayan Oliver kasvetle. O günü birlikte geçirmeleri için Lowbridge'den gelmiş ve Redmond'a dönmeden evvel Walter ile kızları görmek istemişti. Biraz kötümser ve moralsizdi, her şeye karanlık tarafından bakıyordu.

"Savaşı kazanacağımıza inanmak mı?" diye haykırdı Susan. "Hayır, sevgili Bayan Oliver. İnanmıyorum, kazanacağımızı biliyorum. Bu yüzden de endişelenmiyorum. Beni asıl endişelendiren şey bu yolda harcadığımız hayatlar ve paralar. Ama insan yumurta kırmadan omlet yapamaz, o yüzden Tanrı'ya güvenmeli ve ağır silahlar üretmeliyiz."

“Bazen ağır silahların Tanrı’ya güvenmekten daha çok işe yarayacağını düşünüyorum,” dedi Bayan Oliver.

“Hayır, hayır öyle düşünmeyin. Almanların da Marne’da ağır silahları yok muydu? Ama Tanrı onları engelledi. Bunu sakın unutmayın. Şüpheye düştüğünüz zaman buna tutunun. Sandalyenize sıkıca tutunup dimdik oturun ve şöyle söyleyin, ‘Ağır silahlar iyidir ama Tanrı her şeyden çok daha üstündür ve Kaiser ne derse desin Tanrı bizim yanımızda.’ Eğer bu inanca sıkıca tutunup, bu sözleri sık sık tekrar etmesem şimdiye dek çoktan deliririrdim, sevgili Bayan Oliver. Kuzenim Sophia da sizin gibi, inkâr etmeye meyilli. Daha dün bana, ‘Ya Almanlar buraya gelirse ne yaparız?’ diye sızlandı. ‘Hepsini gömeriz,’ dedim. ‘Mezar yapacak yeterince yerimiz var.’ Kuzen Sophia küstahlık ettiğimi söyledi ama ben küstahlık etmiyordum, sevgili Bayan Oliver. Sadece İngiliz Ordusu’na ve Kanadalı askerlerimize güvendiğim için oldukça sakindim, hepsi bu. Ben de tıpkı rıhtımda yaşayan şu ihtiyar Bay William Pollock gibiyim sanırım. Kendisi çok yaşlı ve uzun süredir hasta. Geçen hafta bir gece o kadar kötü olmuş ki, gelini birine adamın öldüğünü fısıldamış. Adam bunu duyar duymaz, ‘Hayır, ölmedim!’ diye bağırmış. İşte ben de Kaiser’in yenildiğini görmeden ölmeyeceğim. İşte benim hayran olduğum maneviyat budur, sevgili Bayan Oliver,” diye sözlerini tamamladı Susan.

“Ben de hayranım ama maalesef bir türlü uygulayamıyorum,” diye iç çekti Gertrude. “Bu olaydan önce canım ne zaman sıkılsa hayal dünyasına dalar ve bir süre sonra gayet neşeli ve tazelenmiş bir şekilde gerçek dünyaya geri dönerdim. Fakat bu durumdan bir türlü kaçamıyorum.”

“Ben de,” dedi Anne. “Yatmaktan bile nefret ediyorum. Oysa hayatım boyunca yatmayı çok sevmişimdir çünkü uyumadan yarım saat evvel yatakta harika hayaller kurar, çok neşeli bir şekilde uykuya dalardım. Şu an hâlâ bir şeyler hayal ediyorum ama çok farklı şeyler.”

“Ben yatma vakti gelince seviniyorum,” dedi Bayan Oliver. “Karanlığı seviyorum çünkü karanlığın içinde kendim olabiliyorum… Gülümsememe ya da cesurca konuşmama gerek kalmıyor. Fakat bazen benim de hayal gücüm kontrolden çıkıyor ve bizi bekleyen korkunç senelerin, korkunç şeylerin olduğunu hayal etmeye başlıyorum.”

“Çok şükür ki benim hiç hayal gücüm yok,” dedi Susan. “Bu özelliğe hiç sahip olmadım. Gazetede yine prensin öldürüldüğü yazıyor. Acaba bu defa ölü kalma ihtimali var mıdır? Woodrow Wilson yeni bir duyuru daha yazacakmış. Acaba bu adamın okul müdürü hâlâ sağ mıdır, merak

ediyorum,” dedi son zamanlarda başbakandan söz ederken sürekli ironi yapan Susan.

Ocak ayında Jims beş aylık olmuştu. Rilla da bunu onu tartarak kutladı.

“Tam altı buçuk kilo olmuş,” diye neşeyle duyurdu. “Morgan’a göre tam da beş aylıkken olması gerektiği kiloda.”

Artık Jims’in güzelce gelişmeye devam edeceğine dair kimsenin şüphesi kalmamıştı. Minik yanakları yusyuvarlak ve pembeydi, gözleri kocaman ve parlaktı, ufacık parmaklarının her birinde minik gamzeler vardı. Hatta saçları bile çıkmaya başlamış ve her ne kadar dile getirmese de Rilla çok rahatlamıştı. Başını kaplayan altın sarısı tüyler ışıkta açıkça belli oluyordu. Morgan’a göre sindirim sorunu çekmediği için iyi uyuyan, tatlı bir bebekti. Ara sıra gülümsese de tüm çabalarına rağmen henüz ona kıkırdatmayı başaramamışlardı. Bu Rilla’yı biraz endişelendiriyordu çünkü Morgan üç ila beş aylıktan itibaren tüm bebeklerin kıkırdadığını söylemekteydi. Jims beş aylık olmasına rağmen hiç kıkırdamamıştı. Neden yapmamıştı? Yoksa normal değil miydi?

Bir gece Rilla vatansever bir yazı okuduğu Glen’deki bir toplantıdan geç saatte eve döndü. Rilla daha önce kalabalık önünde hiçbir şey okumamıştı. Heyecanlandığında dili peltekleştiği için, bunu yapmak onu çok korkutuyordu. Yukarı Glen’deki toplantıda kendisine bu okumayı yapması ilk teklif edildiğinde kabul etmemişti. Korkaklık mı etmişti? Eğer bunu yaptığını bilse Jem ona ne söylerdi? İki günlük endişenin ardından Rilla Vatanseverler Derneği başkanına telefon edip okumayı yapacağını söyledi. Yaptı da ama birkaç kez peltekleşti ve bütün gece bunun yüzünden morali bozuldu. Ama iki gece sonra bu kez rıhtımdaki bir başka toplantıda yine okuma yaptı. O günden beri Lowbridge ve rıhtımdaki pek çok toplantıda sahne aldı. Evet, dili yine ara sıra peltekleşiyordu ama buna kendisi dışında hiç kimse takılmıyor gibiydi. Coşkulu, samimi ve ışıl ışıl gözlerle yazılanları okuyordu! Pek çok kişi toplantılara katılmaya başlamıştı çünkü Rilla okurken sanki onların gözlerinin içine bakıp atalarının külleri, tanrılarının tapınakları için can verenleri anlatıyor ve ismi unutulan biri olarak ölmektense savaşarak ölmenin ne denli onurlu ve kutsal bir şey olduğundan söz ediyordu. Bir gece Miller Douglas bile gaza gelerek, Mary Vance’le tam bir saat boyunca mantıklı olması, askere gitmesi için ona izin vermesi gerektiğiyle ilgili konuştu. Mary Vance ise Rilla’nın, ağabeyi Jem’in gittiğine gerçekten üzülüyorsa o zaman diğerlerini de gitmeleri için teşvik etmeye çalışmaması gerektiğini söyledi.

O gece Rilla çok yorulmuş ve üşümüştü. Yatağına girip sıcacık battaniyesine sarılırken bir yandan şükrediyor, bir yandan Jem ve Jerry'yi düşünüp üzülüyordu. Tam ısınmaya başlamıştı ki Jims avaz avaz bağırmaya ve ağlamaya başladı.

Yatağına iyice kıvrılan Rilla bebeğin ağlamasına izin vermekte kararlıydı. Zaten Morgan da böyle söylüyordu. Jims fiziksel olarak rahattı, üşümüyordu -zaten ağrıdan ağlamadığı da belliydi- ve küçük midesi gayet de doluydu. Bu şartlar altında sırf tantana yapmak için ağladığı söylenebilirdi, Rilla da kalkıp onu kucağına alarak şımartacak değildi. İyice yorulana kadar ağlar, sonra yine uykuya dalardı.

Derken Rilla'nın hayal gücü ona işkence etmeye başladı. Ya ben babası Fransa'nın herhangi bir yerinde, zavallı annesi mezarda olan beş aylık, küçük ve çaresiz bir bebek olsaydım? Ya tanıdığım herkesten uzakta, karanlık ve hiç ışık olmayan bir odadaki koca bir sepette yatıyor olsaydım? Ya etrafımda beni seven insanlar olmasaydı? Bu bebeğin babası ona ne bir mektup yazmış ne de onu görmüştü. Bu nedenle bebeği sevmesi mümkün değildi. Bu durumda ben olsam ağlamaz mıydım? Kendimi çok yalnız, çok korkmuş ve terk edilmiş gibi hissedip ağlamaz mıydım?

Rilla yataktan fırladı. Jims'i sepetinden alıp yanına yatırdı. Zavallının elleri üşümüştü. Buna rağmen ağlamaya devam ediyordu. Derken Rilla bebeği kendisine doğru çekti ve Jims birdenbire neşeyle gülmeye, hatta kahkaha atmaya başladı.

"Ah, seni tatlı şey!" diye haykırdı Rilla. "Yoksa kocaman, karanlık bir odada kaybolmadığın için çok mu sevindin?" Derken canı onu öpmek istedi ve Jims'i öptü. Ipeksi, mis kokulu minik başını öptü, tombul yanaklarını, minik ve soğuk ellerini öptü. Ona sıkıca sarılmak istedi… Tıpkı eskiden yavru kedilerine yaptığı gibi onu da kucaklamak istedi. Rilla yepyeni ve çok tatlı bir duyguya kapılmışa benziyordu. Daha önce böyle hissetmemişti.

Jims birkaç dakika içinde uykuya daldı ve Rilla çocuğun yumuşacık nefesini dinlerken, yanında yatan sıcak, küçük bedenini hissetti. Ve nihayet bu öksüz bebeği sevdiğini fark etti.

Ufaklığı kendisine doğru çekerken, "Çok tatlı bir şey olacaksın sen," diye mırıldandı.

Şubat'ta Jem, Jerry ve Robert Grant cepheye gitti. Ingleside'da hayat daha da gergin bir hal aldı. Mart ayında gazetelerde şehit olanların isimleri yayınlanmaya başladı. Ingleside'da hiç kimse ürpermeden telefona cevap

veremiyor, denizaşırı bir yerden gelen telgrafın haberini vermek için istasyon müdürü arıyordur diye korkuyorlardı. Evde, savaş cephesinde olanları düşünmeden uyuyabilen kimse yoktu.

*Oysa eskiden sabahları ne güzel karşılardım^* diye düşündü Rilla.

Buna rağmen hayat ve sorumluluklar devam ediyor, her hafta daha bir gün evvel Glen'de öğrenci olan başka bir genç, orduya katılıyordu.

"Bu gece hava çok soğuk, sevgili Bayan Blythe," dedi Kanada kışının alacakaranlığından içeriye giren Susan. "Acaba cephedekiler üşüyor mudur?"

"Her sözümüz dönüp dolaşıp savaşa geliyor," diye haykırdı Gertrude Oliver. "Bundan kaçış yok… Havadan bahsederken bile durum değişmiyor. Ben de böyle soğuk gecelerde cephedeki adamları düşünmeden duramıyorum… Sadece bizimkileri değil, diğer ulusların askerlerini de. Cephede tanıdığım olmasa da böyle hissederdim. Rahat yatağıma yattığım zaman kendimi çok kötü hissediyorum. Pek çok kişi zorlu şartlarda savaşırken benim rahatça yatıyor olmam büyük bir kötülükmüş gibi geliyor."

"Dükkânda Bayan Meredith'i gördüm," dedi Susan. "Bana Bruce için çok endişelendiklerini, çocuğun her şeyi fazlasıyla kafasına taktığını söyledi. Bir hafta boyunca her gece açlık çeken Belçikalılar için ağlamış. 'Ah, anneciğim umarım bebekler aç değildir. Bebekler aç olmasın anne! Lütfen bana bebeklerin aç olmadıklarını söyle anne,' demiş. Kadın da doğru olmadığı için bunu söyleyememiş ama üzüntüden kahrolmuş. Bu tarz haberleri ondan uzak tutmaya çalışsalar da çocuk bir şekilde olanları duyuyor, sonra da onu bir türlü teselli edemiyorlarmış. Haberleri okumak benim de canımı çok yakıyor, sevgili Bayan Blythe ve anlatılanların doğru olmadığını düşünerek içimi rahatlatamıyorum. Mesela beni ağlatan bir roman okuduğumda, 'Susan Baker, bunların bir avuç yalandan ibaret olduğunu biliyorsun,' diyebiliyorum ama haberler gerçek. Buna rağmen hayatımıza devam etmek zorundayız. Jack Crawford çiftçilikten sıkıldığı için savaşa gideceğini söyledi. Umarım aradığı değişikliği bulur. Rıhtımda yaşayan Bayan Richard Elliott da üzüntüden hastalanmış, eskiden kocası sigara dumanıyla salondaki perdeleri kokutuyor diye şikâyet ederken şimdi adam orduya yazıldığı için bunu yaptığına çok pişman. Josiah Cooper ile William Daley'i bilirsiniz, sevgili Bayan Blythe. Eskiden çok iyi arkadaşlardı ama sonra küstüler ve yirmi yıldır konuşmadılar. Neyse, geçen gün Josiah William'ın yanına gidip ona, 'Haydi barışalım,' demiş. 'Kin

tutmanın vakti değil.' Buna çok sevinen William elini uzatmış ve tokalaşıp uzun uzun sohbet etmişler. Fakat yarım saat içinde tekrar tartışmışlar. Üstelik de savaşın nasıl kazanılacağı ile ilgili konuşurlarken. Josiah, Çanakkale Savaşı'nın ahmaklık olduğunu söylemiş. William ise müttefiklerin yaptığı en mantıklı hareket olduğunu savunmuş. Şu an birbirlerine eskisinden daha da kızgınlarmış hatta William, Josiah'ın tıpkı Bıyıklı Ay gibi, tam bir Alman taraftarı olduğunu söylüyormuş. Bıyıklı Ay Alman taraftarı olmadığına yemin ediyor ve savaş karşıtı olduğunu söylüyor… Artık o ne demekse. Zaten o adamın hiçbir şeyinden hayır gelmez, bundan emin olabilirsiniz. New Chapelle'deki büyük İngiliz zaferinin olması gerekenden çok daha pahalıya patladığını söylüyor ayrıca Joe Milgrave'in evine yaklaşmasına da izin vermiyormuş çünkü Joe tıpkı babası gibi konuşuyormuş. Sevgili Bayan Blythe, Çarın Priştine'nin adını Premysl olarak değiştirdiğini fark ettiniz mi? Her ne kadar Rus da olsa, demek ki mantıklı bir adammış. Joe Vickers bana dükkânda gece gökyüzünde, Lowbridge Yolu'nun orada çok garip bir şey gördüğünü söyledi. Sizce bir Zeplin olabilir mi, sevgili Bayan Blythe?"

"Hiç sanmıyorum, Susan."

"Eğer Bıyıklı Ay, Glen'de yaşamasaydı ben de pek önemsemezdim. Bir gece geç saatte, arka bahçesinde elinde fenerle garip hareketler yaptığını görmüşler. Bazıları adamın bir yerlere sinyal gönderdiğini söylüyor."

"Kime ya da neye gönderiyormuş?"

"Ah, işte asıl bilinmeyen de bu, sevgili Bayan Blythe. Bence eğer hükümet bir gece ansızın hepimizin yataklarımızda ölmesini istemiyorsa o adama çok dikkat etmeli. Küçük Jem'e mektup yazmadan önce gazetelere biraz daha bakayım. Eskiden şu iki şeyi asla yapmazdım, sevgili Bayan Blythe: Mektup yazmak ve politikayla ilgili haberleri okumak. Gerçi Woodrow Wilson'ın ne söylemek istediğini hâlâ çözemiyorum ama umarım yakında anlarım."

Wilson ve politikasıyla ilgili görüşlerini paylaşmaya devam eden Susan bir anda onu rahatsız eden bir haberle karşılaştı ve hayal kırıklığı ile haykırdı:

"Şu şeytan Kaiser'de çıban çıkmış."

"Küfretme, Susan," dedi Gilbert suratını asarak.

"Şeytani kelimesi küfür değildir, sevgili Bay Blythe. Ben küfretmeyi hep Tanrı'nın adını saygısızca anmak olarak düşünmüşümdür, öyle değil

mi?”

“Pek öyle sayılmaz,” dedi Gilbert, Bayan Oliver’a göz kırparak.

“Hayır, sevgili Bay Blythe. Her ne kadar iki farklı şey de olsalar aslında şeytanla Kaiser aynı. Ve ikisini de düzgün bir şekilde anmak mümkün değil. O yüzden sözümün arkasındayım ve özellikle Rilla etraftayken kötü laflar kullanmamaya çok dikkat ettiğimi de bilirsiniz. Ayrıca gazetelerin o Kaiser’in akciğer hastalığına yakalandığını yazıp insanları boş yere umutlandırmaya da hiç hakları yoktu. Oysa adamda çıban çıkmış. Sadece bir çıban! Keşke her yeri çıbanla kaplansa!”

Susan mutfağa gidip Jem’e mektup yazmaya koyuldu. O gün Jem’den gelen mektuptan anladığı kadarıyla, çocuğun evinden güzel haberler duyup rahatlamaya ihtiyacı vardı.

“*Bu gece eski bir şarap mahzenindeyiz baba*,” diye yazmıştı Jem. “*Dizlerimize kadar suyun içindeyiz. Her yerde fareler var. Ateş yok… Hava yağmurlu… Epey kasvetli bir ortam. Ama daha kötüsü de olabilirdi. Bugün Susan’dan gelen kutuyu aldım, her şeyi güzelce yerleştirmiş. Sayesinde harika bir yemek yedik. Jerry sınırda bir yerde ve oradaki yemeklerin, eskiden Martha teyzenin pişirdiği kuru etlerden bile daha beter olduğunu söylüyor. Buradaki yemekler fena değil… Tek sorun hep aynı şeyi yememiz. Susan’a bir paket maymun suratlı kurabiye yapması için bir yıllık maaşımı vereceğimi söyle ama sakın heyecanlanıp fazla fazla göndermeye kalkışmasın*.

Şubat’ın son haftasından beri ateş altındayız. Nova Scotialı bir oğlan dün tam yanımda öldürüldü. Bir el bombası patladı, duman dağılınca oğlanın ölmüş olduğunu gördük. Ama ölü gibi görünmüyor, sadece irkilmişe benziyordu. Hayatımda ilk kez böyle bir olaya tanık oldum. Menfur bir his olduğunu söyleyebilirim fakat insan burada korkunç şeylere alışıyor. Burada çok ama çok farklı bir dünyadayız. Değişmeyen tek şey yıldızlar fakat onlar bile olmaları gerektiği yerde değiller sanki.

Anneme endişelenmemesini söyle… Ben iyiyim, sapasağlamım ve buraya geldiğim için mutluyum. Burada dünya üzerinden silip süpürmemiz gereken bir şey var, hepsi bu… Dünyayı bu kötülükten arındırmazsak yaşamı, dünyayı ebediyen çürütür. Ne kadar uzun sürerse sürsün bunun yapılması gerek baba, bu, neye mal olursa okun. Lütfen bunu benim için tüm Glen halkına söyle. Zincirinden boşalan şeyin ne olduğunun henüz farkında değiller. Buraya ilk geldiğimde ben de farkında değildim. Bunun eğlenceli olacağını sanmıştım. Hiç de öyle değilmiş oysa! Yine de doğru

yerde olduğumdan eminim, bu konuda hata yapmadım. Buradaki evlere, bahçelere ve halka yapılanları görünce… Baba, işte o zaman bir grup Alman askerinin Gökkuşağı Vadisi'nde, Glen'e ve Ingleside'ın bahçesine doğru ilerlediğini hayal ettim. Burada da bahçeler varmış… Hepsi o kadar güzelmiş ki… Ama şimdi ne haldeler, bir bilsen. Hepsi mahvolmuş, hepsi yerle bir olmuş! Biz de buraları çocukken oyunlar oynadığımız o eski ve güzel hallerine getirmeye çalışıyoruz. Bütün çocuklar için burayı güvenli hale getirip onların gelecekleri için savaşıyoruz.

Eğer istasyona giderseniz lütfen Dog Monday'e benden selam söyleyin. O yaramazın beni hâlâ istasyonda bekliyor olmasına inanmıyorum! İnan bana baba, bazen cephede geçen soğuk ve karanlık gecelerde binlerce kilometre ötedeki eski Glen istasyonunda, yolumu gözleyen, minik, benekli bir köpeğin olduğunu düşünmek bile beni çok rahatlatıyor.

Rilla'ya öksüz bebeğinin büyümeye başladığına çok sevindiğimi söyle ve Susan'a da Almanlarla ve bitlerle çok iyi mücadele ettiğimi ilet."

"Sevgili Bayan Blyhte," diye fısıldadı Susan. "Bitler derken ne demek istiyor?"

Anne ona cevabı fısıldadı ve Susan'ın hayret dolu bakışlarını görüp, "Cephede durum hep böyledir, Susan," dedi.

Başını iki yana sallayan Susan moralsiz ve sessiz bir şekilde gidip, Jem için yeni bir paket hazırlamaya koyuldu.

BÖLÜM 12

LANGEMARK GÜNLERİ

"*Böylesi korkunç bir zamanda, ilkbahar nasıl bu kadar güzel olabiliyor?*" diye yazdı Rilla günlüğüne. "*Güneş parladığı ve nehir kenarındaki söğüt ağaçlarının sapsarı çiçekleri açtığında bahçe o kadar güzel görünüyor ki, aynı anda Flaman Bölgesi'nde bu kadar korkunç olayların gerçekleştiğine inanamıyorum. Ama yaşanıyor işte!*"

Ypres'teki mücadeleyle ve Langemark ile St. Julien'deki çarpışmayla ilgili haberleri duyduğumuzdan beri, geçen haftayı berbat geçirdik. Kanadalı askerlerimiz muhteşem bir iş başardılar… Fransız General, "durumu kurtardıklarını söyledi. Almanların içeriye girmesine engel olmuşlar. Fakat ben Jem'i, Jerry'yi ve Bay G rantı düşünmekten, gururlanıp sevinemiyorum bile. Gazetelerde her gün şehit listeleri yayımlanıyor. Ah, sayıları o kadar çok ki… Jem'in ismini görürüm diye korkudan okuyamıyorum… Çünkü resmi telgraf gelmeden, listede evlatlarının adını görenler oldu. Günde bir ya da iki kez gelen telefonları da açmıyorum çünkü Alo ile başlayan cümlenin devamında korkunç bir haberin geleceğini düşüncesine katlanamıyorum. Bay Doktora telgraf var lafını duymaktan korktuğum için bu sorumluluğu anneme ya da Susan'a yüklemektense artık kendim gidiyorum. Fakat hiç kolay olmuyor. Gertrude öğretmenliğe devam ediyor. Her zaman yaptığı gibi kompozisyonları okuyup sınav sorularını hazırlıyor ama aklının sürekli cephede olduğunu biliyorum. Gözlerinden anlıyorum.

Artık Kenneth da asker oldu. Bana teğmen olduğunu ve yazın ortasında denizaşırıya gideceğini yazmış. Mektupta başka bir şey yoktu… Belli ki düşündüğü tek şey gidecek olması. Gitmeden evvel onu göremeyeceğim! Belki de bir daha hiç göremem. Bazen kendime Four Winds'te ki o akşamın bir rüya olup olmadığını soruyorum. Olabilir, çünkü sanki yıllar evvel, başka bir hayatta yaşanmış gibi geliyor. Ve benim dışımda herkes tarafından unutulmuş gibi…

Dün gece Walter, Nan ve Di, Redmond'dan geldi. Walter trenden iner inmez Dog Monday heyecanla onu karşılamaya koştu. Sanırım Jem'in de

yanında olabileceğini düşündü. Fakat olmadığını fark edince Walter''la ilgilenmeyi kesti. Trenden inen diğer insanlara baktı. Gözlerindeki keder beni neredeyse ağlatacaktı. Belki Dog Monday, Jem'in o trenden indiğini hiç göremez, *diye düşündüm. Herkes trenden indikten sonra Monday başını kaldırıp Walter'a baktı ve sanki Jem'in gelmemesi senin suçun değil, biliyorum… Hayal kırıklığı yaşadığım için özür dilerim,' der gibi elini yaladı ve arka ayakları olduğu yerde kalmak isterken, ön ayakları onu zorla götürüyormuş gibi görünen o komik yürüyüşüyle tekrar vagonuna geri döndü*.

Bizimle eve gelsin diye çok uğraştık hatta Di eğilip alnından bile öptü. Ona, 'Dog Monday bizimle sadece bu akşamlığına eve gelmez misin?' dedi. Dog Monday de ona, 'Çok üzgünüm ama gelemem. Biliyorsun, Jem ile burada buluşacağız ve saat sekizde bir tren daha gelecek,' dedi. Evet, bunu dedi!

Walter'ı yeniden görmek çok güzel. Gerçi tıpkı Noeldeki gibi yine sessiz ve üzgün. Fakat ben onu sevecek, neşelendirecek ve eskiden olduğu yine güldürmeye çalışacağım. Walter hayatımın her gününde benim için daha da değerli oluyor.

Geçen akşam Susan, vadideki alıç çiçeklerinin açtığını söylemiş bulundu. O bunu söylerken annemin yüzüne baktım. Yüzü birden değişti ve ağlamaya başladı. Annem genelde o kadar neşeli görünür ki gerçekte neler hissettiği kesinlikle anlaşılmaz ama artık küçücük bir şey bile ona fazla geliyor ve hislerini hemen belli ediyor. Alıç çiçekleri!'' dedi. Jem bana geçen yıl alıç çiçeği getirmişti!'' Sonra ayağa fırladı ve dışarıya çıktı. O an Gökkuşağı Vadisi'ne koşup anneme bir kucak dolusu alıç çiçeği getirirdim aslında ama istediğinin bu olmadığını biliyordum. Walter dün gece çaktırmadan vadiye inip, bulabildiği tüm alıç çiçeklerini toplayarak anneme getirdi. Bu konuda hiç kimse Walter'a bir şey söylememişti oysa… Jem'in küçüklüğünden beri anneme her baharda bu çiçeklerden getirdiğini hatırlayıp, onun yerine bu defa kendisi getirmek istemiş. Bu da Walter'ın ne kadar şefkatli ve düşünceli biri olduğunu gösterir. Buna rağmen ona hâlâ zalimce mektuplar gönderenler var!

Sanki denizaşırı ülkelerde bizi ilgilendiren şeyler olmuyormuş gibi, normal hayatımıza devam etmemiz çok garip. Sanki her an kötü bir haber almayacakmışız gibi. Hayatımıza devam ediyoruz, etmeliyiz de. Susan bahçeyle ilgileniyor, annemle birlikte ev işlerini yapıyor ve Kızıl Haç Gençlik Komitesi olarak bizler de Belçikalılar için yardım toplamak adına,

bir konser gecesi düzenliyoruz. Tam bir aydır bu konser için çalışıyoruz ama sorunlarımız hiç bitmiyor. Miranda Pryor bir diyalog için yardım etmeye söz vermişti ama babası bunu duyunca kıza izin vermemiş. Miranddyı suçladığımı söyleyemeyeceğim ama bazen biraz daha cesur davranmalı diye de düşünüyorum. Arada sırada o da masaya yumruğunu vurabilse babasını yola getirir. Evdeki işlerin hepsini Miranda yapıyor, o olmadan babası ne yapar? Eğer Miranda'nın yerinde olsaydım o Bıyıklı Ayı idare etmenin bir yolunu bulurdum. Hiçbir şey yapamasam ile onu kırbaçlar ya da ısırırdım. Fakat Miranda çok zayıf ve itaatkâr bir kız.

Dolayısıyla diyaloğun o kısmını kimse istemediği için, birine veremedim ve kendim almak zorunda kaldım. Olive Kirk de konser komitesinde ve ne yaparsam yapayım karşı çıkıyor. Yine de Bayan Channing'i kasabadan buraya gelip, konserde şarkı söylemesi için ikna etmeyi başardım. O kadar iyi bir şarkıcı ki, bir sürü kalabalık toplayacaktır. Biz de böylece ona ödeyeceğimizden çok daha fazla para toplayabiliriz. Olive Kirk yerel yeteneklerimizin yeterli olacağını düşündü ama Bayan Channing'in şarkı söyleyeceğini duyunca, ondan evvel sahne almaktan çok çekinen Minnie Clow konsere katılmaktan vazgeçti. Ve Minnie elimizdeki tek iyi altoydu! Bazen içimden tüm bu şeylerden elimi eteğimi çekmek geliyor ama odamda birkaç defa neşeyle dans edince, sinirim geçiyor ve moralim yeniden düzeliyor. Şu an en çok Reeselerin boğmaca olmasından korkuyorum. Beş kişiler ve programda çok önemli görevler üstlendiler ama hepsi de grip olmuş. Ya hepsi birden boğmaca olursa, o zaman ben ne yaparım? Dick Reese'in keman solosu en önemli gösterilerimizden biri olacak. Kit Reese her sahnede var ve o küçük tatlı mı tatlı kız kardeşleri de bayrak tatbikatı gösterisindeler. Tam iki haftadır onlara eğitim vermeye çalışıyorum ama tüm çabam boşa gidecekmiş gibi geliyor.

Jims bugün ilk dişini çıkarttı. Buna çok sevindim çünkü neredeyse dokuz aylık oldu ve Mary Vance diş çıkartmakta çok geç kaldığını söyleyip duruyordu. Yerde sürünerek ilerlemeye de başladı ama çoğu bebeğin yaptığı gibi emekleyemiyor. Dört ayağının üzerinde sürünmeye çalışıyor ve tıpkı köpekler gibi her şeyi ağzıyla taşıyor. Neyse ki emeklemek için geç kaldığını söyleyen yok... Zira Morgan bebeklerin on aylıkken emeklemeye başladıklarından söz ediyor. O kadar tatlı ki babası onu göremezse yazık olur. Saçları da gayet güzel çıkıyor, sanırım kıvırcık saçlı olacak.

Jims ve konser hakkında bir şeyler yazarken, birkaç dakikalığına bile olsa Ypres'i, zehirli gazı ve şehit listelerini unuttum ama şimdi yeniden

hatırladım. Ah, keşke Jem'in iyi olup olmadığını bilebilseydik! Eskiden Jem bana Örümcek dediğinde ona çok kızardım. Ama şimdi ıslık çalarak içeriye girip, eskiden olduğu gibi bana, Selam örümcek!' diye seslense bunun dünyadaki en güzel lâkap olduğunu düşünürüm."

Rilla günlüğünü bırakıp bahçeye çıktı, ilkbahar akşamı çok güzeldi. Uzun, yeşil, denizi gören gün harımına bulanmış arazilerin hemen ilerisinde güneşin son ışıkları parlıyordu. Rıhtımın bir tarafı mor, bir tarafı ela, bir tarafı gök mavisi, bir tarafı opal rengiydi. Huş ağacı korusu sisli bir yeşile boyanmaya başlamıştı. Rilla kederli gözlerle etrafına baktı. İlkbaharın yılın en neşeli mevsimi olduğunu kim söylemişti? Yılın en hüzünlü mevsimiydi. Açık mor sabahlar, nergis gibi yıldızlar ve eski çam ağacının üzerinden esen rüzgâr kederin pek çok çeşidini bağrında taşıyordu. Hayat yeniden eskisi gibi güzel olacak mıydı?

"Prens Edward Adası'nın alacakaranlığını bir kez daha görebilmek çok güzel," dedi yanına gelen Walter. "Denizin bu kadar mavi, yolların bu kadar kızıl ve koruların bu kadar yeşil ve perili olduğunu neredeyse unutmuşum. Evet, periler hâlâ buradalar. Gökkuşağı Vadisi'ndeki menekşelerin altında onlardan biri sürü göreceğimize yemin edebilirim."

Rilla bir an için çok mutlu oldu. Bu sözler eski Walter'ın sözleriydi. Ağabeyinin canını sıkan şeyleri unuttuğunu umdu.

"Gökkuşağı Vadisi'nin üzerindeki gökyüzü ne kadar da mavi değil mi?" dedi ağabeyiyle aynı ruh halini paylaşan Rilla. "Ne kadar mavi olduğunu ifade edebilmek için yüz kere mavi-mavi-mavi demek gerek."

Susan başında eşarbı, kucağında bahçe malzemeleriyle etrafta dolanıyordu. Vahşi gözleriyle etrafa dikkatle bakan Dr. Jekyll, gölgeli çalıların arasından kadını takip ediyordu.

"Gökyüzü mavi olabilir," dedi Susan. "Ama o kedi bütün gün yine Hyde oldu. Ayrıca omzumdaki romatizma da azdı. O yüzden bu gece muhtemelen yağmur yağacaktır."

"Yağabilir ama sen romatizmanı değil menekşeleri düşün, Susan," dedi Walter neşeyle. Hatta Rilla ağabeyinin fazla neşeli olduğunu düşündü.

Susan çocuğun bu tavrını hiç de sempatik bulmadı.

"Walter, canım menekşeleri düşün derken ne demek istediğini anlayamadım," diye sertçe cevap verdi. "Ayrıca bir gün sen de romatizmanın dalga geçilecek bir şey olmadığını öğreneceksin. Umarım sürekli ağrılarından şikâyet edenlerden değilimdir, özellikle de bu kadar

kötü haberler alırken. Romatizma kötü bir şey ama Almanlar tarafından hezimete uğratılmaktan daha kötü değil.”

“Ah, Tanrım hayır!” diye heyecanla bağırdı Walter. Arkasını dönüp eve gitti.

Susan başını iki yana salladı. Bu tarz tepkileri kesinlikle onaylamazdı. *Umarım annesi onun böyle konuştuğunu duymaz*, diye düşündü toparlanıp uzaklaşırken.

Rilla nergislerin arasında, yaşlı gözlerle kala kaldı. Akşamı berbat olmuştu. Bir şekilde Walter’ı incittiği için Susan’dan nefret ediyordu. Ya Jem… Jem o zehirli gaza maruz kalmış mıydı? Yoksa acı çekerek mi ölmüştü?

“Bu şüpheye daha fazla katlanamayacağını,” dedi Rilla çaresizce.

Fakat diğerleri gibi o da bir hafta daha buna katlandı. Derken Jem’den bir mektup geldi. Kendisi gayet iyiydi.

“*Tek bir yara almadan kurtuldum baba. Bunu nasıl başardık bilmiyorum. Zaten gazetelerde her şeyi okursun… Ben yazamam. Fakat Almanlar içeriye giremedi ve giremeyecekler de. Jerry bir bombaya denk geldi ama bir şey olmadı, sadece sersemledi. Birkaç gün içinde iyileşir. Grant de iyi*.”

Nan de Jerry Meredith’ten bir mektup aldı. “*Şafakta kendime geldim*,” diye yazmıştı. “*Başıma ne geldi bilmiyorum ama öldüğümü sandım. Tek başımaydım ve korkmuştum… Hem de çok. Dumanla kaplanmış arazide etrafım yerde yatan ölü askerlerle çevriliydi. Çok ama çok susamıştım… Aklıma Davut ve Bethlehem suyu geldi, bir de Gökkuşağı Vadisi’ndeki huş ağaçlarının altında bulunan şu eski su kaynağı. Tam önümde duruyordu… Sen de kaynağın diğer tarafında durmuş bana gülüyordun. İşimin bittiğini sandım. Ama bunu umursamadım. Cidden hiç umursamadım. Sadece korkunç bir yalnızlık hissettim ve etrafımda yatan ölüleri görünce bunun başıma nasıl geldiğini merak ettim. Derken beni bulup sedyeye koydular. Meğerse hiçbir şeyim yokmuş. Yarın yine cepheye dönüyorum. Sağlam olan her askere orada ihtiyaç var*.”

“Dünyada gülmek diye bir şey kalmadı artık,” dedi aldığı mektupları anlatmak için gelen Faith Meredith. “Aklıma uzun zaman önce ihtiyar Bayan Taylor’a dünyanın gülmekten ibaret olduğunu söylediğim gün geldi. Ama artık öyle bir dünya yok.”

“Sadece acı dolu yakarışlar var artık,” dedi Gertrude Oliver.

“Biz bari biraz gülelim kızlar,” dedi Anne. “Bazen iyi bir kahkaha, iyi bir dua gibidir. Bazen…” diye de sessizce ekledi.

Geçirdiği son üç hafta boyunca hiç gülememişti. Oysa kolayca gülebilen Anne Blythe idi o. Anne’in canını en çok yakan şeyse Rilla’nın da artık eskisi gibi gülmemesiydi. Oysa Rilla’nın eskiden gereğinden fazla neşeli olduğunu düşünürdü. Yoksa kızının yetişkinliğe geçtiği bu evre hep böyle bulutlarla kaplı mı geçecekti? Buna rağmen kızı ne kadar da güçlü ve zeki bir kadına dönüşüyordu! Ne büyük bir sabırla örgü örüp dikiş dikiyor ve o Kızıl Haç Gençlik Komitesi’ni ne güzel yönetiyordu! Üstelik Jims’le de ne kadar ilgiliydi.

“O çocuğa bu kadar iyi bakabileceğine rüyamda görsem inanmazdım, sevgili Bayan Blythe,” dedi Susan. “O çorba kâsesiyle eve geldiği gün Rilla’nın böyle bir şey yapabileceğini beklemiyordum doğrusu.”

BÖLÜM 13

TEVAZU PASTASINDAN BİR DİLİM

“Korkarım, sevgili Bayan Blythe,” dedi Dog Monday’e kemik götürmek için istasyona giden Susan. “Fena bir şey olmuş. Bıyıklı Ay, Charlottetown’dan dönen trenden indi ve gülümsüyordu. Daha önce onu herkesin içinde gülerken gördüğümü hiç hatırlamıyorum. Belki de kârlı bir sığır alışverişi yaptığı için gülümsüyordur ama bence Almanlar bir yeri işgal etti.”

Belki de Susan bir saat sonra posta yoluyla gelen Lusitania Gemisi’nin battığı haberini duyduğunda, adamın bunu önceden bildiği için gülümsediğini doğru tahmin etmişti. O gece Glen’deki bütün delikanlılar Kaiser’in yaptıklarından ötürü, Bıyıklı Ay’ın evinin tüm camlarını aşağıya indirdiler.

“Ne haklı ne de haksızlar diyebilirim,” dedi olayı duyan Susan. “Ama ben de birkaç taş atmakta herhangi bir sakınca görmezdim doğrusu. Kesin olan bir şey var ki o da Bıyıklı Ay’ın haberin geldiği gün postanede, şahitlerin önünde, kaderlerinin değişmeyeceği uyarısını alanların artık kendi evlerinde kalmaya hakları olmadığını söylemiş olması. Dün gece Carter’ın dükkânında da ‘Eğer şeytan Lusitania’yı batıranları almadıysa o zaman şeytan olmasının hiçbir anlamı yok,’ diye bağırıyordu. Norman Douglas, adamın kendi fikrine katılmayan herkesi şeytanın tarafında gördüğünü söyler ama böyle biri bile arada sırada haklı olabiliyor. Bruce Meredith gemide boğulan bebekler için çok üzülmüş. Ayrıca geçen cuma akşamı ettiği duanın gerçekleşmediğini görünce iyice morali bozulmuş. Lusitania haberini duyduğu zamansa annesine Tanrı’nın niçin duasına cevap vermediğini anladığını söylemiş çünkü Tanrı o sırada gemide boğulan kişilerin ruhlarıyla ilgilenmekle meşgulmüş. O çocuğun beyni, bedeninden yüz yaş daha büyük, sevgili Bayan Blythe. Lusitania olayı ise bir felaket. Ama Woodrow Wilson bununla ilgili de bir duyuru yayınlar, o halde üzülmeye ne gerek var? Ne tatlı bir başkan!” Susan elindeki kapları sertçe yere vurdu. Başkan Wilson, Susan’ın mutfağının ana konusu olmaya tam gaz devam ediyordu.

Mary Vance bir akşam Miller Douglas'ın orduya katılmasıyla ilgili tüm itirazlarını geri çektiğini haber vermek için Ingleside'a uğradı.

"Bu Lusitania olayını kaldıramadım," dedi Mary sertçe. "Eğer o Kaiser masum bebekleri boğacak kadar ileriye gidiyorsa artık birinin ona dur deme vakti gelmiş demektir. Bu işin derhal bitirilmesi gerek. Zaten daha önceden de yavaş yavaş böyle düşünmeye başlamıştım ama artık kesin kararımı verdim. Ben de Miller'a gidip dilediği zaman savaşa katılabileceğini söyledim. Gerçi ihtiyar Bayan Alec bu işe sıcak bakmayacak. Dünyadaki tüm gemiler batıp bütün bebekler boğulsa bile o kadının fikri asla değişmez. Ama gururla söylemeliyim ki Miller'ı orduya gitmekten alıkoyan o değil, bendim. Gerçi kendimi kandırıyor da olabilirim… Göreceğiz bakalım."

Gördüler. Ertesi Pazar Miller Douglas, Mary Vance ile kiliseye askeri üniformasının içinde geldi. Mary onunla o kadar gurur duyuyordu ki, beyaz gözleri ışıl ışıl parlıyordu. Miller ile Mary'ye, sonra da Miranda Pryer'a bakan Joe Milgrave öyle derin bir iç çekti ki üç sıra önündekiler bile onu duyup sorunun ne olduğunu anladı. Walter Blythe iç çekmedi. Fakat endişeyle ağabeyinin yüzünü inceleyen Rilla, yüreğini parçalayan bir ifade gördü. Bu durum onu günlerce rahatsız etti. Zaten yardım konseri de yaklaşıyordu. Rilla her açıdan fazlasıyla gergindi. Neyse ki Reeseler boğmaca olmamıştı, yani bu sorun kendiliğinden çözülmüştü. Ama diğer gerginlikler hâlâ bitmemişti ve tam konserden bir gün önce Bayan Channing'den bir mektup geldi. Kadın çok üzgün olduğunu ama konserde şarkı söyleyemeyeceğini yazıyordu. Kingsport'ta olan oğlu ağır bir zatürre geçirdiğinden kadın bir an evvel onun yanına gitmeliydi.

Komite üyeleri şaşkın gözlerle birbirlerine baktılar. Ne yapacaklardı?

"İşte dışarıdan birine güvenirseniz böyle olur," dedi baştan beri buna zaten onay vermeyen Olive Kirk.

"Bir şey yapmalıyız," dedi Olive'in tavrını takamayacak kadar çaresiz olan Rilla. "Her yere konser ilanları astık… Bir sürü insan gelecek… Hatta kasabadan gelecek olan kalabalık bir grup bile var ama şarkı söyleyecek kimse yok. Bayan Channing'in yerine birini bulmamız lazım."

"Bu saatte kimi bulacaksınız bilmem," dedi Olive. "Irene Howard olsa yapardı ama onu o kadar incittiniz ki, artık kabul edeceğini sanmam."

"Onu nasıl incittik?" dedi kendi deyimiyle 'soğuk bir sesle' Rilla. Fakat Olive kızın bu tavrını hiç önemsemedi.

“Onu aşağılamışsın,” dedi sertçe. “Irene bana her şeyi anlattı. Kalbi çok kırılmış. Ona bir daha asla seninle konuşmamasını söylemişsin. Irene bana, böyle bir tavrı hak edecek ne yaptığını hiç anlamadığını söyledi. O yüzden artık toplantılarımıza gelmiyor. Lowbridge Kızıl Haç Komitesi’ne katıldı. Onu kesinlikle suçlamıyorum ve bize yardım etmesini isteyerek kendimi alçaltacak filan da değilim.”

“Herhalde benim sormamı beklemiyorsundur?” diye kıkırdadı komitenin bir diğer üyesi olan Amy MacAllister. “Irene ile yüz yıldır konuşmuyoruz. Zaten hep birileri tarafından aşağılandığım’ söyler o. Yine de itiraf edeyim, harika bir sesi vardır. İnsanlar onu da en az Bayan Channing kadar seveceklerdir.”

“Ama ona sormadığınız sürece bunun hiçbir anlamı yok,” dedi Olive. “Bu konseri nisanda planlamaya başladığımız zaman bir gün kasabada Irene ile karşılaşmıştım. Ona bize yardım eder mi diye sordum. O da bunu seve seve yapacağını ama programın başında Rilla Blythe olduğu ve kendisiyle yaşadığı o garip olay yüzünden, bunu nasıl yapacağını bilemediğini söyledi, işte durum bu ve şu an konserimiz tam bir felakete dönüşmek üzere.”

Rilla eve gidip odasına kapandı. Ruhunda fırtınalar esiyordu. Irene Howard’dan özür dileyip kendini küçültecek değildi! O ne kadar yanlış yaptıysa, Irene de o kadar yanlış yapmıştı. Üstelik çok masummuş gibi, şaşkın ve üzgün pozlarla ettikleri kavgayı ballandıra ballandıra her yerde anlatıyordu. Oysa Rilla hiç kimseye tek kelime etmemişti. Walter gibi şimdi o da mimlenmişti ve eli kolu bağlıydı. Zira insanların çoğu Irene’i kullandıklarını düşünüyor üstelik bunun da Rilla gibi ondan hoşlanmayan birkaç kızın işi olduğunu sanıyordu. Dahası haftalardır deli gibi emek verdiği konser bir felaketle sonuçlanacaktı. Bayan Channing’in dört solo performansı, programın asıl gösterisiydi.

“Bayan Oliver, bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?” diye çaresizce sordu.

“Bence özür dilemesi gereken kişi, Irene,” dedi Bayan Oliver. “Fakat maalesef benim fikrim programınızın boşluklarını doldurmaya yaramaz.”

“Eğer gidip bir ezik gibi ondan özür dilersem eminim Irene şarkı söylemeyi kabul eder çünkü insanların önünde şarkı söylemeye bayılır. Beni özür dilediğime pişman edeceğini biliyorum ama yine de gideceğim. Eğer Jem ile Jerry, Almanlarla yüzleşebiliyorsa ben de Irene Howard ile yüzleşebilirim. Belçikalılar için bir iyilik yapacaksam gururumu ayaklar altına alabilirim. Şu an bunu yapabilecekmişim gibi hissetmiyorum ama

yemekten sonra beni Gökkuşağı Vadisi'nden sessizce Yukarı Glen Yolu'na doğru giderken görürseniz hiç şaşırmayın."

Rilla'nın tahmini doğru çıktı. Yemekten sonra boncuklu, mavi elbisesini giydi. Gösteriş, gururdan ağır basıyordu ve Irene başka bir kızın çok şık görünmesinden de hiç hoşlanmazdı. Öte yandan, Rilla'nın dokuz yaşındayken annesine söylediği gibiydi: *İnsan şık giyindiğinde kibar davranması daha kolay oluyordu*.

Rilla saçlarını da çok güzel yaptı ve yağmur yağar diye üzerine uzun bir yağmurluk giydi. Yine de aklı yapacağı görüşmedeydi, durmadan neler söyleyeceğini tekrarlıyordu. Bir an evvel bitmesini diledi… Keşke en başından Belçikalılar için böyle bir konsere kalkışmasaydı… Keşke Irene ile hiç tartışmasaydı. Yine de bu korkunç durum Walter'ın hâlinden daha iyiydi. Daha önce yaptığı gibi bu durumdan kaçacak olursa aptallık ederdi… Artık çok daha olgun davranacaktı ama bunu yaparken tevazu pastasından kocaman bir dilim yemek zorundaydı ve Rilla Blythe bunu yapmaktan belki de hepimizden daha çok nefret ediyordu.

Gün batarken Howardların evinin kapısına varmıştı… Burası şaşalı bir evdi. Saçaklarının etrafında beyaz işlemeleri olan, her yeri uzun ve geniş pencerelerle kaplı bir binaydı. Etine dolgun bir kadın olan Bayan Howard, Rilla'yı heyecanla içeriye aldı ve salona götürdü. Sonra da kızı Irene'i çağırmaya gitti. Yağmurluğunu çıkartan Rilla şöminenin üzerindeki aynadan kendisine baktı. Saçları, şapkası ve elbisesi çok güzeldi. Irene'in dalga geçebileceği bir yanı yoktu. Rilla, onun diğer kızlar hakkında yaptığı iğneleyici eleştirileri ne kadar komik ve zekice bulduğunu hatırladı. Ama işte sıra şimdi ona gelmişti.

Çok şık bir elbise giymiş olan Irene aşağıya indi. Açık renk saçlarını modaya uygun şekilde toplamıştı. Etrafa buram buram parfüm kokusu yayıldı.

"Nasılsınız, Bayan Blythe?" dedi tatlı bir ifadeyle. "Bu, hoş ama beklenmedik bir ziyaret oldu."

Rilla ayağa kalkıp kızın soğuk parmak uçlarına dokunarak onunla tokalaştı. Tekrar oturduğunda onu şok eden bir şey gördü, Irene de bunu fark etmişti. Çok eğleniyor gibi hafifçe gülümsedi ve görüşmeleri boyunca bu ifadesini hiç bozmadı.

Rilla'nın bir ayağında çok şık, çelik topuklu bir ayakkabı ve mavi, ipek çorap vardı. Diğer ayağındaysa siyah bir çorap ve eski bir bot!

Zavallı Rilla! Çorabını ve ayakkabılarını elbisesini giydikten sonra değiştirmişti ama insanın eli işte aklı başka yerde olduğunda işte böyle oluyordu. Aman Tanrım, ne saçma sapan bir duruma düşmüştü böyle! Üstelik de Irene Howard'ın önünde! Daha önce hiç ayak görmemiş gibi Rilla'nın ayaklarına bakan Irene Howard'ın önünde! Üstelik bir zamanlar Irene'in çok mükemmel biri olduğunu sanırdı! Rilla tüm söyleyeceklerini unuttu. Ayağını eteğinin altına saklamaya çalışarak bir şeyler geveledi.

"Buyaya senden *biy* iyilik istemeye geldim, *Iyene*"

İşte… Şimdi de dili peltekleşiyordu! Ah, küçük düşmeye hazırlıklıydı ama bu kadarına da değil! Her şeyin bir sınırı vardı!

"Evet?" dedi Irene soğuk ve sorgular bir ses tonuyla. Sonra da o sığ ve küstah bakışlarını önce Rilla'nın utançtan kıpkırmızı olmuş yüzüne dikti ve ardından da şık ayakkabıyla eski bot manzarasına bakmaktan kendini bir türlü alıkoyamıyormuş gibi, tekrar yine kızın ayaklarına kaydırdı.

Rilla kendini toparladı. Saçmalamayacak, kendinden emin ve sakin olacaktı.

"Kingsport'taki oğlu hastalandığı için Bayan Channing konsere katılamayacak, ben de komitemiz adına sana konserimizde onun yerine şarkı söyler misin diye sormaya geldim." Rilla sanki ders veriyormuş gibi her kelimeyi üzerine basarak ve anlaşılır bir şekilde söyledi.

Irene o çirkin gülümsemelerinden biriyle kıza, "Bu biraz hilekârlık olmuyor mu?" diye sordu.

"Olive Kirk bu konseri ilk planlamaya başladığımız zaman senden yardım istemiş ama sen reddetmişsin," dedi Rilla.

"Evet, ama kabul edemezdim, öyle değil mi?" diye sordu Irene şaşkın bir ifadeyle. "Yani sen bana seninle bir daha asla konuşmamı emrettikten sonra kabul edebilir miydim? İkimiz için de çok garip olurdu, sence de öyle değil mi?"

Sıra tevazu pastasına gelmişti.

"Sana o sözleri söylediğim için özür dilerim Irene," dedi Rilla gergin bir ifadeyle. "Öyle söylememeliydim ve o günden beri çok üzgünüm. Beni affedebilir misin?"

"Ve konserinizde şarkı söyleyebilir miyim?" dedi Irene tatlı ama aşağılayıcı bir sesle.

"Eğer kastettiğin şey," dedi Rilla çaresizce, "bu konser yüzünden senden özür dilememse, evet doğru olabilir. Ama sana o sözleri söylediğim

günden beri bunu yaptığım için üzgün olduğum doğru. Bütün kış bunu düşündüm. Tek söyleyebileceğim bu. Eğer beni affedemeyeceğini düşünüyorsan sanırım konuşacak bir şeyimiz de kalmadı."

"Ah, Rilla lütfen tatlım. Beni böyle bırakıp gitme," diye yalvardı Irene. "Elbette seni affederim… Gerçi kendimi çok kötü hissettim… Ne kadar kötü hissettiğimi umarım anlarsın. Haftalarca ağladım. Üstelik sana hiçbir şey yapmamıştım!"

Rilla söylemek istediklerini yuttu. Zaten artık Irene ile tartışmanın bir anlamı yoktu çünkü Belçikalılar açlıktan ölüyordu.

Zorla da olsa bir kez daha, "Sence bize konserde yardımcı olabilir misin?" dedi. Of, keşke Irene botuna bakmayı kesseydi! Rilla, kızın bu olayı Olive Kirk'e anlatışını daha şimdiden hayal edebiliyordu.

"Son anda bunu nasıl yaparım bilmiyorum. Yeni bir şarkı öğrenecek vakit yok."

"Ama senin Glen'dekilerin daha önce hiç duymadıkları bir sürü şarkın var," dedi tüm kış boyunca Irene'in müzik dersleri için kasabaya gittiğini bilen ve şu an blöf yaptığının farkında olan Rilla. "Hepsi de halkımız için yeni şarkılar sayılır."

"Ama vokalim yok."

"Una Meredith sana vokal yapar."

"Ah, bunu ondan isteyemem. Geçen sonbahardan beri onunla konuşmuyoruz. Pazar Okulu konserinde bana çok kötü davrandı, ben de onunla görüşmekten vazgeçtim."

Tanrım, Irene herkesle küs müydü yani? Una Meredith'in birine kötü davranmasını düşünmek bile o kadar komikti ki, Rilla kızın yüzüne karşı gülmemek için kendini zor tuttu.

"Hem giyecek hiçbir şeyim yok. Yeni elbisem henüz Charlottetown'dan gelmedi ve bu kadar büyük bir konserde eski elbiselerimden birini de giyemem. Eski moda bir şey giymek istemiyorum."

"Konserimiz," dedi Rilla yavaşça, "açlıktan ölen Belçikalı çocuklar yararına düzenleniyor. Onların hatırına bir kez olsun eski moda bir şey giymenin bir sakıncası olur mu sence, Irene?"

"Of, sence de Belçikalıların durumu biraz fazla abartılmıyor mu?" dedi Irene. "Yirminci yüzyıldayız, gerçekten açlıktan ölüyor olamazlar. Gazeteler her şeyi biraz süsler, biliyorsun."

Rilla kendisini yeterince aşağıladığını düşündü. Özsaygı diye bir şey vardı. Konser olsun ya da olmasın, bu kızın suyuna gidecek değildi. Botuyla birlikte ayağa kalktı.

"Bize yardım edemediğin için üzgünüm, Irene. Sen olmasan da biz elimizden geleni yaparız."

İşte bu Irene'e hiç uymazdı. Zira o konserde şarkı söylemeyi çok fazla istiyordu, üstelik Rilla ile yeniden arkadaş olmayı da istiyordu. Rilla'nın o güzel kalbi ve o güzel yüzüne hayrandı. Üstelik Ingleside da çok tatlı bir evdi, özellikle Walter gibi yakışıklı bir üniversite öğrencisi varken. Rilla'nın ayaklarına bakmayı kesti.

"Rilla, tatlım lütfen kestirip atma. Eğer becerebilirsem size gerçekten yardım etmek istiyorum. Otur da konuşalım ne olur."

"Üzgünüm ama yapamam. Eve gitmem lazım… Jims'in birazdan uykusu gelir, onu uyutmalıyım."

"Ah, evet, kitaba uygun bir şekilde yetiştirdiğin şu bebek. Çocuklardan nefret etmene rağmen bunu yapıyor olman o kadar tatlı bir şey ki. Onu öptüm diye bana nasıl da kızdın! Ama bunları unutup yeniden dost olabiliriz, değil mi? Konsere gelince… Sabah trenine binip elbisemi almaya giderim ve öğleden sonra dönmüş olurum. Konsere kadar epey vaktim de kalır. Ama Bayan Oliver benim için enstrüman çalarsa çok sevinirim. Ben ondan bunu isteyemem çünkü o kadar garip bir havası var ki, onun görünce dilim tutuluyor."

Rilla'nın Bayan Oliver'ı savunacak kadar vakti yoktu. Bir anda sıcak ve sevimli davranmaya başlayan Irene'e, kuru bir şekilde teşekkür edip gitti. Görüşme bittiği için çok mutluydu ama Irene ile eskisi gibi dost olamayacaklarını çok iyi biliyordu. Arkadaş olabilirlerdi, evet… Ama dost olamazlardı. Zaten bunu istemiyordu. Kış boyunca, diğer endişelerinin yanı sıra eski dostunu kaybettiği için de içten içe üzülmüştü. Ama şu an böyle hissetmiyordu, Irene, Bayan Elliott'ın deyimiyle, Joseph soyundan gelmiyordu. Rilla kıza karşı bu hisleri beslediğinin daha önce hiç farkında değildi. Oysa kendisi henüz on yedi bile olmamışken, Irene yirmi yaşındaydı. Fakat bu doğruydu. Yaşça ondan büyük olmasına rağmen Irene, Rilla kadar olgun biri değildi. Son bir yılda Rilla'nın ruhu değişmiş, derinleşmiş ve olgunlaşmıştı. Oysa Irene bir yıl önce neyse, hâlâ oydu. Bir anda Irene'i net bir şekilde gördüğünü fark etti. Kızın tüm o yüzeysel tatlılığının altında aslında zavallı, samimiyetsiz, ucuz bir ruhu vardı, Irene bir zamanlar kendisine tapan bir kızı artık sonsuza dek kaybetmişti.

Rilla, Yukarı Glen Yolu'ndan indi ve kendisini ayışığının altında dinlenen Gökkuşağı Vadisi'nde buldu. Artık ruhu tamamen iyileşmişti. Sislerin içinde bir hayalet gibi görünen beyaz ve uzun erik ağacının altında durup güldü.

"Şu an önemli olan tek bir şey var, o da müttefiklerin savaşı kazanması," dedi yüksek sesle. "O yüzden bir ayağımda eski bir çorap ve botla Irene Howard'ı görmeye gitmiş olmamın hiçbir önemi yok. Yine de ben, Bertha Manila Blythe, ayın şahitliğinde yemin ederim ki…" Rilla dramatik bir şekilde elini aya doğru uzattı. "Bir daha her iki ayağıma da dikkatlice bakmadan asla odamdan çıkmayacağım."

BÖLÜM 14

KARARLAR VADİSİ

Susan, İtalya'nın savaş ilanı onuruna ertesi gün evin penceresine bayrak astı.

"Rus cephesinde olanları da düşünürsek bu karar tam zamanında verildi, sevgili Bayan Blythe. Siz ne derseniz deyin, Grandük Nikola'nın* aksine Ruslar kedi yavrusu gibi güçsüzler. İtalya'nın doğru tarafı seçmesi çok iyi oldu. Müttefiklerin yanında yer aldığına çok sevinsem de İtalyanlar hakkında fazla bir bilgim yok. O nedenle herhangi bir tahminde bulunamayacağım ama yine de o ahlaksız ihtiyar Francis Joseph bunun ne demek olduğunu anlamıştır. Ne de güzel bir imparator ama… Bir ayağı çukurda olmasına rağmen hâlâ toplu katliamlara imza atıyor." Bunu söyleyen Susan ekmek hamurunu öyle sert ve güçlü bir şekilde yoğurmaya başladı ki, sanki Francis Joseph'i ele geçirmiş de onu yumrukluyor gibiydi.

*** Grandük Nikola Nikolayeviç (1856-1929), 1. Dünya Savaşı'nda yer almış Rus bir generaldir (e.n.).**

Walter sabah treniyle kasabaya inmiş, Nan de o gün Jims'e bakmayı teklif ederek Rilla'nın biraz nefes almasını sağlamıştı. Rilla o gün çok meşguldü. Glen binasının süslenmesine ve yüzlerce son dakika işinin bitirilmesine yardımcı oldu. Bay Pryor'ın Miranda'nın köpeğini tekmeleyerek, "Umarım yağmur yağar," demesine rağmen akşam hava çok güzeldi. Telaşla eve dönen Rilla çabucak giyindi. Sonunda her şey şaşırtıcı derecede iyi gitti, Irene bile çoktan gelmiş Bayan Oliver ile prova yapıyordu. Rilla o kadar mutlu ve heyecanlıydı ki bir an için eski kıtada olup bitenleri unuttu. Haftalardır harcadığı emeklerin böylesine başarıyla sonuçlanması ona zafer kazanmış gibi hissettirdi. Zira Rilla Blythe'ın böylesi bir organizasyonun altından kalkamayacağına inanan pek çok kişi olduğunu biliyordu. Ama işte, Rilla hepsine günlerini göstermişti! Giyinirken dudaklarından hafif bir şarkının mırıltıları yükseliyordu. Çok güzel olduğunu düşündü. Yuvarlak, kaymak gibi yanakları heyecandan pembeleşmişti. Çilleri bile çok tatlı görünüyordu. Kızıl kahve saçları ışıl

ışıldı. Acaba başına elma tomurcuklarından yapılmış taç mı yoksa İncili taç mı takmalıydı? Biraz düşündükten sonra elma tomurcuklu taçta karar kıldı. Son olarak da ayaklarına baktı. Evet, ikisine de terlik giymişti. Uyuyan Jims'e bir öpücük verdi -ne kadar tatlı, saten gibi, güle benzer bir yüzü vardı- ve hızla tepeden köy binasına doğru yürüdü. Bina şimdiden dolmaya başlamıştı ve birazdan çok kalabalık olacaktı. Konseri muhteşem geçecekti.

İlk üç performans başarıyla sonuçlandı. Rilla sahne arkasındaki küçük soyunma odasında, mehtabın altındaki rıhtıma bakarak repliklerini tekrar ediyordu. Diğer oyuncular karşı taraftaki büyük odada, Rilla ise burada tek başınaydı. Bir anda iki yumuşak kolun belini sardığını hissetti, Irene Howard yanağına hafif bir öpücük kondurdu.

"Rilla, seni tatlı şey. Bu gece bir melek gibi görünüyorsun. Çok güçlü bir kızsın sen… Walter'ın orduya katılmasına rağmen sanki hiçbir şey yokmuş gibi burada repliklerini çalışmaya devam edebiliyorsun. Keşke ben de senin gibi soğukkanlı biri olabilseydim."

Rilla hiç kıpırdamadı. Hiçbir şey hissetmiyordu. Sanki duygu dünyası bir anda bomboş kalmıştı.

"Walter orduya mı katıldı?" Dediğini duydu kendi kendine… Sonra da Irene'in kahkahasını işitti.

"Yoksa bilmiyor muydun? Ah, ben bildiğini sanıyordum, aksi takdirde kesinlikle söylemezdim. Of, burnumu her şeye sokuyorum, öyle değil mi? Evet, bugün o yüzden kasabaya gitmiş. Bana da akşam trenden inerken söyledi, yani ilk bana söyledi. Ama üniforma kalmadığı için henüz giyememiş ama bir iki gün içinde üniforması gelecekmiş. Zaten ben hep Walter'ın da herkes gibi cesur biri olduğunu söylerdim. Emin ol bana yaptığı şeyi söylediğinde onunla gurur duydum, Rilla. Ah, Rick MacAllister'ın sahnesi sona erdi. Gitmem lazım. Bir sonraki koroda olacağıma dair söz verdim… Alice Clow'un başı çok ağrıyormuş da."

Kız bunu söyleyip gitti… Ah, çok şükür ki gitti! Rilla tekrar yalnız kaldı. Mehtabın altında ışıl ışıl parlayan rüya gibi Four Winds manzarasına baktı. Yeniden bir şeyler hissetmeye başlıyordu… Hissettiği şey öyle büyük bir acıydı ki, sanki bedenini ortadan ikiye yarıyormuş gibi geldi.

"Buna dayanamam," dedi. Sonra belki de dayanabileceğini ama yıllarca nasıl acı çekeceğini düşündü.

Buradan gitmeli, eve koşmalı ve yalnız kalmalıydı. Şu an sahneye çıkıp şiir okuyacak, repliklerini tekrar edecek, rol yapacak hali yoktu. Gerçi

sahneye çıkmazsa gösterinin yarısı mahvolurdu ama bunun bir önemi yoktu… Hiçbir şeyin önemi yoktu. Daha birkaç dakika öncesine kadar gayet mutlu olan Rilla Blythe gerçekten kendisi miydi? Sahnedeki koro, "Bayrağımızın inmesine asla izin vermeyiz," diye şarkı söylüyordu ama müzik sanki çok uzaklardan geliyor gibiydi. Neden Jem'in orduya katılacağını söylediği zamanki gibi ağlayamıyordu? Belki ağlarsa bu korkunç his birazcık azalırdı. Ama gözünde tek bir damla bile yaş yoktu! Atkısıyla kabanı neredeydi? Ölümcül yara almış bir hayvan gibi kaçıp hemen saklanmalıydı.

Peki, böyle kaçmak korkaklık mı olurdu? Bu soru aklına aniden, sanki başka biri sormuş gibi gelmişti. Flanders cephesindekileri düşünüp utandı… Düşman hattını püskürtmek için savaşan ağabeyi ve arkadaşını düşündü. Şu basit görevi bile bırakıp kaçtığını bilseler, Rilla hakkında nasıl hissederlerdi? Ama kalamazdı, bunu yapamazdı… Gerçi annesi Jem gittiğinde şöyle demişti: "Bizler cesaretimizi kaybedersek onlar korkusuz kalabilir mi?" Ama bu… Bu dayanılmaz bir acıydı.

Tam kapıya doğru giderken durup pencerenin yanına geri döndü. Şu an Irene sahnede şarkı söylüyordu; çok güzel olan sesi -onunla ilgili tek gerçek olan şey de buydu- binanın her yerinde berrak ve tatlı bir şekilde yankılanıyordu. Rilla sırada kızların oynayacağı Fairy Drill'in olduğunu biliyordu. Sahneye çıkıp oynayabilecek miydi? Şu an başı ağrıyor, boğazı yanıyordu. Ah, Irene ona neden bunu şimdi, üstelik de zarar vereceğini bile bile söylemişti ki? Irene çok zalim bir kızdı. Rilla o an annesinin ona o gün birden fazla kez, garip garip baktığını hatırladı. Fakat çok meşgul olduğundan annesinin neden öyle baktığını merak bile edememişti. Şimdi sebebini anlıyordu. Annesi, Walter'ın neden kasabaya gittiğini biliyordu ama konser bitene dek Rilla'ya söylemeyecekti. Annesi ne kadar yüce gönüllü ve düşünceli biriydi!

Kaskatı kesilmiş ellerini birleştiren Rilla, "Gitmeyip neler olacak görmeliyim," dedi.

Akşamın geri kalanı onun için kötü bir rüya gibi geçti. Etrafı insanlarla çevriliydi ama ruhu işkence görüyordu. Buna rağmen repliklerini okudu ve üzerine düşen rolü hiç teklemeden oynadı. Hatta Miranda Pryor'ın rolünü bile üstlenip, ihtiyar İrlandalı bir kadın kostümü giyerek sahne aldı. Fakat provalardaki gibi değildi, okumaları da her zamanki heyecanından yoksundu. Seyircilerin önünde dururken sadece tek bir kişinin yüzünü görüyordu… Annesinin yanında oturan o siyah saçlı yakışıklı

delikanlınınkini… Aynı yüzü cephedeyken de görüyordu… Yıldızların altında ölmüş, buz gibi yatarken… Hapishanede acı çekerken… Gözleri yuvalarından fırlamışken… Glen binasının bayraklarla süslü sahnesinde dururken o yüzü daha pek çok korkunç şekilde hayal etti. Saçındaki kırmızı elma tomurcuklarına rağmen, o an Rilla'nın yüzü de hayalet gibi bembeyazdı. Sahne aralarında soyunma odasında volta atıp durdu. Bu konser hiç bitmeyecek miydi?

Sonunda bitti. Olive Kirk heyecanla yanına gelip tam yüz dolar topladıklarını söyledi. "Bu çok güzel," dedi Rilla donuk bir şekilde. Sonra hepsinden uzaklaştı… Ah, çok şükür ki uzaklaştı… Walter kapıda onu bekliyordu. Yavaşça kolunu kızın koluna doladı ve mehtabın altında sessizce yürüdüler. Bataklıktaki kurbağalar şarkılar söylüyordu. Etraflarını saran ışıltılı, koca arazi çok sessizdi. Oldukça hoş ve güzel bir ilkbahar akşamıydı. Rilla bu güzelliğin acısına bir hakaret olduğunu düşündü. Artık mehtaptan sonsuza dek nefret edecekti.

"Biliyor musun?" dedi Walter.

"Evet, Irene söyledi," dedi Rilla. Boğazı düğümlendi.

"Bu gece bitene kadar sana söylemek istemedik. Ama sahneye çıktığında duyduğunu anladım. Küçük kardeşim, bunu yapmak zorundaydım. Lusitania battığından beri artık bu şekilde yaşayamayacağıma karar verdim. O kadın ve çocukların buz gibi sularda boğularak öldüğünü düşündükçe… İlk başta hayattan sıkıldım ve böyle şeylerin yaşanmadığı bambaşka bir dünyaya kaçmak istedim. Bu dünyayı üzerimden silkeleyip atmak istedim. Ama sonra gitmem gerektiğini anladım."

"Sen olmadan da cephede bir sürü asker var zaten."

"Konu bu değil ki, Rilla-Rillam. Ben kendi iyiliğim için, ruhumu yaşatmak için gidiyorum. Eğer gitmezsem ruhum iyice küçülüp kuruyacak çünkü. Bu durum korktuğum tüm o sakatlanma, kör olma gibi şeylerden bile daha kötü."

"Ama ölebilirsin," dedi Rilla ve bunu söylediği için kendisinden nefret ediyordu… Bunu söylemenin zayıflık ve korkaklık olduğunu biliyordu ama bu yaşadıklarından sonra artık paramparça bile olsa fark etmezdi.

Yavaş da olsa hızla da olsa, sonunda gelecek ölüm kapıya, dedi Walter bir şiirden alıntı yaparak. "Benim korktuğum ölüm değil, bunu sana çok uzun zaman önce söylemiştim. İnsan güzel bir hayat için bazen çok büyük bedeller ödemek zorunda kalabilir sevgili kardeşim. Bu savaşta fazlasıyla

çirkinlik var… Gidip bu çirkinliğin dünyadan temizlenmesi için yardım etmem gerekiyor. Ben hayatın güzelliği için savaşacağım, Rilla-Rillam… Benim görevim de bu. Belki bundan çok daha yüce görevler de vardır ama benimki bu. Hem hayata hem Kanada ya bunu borçluyum ve gidip borcumu ödemeliyim. Rilla, bu gece Jem gittiğinden beri ilk kez kendime olan saygımı geri kazandığımı hissediyorum. Hatta şiir bile yazabilirim," diye güldü Walter. "Geçen ağustostan beri tek bir satır bile yazamadım. Bu geceyse içim şiirle dolu. Sevgili kardeşim, cesur ol… Jem giderken çok güçlüydün."

"Bu… Bu… Farklı ama!" dedi ağlamamak için her kelimeden sonra durmak zorunda kalan Rilla. "Jem'i de çok seviyorum elbette ama o giderken savaşın hemen biteceğini sanıyorduk ama sen benim her şeyimsin, Walter."

"Bana yardım etmek istiyorsan cesur olmalısın, Rilla-Rillam. Bu gece zafer sarhoşuyum ama böyle hissetmeyeceğim zamanlar da olacak… İşte o zaman senin yardımına ihtiyaç duyacağım."

"Ne zaman gidiyorsun?" En kötüsünü bir an evvel duymalıydı.

"Bir haftadan önce değil… Eğitim için ilk olarak Kingsport'a gideceğiz zaten. Sanırım temmuz ortasında denizaşırıya gitmiş oluruz. Ama henüz belli değil."

Bir hafta… Walter ile geçirebileceği sadece bir haftası vardı! Bundan sonra yaşamaya nasıl devam edeceğini, o genç gözleri bir türlü göremiyordu.

Ingleside'ın bahçe kapısına vardıklarında Walter ihtiyar çam ağaçlarının gölgesi altında durup kardeşini kendine doğru çekti.

"Rilla-Rillam, Belçika'da da Flanders'ta da senin gibi güzel ve tatlı bir sürü kız vardı. Sen… Sen bile onların kaderinin ne olduğunu biliyorsun. Dünya sonu gelene dek böyle şeylerin bir daha asla yaşanmaması için elimizden geleni yapmalıyız. Bana yardım edeceksin, öyle değil mi?"

"Deneyeceğim, Walter," dedi Rilla. "Deneyeceğim."

Başını ağabeyinin omzuna gömdüğünde böyle olması gerektiğini anladı. Gerçeği kabullendi. Walter gitmeliydi… Güzel ruhlu, güzel fikirleri ve güzel hayalleri olan Walter'ı gitmeliydi. Zaten bunun er ya da geç olacağını Rilla da biliyordu. Güneşli bir günde yavaş yavaş yaklaşan yağmur bulutlarını görmek gibi, Rilla da bu anın geleceğini daima biliyordu. Bütün acısına rağmen ruhunun gizli bir yerinde, bir rahatlama hissetti… Tüm kış

boyunca ince ince sızlayan o gizli yer artık rahatlamıştı. Artık hiç ama hiç kimse Walter'a korkak diyemeyecekti.

Rilla o gece uyuyamadı. Belki de evde Jims dışında hiç kimse uyuyamamıştı. Beden yavaşlasa da ruh yerinde duramıyordu. Bir saat içinde sanki tamamen büyüyecek gibiydi. O geceden sonra Rilla Blythe'ın ruhu tüm acılara karşı güçlü durabilecek bir kuvvete erişti.

Şafak hüzünle söktüğünde ayağa kalktı ve penceresinin yanına gitti. Pencerenin altındaki koca elma ağacı, mis gibi kokan kırmızı tomurcuklarla kaplıydı. Walter bunu yıllar evvel, küçük bir çocukken dikmişti. Gökkuşağı Vadisi'ni kaplayan bulutların arasından minik güneş ışıkları süzülmeye başlıyordu. Çok uzakta soğuk güzelliğiyle ışıldayan bir yıldız gördü. İlkbaharın bu güzelliğine rağmen dünya neden bu kadar hüzünlüydü?

Rilla kendisini sevgiyle saran kollar hissetti. Bu annesiydi… Soluk tenli, iri gözlü annesi.

"Ah, anneciğim buna nasıl dayanıyorsun?" diye ağladı.

"Rilla, canım Walter'ın gideceğini zaten birkaç gündür biliyordum. Önce isyan ettim ama sonra kendimi toparlayacak kadar vaktim oldu. Onu rahat bırakmalıyız. Bizim sevgimizden çok daha yüce ve çok daha ısrarcı bir çağrı var… Walter o çağrıyı dinledi. Zaten kendini feda etmenin acısı ona yeter, Walter'ı daha fazla üzmeyelim."

"Bizim fedakârlığımız onunkinden çok daha büyük!" diye hıçkırarak ağladı Rilla. "Onlar kendilerini feda ediyorlar ama biz göz göre göre onları feda ediyoruz."

Anne'in cevap vermesine fırsat kalmadan, kapıyı çalma zahmetinden bile bulunmayan Susan başını içeriye uzattı. Gözleri kıpkırmızıydı ama tek söylediği şu oldu:

"Kahvaltınızı odanıza mı getireyim, sevgili Bayan Blythe?"

"Hayır, Susan. Hemen iniyoruz. Sen Walter'ın orduya katıldığını biliyor musun?"

"Evet, Bayan Blythe. Dün gece Bay Blythe söyledi. Sanırım Tanrı böyle bir şeye izin verdiğine göre, bizden çok daha iyisini biliyordur. Bize düşen olaylara iyi tarafından bakmak ve dayanmak. Belki de Walter böylece artık şair olmaktan da vazgeçer…" Susan hâlâ şairler konusundaki fikrini koruyordu. "Bu da bir şeydir. Çok şükür ki," diye alçak sesle mırıldandı. "Shirley henüz orduya katılacak yaşa gelmedi."

“Peki, bu Shirley yerine başka birinin evladı savaşa gitti diye Tanrı’ya şükretmek olmuyor mu?” diye sordu eşikte duran Gilbert.

Kara gözlerini yavaşça açıp, gamzeli ellerini esneterek uyanan Jims’i kucaklayan Susan, “Hayır, öyle olmuyor, sevgili Bay Blythe,” dedi. “Lütfen aklıma bile gelmeyen şeyleri söylemeyin. Ben düz bir kadınım ve sizinle tartışacak değilim ama ben biri gidiyor diye Tanrı’ya şükretmem. Ben sadece gitmeleri gerektiğini bilirim, tabii eğer hiçbirimiz o Kaiser’in iktidarı altına girmek istemiyorsak… Hem sizi temin ederim ki o Monroe doktrini denen şey her neyse, Woodrow Wilson ile alakası bile yok. Almanlar kitaplara yazılan notlardan ibaret kalmayacaklar, Bay Blythe. Ve şimdi…” dedi Susan minik Jims’in sırtını sıvazlayıp aşağıya inerken, “ağlayıp içimi döktüğüme göre, her ne kadar mutlu olmasam da mutluymuş gibi yapma zamanı.”

BÖLÜM 15

SEHER VAKTİNE DEK

“Almanlar, Polonya’yı ele geçirmiş,” dedi başını gazeteden kaldıran Susan çaresizce. “Sanırım artık oraya yine o medeni olmayan ismiyle hitap edeceğiz. Gazete geldiğinde Kuzen Sophia yanımdaydı, haberi duyunca çok derin bir iç çekip, ‘Şimdi de eminim Petrograd’ı ele geçirirler,’ dedi, sevgili Bayan Blyrhe. Ben de ona, ‘Coğrafya bilgim çok mükemmel değil ama bence Polonya ile Petrograd arası bayağı vardır,’ diye cevap verdim. Bunun üzerine Kuzen Sophia bir daha iç çekti ve ‘Grandük Nikola sandığım gibi biri değilmiş,’ dedi. ‘Aman sakın duymasın,’ diye cevap verdim, ‘yoksa çok üzülür. Zaten yeterince derdi var.’ Fakat ne kadar espri yaparsanız yapın Kuzen Sophia’yı neşelendiremezsiniz, sevgili Bayan Blyrhe. Üçüncü kez iç çekip şöyle homurdandı, ‘Fakat Ruslar hızla geri çekiliyor.’ Ben de ona, ‘Ne olmuş yani? Geri çekilebilecekleri çok fazla toprakları var,’ dedim. Yine de Kuzen Sophia’ya, doğu cephesinin durumundan hoşnut olmadığımı itiraf etmedim, sevgili Bayan Blyrhe.”

Orada yaşananlardan kimse hoşnut değildi. Ruslar yaz boyunca uzun ve acı dolu bir yavaşlıkla geri çekilmeye devam etti.

“Bir daha postanın gelişini sakin sakin bekleyebilecek miyim, merak ediyorum doğrusu… Ama sevinçle beklemeyeceğim kesin,” dedi Gertrude Oliver. “Almanlar, Rusları tamamen ezip zafer kazanacaklar diye ödüm kopuyor.”

“Kazanamayacaklar, sevgili Bayan Oliver,” dedi Susan bir kâhin edasıyla. “İlk olarak böyle bir şeye Tanrı izin vermez. İkinci olarak her ne kadar bizim için bazı açılardan tam bir hayal kırıklığı olsa da Grandük Nikola nasıl geri çekileceğini iyi biliyor. Almanlar bu kadar yaklaşmışken, bu gerçekten önemli bir bilgi bence. Norman Douglas’ın söylediğine göre bu bir taktikmiş, biz bir asker kaybederken Almanların on askeri ölüyormuş. Ben bu şartlar altında adamın elinden gelenin en iyisini yaptığını düşünüyorum, tıpkı bizler gibi. O yüzden böyle düşünüp kendinizi üzmeyin, Bayan Oliver. Zaten üzülecek pek çok şeyimiz var…”

Walter, haziranın ilk günü Kingsport'a gitti. Nan, Di ve Faith de Kızıl Haç için çalışmaya gittiler. Temmuz'un ortasında Walter, eski kıtaya gitmeden evvel bir haftalığına eve geldi. Rilla ağabeyinin yokluğunu bu bir haftayı iple çekerek geçirmişti. Şimdi de ona çok susamış gibi, uyumakla geçen saatlerden bile nefret ediyor ve Walter ile geçireceği tüm kıymetli anları uyuyarak heba ediyormuş gibi hissediyordu. Her ne kadar hüzünlü de olsa çok güzel bir haftaydı. Walter ile uzun yürüyüşler yapıp sohbet ettikleri, bazense sessizce oturdukları dokunaklı ve unutulmayacak bir hafta geçirdiler. Walter sadece Rilla'nındı ve Rilla ağabeyinin onun yanındayken rahatlayıp huzur bulduğunu hissedebiliyordu. Walter için çok değerli olduğunu bilmek harika bir şeydi. Zaten bunu bildiği için vaktini güzel geçirdi, aksi takdirde bu üzüntüye katlanamayabilirdi. Ona gülümsemesi için güç veren şey buydu… Hatta ara sıra gülmesi için… Walter gidince gözyaşlarına boğulabilirdi ama o yanındayken bunun hiç gereği yoktu. Geceleri bile ağlamadı çünkü sabah kalktığında gözlerinin kızarıp şişerek kendisine ihanet etmesini istemiyordu.

Son akşamlarında, birlikte Gökkuşağı Vadisi'ne yürüdüler ve nehrin kenarındaki Beyaz Kadının altına oturdular. Burası eski, parlak günlerde neşeli saatler geçirdikleri yerdi. O gece Gökkuşağı Vadisi sıradışı güzellikteki bir günbatımıyla kaplıydı. Muhteşem gri renkteki gökyüzüne parlak yıldız ışıkları dokunuyordu. Derken ayışığı göründü; minik boşlukları ve koruları aydınlatırken diğer yerleri kadife bir gölge içinde bırakan tatlı, çekici, hınzır ayışığı…

Etrafını saran ve ruhunun sevdiği tüm bu güzelliklere hevesle bakan Walter, "Fransa'ya gittiğimde bu aya bulanmış, nemli ve sakin vadiyi hatırlayacağım. Köknar ağaçlarının mis kokusunu, bembeyaz ayışığının yaydığı huzuru ve *tepelerin gücünü*… İncil'de geçen bu söz, ne kadar da hoş bir cümle. Rilla, etrafımızı saran şu tepelere bak! Çocukken onlara bakar, arkalarında bizim için sakladıkları dünyayı merak ederdik. Ne kadar sakin ve güçlü duruyorlar… Ne kadar sabırlı ve durağanlar… Tıpkı iyi yürekli bir kadının yüreği gibi… Rilla-Rillam, özellikle bu son bir yıldır benim için ne kadar önemli olduğunun farkında mısın? Gitmeden önce sana bunu anlatmak istiyorum. Senin o sevgi dolu, minik kalbin olmasaydı ben bu bir yılı atlatamazdım."

Rilla konuşmaya cesaret edemedi. Walter'ın elini sıkıca tuttu.

"Ve Tanrı'nın bile unuttuğu o cehenneme gittiğimde, seni düşünmek bana çok yardımcı olacak. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi yine cesur ve güçlü

olacağını biliyorum, o yüzden senin için hiç korkmuyorum. Biliyorum ki Rilla-Rillam, her ne olursa olsun sen güçlü ve dirayetli kalacaksın… Her ne olursa olsun."

Rilla gözyaşlarını bastırsa da ürpermesini bastıramadı. Bunu fark eden Walter, yeterince konuştuğunu anladı, ikisinin de birbirlerine konuşmadan söz verdikleri kısa bir sessizliğin ardından Walter, "Artık üzülmeyelim. Önümüzdeki yıllara bakalım… Savaşın bittiği, Jem'in, Jerry'nin ve benim eve gelip hep birlikte yeniden çok mutlu olacağımız yıllara," dedi.

"Mutlu olmayacağız… En azından eskisi gibi," dedi Rilla.

"Hayır, eskisi gibi olmayacak. Bu savaşın dokundukları bir daha eski haline dönemeyecek. Ama daha mutlu olacağız sanırım kardeşim… Hak ettiğimiz bir mutluluğu yaşayacağız çünkü. Savaştan önce çok mutluyduk, değil mi? Ingleside gibi bir evde, ebeveynlerimizle farkında olmadan mutluyduk. Ama o mutluluk bize sevginin ve hayatın bir hediyesiydi; gerçek anlamda bize ait değildi… Hayat istediği an o mutluluğu geri alabilirdi. Fakat görev uğruna hak ettiğimiz mutluluğu asla geri alamaz. Bunu orduya katıldığımda fark ettim. Tüm bu olumsuzluklara rağmen mayıstan beri kendimi mutlu hissediyorum. Rilla, ben yokken anneme çok iyi davran. Böylesi bir savaşta anne olmak korkunç bir şey olmalı… Anneler, kız kardeşler, sevgililer ve eşler en çok zorlanan kişiler. Seni küçük, güzel şey… Senin bir sevgilin var mı? Eğer varsa gitmeden söyle."

"Yok," dedi Rilla. Ama sonra belki de Walter ile geçirdiği bu gece son gecesi olabilir diye düşünüp dürüst davranmak istedi ve ayışığının altında kıpkırmızı bir suratla ona, "Ama eğer Kenneth Ford sevgilisi olmamı isteseydi…" dedi.

"Anladım," dedi Walter. "Ken de orduda. Zavallı ufaklık, tüm bunlar senin için çok zor olmalı. Çok şükür ki ben arkamda kalbi kırık bir kız bırakmıyorum."

Rilla başını kaldırıp tepedeki rahip evine baktı. Una Meredith'in penceresinde yanan ışığı gördü. Bir şey söylemek istedi ama sonra söylememesi gerektiğini fark etti. Zira bu sır onun sırrı değildi, hem zaten kesin olarak bildiği bir şey de yoktu. Sadece şüpheleniyordu, hepsi bu.

Walter etrafına sevgi dolu gözlerle baktı. Burayı her zaman çok severdi. Eskiden burada ne çok eğlenirlerdi. Sallanan dalların, ayışığında ışıldayan patikaların üzerinden anılarının ruhları geçiyordu sanki. Jem ve Jerry… O zaman daha küçük birer öğrenciydiler. Güneşten yanmış bacaklarına şort

giyip balığa çıkarlardı. Nehirden yakaladıkları alabalıkları eski taş fırında pişirirlerdi. Nan, Di ve Faith o çocuksu güzellikleri ve ışıl ışıl gözleriyle onlara eşlik ederdi. Tatlı ve utangaç Una'yı, böceklere ve karıncalara kafayı takmış olan Carl'ı, hafif sivri dilli ama iyi yürekli Mary Vance'i ve çimenlere uzanıp şiir okurken, hayal dünyasının saraylarında gezinen eski Walter'ı düşündü. Şu an hepsi etrafındaydı ve hepsini şu an Rilla'yı gördüğü kadar açık bir şekilde görüyordu. Bir zamanlar alacakaranlıkta kavalını çalarak tepeden aşağıya doğru inen Fareli Köyün Kavalcısını gördüğü gibi. O eski neşeli günlerin hayaletleri ona, "Biz dünün çocuklarıydık, Walter… Sen de bugünün ve yarının çocukları için savaş," diye fısıldadılar.

"Neredesin, Walter?" diye güldü Rilla. "Geri dön! Geri dön…"

Walter derin bir iç çekip geri döndü. Ayağa kalkıp ayışığının altındaki bu güzel vadiye baktı. Yüreği ve zihni sanki bu manzara tarafından ele geçirilmişti. Gümüş gökyüzüne doğru uzanan koyu renkli köknarlara, heykel gibi görünen Beyaz Kadına, dans eden nehrin o eski büyüsüne, sadık Aşık Ağaçlara ve çekici patikalara baktı.

"Burayı rüyalarımda göreceğim," dedi arkasını dönerken.

Birlikte Ingleside'a geri döndüler. Bay ve Bayan Meredith ile veda etmek için Lowbridge'den gelen Gertrude Oliver da oradaydı. Herkes oldukça neşeli görünüyordu ama hiç kimse Jem giderken olduğu gibi, savaşın yakında biteceğinden söz etmedi. Hatta savaş hakkında hiç konuşmadılar ama başka bir şey de düşünemediler. En sonunda hep birlikte piyanonun başına toplanıp şu eski, güzel şarkıyı söylediler:

"*Ah Tanrım, gelip geçti çaresiz yıllar*.
Geleceğe dair umudumuz var;
Bizi tüm fırtınalardan koruyacak,
Ebedi yuvamıza döndürecek."

"Ruhlarımızın sıkıldığı bu dönemde hepimiz Tanrı'ya daha çok sığınıyoruz," dedi Gertrude, John Meredith'e. "Geçmişte Tanrı'ya inanmadığım pek çok gün oldu. Tanrı olarak değil de bilim insanlarının deyimiyle *arkhe**'ye inanmıştım. Artık Tanrı'ya inanıyorum çünkü O'ndan başka sırtımızı dayayacağımız hiçbir şey kalmadı… Koşulsuz, tüm gücümüzle ve tüm samimiyetimizle güvenebileceğimiz hiçbir şey yok."

*** *Arkhe*, Yunancada başlangıç ve ilk anlamlarına gelir. Bu kavram, felsefe ve bilim tarihinde dünyanın oluşumunu ve dünyadaki değişimleri açıklayan en temel**

ilkeyi ya da ilk kaynağı anlatmak için kullanılmıştır (e.n).

“Çaresiz yıllar gelip geçti… Dün de bugün de, sonsuza dek de O’na inanacağız,” dedi rahip kibarca. “Biz Tanrı’yı unutsak bile, O bizi hatırlar.”

Ertesi sabah Glen İstasyonu’nda Walter’ın gidişini görmeye gelen bir kalabalık yoktu. Zira artık sabah treniyle delikanlıları orduya uğurlamak sıradan bir olay haline gelmişti. Walter’ın ailesi dışında, rahip evi halkı da oradaydı. Bir de Mary Vance. Mary bir hafta önce Miller’ı büyük bir kararlılıkla orduya göndermişti. O yüzden şu anda böylesi bir vedada ne yapılması gerektiğini en iyi kendisi biliyormuş gibi bir havaya bürünmüştü.

“Hiçbir şey olmamış gibi davranıp gülümsemek gerekiyor,” diye bilgilendirdi Ingleside grubunu. “Erkekler ağlanmasından nefret ediyor, kendilerini zehirlenmiş gibi hissediyorlar. Mesela Miller bana eğer kendimi tutamayıp ağlayacaksam istasyona gelmememi söyledi. O yüzden ben de önceden bir güzel ağladım ve giderken ona, ‘İyi şanslar, Miller. Eğer geri dönersen beni hiç değişmemiş olarak bulacaksın. Dönemesen de seninle daima gurur duyacağım ama her ne olursa olsun sakın Fransız bir kıza âşık olma,’ dedim. Miller bunu yapmayacağına yemin etti ama o büyüleyici yabancılar sözkonusu olduğunda, bundan emin olamazsınız. Her neyse, beni en son gülümserken gördü ama tüm gün suratımı ütülemişim gibi hissettim. Zorla gülümsemekten yanaklarım ağrıdı.”

Mary’nin söylediği gibi Jem’i gülümseyerek uğurlamış olmasına rağmen Anne aynı şeyi bu kez Walter giderken yapamadı. Ne gülümseyebildiler ne ağladılar. Kulübesinden çıkan Dog Monday gelip Walter’ın yanına oturdu ve Walter onunla konuşurken neşeyle kuyruğunu salladı. Ona sanki “Jem’i bulup eve geri getireceğini biliyorum,” der gibi bakıyordu.

Sıra veda etmeye gelince Carl Meredith, “Hoşça kal eski dostum,” dedi. “Oradakilere morallerini yüksek tutmalarını söyle! Ben de yakında yanınıza geleceğim.”

“Ben de,” dedi buğday tenli göğsünü kabartarak Shirley. Susan onu duyunca çocuğun suratı beyaza kesti.

Una sessizce Walter ile tokalaştı ve hüzünlü, koyu mavi gözleriyle ona baktı. Ama Una’nın gözleri zaten hep hüzünlüydü. Walter hâki renkli kepinin altındaki yakışıklı yüzünü kıza doğru uzatıp, bir ağabey gibi şefkatle Una’yı öptü. Oysa Una’yı daha önce hiç öpmemişti. Kızın yüz

ifadesi onu ele verdi, eğer biri gördüyse hemen anlamış olmalıydı. Neyse ki kimse görmemişti. Kondüktör, "Herkes binsin!" diye bağırdı. Herkes neşeli görünmeye çalışıyordu. Walter, Rilla'ya döndü. Kız ellerini uzatıp ağabeyine baktı. Gün bitip gölgeler yok olana ve şafak doğana dek onu bir daha göremeyecekti ve şafağın mezarlıkta mı yoksa çok daha ötesinde mi doğacağını bilmiyordu.

"Hoşça kal," dedi.

Dudaklarındaki ayrılık acısının yerini, çok seven ve sevdikleri için dua eden tüm kadınların tatlılığı almıştı.

"Bana sık sık yaz ve Morgan'ın kurallarına uyarak Jims'i çok güzel yetiştir," dedi Walter neşeyle. Söylemesi gereken tüm ciddi şeyleri zaten dün gece Gökkuşağı Vadisi'nde ona söylemişti. Yine de son anda yüzünü kardeşinin ellerinin arasına aldı ve Rilla'nın gözlerinin içine bakıp, "Tanrı seni korusun, Rilla-Rillam," dedi şefkatle. Böyle güzel kızların doğduğu bir ülke için savaşmak kesinlikle zor olamazdı.

Tren giderken kapıda durup hepsine el salladı. Una Meredith, Rilla'nın yanına geldi. Walter'ı en çok seven iki kız yan yana durup el ele tutuştular ve ormanlı tepelere doğru kıvrılarak ilerleyen trenin arkasından baktılar.

O sabah Rilla tek bir kelime bile etmeden, Gökkuşağı Vadisi'nde tek başına oturdu. Günlüğüne bile bir şeyler karalamadı. İşi bitince eve dönüp Jims'e tulumunu giydirdi. Akşam olunca da Kızıl Haç'ın toplantısına katıldı. Kısacası oldukça meşguldü.

Daha sonra Irene Howard, Olive Kirk'e, "Walter'ın cepheye gideceğini asla tahmin etmezdim," dedi. "Fakat bazı insanlar gerçekten çok umursamaz. Keşke ben de her şeyi Rilla Blythe gibi hafife alabilseydi m."

BÖLÜM 16

GERÇEKÇİLİK VE ROMANTİZM

Ağustos'ta bir gün elinde gazeteyle içeriye giren Gilbert, "Varşova düşmüş," dedi.

Gertrude ve Anne dehşetle birbirlerine baktı. İyice temizlediği bir kaşıkla Jims'i, Morgan diyetine uygun şekilde besleyen Rilla, mikrop kapmaması için temizlediği kaşığı tepsiye düşürüp, "Aman Tanrım," dedi. Sanki birkaç gündür gelen haberlerden bu olayın gerçekleşmesini beklemiyorlarmış gibi, oldukça trajik bir sesle söylemişti bunu. Varşova'nın düşeceğini bekliyorlardı elbette ama şu an bunun gerçekleştiğini görmek umutlarını söndürmüştü.

"Lütfen hemen moralimizi bozmayalım," dedi Susan. "Biz çok daha korkunç şeyler olacağını düşünüyorduk. Dün *Montreal Herald*'da tam üç sütundan oluşan bir haber okudum. Varşova'nın önemli bir askeri nokta olmadığı yazıyordu. O yüzden bu duruma askerî açıdan bakalım, sevgili Bay Blythe."

"Ben de o haberi okudum ve okur okumaz tüm moralim bozuldu," dedi Gertrude. "O zaman da biliyordum, şimdi de biliyorum. Haber baştan sona yalan. Yine de güzel bir yalanla içimi rahatlatmak bile şu durumda bana iyi geliyor."

"O halde Alman resmi raporlarını okumanız lazım, Bayan Oliver," diye espri yaptı Susan. "Ben artık hiçbirini okumuyorum çünkü okuyunca o kadar sinirleniyorum ki, yapmam gereken hiçbir işe odaklanamıyorum. Şu Varşova haberi bile günün kalan kısmıyla ilgili tüm planlarımı alt üst etti. Zaten kötü haber tez yayılır derler. Bugün ekmek bile yapamadım ama Varşova düştüğü için değil, şu Kitchener denen adam neredeyse boğulacakmış diye."

Jims kaşığında ne varsa -hatta mikropları bile- bir güzel yalayıp yutuyordu. Tam Rilla duruma müdahale edip kaşığı alırken, babasının bakışlarıyla karşılaştı. O kadar şaşırdı ki, kaşığı ikinci kez tepsiye düşürdü.

Çünkü Gilbert o sırada, "Kenneth Ford, limanda yaşayan Martin Westlerin evindeymiş," diyordu. "Cepheye gitmesi onaylanmış ama bir

nedenle Kingsport'tan ayrılamamış. Gidene kadar da Ada'da vakit geçirmeye karar vermiş."

"Umarım bizi görmeye gelir," dedi Anne sevinçle.

"Sanırım bir ya da iki günü kalmış," dedi Gilbert.

Rilla'nın kızaran yüzünü ve titreyen ellerini fark etmediler. Bazen çok dikkatli ebeveynler bile, burunlarının ucunda olan biteni gömmeyebiliyorlardı. Rilla zavallı Jims'e yemeğini yedirmek için üçüncü kez girişimde bulundu ama aklında tek bir soru vardı: Ken gitmeden evvel onu görmeye gelecek miydi? Uzun süredir ondan haber almamıştı. Yoksa Rilla'yı tamamen unutmuş muydu? Eğer gelmezse, unutmuş demekti. Belki de… Toronto'da başka bir kız vardı. Tabii ki vardı. Zaten Ken'i düşünmekle aptallık etmişti. Onu düşünmemeliydi. Gelirse bu iyi olurdu, hem zaten sık sık geldiği Ingleside'a veda etmek için son bir kez gelmesi de çocuğun nezaketini gösterirdi. Gelmese de sorun yoktu. Bu çok önemli bir şey değildi. Ona kızmazdı. Her şey yolundaydı ama bu sırada zavallı Jims, görse Morgan'ın dehşete kapılacağı derecede dikkatsiz bir şekilde beslenmekteydi. Aslında Jims de belirli bir yönteme göre beslenerek, her bir kaşık arasında nefes almak zorunda kalarak yemek yemekten hoşlanmıyordu. Buna karşı çıksa da itirazları sonuç vermiyordu. Bebeğin beslenmesine ve yetiştirilmesine hayli dikkat eden Rilla'nın morali şu an çok bozuktu.

Derken telefon çaldı. Telefonun çalması sıradışı değildi. Ingleside'da ortalama on dakikada bir telefon çalardı. Fakat Rilla bebeğin kaşığını bir kez daha düşürdü -ama bu defa halıya- ve sanki hayat memat meselesiymiş gibi telefona koştu. Sabrı iyice tükenen Jims tüm gücüyle bağırarak ağlamaya başladı.

"Alo, orası Ingleside mi?"

"Evet."

"Sen misin Rilla?"

"*Ebet… Ebet.*" Of, Jims neden biraz susmuyordu acaba? Neden biri gelip onu susturmuyordu?

"Benim kim olduğumu biliyor musun?"

Ah, bilmez miydi? Bu sesi nerede olsa tanırdı.

"Ken… Sensin, değil mi?"

"Evet, benim. Şöyle bir dolaşmak için buralardayım. Bu gece Ingleside'a gelip seni görebilir miyim?"

"*Tabiy ki*."

Acaba gerçekten "sen" mi demişti yoksa "siz" mi? Şu an Jims çok fena bağırdığı için tam olarak anlamamıştı… Ken ne söylüyordu?

"Rilla, etrafta fazla insan olmamasını sağlayabilir misin? Beni anladın mı? Zira bu kalabalıkta daha fazla detay veremeyeceğim. Aynı anda pek çok kişi telefon bekliyor."

Anlamış mıydı? Evet, anlamıştı.

"Denerim," dedi.

"Sekiz gibi gelirim. Görüşürüz."

Rilla telefonu kapatıp Jims'in yanına koştu. Ama çocuğa kızmadı. Onun yerine Jims'i kucağına alıp yüzünü, ipeksi ağzını defalarca kez öptü ve bebekle birlikte odada çılgın gibi dans etmeye başladı. Jims sakinleştikten sonra kalan yemeğini de güzelce yedirip, en sevdiği ninni eşliğinde bebeği gündüz uykusuna yatırdı. Tüm öğleden sonrayı Kızıl Haç gömlekleri dikmekle geçirdi. Tabii bu sırada gökkuşağıyla bezenmiş kristal bir kalenin de hayalini kurdu. Ken onu görmek istemişti… Sadece onu. Bunu halletmek çok kolaydı. Shirley onları rahatsız etmezdi, annesiyle babası zaten rahip evine gidecekti, Bayan Oliver asla ortalıkta dolaşmaz ve Jims de saat yedi gibi uyurdu. Ken'i verandada ağırlardı… Ayışığının altında. Beyaz jorjet elbisesini giyer ve saçını topuz yapardı… Ah evet, topuz yapar ve böylece güzel boynunu ortaya çıkartırdı. Annesi buna kızmazdı. Ah, ne kadar muhteşem ve romantik bir gece olacaktı! Acaba Ken bir şey mi söyleyecekti? Herhalde bir şey söyleyecekti, yoksa neden özellikle onu tek başına görmek istediğini belirtsindi ki? Ama ya yağmur yağarsa? Susan o sabah Bay Hyde'dan şikâyet etmişti! Ya Kızıl Haç'tan biri Belçikalılar veya gömlekler hakkında konuşmak için uğrarsa? Daha da kötüsü, ya Fred Arnold gelirse? Zira bu aralar sık sık geliyordu.

Sonunda Rilla'nın iple çektiği akşam vakti geldi. Anne ile Gilbert rahip evine gittiler. Shirley ile Bayan Oliver birlikte içeriye geçtiler, Susan alışveriş yapmak için dükkâna gitti, Jims de Rüyalar Alemi'ne doğru yola çıktı. Rilla beyaz jorjet elbisesini giydi, saçlarını topuz yaptı ve boynuna minik inci taşları olan bir kolye taktı. Kemerini de açık pembe güllerle süsledi. Acaba Ken ondan saklaması için bir gül ister miydi? Zira Faith Meredith, Jerne cepheye gitmeden bir gece önce öpücük kondurduğu bir gül vermişti.

Rilla ayışığının altında oynaşan gölgelerle kaplı verandada Ken'i karşılarken çok tatlı görünüyordu. Tokalaşmak için uzattığı eli çok soğuktu ve fazla abartılı bir karşılama yapmamak için çok dikkat ediyordu. Kenneth teğmen üniformasının içinde ne kadar yakışıklı ve uzun duruyordu! Yaşı çok daha büyük görünüyordu… Bu Rilla'nın kendisini biraz sersem gibi hissetmesine sebep oldu. Bu muhteşem askerin Glen St. Maryli Rilla Blyhte'a özel bir şey söylemek için geldiğini hayal etmesi saçmalık değil miydi? Herhalde Ken'in ne söylediğini anlayamamıştı… Çocuk herhalde rıhtımda olduğu gibi, etrafta çok kalabalık ve tantana olmasın istemişti yalnızca. Evet, elbette bunu demek istemişti ama Rilla budala gibi, çocuğun sadece kendisini görmek istediğini hayal etmişti. Hatta Ken herkesi gönderip onunla baş başa kaldığını görünce herhalde Rilla'ya çok gülecekti.

"Bu umduğumdan da iyi oldu," dedi oturup arkasına yaslanan ve hayranlık dolu gözlerle kıza bakan Ken. "Etrafta mutlaka birileri olur sanıyordum oysa ben sadece seni görmek istiyordum, Rilla-Rillam."

Rilla'nın hayali kalesi yeniden ortaya çıkıverdi. Bu kesinlikle gerçekti… Çocuk buraya sırf onu görmek için gelmişti.

"Etrafta eskisi gibi çok insan yok artık," dedi yavaşça.

"Evet, aynen öyle," dedi Ken kibar bir sesle. "Jem, Walter ve kızlar yok, bu da büyük bir boşluk yaratıyor, öyle değil mi? Ama…" Siyah saçları Rilla'nınkine değene dek öne doğru eğildi. "Duyduğuma göre Fred Arnold bu boşluğu doldurmak için sık sık buraya uğruyormuş."

Tam bu sırada, Rilla'nın cevap vermesine fırsat bile kalmadan Jims avaz avaz bağırmaya başladı. Odasının açık duran penceresi tam verandanın üzerine denk geliyordu ve akşamları neredeyse hiç ağlamayan Jims, şu an çılgın gibi ağlamaktaydı. Dahası uzun zamandır yapmadığı gibi ağlıyordu ve Jims bu şekilde ağlamaya başladığında Rilla onu duymazdan gelmenin hiçbir faydası olmadığını çok iyi bilirdi. Asla durmayacaktı ve insan tepesinde böyle bir gürültüyle kesinlikle konuşamazdı. Hem Rilla bebeğin ağlamasına kayıtsız kalırsa Ken'in kendisini kalpsiz biri görmesini de istemiyordu. Ne de olsa Morgan'ın bebek yetiştirme kuralları hakkında Ken'in hiçbir bilgisi yoktu.

Rilla ayağa kalktı. "Sanırım Jims kâbus gördü. Bazen böyle kâbus görüyor ve çok korkuyor. Bana biraz izin ver lütfen."

Rilla üst kata koşarken içinden çorba kâsesi diye bir şeyin hiç icat edilmemiş olmasını diliyordu. Jims onu görür görmez hıçkırdı ve minik

kollarını iki yana açtı. Bebeğin tombul yanaklarındaki gözyaşlarını gören Rilla yumuşayıverdi. Ne de olsa bu zavallı bebek korkmuştu. Yavaşça onu kucağına alıp sallamaya başladı. Jims'in gözleri ağır ağır kapandı ve Rilla bebeği tekrar beşiğine yatırdı. Fakat Jims birdenbire yine gözlerini açıp bağırmaya başladı. Bu performansı tam iki defa tekrarladı. Rilla gittikçe çaresiz hissediyordu. Ken'i daha fazla tek başına bırakamazdı… Zaten yarım saattir bebeğin yanındaydı. Derin bir çekip Jims'i kucağına aldı ve aşağıya inip verandadaki sandalyelerden birine oturdu. Sevdiği adam ona veda ederken, kucağında bir savaş yetimiyle, karşısında oturuyor olması çok garip ve çok saçmaydı ama yapacak başka bir şey yoktu.

Jims hayli mutlu görünüyordu. Beyaz battaniyesinin altındaki pembe ellerini sağa sola savurarak gülmeye başladı. Çok güzel bir bebek olmaya başlamıştı, altın sarısı lüleleri yuvarlak yüzünün etrafına düşüyordu. Gözleri de çok güzeldi.

"Çok tatlı bir bebek, değil mi?" dedi Ken.

"Çok sağlıklı ve iyi bir bebek," dedi sanki en iyi özellikleri bunlarmış gibi Rilla. Havada bir gerginlik olduğunu sezen Jims bu durumu düzeltmeye karar verdi. Rilla'ya baktı ve oldukça tatlı ve açık bir şekilde, "Will… Will," dedi.

Bu onun söylediği ya da söylemeye çalıştığı ilk şeydi. Rilla o kadar sevindi ki, çıkardığı bu tantana yüzünden ona duyduğu öfke bir anda geçti. Onu kucaklayıp öperek affetti. Affedildiğini anlayan Jims kıza iyice sokuldu. Oturma odasındaki lambanın ışığı bebeğin saçlarına yansıyor ve Rilla'nın göğsünde sanki altından yapılmış bir hale varmış gibi görünüyordu.

Kenneth sessizce ve hiç kıpırdamadan oturmuş Rilla'ya bakıyordu; kızın asil ve genç bedenine, uzun kirpiklerine, şekilli dudağına ve muhteşem çenesine. Ayışığında başını Jims'in üzerine doğru eğmiş otururken, içerideki lambanın ışığı boynundaki incilere yansıyordu. Ken kızın tıpkı evdeki çalışma masasının üzerinde duran Madonna resmine benzediğini düşündü. Fransa'da savaşa gideceği için o resmi yanına almış ve tam kalbinin üzerine saklamıştı. Four Winds'teki o dans gecesinden bu yana Rilla Blythe'a karşı çok güçlü duygular besliyordu ama şu an onu kucağında küçük Jims ile görünce, Rilla'yı sevdiğini fark etti. Oysa zavallı Rilla o sırada bembeyaz olmuş ve hayal kırıklığına uğramış bir ifadeyle, gecesinin mahvolduğunu düşünüyor ve neden hiçbir şeyin kitaplardaki gibi yaşanmadığını merak ediyordu. Kendisini konuşamayacak kadar garip

hissediyordu. Ken de taş gibi sessiz bir şekilde oturduğuna göre herhalde bu durumdan rahatsız olmuştu.

Jims uykuya dalınca kızın umutları yeniden yeşerdi ve bebeği oturma odasındaki kanepeye yatırmanın daha güvenli olacağını düşündü. Fakat dışarıya çıktığında bu kez Susan'ın gelip verandada bonesini çözmeye ve bir şeyler anlatmaya başladığını gördü. Kadın hemen gidecek gibi görünmüyordu.

"Bebeğini uyuttun mu?" diye şefkatle sordu.

Bebeğini mi? Gerçekten mi? Ah, Susan bu şekilde konuşmaması gerektiğini biliyor olmalıydı.

"Evet," diye kısa kesti Rilla.

Susan görevini yapmaya kararlı her insan gibi elindeki paketleri masaya bıraktı. Çok yorgun da olsa Rilla'ya yardım etmeliydi. Kenneth Ford aileye veda etmek için gelmişti ama herkes dışarıda olduğu için "zavallı çocuk" Ken'i tek başına oyalamak zorunda kalmıştı. Ama Susan onu kurtarmaya gelmişti işte… Susan ne kadar yorgun olursa olsun üzerine düşeni her zaman yapardı.

Ken'in üniformasını baştan ayağı inceleyen Susan, "Tanrım, ne kadar da büyümüşsün!" dedi. Aslında Susan asker üniformalarına artık çok alışmıştı ve altmış dört yaşında bir kadın için teğmen üniformasının gündelik giysilerden bir farkı yoktu. "Çocukların bu kadar hızlı büyümesi muhteşem bir şey. Baksana, Rilla bile neredeyse on beş oldu."

"On yedi olacağım, Susan," diye heyecanla haykırdı Rilla. On altı yaşını geçeli ta bir ay olmuştu. Susan iyice saçmalıyordu.

"Bebek olduğunuz günler daha dün gibi," dedi Rilla'yı duymazdan gelen Susan. "Sen gerçekten gördüğüm en güzel bebektin, Ken. Gerçi annen seni parmağını emmekten vazgeçirmek için çok uğraştı. Popona şaplak attığım günü hatırlıyor musun?"

"Hayır," dedi Ken.

"Ah, herhalde çok küçük olduğundan… Dört yaşında filandın. Annenle birlikte bize gelmiştin ve Nan'le onu ağlatana dek dalga geçtin. Seni durdurmak için birkaç yöntem denedim ama hiç oralı olmadın ve ben de güzel bir şaplağın son çare olduğunu düşündüm. Seni yerden aldım, dizime yatırdım ve popona bir şaplak attım. Avazın çıkana dek bağırdın ama Nan'i de rahat bıraktın."

Rilla âdeta kıvranıyordu. Susan şu an Kanada Ordusu'nda görevli bir teğmenle konuştuğunun farkında değil miydi acaba? Belli ki değildi. Of, şimdi Ken ne düşünecekti? "Sanırım annenin sana şaplak attığı günü de hatırlamıyorsundur?" diye devam etti akşamı berbat etmeye çok hevesli görünen Susan. "Ben asla ama asla unutmayacağım. Sen üç yaşında filandın, bir gece buraya gelmiştiniz. Walter ile mutfakta yavru bir kediyle oynuyordunuz. Ben de çorba yapmak için biriktirdiğim büyük bir tencere yağmur suyunu sobanın üzerine koymuştum. Siz kedi yavrusu yüzünden tartışmaya başladınız. Walter kucağında kediyle tencere bir yanında, sen de diğer yanındaydım Kediyi onun kucağından almak için eğildin ve Walter'ı çektin. Zaten fazla tantana etmeden her istediğin şeyi elde eden bir çocuktun. Walter kediyi bırakmak istemedi, zavallı hayvan bağırmaya başladı. Sen de bu kez Walter'la kediyi sürüklemeye çalıştın, ikiniz de dengenizi kaybettiniz ve kedicik tencerenin içine düşüverdi. Eğer o an ben orada olmasaydım zavallı hayvan boğulurdu. Neyse ki imdadınıza yetiştim de hiçbirinize bir şey olmadı. Üst kattaki camdan bütün olanları gören annen koşarak mutfağa geldi ve seni kucağına yatırıp popona bir güzel şaplak attı. Bu sırada senin de üzerinden sular damlıyordu. Ah," dedi Susan iç çekerek. "Ne güzel günlerdi."

"Öyledir," dedi Ken. Sesi tuhaf ve gergin çıkıyordu. Rilla çocuğun çok kızdığını düşündü. Oysa işin aslı Ken gülmemek için kendini zor tutuyordu, o yüzden sesi böyle garip çıkmıştı.

O an oldukça mutsuz olan kıza şefkatle bakan Susan, "Ama Rilla," diye devam etti, "çok fazla şaplak yemedi. Pek uslu bir kızdı. Fakat babası ona bir defa şaplak atmıştı. Babasının çalışma odasından aldığı iki kutu hapı, hangisi bir kutuyu daha çabuk içip bitirecek diye Alice Clow'a götürmüştü çünkü. Eğer babası tam vaktinde yanlarına yetişmemiş olsaydı ikisi de geceye kalmaz ölürdü. Bu da yetmezmiş gibi daha sonra ikisi de hastalandı. O yüzden Bay Gilbert da Rilla'ya şaplak attı ama iyi de yaptı çünkü Rilla ondan sonra babasının eşyalarına bir daha dokunmadı. Günümüzde çocukları 'konuşarak ikna ettiklerini' duyuyoruz ama bence iyi bir şaplağın yerini hiçbir şey tutamaz."

Rilla içinden acaba Susan bütün ailenin şaplak anılarını anlatmaya devam edecek mi diye merak etti ama Susan bu konuyu bitirmiş ve başka bir sevimli konuya geçmişti.

"Mesela rıhtımda yaşayan küçük Tod MacAllister, şeker sandığı bir kutu hapı yutmuş ve ölmüştü. Çok üzücü bir olaydı. O şimdiye dek

gördüğüm en tatlı, en minik cesetti. Annesinin hapları onun ulaşabileceği bir yerde bırakması büyük dikkatsizlik ama zaten o kadının kafasız biri olduğunu herkes bilir. Bir gün üzerinde yepyeni, ipekten yapılmış mavi bir elbiseyle kiliseye giderken içinde beş yumurta olan bir kuş yuvası bulmuş. Yumurtaları alıp iç eteğinin cebine sokmuş ama sonra unutmuş. Kiliseye gelip oturunca elbisesi mahvolmuştu, iç eteğinden söz etmiyorum bile. Bir dakika… Tod senin akraban olabilir mi? Senin büyük büyükannen de bir MacAllisterdı. Erkek kardeşi Amos MacDonaldite tarikatındandı. Söylendiğine göre çocuklarını çok kötü yetiştirmiş. Ama sen MacAllisterlardan ziyade büyük büyükbaban West'e benziyorsun. O da felç geçirmiş ve erken vefat etmişti."

Rilla, Susan'ın sohbetini daha düzgün bir yöne çekmek için çaresizce, "Dükkânda birilerini gördün mü?" diye sordu.

"Mary Vance dışında hiç kimseyi görmedim," dedi Susan. "Onu da bir İrlanda piresi gibi zıplayarak dışarı çıkarken gördüm."

Susan ne berbat benzetmeler yapıyordu böyle! Kenneth bunları duyunca, aynı şeylerin aile içinde de konuşulduğunu düşünmez miydi?

"Mary'nin Miller Douglas hakkında konuştuğunu duyan da Glen'de orduya tek katılan kişinin Miller olduğunu sanır," diye devam etti Susan. "Ama zaten Mary hep böbürlenmeyi seven biridir, gerçi itiraf etmeliyim ki kızın güzel huyları da var. Ama elinde o balıkla Rilla'yı köyün sokaklarında kovaladığı zaman hiç öyle düşünmemiştim. Zavallı Rilla, Carter Flagg'in dükkânın önündeki su birikintisinin içine düşmüştü."

Rilla utançtan ve sıkıntıdan buz gibi oldu. Acaba Susan geçmişiyle ilgili daha ne tip rezillikler anlatacaktı? Kene gelince, başka zaman olsa Susan'ın bu konuşmalarından sıkılırdı ama şu an kabalık yapmak istemiyordu. Ciddi bir ifadeyle oturuyor, zavallı Rilla ise çocuğu gücendirdiklerini düşünüyordu.

"Bu gece bir şişe mürekkebe tam on iki sent ödedim," dedi Susan. "Mürekkebin fiyatı geçen yıla göre iki kat arttı. Herhalde Woodrow Wilson'ın yazdığı duyurular yüzündendir. Mürekkebe epey para ödüyor olmalı. Kuzenim Sophia onun sandığı gibi bir adam olmadığını söylüyor… Ama hangi adam sandığımız gibi çıkar ki? Yaşlı bir bekâr olarak erkekler hakkında çok fazla bilgim yok ve varmış gibi de yapacak değilim, ama kuzenim Sophia iki kez evlenmiş olmasına rağmen erkekler konusunda çok katıdır. Geçen haftaki fırtınada Albert Crawford'un bacası uçmuş. Sophia çatıdan gelen tuğla seslerini duyunca Zeplin geldi sanıp delirmiş. Bayan

Albert Crawford ise bacasının uçmuş olmasındansa zeplini tercih edeceğini söylüyor.”

Rilla hipnotize olmuş gibi, kıpırdamadan sandalyesinde oturuyordu. Susan’ın kendi canı istediği zaman susacağını biliyordu, onu başka hiçbir güç susturamazdı. Aslında Susan’ı çok severdi ama şu an ondan fena halde nefret ediyordu. Saat on olmuştu. Ken birazdan giderdi -birazdan diğerleri de eve dönerdi- ve Rilla’nın daha Ken’e, Fred Arnold’ın hayatındaki boşluğu dolduramadığı ya da dolduramayacağını açıklama şansı bile olmamıştı. Gökkuşağı ile kaplı kalesi şu an yıkık döküktü.

Nihayet Kenneth ayağa kalktı. Susan’ın yanlarında ayrılmayacağını fark etmişti ve rıhtıma kadar tam dört buçuk kilometre yürümesi gerekiyordu. Bir yandan da kendisiyle yalnız kalmamak için Susan’ı Rilla bilerek mi ayarladı diye düşündü. Belki de Fred Arnold’ın tatlı sevgilisi Ken’in söyleyeceği şeyleri duymak istemiyordu. Rilla da ayağa kalktı ve verandanın ucuna kadar sessizce Kene eşlik etti. Ken merdivenin en alt basamağında durdu. Basamak toprağın içine gömülmüş, etrafını naneler bürümüştü. Çoğu kez üzerine basılan nanelerin kokusu mis gibiydi, bu baharatlı koku çevrelerini görünmez ve kutsanmış bir örtüyle sarmış gibi hissettiler. Ken başını saçları ayışığında parlayan ve çekici gözleriyle kendisine bakan Rilla’ya çevirdi. Bir anda Fred Arnold hakkında duyduğu dedikoduların doğru olmadığını anladı.

“Rilla,” dedi aniden ve büyük bir tutkuyla. “Sen gördüğüm en tatlı şeysin.”

Yanakları kızaran Rilla, dönüp Susan’a baktı ama Susan’ın sırtı dönüktü. Ken de aynı şeyi gördü ve kolunu kızın beline sarıp onu öptü. Bu Rilla’nın ilk öpücüğüydü. Kızması gerekirdi belki ama kızmadı. Aksine, Kenneth’in gözlerine baktı ve bakışlarıyla çocuğu âdeta öptü.

“Rilla-Rillam,” dedi Ken. “Ben geri dönene kadar seni birinin öpmesine izin vermeyeceğine söz verir misin?”

Heyecandan titreyen Rilla, “Evet,” dedi.

Susan yüzünü dönmek üzereydi. Ken geriye doğru çekildi ve basamaktan indi.

“Hoşça kalın,” dedi hiçbir şey olmamış gibi. Rilla da sanki hiçbir şey olmamış gibi, aynı şeyi söyledi. Çocuk bahçeden yola çıkana kadar durup arkasından onu izledi. Köknar ağaçlarının arkasında gözden kaybolunca, ağlar gibi, “Ah” dedi ve eteklerini tuttuğu gibi hızla bahçe kapısına doğru

koştu. Çitlerden eğilip bakınca Kenneth'in gölgelerin arasındaki ayışığı ile parlayan yolda yürüdüğünü gördü. Uzun boylu, dinç bedeni beyaz ayışığının altında parlıyor gibiydi. Ken yol ayrımına gelince dönüp arkasına baktı ve bahçe kapısındaki beyaz zambakların yanında duran Rilla'yı gördü. Ona el salladı, Rilla da ona… Sonra Kenneth yol ayrımından döndü ve gitti.

Rilla bir süre daha kapıda durup gümüş renkli, sislerle kaplı araziye doğru baktı. Annesinin yol ayrımlarını sevdiğini söylediğini duymuştu… Çok heyecanlı, çok çekici olduklarını söylemişti. Oysa Rilla yol ayrımlarından nefret ediyordu. Jem ve Jerry'nin bir yol ayrımında gözden uzaklaştıklarını görmüştü. Sonra da Walter'ın… Şimdi de Ken'in… Ağabeyleri, arkadaşı ve sevgilisi… Hepsi gitmişti. Belki de bir daha hiç dönemeyebilirlerdi. Buna rağmen Fareli Köyün Kavalcısı hâlâ kavalını üflemeye devam ediyor ve ölümün dansı bitmiyordu.

Rilla içeriye girerken Susan şüpheyle surat asarak onu verandada karşıladı.

"Rilla, aklıma Rüya Evde'ki o eski, güzel günler geldi. Kenneth'in annesiyle babasının flört ettikleri, Jem'in daha minicik bir bebek olduğu, senin doğmadığın, hatta bunun kimsenin aklına bile gelmediği o günler. Aralarında romantik bir ilişki vardı ve annenle Kenneth'in annesi çok yakın dosttu. Oğlunun cepheye gittiğini gördüğüme inanamıyorum. Sanki kadın gençliğinde yeterince çekmemiş gibi! Yine de şükredip önümüze bakmalıyız."

Rilla'nın Susan'a duyduğu tüm öfke buharlaşıp uçtu. Ken'in öpücüğüyle dudakları hâlâ yanıyor, o heyecan verici sözü ile ruhu hâlâ titriyordu. Şu an hiç kimseye kızgın kalamazdı. İncecik, bembeyaz elini Susan'ın güneşten yanmış, çalışmaktan sertleşmiş elinin üzerine koydu ve şefkatle sıktı. Susan çok iyi ve çok sadık bir kadındı ve her biri için seve seve canını bile verirdi.

"Yorgunsun, sevgili Rilla. Artık yatsan iyi olur," dedi kızın elini okşayan Susan. "Bu gece yorgunluktan hiç konuşmadığını fark ettim. İyi ki sana destek olmak için eve tam vaktinde gelmişim. İnsan alışık olmayınca, genç bir erkeği ağırlaması çok yorucu olabiliyor."

Rilla, Jims'i yukarıya taşıyıp, kendisi de yatağına gitti. Ama yatmadan evvel pencerenin önüne oturup gökkuşağı ile kaplı hayali kalesine birkaç süsleme daha eklemeyi ihmal etmedi.

“Acaba,” dedi kendi kendine, “şu an Kenneth Ford ile nişanlı mıyım, değil miyim?”

BÖLÜM 17

HAFTALAR GEÇİYOR

Rilla ilk aşk mektubunu Gökkuşağı Vadisi'nin köknar gölgeleri altında okudu. Yetişkinler ne düşünürse düşünsün, ilk aşk mektubu gençler için çok ama çok önemli bir şeydir. Kenneth'in gidişinden bu yana iki hafta geçmiş ve Rilla tedirginlik dolu bir sürecin içine girmişti. Koro pazar akşamları kilisede,

"*Sana ağladığımızda bizi duy*,

Denizde tehlikede olanlar için ettiğimiz duaları da."

şarkısını söylerken aklına boğulmamak için azgın dalgalarla boğuşan askerlerin olduğu batan bir gemi geldiğinden Rilla'nın sesi hep titriyordu. Derken Kenneth'in alayının sağ salim İngiltere'ye vardığı haberi geldi ve şimdi de mektubu gelmişti. Mektup o an Rilla'yı mutlu eden bir ifadeyle başlıyor ve yanaklarını heyecandan kıpkırmızı yapan, ruhunu okşayan bir kelimeyle bitiyordu. Başı ile sonu arasında kalan kısımsa çok neşeliydi, Ken'in herhangi birine yazdığı bir mektup gibiydi. Ama o başlangıçla sonun hatırına Rilla mektubu haftalarca yastığının altına koyup uyudu. Bazen uyanıyor ve parmaklarıyla mektuba dokunuyordu. İçinden, acaba diğer kızların sevgilileri de onlara böyle muhteşem ve tatlı şeyler yazıyor mudur diye düşünüyordu. Kenneth boşuna ünlü bir yazarın oğlu değildi. Kendisini ifade etme şekli öylesine farklıydı ki, kullandığı kelimeler ve kurduğu cümleler insanı bambaşka diyarlara götürüyordu. Kuru, saçma ya da duygusuz şeyler değildi. Rilla, Gökkuşağı Vadisi'nden eve âdeta uçarak gitti.

Ama o dönemde böylesi mutlu anlar çok uzun sürmezdi. Eylül ayında bir gün müttefiklerin batıda kazandıkları büyük bir zaferin haberi gelmişti. Susan hemen bayrak asmaya yeltendi. Bayrağı Rusya hattı kırıldığından beri ilk kez asıyordu. Fakat bu asılan son bayrak olacaktı.

"Sonunda Büyük Çarpışma başladı sevgili Bayan Blythe," diye haykırdı. "Yakında Almanların bitişini görürüz. Oğullarımız Noel'de evde olurlar. Yaşasın!"

Susan daha yaşasın der demez bu yaptığından utanıp özür diledi. "Ah sevgili Bayan Blythe, yaz boyunca Rusların geri çekilmesinden ve Gelibolu'daki yenilgi haberlerini dinlemekten çok sıkılmıştım."

"Güzel haber!" dedi Bayan Oliver kederle. "Ama bu zaferi kazanmak uğruna öldürülen onca askerin karısı, buna güzel haber der mi merak ediyorum. Bizim askerlerimiz o cephede savaşmıyor diye sanki elde edilen zafer hiçbir cana mal olmamış gibi sevinmemiz, doğru mu?"

"Sevgili Bayan Oliver, lütfen olaya bu açıdan bakmayın," dedi Susan. "Son zamanlarda pek çok askerimiz öldürülmesine rağmen, hiç bu kadar sevinçli bir haber almamıştık. Lütfen zavallı Kuzen Sophia gibi moralinizi bozmayın. O da bu haberi duyunca, 'Ah, bu bulutların aralanması gibi bir şey sadece. Bu hafta güneş açtı belki ama haftaya yine hava kapanacaktır,' dedi. Ben de ona, 'Bana bak Sophia Crawford,' dedim çünkü böyle konuşmasına asla izin vermem, sevgili Bayan Blythe. 'Tanrı bile aralarında boşluk bırakmadan iki tane tepe yaratmaz. İşte bu yüzden neden biz de tepedeyken sevinmeyelim?' Ama Kuzen Sophia homurdanmaya devam etti. 'Gelibolu'da yenildik ve Grandük Nikola görevden alındı ayrıca Rus Çarı'nın Alman kökenli olduğunu herkes biliyor. Müttefiklerin Bulgaristan'da da yandaşı yok. İngiltere ve Fransa ateşleri küle dönene dek bu günahları için cezalandırılacaktır,' dedi. Ben de ona, 'Onlar zaten çamurlarda savaşarak yeterince kefaret ödüyorlar. Bence Almanlar kendi günahlarının kefaretini ödemeye başlasalar iyi olur,' dedim. 'Her şey Tanrı'nın elinde,' dedi Kuzen Sophia. Bunu duyunca çıldırdım, sevgili Bayan Blythe, zira Tanrı'nın kötü niyetle bir şey yaptığına kesinlikle inanmam. Ayrıca Tanrı'nın adını sıradan bir şeyden söz ediyormuş gibi kullanmasını da hiç doğru bulmadım. Ona rahip ya da rahibe olmadığını söyleyip onu bir güzel susturdum, sevgili Bayan Blythe. Kuzen Sophia'da hiç ruh yok. Rıhtımda yaşayan yeğeni Bayan Dean Crawford'a hiç benzemiyor. Biliyorsunuz, onların beş tane oğlu var ve bir oğulları daha oldu. Hepsi, ama özellikle Dean Crawford, buna çok üzüldü çünkü kız olmasını istiyorlardı. Buna rağmen Bayan Dean sadece güldü ve 'Bu yaz nereye gitsem üzerinde *Çalışan Aranıyor* yazılı tabelalarla karşılaştım. Sizce bu şartlar altında bir kız çocuğu doğurmam mümkün müydü?' dedi. Siz beni anlarsınız, sevgili Bayan Blythe. Ama Kuzen Sophia kadının çocuğundan, topun ağzına gidecek bir yem daha, diye söz etti."

Kötümser biri olan Kuzen Sophia çok sıkıcı geçen bu sonbaharda oldukça öfkeliydi ama her zaman iyimser biri olan Susan bile neşelenecek

bir şey bulamıyordu. Bulgaristan, Almanya'nın tarafına geçince Susan surat asıp sadece, 'Yenilmek için hevesli bir ulus daha oldu,' dedi. Yine de Yunanistan tarafındaki karmaşa onu çok geriyor ve kadın bir türlü sakinliğini koruyamıyordu.

"Yunan lideri Konsvantin'in karısı Alman, sevgili Bayan Blythe ve bu gerçek, tüm umutları yerle bir ediyor. O adamın karısı gibi bir kadınla yaşamak zorunda kalmayı düşünemiyorum bile! Karısının yumruğu altında nasıl da eziliyordur, kimse onun yerinde olmak istemez sanırım. Ben bekarım ve bekâr bir kadın eğer ezilmek istemiyorsa bağımsız olmalıdır. Ama eğer evli bir kadın olsaydım, sevgili Bayan Blythe, ben de zayıf ve ezik biri olurdum. Bence bu Yunanlı Sophia kötü biri."

Venizelos'un yenildiği haberi geldiğinde Susan çok öfkelendi. "Eğer elimde olsa o Konstantin'i bir güzel döver ve derisini yüzerdim," diye bağırdı.

"Ah, Susan, beni çok şaşırtıyorsun," dedi Gilbert yüzünü buruşturarak. "Senin insaftan haberin yok mu? Derisini yüzmen yeterli."

"Eğer küçükken yeterince dayak yemiş olsaydı şu an daha aklı başında biri olurdu," diye surat astı Susan. "Fakat sanırım prensleri hiç dövmüyorlar. Müttefikler ona bir ültimatom göndermiş. Ama Konstantin gibi bir yılan için ültimatomdan daha fazlası lazım. Belki de Müttefiklerin ablukası kafasına bir çekiç gibi iner, ama sanırım bu biraz zaman alacak. Peki, bu sırada zavallı Sırbistan'a ne olacak?"

Sırbistan'a ne olduğunu süreç içerisinde hep birlikte gördüler ve Susan için buna katlanmak çok zor oldu. Kitchener dışında herkesi ve her şeyi eleştiriyordu. Hele zavallı Başkan Wilson'ı eline geçirse parçalayacaktı.

"Eğer görevini yapıp daha önce savaşa girseydi Sırbistan'daki bu kargaşa yaşanmazdı," dedi.

"Amerika Birleşik Devletleri gibi farklı uluslardan oluşan bir nüfusu böyle büyük bir savaşa sokmak çok ciddi bir olaydır Susan," dedi ara sıra başkanı savunan Gilbert. Ama bunu Wilson'ı desteklediği için değil, sırf Susan'ı kızdırmak için yapıyordu.

"Olabilir, sevgili Bay Blythe. Olabilir! Fakat bu benim aklıma büyükannesine evlenmek istediğini söyleyen bir kızla ilgili şu eski hikâyeyi getiriyor. 'Evlilik ciddi bir iştir,' demiş ihtiyar kadın. 'Evet, ama evlenmemek çok daha ciddi bir iştir,' diye cevap vermiş kız. Bunun ne kadar doğru olduğunu kendimden biliyorum, emin olun sevgili Bay Blythe.

Ve bence Amerikalıların da uzun süre önce girmeleri gereken bir savaştan bu kadar uzak durmaları çok daha ciddi bir iş. Yine de onlar hakkında çok fazla şey bilmiyorum ama bir şeyleri başlatacakları görüşündeyim. Woodrow Wilson olsun ya da olmasın, bu savaşın bir ilkokul oyunu olmadığını kafalarına iyice soktukları zaman yani," dedi bir elinde tavayı, diğer elinde çorba kepçesini heyecanla sallayan Susan. "İşte o zaman gururla savaşacaklardır."

Carl Meredith, ekim ayının açık sarı, rüzgârlı bir akşamında gitti. On sekizinci yaş gününde orduya katıldı. John Meredith onu hüzünlü bir ifadeyle yolcu etti. İki oğlu da gitmişti… Şimdi geride sadece küçük Bruce vardı. Bruce'u da Bruce'un annesini de çok seviyordu ama Jerry ile Carl onun gençlik aşkının çocuklarıydı ve Carl, eski eşi Cecilia'nın gözlerine sahip tek evladıydı. Carl üniformasının içinde annesine benzeyen sevgi dolu gözleriyle John Meredith'e bakarken, adamın aklına küçükken o yılan balığı için Carl'ı ilk ve son kez dövdüğü gün geldi. Carl'ın gözlerinin Cecilia'nınkilere ne çok benzediğini ilk kez o gün fark etmişti. Şimdi bir kez daha fark ediyordu. Acaba ölmüş karısının gözlerinin, evladının gözlerinden ona baktığını bir kez daha görebilecek miydi? Oğlu ne kadar da iri yarı, hoş ve yakışıklı bir delikanlıydı! Gidişini görmek çok zordu. John Meredith o an kendisini, "on sekiz-kırk beş yaş arası vefat eden erkeklerin" yıpranmış cenaze plakalarına bakıyormuş gibi hissetti. Carl daha dün Gökkuşağı Vadisi'nde böcek avlayan, kertenkelelerle birlikte yatan, Pazar Okulu'na kurbağa götürdüğü için Glen'de skandal yaratan küçücük bir çocuktu. Onu bu askeri üniformanın içinde "iri yarı" bir adam olarak görmek çok zor ama çok güzeldi. Buna rağmen Carl kendisine gitmek zorunda olduğunu söylediği zaman, John Meredith onu engellemeye çalışmamıştı.

Rilla, Carl'ın gidişine çok üzüldü. Onlar hep iyi iki arkadaş olmuşlardı. Carl kendisinden sadece birazcık büyüktü ve onlar Gökkuşağı Vadisi'nin çocuklarıydılar. Tek başına ağır ağır evine giderken, o eski şakalarını ve oyunlarını düşündü. Dolunay bulutların arasından ani bir ışıltıyla çıkarken, rüzgârda sallanan telefon kabloları tuhaf bir şarkı söylüyordu. Çitlerin köşelerinde uzayan gri başlı soluk, altın saplı çiçekler büyü yapan bir grup cadı gibi heyecanla orada oraya savruluyordu. Eskiden böyle bir gecede Carl gelir ve ona, "Haydi ay keşfine çıkalım Rilla," derdi. Sonra da ikisi birlikte Gökkuşağı Vadisi'ne giderdi. Rilla onun örümcek ya da böceklerinden hiç korkmazdı ama yılanlarla arası hiç iyi değildi. Birlikte

neredeyse her şey hakkında konuşur, okulda birbirleriyle dalga geçerlerdi. Fakat bir akşam, ikisi de on yaşlarındayken soğuk bir bahar ayında Gökkuşağı Vadisi'nde, birbirlerine asla birbirleriyle evlenmeyeceklerine söz verdiler. Zira Alice Clow o gün okulda ikisinin tahtadaki isimlerinin üzerini çizmişti ve bunun anlamı "evlendiler" demekti. İkisi de bu fikri hiç sevmedikleri için aynı günün akşamı hemen Gökkuşağı Vadisi'ne koşup bu yemini etmişlerdi. Bu hatıra aklına gelince Rilla güldü. Sonra da derin bir iç çekti. Zaten o gün bir İngiliz gazetesinde yazan başlık yeterince canını sıkmıştı: *Savaşın En Karanlık Günlerini Yaşıyoruz*. Ortam zaten yeterince kasvetliydi ve Rilla, evde bir şeylerin ucundan tutmaktan çok daha fazlasını yapabilmeyi diledi. Gün be gün Glen'deki bütün erkekler savaşa gidiyordu. Keşke o da erkek olsa ve Carl'la birlikte cepheye kadar yarışsaydı! Jem gittiğinde de böyle hissetmişti ama bu kez bunu yapmayı gerçekten istiyordu. Şu an bu konuda çok ciddiydi. Bazen insanın rahat ve güvenli evinde beklemekten başka bir şey yapamaması dayanılır gibi değildi.

Ay, çok karanlık bir bulutun arkasından zaferle parladı ve tüm Glen gümüş rengi bir ışık dalgasıyla kaplandı. Rilla'nın aklına çocukken böyle bir ayışığında annesine söylediği bir söz geldi, "Ayın çok ama çok üzgün bir yüzü var." Hâlâ öyle göründüğünü düşündü… Ayın acılı, yorgun ve endişeli bir yüzü vardı. Sanki çok kötü şeyler görüyor gibiydi. Acaba eski kıtada neler görüyordu? Ya da yıkılmış Sırbistan'da? Veya silip süpürülen Gelibolu'da?

"Çok yoruldum," dedi o gün Bayan Oliver sabırsız bir şekilde, "Bu gerginlikten, her gün duyduğumuz kötü haberlerden… Hayır, lütfen bana öyle sitemli gözlerle bakmayın, Bayan Blythe. Bugün bir kahraman gibi davranamayacağım. Çuvalladım. Keşke İngiltere, Belçika'yı kaderiyle baş başa bıraksaydı… Keşke Kanada savaşa tek bir asker bile göndermeseydi… Keşke oğullarımızı yanımızda tutup, hiçbirinin gitmesine izin vermeseydik. Biliyorum bu sözlerim yüzünden daha yarım saat bile geçmeden utanç duyacağım ama şu an hepsini yürekten söylüyorum. Müttefikler saldırıya geçmeyecekler mi artık?"

"Sabır çok yorgun bir kısrağa benzer ama yine de yoluna devam eder," dedi Susan.

"Bizim yüreğimizde Ahiret gününün şimşekleri çakıyor ama," diye surat astı Bayan Oliver. "Susan, lütfen söyle… Sırf bu işkenceye daha fazla katlanamadığın için içinden hiç bağırmak, küfretmek ya da bir şeyleri kırıp dökmek gelmedi mi?"

“Ben hiç küfretmedim ya da küfretmek istemedim ki, sevgili Bayan Oliver ama itiraf edeyim,” dedi ilk ve son kez bir şey söylemeye kararlı bir ifadeyle göğsünü kabartan Susan. “Ara sıra bir şeyleri sağa sola çarparak rahatladığım olmuştur.”

“Peki, sence bu da küfretmek sayılmaz mı Susan? Kapıyı hızla çarpmakla…”

“Sevgili Bayan Oliver,” diye araya girdi Susan. Sanki herhangi bir insan bunu yapabilecek kadar güçlüymüş gibi, o an kendisini Gertrude’dan korumak istedi. “Hepiniz çok yorgun ve gerginsiniz. Hele tüm gün okuldaki o yaramazlara bir şeyler öğretmeye çalıştıktan sonra eve gelip böyle kötü haberler duymak nasıl bir şeydir, tahmin bile edemiyorum. O yüzden şimdi yukarıya çıkıp uzanın, ben de size bir fincan çayla bir dilim kızarmış ekmek getireyim. İnanın bana daha sonra canınız ne kapıları çarpmak ne de küfretmek isteyecektir.”

“Susan sen çok iyi birisin, inci tanesi gibisin! Ama sadece bir kerecik, hafif ve minik bir küfretsem çok rahatlardım…”

“Dilerseniz ayaklarınız için size bir şişe sıcak su da getiririm,” diye yine hızla araya girdi Susan. “Ve inanın bana içinizden geçen o kelimeyi söylemek sizi kesinlikle rahatlatmayacaktır.”

“Tamam, o zaman ilk önce sıcak su şişesini bir deneyeyim,” dedi Susan’la dalga geçtiğine pişman olan Bayan Oliver ve hızla yukarıya çıktı. Susan rahatlamıştı. Sıcak su şişesini doldururken başını iki yana salladı. Bu savaş insanların davranışlarını da etkiliyordu. Bayan Oliver bile küfretme noktasına gelmişti.

“Onu biraz sakinleştirmek lazım,” diye mırıldandı Susan. “Bu şişe işe yaramazsa bir de hardal yakısını deneyeceğim.”

Gertrude sakinleşip hayata devam etti. Lord Kitchener, Konstantin’e dersini vermek için Yunanistan’a gitti. Lloyd George, Müttefikleri ağır silahlarla sıkıştırmaya başladı ve Susan, Lloyd George’un adını daha çok duyacaklarını söyledi. Anzaklar Gelibolu’dan geri çekildi ve Susan bu adımları memnuniyetle karşıladı.

Kût’ül-Amâre kuşatması başladı ve Susan Mezopotamya haritasını inceleyip Türkler hakkında eleştirilerde bulundu. Henry Ford Avrupa’ya doğru hareket edince Susan onunla dalga geçti. Sir John French, Sir Douglas Haig’in yerine geçti ve Susan nehirden geçerken at değiştirmenin çok yanlış olduğunu söyleyerek, “Haig güzel bir isimdi, ayrıca kim ne derse

desin French de kulağa yabancı bir isim gibi geliyordu," diye bir yorum yaptı. Bir zamanlar sadece Glen St. Mary ile ilgili magazin haberlerini okuyan Susan'ın gözünden artık hiçbir detay kaçmıyordu. "Bir zamanlar," dedi hüzünle, "Prens Edward Adası'nın dışında olanları hiç umursamazdım ama şu an Rusya'daki ya da Çin'deki bir kralın dişinin ağrıması bile beni endişelendiriyor. Doktorun söylediği gibi belki bu endişeler sayesinde zihnim açılmış oluyor ama çok acı çekiyorum."

Noel gelmiş ama Susan bu kez masada boş yerler bırakmamıştı. Eylül ayında herkesin Noel'de evde olacağını düşünen Susan iki boş sandalye görmeye dayanamazdı.

"*Bu Walter'ın evde olmadığı ilk Noel*," diye yazdı Rilla o gece günlüğüne. "*Jem eskiden de Noel'de Avonlea'ye giderdi ama Walter asla gitmezdi. Bugün hem ondan hem de Ken'den mektup aldım. İkisi de hâlâ İngiltere'de ama çok yakında cepheye çağrılmayı bekliyorlar. Sanırım buna da bir şekilde dayanmayı öğreneceğiz. Bana göre 1914'ten beri yaşadığımız en garip şey, asla kabullenemeyeceğimizi sandığımız şeyleri kabullenişimizdir. Her ne olursa olsun yaşamaya devam etmemizdir. Jem ile Jerry'nin cephede olduklarını ve biri bile geri dönmezse kalbimin paramparça olacağını biliyorum, ancak buna rağmen yaşamaya devam ediyor, planlar yapıyor ve evet, hatta bazen eğleniyorum bile. Bazen çok eğlendiğimiz anlar oluyor, sadece o an için başka hiçbir şey düşünmüyoruz ama sonra aniden hatırlıyoruz… Ve aniden hatırlamak bence sürekli düşünmekten çok daha kötü*.

Bugün gündüz hava bulutlu ve kapalıydı ve gece de oldukça rüzgârlı. Tıpkı Gertrude'un söylediği gibi, bir yazarın cinayet sahnesi yazması için uygun bir gece; cama vuran yağmur damlaları, insanın yüzünden akan gözyaşlarına benziyor ve meyve bahçesinde de rüzgâr uğulduyor.

Kısacası bugün hiç de güzel bir Noel günü değil. Nan'in dişi ağrıdı, Susan'ın gözleri kızardı ve ağladığını anlamayalım diye saçma sapan bahaneler üretti. Jims bütün gün hastaydı, ben de kuş palazı olmasından korkuyorum. Ekim'den bu yana tam iki kez kuş palazı oldu. İlkinde annem ve babam evde olmadıkları için ölesiye korktum. Evde biri hastalandığında zaten babam hiç yanımızda olmuyor. Ama Susan çok sakindi ve ne yapılması gerektiğini gayet iyi biliyordu. Sabaha Jims iyileşmişti bile. Bu çocuk ya çok yaramaz ya da çok uslu bir şey olacak. Şu an on altı aylık ve her yere girip çıkıyor. Üstelik birkaç kelime de konuşabiliyor. Beni o kadar tatlı çağırıyor ki, "Willa-will," diyor. Aklıma hep Ken'in veda etmeye

geldiği o saçma, fakat bir o kadar da güzel gece geliyor. O gece hem çok kızmış hem de çok mutlu olmuştum. Jims pamuk tenli, koca gözlü, kıvırcık saçlı bir çocuk oldu. Sürekli yeni bir gamzesini keşfediyorum. Bir çorba kâsesinin içinde eve getirdiğim o çirkin, kara kuru bebekten bu hale geldiğine inanamıyorum. James Anderson'dan hiç haber yok. Eğer geri dönmezse Jims sonsuza dek benimle kalacak. Evde herkes ona tapıyor ve onu çok şımartıyor. Ya da ben ve Morgan olmasaydık şımartabilirlerdi fakat ben buna izin vermiyorum. Susan onun şimdiye dek gördüğü en zeki çocuk olduğunu ve tıpkı İhtiyar Nick'e benzediğini söylüyor çünkü Jims bir gün kediyi üst kattaki camdan aşağıya attı. Kedi aşağıya düşerken Bay Hyde'a dönüştü ve bağra çağıra çalılıkların içine düştü. İçindeki tatlı kediyi bir tabak sütle geri getirmeye çalıştım ama istemedi ve tüm gün Bay Hyde olarak kaldı. Jims'in son olayı salondaki büyük sandalyenin koltuğunu pekmezle boyamak oldu. Üstelik daha hiç kimsenin bunu görmesine fırsat bile kalmadan bir Kızıl Haç işi için Bayan Fred Clow geldi ve gidip minderin üzerine oturdu. Kadının yeni ipek elbisesi mahvoldu ve tabii ki kızdığı için hiçbirimiz onu suçlamadık. O kadar sinirlendi ki bir sürü kaba laf etti. Ama Jims'i çok şımarttığımı söyleyince benim de tepem attı. Sabırlı davranmaya çalışsam da sonunda patladım.

'*Seni şişko, sakar ihtiyar,' dedim ve bunu söylemek içimi çok rahatlattı doğrusu.*

'*Onun üç oğlu da cephede,' dedi annem ve bana kızdı.*

'*Ne yani? Yaptığı kabalık için bir mazeret mi bu?' diye cevap verdim. Fakat bu doğruydu, yani üç oğlu da cephedeydi. O yüzden pişman olup utandım. Oysa kadın çok güçlü biri ve Kızıl Haç'ta örnek teşkil edecek çalışmalara imza atıyor. İnsan bazen tüm bu kadın kahramanları hatırlamakta zorlanıyor. Ama herkesin hizmet etmeye çalıştığı bu koşullar altında, mahvolan elbisesi o yıl aldığı ikinci ipek elbiseydi. Demek ki bazı şeyleri hatırlamak gerçekten zor olabiliyor.*

Yeşil, kadife şapkamı yeniden takmaya başladım. Aslında denizci mavisi şapkamı takmak için yeterince direndim. Bu yeşil, kadife şapkadan nefret ediyorum! Çok çirkin ve çok zevksiz. Onu nasıl beğendiğimi anlamıyorum doğrusu. Ama takacağına yemin etmiştim ve takacağım da.

Shirley ile bu sabah Dog Monday'e Noel maması götürmek için istasyona gittik. Dog Monday hâlâ ilk günkü umudu ve özgüveniyle orada oturup bekliyor. Bazen istasyonun çevresinde dolaşıp insanlarla konuşuyor ama çoğu zaman kulübesinin kapısından trenleri izliyor. Artık onu eve

getirmeye çalışmıyoruz çünkü bir işe yaramayacağını biliyoruz. Jem geri döndüğünde, o da onunla dönecektir ama Jem dönmezse o zavallı köpek ölene dek o istasyonda beklemeye devam eder.

Dün gece Fred Arnold geldi. Kasım'da on sekiz oldu ve annesi ameliyat olur olmaz orduya katılacak. Son zamanlarda bize sık sık uğrar oldu ve her ne kadar onu çok sevsem de bu durum beni rahatsız ediyor çünkü ona âşık olduğumu düşünmesinden korkuyorum. Ama ona Ken'den bahsedemem çünkü bahsedecek ne var ki? Hem zaten yakında o da savaşa gideceği için kendisine soğuk ve mesafeli davranmak istemiyorum. Kafam çok karışık. Eskiden bir düzine sevgilim olsa çok eğlenirdim diye düşündüğümü hatırlıyorum ama şimdi iki tane bile bana fazla geliyor.

Yemek yapmayı öğreniyorum. Daha doğrusu Susan bana öğretiyor. Aslında çok uzun zaman önce de öğrenmeyi denemiştim… Yani ben denememiştim de Susan bana zorla öğretmeye çalışmıştı. Ama bu ikisi çok farklı şeyler. Eskiden hiçbir şeyi beceremezdim ve hevesim kaçardı. Fakat oğlanlar gittiğinden beri ben de onlara kendi ellerimle pasta ve bu tip şeyler hazırlayıp göndermek istiyorum. O yüzden tekrar başladım ve bu kez şaşırtıcı derecede iyi gidiyorum. Susan çenemi tuttuğum sürece çok başarılı olacağımı söylüyor babamsa artık bilinçaltımın da yemek yapmayı öğrenmeyi çok istediği için iyi gittiğimi söylüyor. Bence ikisi de haklı. Her neyse, artık çörek ve meyveli pasta yapabiliyorum. Geçen hafta hırslanıp kremalı çörek yapmaya kalkıştım ama fena çuvalladım. Fırından dil balığı gibi dümdüz çıktılar, hiç kabarmamışlardı. Ben de belki içlerine krema doldurursam şişerler diye düşündüm ama olmadı. Sanırım Susan içten içe buna memnun oldu. Zira kendisi bir kremalı çörek ustasıdır ve ondan daha iyi yapabilen birinin olması canını sıkardı. Acaba böreklerimi Susan mı karıştırdı merak ediyorum… Ama hayır, böyle bir şey yapacağını sanmam.

Birkaç gün önce Miranda Pryor geldi ve bana Kızıl Haç için yaptığım 'pire gömleklerini keserken yardım etti. Susan bunun hiç de güzel bir isim olduğunu düşünmediği için artık onlara eski tabiriyle 'kukla gömleği' demesini önerdim. Jem son mektubunda anneme, 'Susan'a söyle bu sabah kukla gömleğim sayesinde tam elli üç tane pire yakaladım!' diye yazmış. Susan bunu duyunca dehşete kapıldı ve yemyeşil oldu. 'Sevgili Bayan Blythe,' dedi. 'Ben gençken böyle bit yakalandığımızda utançtan gizlerdik. Dar kafalı olmak istemem ama ben hâlâ gizlenmesi gerektiğini düşünüyorum.'

Miranda gömleklerin kumaşlarını biçerken bana sorunlarını anlattı. Çok mutsuz ve çok çaresiz. Joe Milgrave ile nişanlı ve Joe ekimde orduya katıldı. O günden beri de Charlottetown'da eğitimde. Çocuk orduya katılınca Miranda'nın babası çok kızmış ve onunla görüşmesini yasaklamış. Zavallı Joe her an cepheye gitmeyi bekliyor ve gitmeden önce Miranda ile evlenmek istiyormuş. Demek ki Bıyıklı Aya rağmen hâlâ görüşüyorlar. Miranda da onunla evlenmek istiyor ama bunu yapamıyor ve bu yüzden de çok üzgün.

'*Neden kaçıp onunla evlenmiyorsun?' diye sordum. Aslında ona böyle bir tavsiyede bulunmak hiç de vicdanımı sızlatmadı çünkü Joe Milgrave harika biridir ve savaş patlak verene dek Bay Pryor da onu seviyordu. Hem Bay Pryor'ın Miranda'yı hemen affedeceğini biliyorum çünkü ortalık durulduğunda o da evini çekip çeviren kızını yeniden yanında isteyecektir. Ama Miranda başını iki yana salladı.*

'*Joe da öyle diyor ama yapamam. Annemin ölüm döşeğindeyken bana söylediği son sözleri, 'Asla ama asla kaçarak evlenme, Miranda,'* olmuştu ve ben de ona söz verdim.*'

Miranda'nın annesi iki yıl önce öldü ve Miranda annesiyle babasının kaçarak evlendiklerini düşünüyor. Bıyıklı Ayı, birinin kaçarak evleneceği bir kahraman olarak hayal edemiyorum. Ama böyle olmuş işte ve Bayan Pryor hayatı boyunca bundan pişmanlık duymuş. Kocasıyla rahat bir hayat geçirmemiş, kadın da bunun kaçtığı için başına gelen bir ceza olduğuna inanmış. O yüzden her ne olursa olsun Miranda'nın kaçarak evlenmemesi için kendisine söz vermesini istemiş.

Elbette ölüm döşeğindeki annesine verdiği sözü bozması için onu zorlayamazdım ve aklıma babası evde yokken Joe ile evde evlenmesi geldi. Ama Miranda bunu ayarlayamayacağını söyledi. Babası bir iş çevirdiğinden şüphelenip evden hiç çıkmayabilirmiş. Bu durumda Joe da eve gelemezdi tabii.

'*Hayır, bunu yapamam. Joe'yu savaşa göndereceğim ve orada ölecek… Öleceğini biliyorum… O zaman yüreğim paramparça olacak,' dedi Miranda. Kızın gözyaşları yanaklarından aşağıya, oradan da dikmeye çalıştığım gömleklere aktı!*

Aslında zavallı Miranda'nın haline üzülmüyor değilim. Ama trajik olaylara biraz komedi katmaya alıştım çünkü Jem, Walter ve Kene de yazarken sırf gülsünler diye böyle yapıyorum. Joe'ya çok ama çok âşık olan Miranda için üzülüyorum. Üstelik kızcağız babasının Alman yanlısı

konuşmalarından da çok utanıyor. Sanırım o da sırf kendisini anlayacağımı düşündüğü için dertlerini benimle paylaştı, zira son bir sene içinde gerçekten ben de çok değiştim, çok daha anlayışlı biri oldum. Eskiden bencil ve düşüncesiz bir insandım… Hatta bunu düşündükçe utanıyorum, sırf bunun için bile artık eskisi gibi kötü biri olmadığımı söyleyebilirim.

Keşke Miranda'ya yardım edebilseydim. Bir savaş düğünü düzenlemek çok romantik olurdu ve Bıyıklı Aya gününü göstermeyi de çok isterdim doğrusu. Fakat şimdilik böyle bir girişimimiz yok."

BÖLÜM 18

SAVAŞ DÜĞÜNÜ

“Size şunu söyleyebilirim ki,” dedi öfkeden bembeyaz olan Susan. “Bu Almanya iyice saçmalamaya başladı.”

Hepsi de Ingleside’ın büyük mutfağındaydı. Susan hazırladığı bisküvi hamurunu yoğuruyordu. Anne, Jem’e çörek yapıyor, Rilla da Ken ve Walter’a şekerleme hazırlıyordu… Bir zamanlar içinden onlara “Walter ve Ken” derdi ama zamanla Ken’in adını ilk önce düşünür oldu. Kuzen Sophia da mutfakta örgü örüyordu. Uzun vadede tüm oğlanlar ölecekti, Kuzen Sophia bunu iliklerine kadar hissediyordu ama madem öyle olacak bari sıcak ve temiz giysilerin içinde ölsünler diye onlara kederle bir şeyler örüyordu.

Bu huzurlu sahne Gilbert’ın, Ottowadaki Parlemento Binası’nın yandığı söyleyerek içeriye dalmasıyla bozuldu. Susan da öfkelenmiş ve heyecanlanmıştı.

“Acaba bir sonraki adımları ne olacak?” dedi. “Buraya kadar gelip Parlemento Binası’nı yakmak da ne demek oluyor? Bu resmen rezillik!”

“Bunu yapanların Almanlar olup olmadığını bilmiyoruz,” dedi Gilbert ama o da bunu Almanların yaptığından oldukça emindi. “Bazı yangınlar onların ajanlarının işi olmayabiliyor. Mesela geçen hafta Mark MacAllister amcanın ahırı yandı. Herhalde bunun için de Almanları suçlamayacaksın, Susan.”

“Suçlayabilirim, sevgili Bay Blythe. Bilemiyorum.” Susan ağır ağır başını salladı. “O gün Bıyıklı Ay oradaydı. Yangın, o gittikten yarım saat sonra patlak verdi. Aslında durum ortada ama ben yine de elimde kanıt olmadan ihtiyar bir Presbiteryeni suçlamam. Yine de, sevgili Bayan Blythe, Mark amcanın iki oğlunun da orduya katıldığını ve adamın her yerde toplantılar düzenleyip konuşmalar yaptığını herkes biliyor. Yani Almanya’nın onu bir tehdit olarak gördüğünden hiç şüphem yok.”

“Ben olsam toplantılarda asla konuşmam,” dedi Kuzen Sophia ciddiyetle. “Başka bir kadına evladını savaşa gönderip ölmesini ya da öldürmesini tavsiye etmeyi kendime yakışmamam.”

“Öyle mi?” dedi Susan. “O zaman şunu bil Sophia Crawford, Polonya’da sekiz yaşın altında tek bir çocuk bile kalmamış. Dün gece gazetede okudum. Bunu bir düşün istersen Sophia Crawford,” dedi ve öfkeyle kadına parmağını salladı, “*Sekiz yaşın altında tek bir çocuk bile kalmamış* diyorum!”

“Herhalde Almanlar hepsini yemiştir,” diye iç çekti Kuzen Sophia.

“Hayır!” dedi Almanları bununla suçlayamayacağı için çok üzülen Susan. “Bildiğim kadarıyla Almanlar henüz yamyam olmadılar. O zavallı minik yaratıklar açlıktan ve patlamalardan ölmüşler. İşte sana katliam, Kuzen Sophia Crawford. Bunu düşünmek bile ağzıma attığım her lokmada beni zehirliyor.”

Yerel gazeteden başını kaldıran Gilbert, “Bakıyorum da Lowbridgeli Fred Crason’a Üstün Davranış Madalyası verilmiş,” dedi.

“Ben de geçen hafta duydum,” dedi Susan. “Kendisi tabur komutanı ve çok cesur bir şey yapmış. Mektubu ihtiyar Büyükannesi Carson ölüm döşeğindeyken gelmiş. Kadının son anlarıymış ve başucundaki Episkopal rahip ona, ‘Dua edebilir miyim?’ diye sormuş. Kadın sabırsız bir şekilde, ‘Evet… Evet, edebilirsiniz,’ demiş. O kadın Dean ailesindendi, sevgili Bayan Blythe ve Deanler çok inançlı insanlardır. ‘Dua edebilirsiniz ama Tanrı aşkına alçak sesle edin ve beni rahatsız etmeyin zira az evvel gelen bu muhteşem haberi düşünmek istiyorum. Zaten çok fazla vaktim kalmadı.’ Almira Carson’ın son sözleri bunlar olmuş. Fred onun gözbebeğiydi. Kadın yetmiş beş yaşındaydı ve inanın bana saçında tek bir kır tel bile yoktu.”

“Bu arada aklıma geldi,” dedi Anne. “Bu sabah saçımda bir tane beyaz tel buldum… Saçlarım kırlaşmaya başlıyor.”

“Ben de bir süre önce onu fark ettim ama bir şey söylemek istemedim, sevgili Bayan Blythe. Kendi kendime, *Zaten bir sürü şeye katlanmak zorunda*, diye düşündüm. Ama madem siz de fark ettiniz, kır saçın saygınlık ifadesi olduğunu söylemek isterim.”

“Yaşlanıyorum herhalde, Gilbert,” diye güldü Anne. “Herkes bana çok genç göründüğümü söylemeye başladı. Oysa gençken kimse bunu söylemez. Ama saçımdaki kırlar için endişelenecek değilim. Zaten kızıl saçı hiç sevmezdim. Gilbert, sana yıllar önce Green Gables’tayken saçımı boyadığımı anlatmış mıydım? Marilla ve benim dışımda başka hiç kimse bilmiyor.”

“O yüzden mi bir dönem saçların kısacıktı?”

“Evet. Bir Almandan bir şişe boya almıştım. Saçlarımı siyaha boyar diye düşündüm ama yeşile boyadı. Biz de kesmek zorunda kaldık.”

“Ne kadar dar görüşlüymüşsünüz, sevgili Bayan Blythe,” diye haykırdı Susan. “Gerçi o zamanlar bir *Alman*ın ne demek olduğunu bilemeyecek kadar küçükmüşsünüz. Tanrı size acımış olmalı, yoksa saçınız yeşile dönmez tamamen zehirlenirdiniz.”

“O günlerin üzerinde yüzlerce yıl geçmiş gibi geliyor,” diye iç çekti Anne. “Sanki hepsi bambaşka bir zamana aitler. Bu savaş yüzünden hayat ikiye bölündü. Bizi nelerin beklediğini bilmiyorum ama hayatımız asla eskisi gibi olmayacak. Acaba hayatlarımızın yarısını eski dünyada geçiren bizler, bu yeni dünyada kendimizi bir daha yuvamızdaymışız gibi hissedebilecek miyiz?”

“Fark ettiniz mi?” diye sordu kitabından başını kaldıran Bayan Oliver. “Savaştan önce yazılan şeyler artık ne kadar uzak geliyor? İnsan sanki *İlyada Destanı*’na benzer bir şey okuyormuş gibi hissediyor. Mesela Wordsworth’un şu şiirine -son sınıflar giriş sınavı ödevi olarak yazdılar- bakıyorum da… O klasik, güzel ve sakin mısralar sanki bambaşka bir gezegene ait gibiler. Sanki dünyamızla hiç ilgisi yokmuş, parlak bir akşam yıldızına aitmiş gibi duruyorlar.”

“Ben bu aralar sadece İncil okuyarak huzur buluyorum,” dedi bisküvilerini fırına veren Susan, “içindeki pek çok şey bana Almanları tarif ediyormuş gibi geliyor. İhtiyar İskoç Sandy, Kaiser’in kitapta sözü geçen anti-Hıristiyan tarifine tıpatıp uyduğunu söylüyor ama ben o kadar ileri gitmiyorum. Zira kutsal kitapta adının bu şekilde geçmesi bile onun için büyük onur olurdu, sevgili Bayan Blythe.”

Birkaç gün sonra, sabahın erken bir vaktinde Miranda Pryor Ingleside’a uğradı. Kızıl Haç için dikilecek şeylere yardım etmek için gelmişti ama aslında maksadı Rilla ile dertleşmekti. Gelirken köpeğini de getirmişti. Bu şişman ve kısa bacaklı köpeği çok seviyordu çünkü hayvanı ona daha bir yavruyken Joe Milgrave hediye etmişti. Bay Pryor hiçbir köpeği sevmezdi ama bu köpeğin Miranda’nın eline çok yakıştığını düşünüyordu. O yüzden kızın köpeği beslemesine izin vermişti. Miranda da buna çok sevinmiş ve köpeğe babasının en gözde politikacısı olan ulu Liberal başkan Sör Wilfrid Laurier’in ismini vermiş. Gerçi isim kısa sürede kısaltılıp Willy’ye dönüştü. Sör Wilfrid gittikçe büyüdü, şişmanladı ve çok güzel bir köpek oldu. Fakat Miranda onu çok şımarttığı için ötekiler köpekten hoşlanmıyordu. Köpek sırtüstü yatıp karnını gıdıklatmak için patilerini salladığından Rilla özellikle

bu hayvandan nefret ederdi. Miranda'nın solgun yüzünü ve gece boyunca ağlamaktan kıpkırmızı olan gözlerini gören Rilla kızı odasına davet etti ama köpeğini aşağıda bırakmasını istedi.

"Ah, o da gelemez mi?" diye hevesle sordu Miranda. "Zavallı Wilfy hiç yaramazlık yapmaz… Hem onu içeriye almadan önce patilerini bir güzel sildim. Bensiz yabancı bir yerde kendini çok yalnız hisseder… Hem o bana Joe'dan kalan tek şey."

Rilla izin verdi. Bunu duyan Sör Wilfrid zafer kazanmış gibi sevinçle onlardan evvel üst kata çıktı.

Odaya girdiklerinde, "Ah Rilla," diye ağlamaya başladı Miranda. "O kadar mutsuzum ki nereden başlayacağımı bilemiyorum. Kalbim gerçekten paramparça."

Rilla kızın yanına oturdu. Sabırsızlıkla yanlarına kıvrılan Sir Wilfrid ise pembe dilini çıkartmış onları dinliyordu. "Sorun nedir, Miranda?"

"Joe bu gece veda etmek için evine dönüyor. Cumartesi günü ondan bir mektup aldım, babam yüzünden mektupları bana Bob Crawford adına gönderiyor. Ve Rilla, sadece dört günü kalmış. Cuma sabahı gitmesi gerekiyormuş… Onu bir daha hiç göremeyebilirim."

"Hâlâ onunla evlenmeni istiyor mu?" diye sordu Rilla.

"Ah, evet. Mektubunda kaçıp evlenelim yazmış. Ama bunu yapamam, Rilla! Joe için bile. Tek avuntum yarın öğleden sonra onu birkaç saatliğine de olsa görebilecek olmam. Babamın Charlottetown'a gitmesi gerekiyor. En azından birbirimize doğru düzgün veda edebileceğiz. Ama sonra… Babamın Joe'yu uğurlamak için cuma sabahı istasyona bile gitmeme izin vermeyeceğini biliyorum."

"Peki, neden yarın öğleden sonra ikiniz evde evlenmiyorsunuz?"

Miranda öyle bir yutkundu ki şaşkınlıktan neredeyse boğulacaktı.

"Ama… Bu imkânsız, Rilla."

"Neden?" dedi Kızıl Haç Gençlik Komitesi'ni kuran ve çorba kâsesinde getirdiği bir bebeği büyüten Rilla.

"Biz… Biz… Bunu hiç düşünmedik… Joe'nun onay belgesi yok, benim elbisem yok… Siyah elbiseyle evlenecek değilim herhalde…" Miranda'nın aklı tamamen karışmıştı. Onun bu halini gören Sör Wilfrid başını geriye atıp melankolik bir şekilde uludu.

Rilla Blythe birkaç dakika boyunca hızla düşündü. Sonra da, "Miranda eğer kendini bana bırakırsan sen ve Joe yarın öğleden sonra saat dörtten

önce evlenmiş olursunuz.”

“Bunu yapamazsın.”

“Yaparım ve yapacağım. Ama sana ne söylersem yapman gerekiyor.”

“Bilmiyorum ki… Babam beni öldürür!”

“Saçmalama. Tabii ki sinirlenecektir ama babanın öfkesinden mi yoksa Joe’yu bir daha asla görememekten mi daha çok korkuyorsun?”

“Joe’yu görememekten daha çok korkuyorum,” dedi Miranda kararlı bir sesle.

“O zaman söylediklerimi yapacak mısın?”

“Evet, yapacağım.”

“O zaman hemen Joe ya ulaş ve bu gece onay belgesini ve bir de yüzük getirmesini söyle.”

“Ama bunu yapamam…” diye ağladı Miranda. “Bu… Bu… Hiç hoş bir davranış olmaz.”

Rilla minik, beyaz dişlerini öfkeyle sıktı. “Tanrım, bana sabır ver,” diye mırıldandı. “O zaman ben yaparım,” dedi. “Sen de bu arada eve gidip hazırlıklarını yap. Sana telefon ettiğimde hemen buraya gel. Dikiş için yardıma ihtiyacım olduğunu söyleyeceğim.”

Miranda korku dolu, heyecanlı ama ne yapacağını anlamış bir vaziyette evine döndüğünde Rilla, Charlottetown’la bir uzun mesafe görüşmesi yapmak için telefona koştu. İşi o kadar hızlı görüldü ki Tanrı’nın da yanında olduğunu hissetti ama kampta olan Joe Milgrave’e ulaşması bir saatini aldı. Bu sırada Joe ile konuşurken hatta onları dinleyen hiç kimse olmasın diye dua ediyordu… Özellikle de Bıyıklı Ay.

“Sen misin Joe? Ben Rilla Blythe… Rilla… Rilla, of neyse boş ver. Beni dinle. Bu gece eve gelirken yanında evlilik için bir onay belgesi getir… Evet… Evet… Bir evlilik lisansı… Bir de nikah yüzüğü. Anladın mı? Yapacak mısın peki? Çok güzel, mutlaka yap! Çünkü bu senin tek şansın.”

Başardığı için iyice hızlanan Rilla -zira tek korkusu Joe’ya vaktinde ulaşamamaktı- Pryorların telefonunu çaldırdı. Bu defa o kadar şanslı değildi zira telefonu Bıyıklı Ay açtı.

“Miranda, sen misin? Ah, Bay Pryor! Bay Pryor, Miranda ya bu öğleden sonra bana dikiş için yardım etmeye gelmesini söyler misiniz? Çok önemli olmasa aramazdım. Ah… Teşekkür ederim.”

Bay Pryor bundan hiç hoşlanmasa da Dr. Blythe'ı gücendirmek istemediği ve kızını Kızıl Haç ile ilgili bir görevden menederse zaten ondan hoşlanmayan Glen halkının kendisine daha da kinleneceğini düşünüp denileni yaptı. Rilla mutfağa girip yüzünde gizemli bir ifadeyle kapıyı kapatınca Susan telaşlandı. Kız sessizce, "Susan bu öğleden sonra için bir düğün pastası yapabilir misin?" diye sordu.

"Düğün pastası mı?" diye irkildi Susan. Ama karşısındaki kişi bir zamanlar hiç haber vermeden minicik bir bebeği aniden eve getirmiş Rilla idi. Acaba şimdi de aynı şekilde bir koca mı bulmuştu?

"Evet, bir düğün pastası… Harika bir düğün pastası, Susan… Kremalı, kabarık, bol yumurtalı bir düğün pastası. Başka şeyler de yapmamız lazım. Sabah sana yardım ederim ama düğün için elbise dikeceğim ve zaman çok kısıtlı olduğu için öğleden sonrası için yardım edemem."

Susan sürprizler için çok yaşlı olduğunu hissetti.

"Kiminle evleneceksin, Rilla?" diye şaşkın şaşkın sordu.

"Susan, tatlım, gelin ben değilim. Yarın öğleden sonra babası evde yokken Miranda Pryor, Joe Milgrave ile evlenecek. Bir savaş düğünü yapacağız. Susan sence de bu çok heyecanlı ve romantik değil mi? Daha önce hiç bu kadar heyecanlanmamıştım."

Bu heyecan kısa süre içinde tüm Ingleside'a yayılıp Susan ile Anne'e de bulaştı.

"Bir an evvel pastayı yapmaya başlayayım," dedi saate bakan Susan. "Sevgili Bayan Blythe, meyveleri toplayıp yumurtaları çırpar mısınız? Eğer yaparsanız akşama pastayı fırına sürebilirim. Yarın sabah da salatayla diğer şeyleri yaparız. O Bıyıklı Ay'a inat eğer gerekirse tüm gece çalışırım."

Miranda nefes nefese ve gözyaşları içinde geldi.

"Beyaz elbisemi senin üzerine göre ayarlamamız lazım," dedi Rilla. "Sana çok yakışacaktır."

İki kız Rilla'nın odasına gidip elbisenin üzerinde çeşitli ayarlamalar yaptılar. Muhteşem bir çabayla saat yedide elbiseyi hazır ettiler ve Miranda odada elbiseyi denedi.

"Çok güzel… Ama… Of, keşke duvağım da olsaydı," diye iç çekti Miranda. "Kendimi hep güzel, beyaz bir duvakla evlenirken hayal etmişimdir."

Bu sırada savaş gelinlerinin dileklerini gerçekleştirmek için kenarda bekleyen bir peri devreye girdi. Kapı açıldı ve Anne kucağında şeffaf bir

kutuyla içeriye girdi.

“Miranda tatlım,” dedi. “Yarın benim duvağımı takmanı istiyorum. Green Gables’ta gelin olalı tam yirmi dört sene oldu. Dünyadaki en mutlu gelindim… Ve mutlu bir gelinin duvağını takmak şans getirir derler.”

“Ah, ne kadar tatlısınız, Bayan Blythe,” dedi gözyaşlarına boğulmaya zaten çoktan hazır olan Miranda.

Duvağı denedi, Susan da uğrayıp bir kontrol etti ve gayet iyi göründüğünü söyledi.

“Pastayı fırına attım ama başında dikkatle beklemem lazım. Bu akşam haberlerde Grandük Nikola’nın Erzurum’u ele geçirdiğini öğrendim. Bu Türkler için iyi bir ders olmuştur umarım. Keşke Çat’a Nicholas’ı geri çevirmekle ne büyük bir hata yaptığını söyleme şansım olsaydı.”

Susan mutfağa indiğinde aşağıdan korkunç bir gürültü ve çığlık sesi yükseldi. Gilbert, Bayan Oliver, Anne, Rilla ve başında duvağıyla Miranda mutfağa koştu. Susan yerde oturmuş, yüzünde korku dolu bir ifadeyle onlara bakıyordu. Bu sırada Hyde’a dönüştüğü her hâlinden belli olan kedi de kuyruğunu dikmiş, sırtını kabartmış ve gözlerini kocaman açmış bir vaziyette dolabın tepesinde duruyordu.

“Susan, ne oldu?” diye telaşla bağırdı Anne. “Düştün mü? Yaralandın mı?”

Susan yerden kalktı.

“Hayır,” dedi öfkeyle Susan. “Yere yuvarlandım ama yaralanmadım. Telaşlanmayın. Ne olduğuna gelince… Şu lanet olası kediyi tekmeledim. İşte olan bu!”

Herkes gülmekten yerlere yattı. Gilbert bile kendini tutamadı.

“Ah, Susan, Susan. Sonunda küfrettiğini duydum ya,” dedi.

“İki genç kızın önünde böyle bir laf ettiğim için özür dilerim ama size o canavarın lanetli olduğunu söylemiştim. O lanetli bir kedi. İhtiyar Nick’e ait o.”

“Ani bir patlama ve kükürt kokusuyla birden ortadan kaybolmasını mı bekliyorsun?”

Kemiklerini ovuşturarak fırına doğru giden Susan, “Vakti gelince geldiği yere gideceğinden emin olun,” dedi. “Düşüşüm fırındaki pastayı sarsmış olabilir, muhtemelen fırından bir kurşun gibi ağır çıkacak.”

Ama pasta hiç de ağır değildi. Tam da olması gerektiği gibi bir gelin pastasıydı ve Susan pastayı çok güzel süsledi. Ertesi gün Rilla ile tüm sabah

çalışıp düğün yemeklerini hazırladılar ve Miranda telefon açıp babasının gittiğini haber verir vermez, her şeyi paketleyip Pryorların evine götürdüler. Kısa süre sonra Joe da üzerinde üniformasıyla çıkageldi. Çok heyecanlıydı, yanında sağdıcı Çavuş Malcolm Crawford'i da getirmişti. Tüm rahip evi ve Ingleside halkı ile Joe'nun birkaç akrabası ve kendisini, "rahmetli Angus Milgrave'in eşi Bayan Angus Milgrave" diye neşeyle takdim eden annesi de oradaydı. Kadın bunu henüz sağ olan kocasının ismi de Angus olan köydeki bir başka kadınla karıştırılmamak için söylüyordu. Bayan Rahmetli Angus Milgrave, Bıyıklı Ay'ın evinde olmaktan pek de memnun değilmiş gibi görünüyordu.

Sonunda Miranda Pryor, Joe Milgrave ile cepheye gitmeden evvel onunla evlendi. Bunun romantik bir düğün olması gerekiyordu ama olmadı. Zira Rilla bile romantizmi etkileyen çok fazla faktör olduğunu itiraf etmek durumunda kaldı. Öncelikle elbisesi ve duvağına rağmen Miranda çok düz, çok sıradan bir gelindi. İkinci olarak Joe tören sırasında durmadan ağladı ve bu Miranda'yı çok kızdırdı. Çok sonra Rilla'ya bu konuda şöyle söyleyecekti: "Tam o sırada içimden Joe'ya, 'Eğer kendini bu kadar kötü hissediyorsan benimle evlenmek zorunda değilsin,' demek geçti. Meğer ağlamasının sebebi çok yakında savaşa gidip beni burada tek başıma bırakacak olmasıymış."

Üçüncü olarak toplum içinde gayet uslu bir çocuk olan Jims'in huysuzluğu ve utangaçlığı tuttu. Düğün boyunca avaz avaz "Willa" diye bağırarak ağladı. Herkes nikâhı izlemek istediği için çocuğu dışarıya çıkartmaya yeltenen olmadı. Gelinin nedimesi Rilla da mecburen tören boyunca onu kucağında tutmak zorunda kaldı.

Dördüncü olarak da Sör Wilfrid Laurier öfke nöbeti geçirdi.

Köpek odanın diğer köşesinde duran Miranda'nın piyanosunun arkasındaydı. Çok garip ve doğaüstü sesler çıkartarak ulumaya başladı. Önce spazm geçirir gibi arka arkaya öksürdü, derken kötü kötü hırladı ve en sonunda da garip bir sesle uludu. Bay Meredith'in söylediklerini tam olarak duyamayıp sadece köpek nefes almak için durduğu zaman birkaç kelimesini anlayabildiler, hepsi bu. Gözlerini Miranda'nın yüzünden bir türlü alamayan Susan dışında kimse geline bakmıyordu çünkü o an herkes köpeğe bakmakla meşguldü. Miranda heyecandan titriyordu ama Sör Wilfrid gösterisine başlayınca kız her şeyi unuttu. O an tek düşündüğü sevgili köpeğinin ölmek üzere olduğu ve onun yanına gidememenin verdiği acıydı. Dolayısıyla aklında nikâh töreniyle ilgili tek bir söz bile kalmadı.

Jims'e rağmen bir savaş nedimesi olarak hayli romantik görünmeye çalışan Rilla bile bu umutsuz teşebbüsünden vazgeçip tüm enerjisini bu zamansız düğünü bir an evvel yapıp bitirmeye verdi. Odadaki hiç kimsenin yüzüne bakmaya cesaret edemiyordu, özellikle de Bayan Angus Milgrave'inkine. Zira bir anda, bir genç kıza yakışmayacak şekilde patlayıp kahkahalara boğulabilirdi.

Her şeye rağmen gençler evlendiler ve törenin ardından görenlerin bir aydır hazırlanıldığını sanacakları kadar şık ve güzel süslenmiş yemek odasındaki şölen faslına geçtiler. Herkes bir şey getirmişti. Bayan Angus Milgrave getirdiği büyük elmalı turtayı bir sandalyenin üzerine koymuştu ve daha sonra maalesef kazara üzerine oturdu. Kadının öfkesine ve mahvolan siyah, ipek elbisesine rağmen düğün şöleninde turtanın eksikliği hissedilmedi. Kadın ezilen turtasını giderken evine götürdü. Madem onlar yiyememişti Bıyıklı Ay'ın o çirkin domuzu da yiyemezdi.

O akşam Joe ve Miranda kendine gelip iyileşen Sör Wilfrid'i de alıp deniz fenerine götürdüler. Fenerin nöbetçisi Joe'nun amcasıydı ve genç çift burada kısa bir balayı geçireceklerdi. Una Meredith, Rilla ve Susan bulaşıkları yıkayıp etrafı temizlediler ve Bay Pryor için masaya soğuk bir akşam yemeği ile Miranda'nın notunu bıraktılar. Sonra da Glen'i gizemli ve hayali bir duvak gibi saran alacakaranlıkta evlerine döndüler.

"Ben olsam bir savaş gelini olmaktan hiç gocunmazdım," dedi Susan duygulu bir şekilde.

Belki de yaşanan tüm bu heyecan ve otuz altı saatlik telaşlı koşturmacanın etkisi yüzünden Rilla çok hissizdi. Düğün çok gülünç olduğu, Miranda ile Joe da sıradan bir çift olduğu için aslında hayal kırıklığına uğradığı söylenebilirdi.

"Eğer Miranda köpeği o kadar çok beslemeseydi hayvan kriz filan geçirmezdi," dedi öfkeyle. "Onu uyardım ama bana zavallı köpeği aç bırakamayacağını söyledi… Zaten yakında elinde kalan tek şey o olacakmış da falan filan! Keşke onu biraz silkeleyip kendine getirseydim."

"Sağdıç, Joe'dan daha heyecanlıydı," dedi Susan. "Miranda ya durmadan mutluluklar diledi. Gerçi Miranda da mutlu görünmüyordu ama bu şartlar altında onu suçlayamayız doğrusu."

Olsun! Şimdi oğlanlara yazacak muhteşem bir haber çıktı işle. Sör Wilfrid'in yaptıklarını okurken Jem kahkahalara boğulacaktır, diye düşündü Rilla.

Rilla her ne kadar düğünde hayal kırıklığı yaşadıysa da cuma sabahı tren istasyonunda eşine veda eden Miranda'yı izleyince çok şaşırdı. Şafak inci kadar beyaz, elmas kadar berraktı. İstasyonun hemen arkasındaki mis kokulu köknar ağaçları batıdaki karlı tepelere doğru uzanıyor ama Ingleside'ın meyve bahçelerinin üzerine güneşin altın sarısı ışıkları vuruyordu. Joe minik gelinini kollarının arasına alıp yüzünü, yüzüne yaklaştırdı. Miranda'nın sıradan ve ifadesiz biri olmasının o an hiçbir önemi yoktu. Bıyıklı Ay'ın kızı olması hiç önemli değildi. Önemli olan tek şey kızın gözlerindeki o sevgi ve aşk dolu bakışlardı… Alev alev yanan bir aşk ve bağlılıkla, tıpkı kocaları cepheye giden binlerce kadının yaptığı gibi, o da Joe'ya onu bekleyeceğine dair yemin ediyordu. Böylesi bir anı gözetlememesi gerektiğini fark eden Rilla oradan uzaklaştı. Sör Wilfrid ile Dog Monday'in birbirlerine bakarak oturdukları vagonların yanına gitti.

Sör Wilfrid, Dog Monday'e, "Neden Ingleside gibi rahat bir evde, mis gibi halıların üzerinde yatmak varken bu eski kulübede ve bu vagonlarda kalıyorsun? Bu geçici bir şey mi, yoksa sürekli mi?" der gibi bakıyordu.

Dog Monday de ona, "Karşılamam gereken biri var," diyordu sanki.

Tren gittikten sonra Rilla, titreyerek eşinin ardından bakan Miranda ya eşlik etti. "İşte gitti," dedi Miranda. "Ve bir daha hiç dönmeyebilir. Ama ben onun karışıyım ve ona layık bir eş olacağım. Eve gidiyorum."

"Benimle gelsen daha iyi olmaz mı?" diye sordu Rilla. Zira henüz Bay Pryor bu konuyla ilgili sessizliğini koruyordu.

"Hayır. Eğer Joe, Almanlarla yüzleşebiliyorsa ben de babamla yüzleşebilirim. Bir asker karısı korkak olamaz. Haydi, Wilfy. Şimdi hemen eve gidip en kötüsü neyse, onunla yüzleşeceğim."

Fakat yüzleşecek kötü bir şey yoktu. Bay Pryor belki iyi bir hizmetçi bulamayacağı ve belki de tüm Milgraveler evlerini Miranda ya açtığı için herhangi bir sorun çıkartmadı. Yine de eline geçen her fırsatta surat asıp kıza aptallık ettiğini ve bu yaptığından pişman olacağını da söylemeden duramadı. Fakat daha ileriye gitmedi. Miranda önlüğünü takıp her zamanki gibi işe koyuldu. Savaş düğünleriyle işi bittiği için hayli memnun olan Wilfy de odun kutusunun arkasında duran sepetine girip bir güzel uyudu.

BÖLÜM 19

“GEÇEMEYECEKLER”

Soğuk ve kasvetli bir şubat sabahı, Gertrude Oliver ürpererek uyandı ve Rilla'nın odasına girip kızın yanına kıvrıldı.

"Rilla… Korkuyorum… Bir bebek gibi korkuyorum… O tuhaf rüyalardan bir tane daha gördüm. Önümüzde bizi bekleyen bir felaket var. Biliyorum."

"Ne gördünüz?" diye sordu Rilla.

"Yine verandada duruyordum… Tıpkı deniz fenerindeki partiden bir gece evvel gördüğüm o rüyadaki gibi. Gökyüzündeki kocaman, koyu ve uğursuz yağmur bulutları doğuya doğru ilerliyordu. Gölgelerinin onlardan evvel gittiğini gördüm. Derken bulutlar etrafımı sardı ve ben soğuktan titremeye başladım. Sonra fırtına koptu… Korkunç bir fırtınaydı; durmadan şimşekler çakıyor, yağmur bardaktan boşalırcasına yağıyordu. Panik içinde arkamı dönüp saklanacak bir yer aramak için koştum fakat karşıma bir adam çıktı; üniforma giymiş Fransız bir askerdi… Hızla eve yaklaştı ve kapı eşiğinde, tam arkamda durdu. Üniforması göğsündeki yaradan akan kanla kaplanmıştı. Bitkin görünüyordu. Suratı bembeyaz kesilmişti ama cesur gözleri ışıl ışıldı. *Geçemeyecekler*. dedi alçak ama heyecanlı bir sesle. Fırtınadan onu zor duydum. Derken uyandım. Rilla, korkuyorum… İlkbaharda hepimizin umutla beklediği Büyük Çarpışma gerçekleşmeyecek… Onun yerine Fransa'nın başına korkunç bir şey gelecek. Bundan eminim. Sanırım Almanlar bir yeri ezip geçecekler."

"Ama size 'geçemeyecekler' demiş," dedi Rilla ciddi bir ifadeyle. O, Gertrude'un rüyalarına, Gilbert'ın yaptığı gibi gülmezdi.

"Bu bir kehanet miydi yoksa bir lanet mi bilmiyorum Rilla, rüyanın etkisinden hâlâ kurtulamadım; hâlâ çok üşüyorum. Ama yakında göreceğimiz şeylere katlanabilmemiz için cesaretimizi toplasak iyi olur."

Gilbert kahvaltı masasında bu rüyayı duyunca güldü fakat o günden sonra bir daha asla Bayan Oliver'ın rüyalarına gülmedi çünkü aynı gün Verdun Muharebesi'nin başladığı haberi geldi ve ilkbaharda her günün çok güzel yaşandığı Ingleside evinde, artık günler korku dolu ve gerginlikle

geçmeye başladı. Almanların adım adım çaresiz Fransız hatlarına yaklaştıkları haberini bekledikleri günler oldu.

Susan'ın bedeni evin tertemiz mutfağında çalışıyor olsa da aklı Verdun tepelerinde geziniyordu. "Sevgili Bayan Blythe," dedi gece başını Bayan Blythe'ın odasının kapısından uzatarak. "Umarım Fransızlar bugün Crows Wood'u kaybetmezler," dedi. Şafakta da aklında aynı soruyla uyandı. Susan ülkenin haritasını Verdun valisinden bile daha iyi çizebilecek hale gelmişti.

"Eğer Almanlar Verdun'u ele geçirirse Fransa'nın morali yerle bir olur," dedi Bayan Oliver üzülerek.

"Ama ele geçiremeyecekler," dedi o gün korkudan yemeğine bile dokunamayan Susan. "İlk etapta siz de rüyanızda ele geçiremeyeceklerini gördünüz. Fransızlar manşetlere, *Geçemeyecekler* yazmış. İnanın bana o haberleri gazetede okuyunca aklıma sizin rüyanız geldi, Bayan Oliver. İçim ürperdi. İnsanların böyle rüyalar görmesi bana çok ilahi bir yetenekmiş gibi geliyor."

"Biliyorum, biliyorum," dedi huzursuz olan Gertrude. "Ben de rüyamda çok ilahi bir güce tutunduğumu hissettim ama ne zaman kötü haber gelse moralim bozuluyor. O zaman kendime 'bunun bir tesadüf' olduğunu ya da 'zihnimin bir oyunu olduğunu filan söylüyorum."

"Yaşanmamış bir şeyi hangi zihin sanki bir hatıraymış gibi algılar bilemiyorum," dedi Susan ısrarla. "Gerçi ben siz ya da Bay Blythe gibi eğitimli biri değilim. Ama eğer bu kadar basit bir şeye inanmakta zorlanacaksam, eğitimsiz olmayı tercih ederim. Almanlar orayı ele geçirseler bile Verdun konusunda endişe etmemize gerek yok. Zira Joffre oranın stratejik bir önem taşımadığını söylüyor."

"İşlerine gelmediğinde hep aynı şeyi söylüyorlar zaten," diye surat astı Gertrude. "Bu ifadeler artık cazibesini kaybetti."

"Dünyada daha önce hiç böyle bir savaş olmuş muydu?" dedi nisanın ortasında bir akşam Bay Meredith.

"Bu hepsinden çok daha büyük," dedi Gilbert. "Bu savaşla karşılaştırıldığında, Homeros'un attığı birkaç tokat bile devede kulak kalıyor. Truva Savaşı aslında Verdun cephesinde dönüyor ama gazeteler bu konuyu sadece tek cümleyle geçiştiriyorlar. Gizli güçlere hiç güvenmiyorum." (Gilbert bunu söylerken Gertrude'a göz kırptı) "Ama içimden bir ses tüm savaşın kaderinin Verdun'a bağlı olduğunu söylüyor. Susan ve Joffre'ın söylediği gibi, oranın stratejik bir önemi yok ama temsil

ettikleri açısından bu cephe büyük bir önem arz ediyor. Eğer Almanya orada kazanırsa bu savaşı da kazanır. Eğer kaybederse durum tersine dönecektir."

"Kaybedecek," dedi Bay Meredith kesin bir şekilde. "Fikirler asla fethedilemez. Fransa şüphesiz ki harika bir yer. Medeniyetin beşiği ve tüm dünya bunun farkında, o yüzden herkes orada yaşananların sonucunu nefeslerini tutmuş bekliyor. Oradaki olay, sadece birkaç toprak parçasının el değiştirmesi ya da kazanıp kaybetmek uğruna kan dökülmesi meselesi değil."

"Merak ediyorum," dedi Gertrude hülyalı bir sesle. "Acaba ulu bir güç tüm bu yaşadığımız acıya artık bir son verir mi? Şu an acı içinde kıvranan dünya, yepyeni bir çağa girer mi? Yoksa bu sadece milyonlarca ve milyonlarca kilometre uzaklıktaki güneş sisteminde yaşayan bir avuç karıncanın savaşı mı? Karınca yuvasını ve o yuvada yaşayan canlıların yarısını yok eden bu felaketi hiç önemsemiyoruz, Bay Meredith. Acaba tüm evreni yöneten Büyük Güç bize, bizim karıncalara biçtiğimiz değer kadar değer biçiyor olabilir mi?"

"Unuttuğunuz bir şey var," dedi siyah gözlerinde bir ışık parlayan Bay Meredith. "O da, ebedi bir güç sonsuzluk kadar küçük olabileceği gibi, sonsuzluk kadar büyük de olabilir. Biz ikisi de değiliz, o yüzden etrafımızda bize göre çok küçük ya da çok büyük şeyler var. Oysa ebedi güce göre bir karınca da bir fil kadar önemlidir. Şu an hepimiz yepyeni bir çağın doğum sancılarına tanıklık ediyoruz… Ama bu çağ da diğer her şey gibi, zayıf bir şekilde ve ağlayarak doğacak. Ben bu korkunç savaşın sonucunda yeni bir cennet ya da yeni bir dünya beklentisi olanlardan değilim. Tanrı böyle çalışmaz. Ama O çalışır, Bayan Oliver ve sonunda amacına ulaşır."

"Tam bir Ortodoks'a yakışır bir cevaptı," diye mırıldandı adamın sözlerini mutfaktan onaylayan Susan. Susan rahibin Bayan Oliver'a bu tip cevaplar vererek onu şaşırtmasına bayılırdı. Gerçi Bayan Oliver'ı severdi ama kadın bazen çok ileriye gidiyor ve bu konuların onun boyunu aştığını yetkin birinin kendisine hatırlatması gerekiyordu.

Mayıs'ta gelen mektubunda Walter, "Üstün Davranış Madalyası" ile ödüllendirildiğini yazdı. Madalyanın niçin verildiğini söylemedi ama diğer delikanlılar Walter'ın yaptığı şey yüzünden Glen'in gurur duyması gerektiğini söylediler. "Başka bir savaşta olsaydık ona *Victoria Haçı Madalyası* verirlerdi," diye yazdı Jerry Meredith. "Ama *Victoria Haçı Madalyası* kazanmak burada artık sıradan bir şey haline geldi."

“Victoria Haçı Madalyası almalıydı,” dedi Susan ve bu konuda çok ısrarcıydı. O madalyayı almadığı için kimi suçlaması gerektiğinden tam olarak emin değildi ama eğer bunun altında yatan şahıs General Haig ise o adam önce kendi kumandanlığına baksa daha iyi ederdi.

Rilla bu habere çok sevindi. Bu önemli şeyi yapan onun sevgili Walter’ıydı… Bir zamanlar Redmond’da birinin ona sırf korkak olduğunu söylemek için beyaz tüy gönderdiği Walter… Oysa yaralı bir askeri muharebenin ortasında, o hendekten çıkartıp kurtaran kişi Walter’dı. Ah, bunu yaparken ağabeyinin solgun, güzel yüzünü ve muhteşem gözlerini görebiliyordu! Böyle bir kahramanın kardeşi olmak harika bir şeydi! Üstelik yazmaya değer bile görmemiş, bu yaptığıyla hiç övünmemişti. Mektubunda bambaşka şeylerden söz etmişti… Yıllar önceki güzel ve güneşli günlerde, ikisinin de yapmaktan çok hoşlandığı ufak şeylerden…

“*Bir süredir Ingleside’daki nergisleri düşünüyorum*” diye yazmıştı. “*Sen bu mektubu aldığında açmış olacaklar, o güzelim gül pembesi gökyüzünün altında savruluyor olacaklar. Her zamanki kadar parlak ve sarılar mı, Rilla? Oysa bana kanla kaplanmışlar gibi geliyor… Tıpkı buradaki çiçekler gibi. Şu an ilkbaharın her fısıltısı Gökkuşağı Vadisi’ne bir menekşe olarak düşüyordur eminim*.

Bu gece yeni ay var… Acıyla kaplı bu tepelerin üzerinde incecik, güzel bir gümüş gibi sallanıyor. Bu gece sen de koruların üzerinden o ayı görecek misin?

Mektubu kısa bir dörtlükle kapatıyorum, Rilla. Bunu bir gece hendekte mum ışığının altında yazdım… Ya da o bana ilham olarak geldi. Bunu ben yazmışım gibi değil de bir şey bana yazdırmış gibi hissettim. Bunu daha önce de bir iki kez hissetmiştim ama bu kadar güçlü değildi. O yüzden bu şiiri Londra’daki Spectator *dergisine de gönderdim. Hatta şiirimi yayımladılar, bugün de bir kopyası geldi. Umarım seversin. Buraya geldiğimden beri yazdığım ilk şiir bu*.”

Şiir kısa ve dokunaklıydı. Fakat bir ay içinde Walter’ın ismini dünyanın her köşesine taşıdı. Şiir, büyük gazetelerden, yerel köy gazetelerine kadar her yerde, hatta Kızıl Haç yayınları ve hükümetin propagandasını yapan yayınlarda bile paylaşıldı. Bu şiiri okuyan anneler ve kız kardeşler ağladı; genç kadınlar heyecanlandı ve insanlık bu şiiri acılarının bir sembolü ve umudu olarak gördü. Amaçlarının ne olduğu bu kısacık üç mısrada hayli açık şekilde anlaşılıyordu. Flanders’taki Kanadalı bir delikanlı savaşın en

güzel şiirini yazmıştı. Asker Walter Blythe tarafından yazılmış olan "Fareli Köyün Kavalcısı" şiiri, kitabın ilk klasik basımına atıfta bulunan bir şiirdi.

Rilla günlüğüne geçen haftanın hikâyesini aktarırken bu şiiri sayfanın başına yazdı.

"*Berbat bir haftaydı*" diye yazdı. "*Geçip gitmiş olmasına ve büyük bir hata yapıldığını bilmemize rağmen açtığı yaraları henüz saramadık, öte yandan bazı açılardan da muhteşem bir hafta olduğunu söyleyebilirim. Daha önce hiç fark etmediğim bazı şeyler fark ettim. Ya da korkunç bir acının ortasındayken bile insanların ne kadar cesur ve iyi yürekli olabildiklerini. Bayan Oliver kadar harika biri olmayacağımdan eminim*.

Bayan Oliver tam bir hafta önce bugün, Bay Grant'ın Charlottetown'da yaşayan annesinden bir mektup aldı. Mektupta Binbaşı Robert Grant'ın birkaç gün önceki mücadelede öldüğünü söyleyen bir telgraf aldığını yazmıştı.

Zavallı Gertrude! İlk başta paramparça oldu ama bir gün sonra hemen kendini toparlayıp okuldaki görevinin başına gitti. Hiç ağlamadı. Gözünden bir damla yaş aktığını görmedim ama o gözleri!

'*İşime devam etmeliyim,' dedi. 'Şu an benim tek görevim bu*.'

Ben asla o kadar yüce bir ruha sahip olamam sanırım.

Bir kez bile kötü konuşmadı, sadece bir defasında Susan sonunda ilkbaharın geldiğini söyleyince ona, 'Bu yıl ilkbahar gerçekten gelebildi mi?' dedi.

Sonra güldü ama sadece ölümle yüzleşen birinin gülebileceği gibi kederli ve kısa bir gülüştü bu.

'*Bencilliğimi bağışlayın. Ben bir dostumu kaybetmiş olabilirim ama ilkbahar tabii ki gelecek. Milyonlarca kişi acı çekiyor diye ilkbahar gelmemezlik etmez. Ama bu ıstıraba rağmen evren var olmaya devam edecek mi?*'

'*Lütfen kendine bu kadar yüklenme canım,' dedi annem kibarca. 'Dünyamızı değiştiren böylesine bir olayda hiçbir şeyin gözümüze eskisi gibi görünmediğini hissetmemiz çok doğal bir şey. Hepimiz öyle hissediyoruz.*'

Derken Susan'ın o korkunç ihtiyar kuzeni Sophia araya girdi. Walter'ın eskiden dediği gibi felaket tellalı bir kuzgun edasıyla orada oturmuş örgü örüp gaklıyordu.

‘*Durumunuz bazıları kadar kötü değil, Bayan Oliver,’ dedi. ‘Bu kadar üzülmeyin. Savaşta kocalarını, evlatlarını kaybedenler var. Siz ne kocanızı ne de evladınızı kaybettiniz.*’

‘*Evet,’ dedi Gertrude hâlâ büyük bir kederle. ‘Kocamı kaybetmediğim doğru… Ben ileride kocam olacak erkeği kaybettim. Evladımı da kaybetmedim, sadece ileride doğurabileceğim ama artık doğamayacak olan evlatlarımı kaybettim*.’

‘*Bu hiç de hanımefendilere yakışan bir konuşma tarzı değil,’ dedi Kuzen Sophia şaşkınlık içinde. Bunun üzerine Gertrude öyle bir kahkaha attı ki kadın korktu. Sonra bu duruma daha fazla dayanma gücü kalmayan zavallı Gertrude koşarak odadan çıktı ve Kuzen Sophia anneme Bayan Oliver aklını mı kaçırdı diye sordu*.

‘*Ben de iki kocamı kaybettim ama hiç böyle etkilenmedim,’ dedi*.

Bence de etkilenmemiştir! O zavallı adamlar öldüklerine şükretmişlerdir.

Geceleri Gertrude’un odasında volta attığını duyuyorum. Bunu her gece yapıyor. Ama o gece çok uzun süre volta attı. Bir keresinde de sanki bıçaklanmış gibi acı acı ağladığını duydum. Ona üzülmekten gözüme uyku girmedi ve ona yardım edemedim. O gece hiç bitmeyecek sandım. Ama bitti ve İncil’de yazdığı gibi, ‘sabah tüm neşesiyle geldi.’ Ama neşe tam olarak sabah değil de öğleden sonra geldi diyebilirim. Çalan telefonu ben açtım. Charlottetown’dan İhtiyar Bayan Grant arıyordu ve geçen günkü haberin tamamen yanlış bir haber olduğunu söyledi. Robert ölmemişti, sadece kolundan hafif bir yara almıştı ve şu an hastanede, güvendeydi. Bu hatanın nasıl olduğunu onlar da henüz öğrenememişlerdi ama herhalde başka bir Robert Grant daha var diye düşünüyorlardı.

Telefonu kapattığım gibi Gökkuşağı Vadisi’ne âdeta uçtum. Uçarak gittiğimden eminim çünkü ayaklarımın yere değdiğini hatırlamıyorum. Okuldan dönen Gertrude ile eskiden oyun oynadığımız ladin ağaçlarının oradaki kapıda karşılaştım ve hemen güzel haberi verdim. Biraz daha sağduyulu davranmam gerekirdi tabii. Gertrude âdeta kurşun yemiş gibi, çimenlerin üzerine yığılıp kaldı. Yaşadığım korku aklımı başıma getirdi ve bir daha hayatım boyunca sağduyumu kaybetmemeye karar verdim. Kadını öldürdüğümü sandım; zira annesinin daha çok gençken kalp krizinden öldüğü aklıma geldi. Bayan Oliverin kalbinin hâlâ attığını fark etmem sanki bir ömür sürdü. Çok korktum! Daha önce bayılan birini görmemiştim ve herkes Redmonddan dönen Di ile Nan’i karşılamak için istasyona

gittiğinden, evde yardım edecek birinin olmadığını biliyordum. Bunu yaşamadan önce teorik olarak bayılan birine nasıl müdahale edilmesi gerektiğini öğrenmiştim ama artık pratikte ne yapılması gerektiğini de biliyorum. Neyse ki derenin kenarındaydık, Gertrude'u ayıltana kadar canla başla uğraştım. Getirdiğim haber hakkında tek kelime etmedi, ben de sormaya cesaret edemedim. Eve girip odasına çıkmasına yardım ettim. Derken sanki içi parçalanıyormuş gibi bana, 'Rob yaşıyor,' dedi ve kendini yatağa atıp ağladı da ağladı. Daha önce hiç bu kadar çok ağlayan birini görmemiştim. Bütün hafta boyunca akıtmadığı bütün gözyaşlarını biriktirmişti sanki. Sanırım dün gece de ağladı ama bu sabah yüzü yine bir çeşit sanrı görmüş gibiydi. O kadar mutlu olduk ki bunu hissetmek bile bizi korkuttu.

Di ve Nan iki haftalığına eve geldiler. Sonra Kingsport'taki Kızıl Haç eğitim kampına çalışmaya gittiler. Onları kıskanıyorum. Babam benim de burada en az onlar kadar iyi iş çıkardığımı söylüyor. Jims ve Kızıl Haç Gençlik Komitesi ile yani… Ama onlarınki kadar havalı değil.

Kut şehri düştü. O kadar uzun zamandır bunun için endişeleniyorduk ki haberi alınca gerginlikten kurtulduk için biraz sevindiğimizi bile söyleyebilirim. Sadece bir gün için üzüldük ama sonra hemen toparlanıp kendimize geldik. Kuzen Sophia her zamanki gibi yine kötümserdi. Bize gelip İngilizlerin her yerde kaybettiklerini söyleyerek homurdandı.

"*Güzel kaybediyorlar ama!" dedi Susan. "Zira bir şeyi kaybettiklerinde onu yeniden alana dek savaşmaya devam ediyorlar! Her neyse ülkemin kralıyla kraliçesinin bana ihtiyacı var, o yüzden ben arka bahçeden patates toplarken sen de bir bıçak alıp bana yardım et, Sophia Crawford. Hem düşüncelerinden kurtulur hem de yönetmediğin bir mücadeleyi dert etmeyi bırakırsın*."

Susan çok dirayetli bir ihtiyar ve zavallı Kuzen Sophia'yı bu şekilde morartmasını izlemek çok güzel oluyor.

Verdun'a gelince, oradaki savaş hâlâ devam ediyor ve bizler de umut ve korku arasında gelip gidiyoruz. Fakat Bayan Oliver'ın gördüğü o garip rüyanın Fransa'nın zaferinin habercisi olduğunu biliyorum. Evet, 'Geçemeyecekler.'

BÖLÜM 20

NORMAN DOUGLAS FIRTINASI

“Nerelere kayboldun canım Anne im?” dedi yirmi dört yıldır evli olmalarına rağmen eşine hâlâ büyük bir aşkla bakan Gilbert. Anne verandada oturmuş dünyayı bir süslü bir geline benzeten muhteşem ilkbahar manzarasını seyrediyordu. Beyaz tomurcuklarla kaplı meyve bahçesinin hemen ilerisinde, bir sıra koyu renkli genç köknar ağacı ve krem rengi yabani çileklerin arasında bülbüller çılgın gibi şakıyordu. Akşam çökmüş ve meyve bahçesinin üstünü alev kırmızısı akşam yıldızları sarmaya başlamıştı.

Anne hafif bir iç çekerek dünyaya geri döndü.

“Sadece biraz hayal kurup gerçek hayatın dayanılmaz ağırlığından uzaklaşmaya çalışıyordum, Gilbert. Tüm çocuklarımızın tekrar evde oldukları bir hayal kurdum ama hepsi küçüktü ve Gökkuşağı Vadisi’nde oynuyorlardı. Artık burası çok sessiz… Ben de eskiden olduğu gibi yine çocuk sesleri ve kahkahaları duyduğumu hayal ettim. Jem’in ıslığını, Wal tefin şarkı söyleyişini, ikizlerin kahkahalarını hayal edip birkaç dakikalığına bile olsa cephedeki silahları unuttum ve gerçek olmasa da çok tadı bir mutluluk hissettim.”

Gilbert cevap vermedi. Bazen o da işi sebebiyle cepheyi unuturdu ama bu çok sık olmazdı. Hâlâ çok gür olan saçları artık epeyce kırlaşmıştı. Oysa daha iki sene öncesine kadar saçında tek bir kır tel bile yoktu. Yine de sevdiğinin yıldız gibi parlak gözlerine gülümseyerek baktı. Bir zamanlar kahkahayla dolu bu gözler şimdi hiç dökülmemiş yaşlarla dolu gibiydi.

Susan elinde bir çapa, kafasında ikinci en iyi bonesi ile etrafta dolanıyordu.

“Az evvel *Enterprise*’da uçakta evlenen bir çiftin haberini okudum. Sizce bu yasal mıdır, sevgili Bay Blythe?” diye endişeyle sordu.

“Sanırım,” dedi Gilbert ciddi bir tavırla.

“Bence nikâh uçakta yapılamayacak kadar ciddi bir şey,” dedi Susan şüpheyle. “Ama artık hiçbir şey eskisi gibi değil. Neyse, dua toplantısına yarım saat kaldı, hemen mutfağa gidip şu otlardan küçük bir akşam

atıştırmalığı hazırlayayım. Fakat bu otları toplarken aklıma hep Trentino geliyor. Bu Avusturya otunu hiç sevmiyorum, sevgili Bayan Blythe."

"Ben de," dedi Anne. "Öğlen boyunca o otları ellerimle yolarken bir yandan da tüm ruhumla yeni savaş haberlerini bekledim ama haberler gelene kadar otlar kuruyup büzüştüler bile. Neyse, ben de gidip dua toplantısına hazırlansam iyi olacak."

Her köyün trajik, komik ve dramatik olayları barındıran ve nesilden nesile anlatılarak aktarılan kendine ait bir hikâyesi vardır. Bu hikâyeler düğünlerde, festivallerde ve kışın şömine başlarında anlatılır, işte Glen St. Mary'nin kulaktan kulağa aktarılan hikâyelerinden biri de o akşam Metodist Kilisesi'nde yapılacak olan dua toplantısında yaşanacaktı.

Toplu bir dua toplantısı yapmak Bay Arnold'ın fikriydi. Bölge taburu tüm kış boyunca Charlottetown'da eğitim almıştı ve yakında eski kıtaya gidecekti. Four Winds Rıhtımı'nda yaşayan taburdaki Glen'li delikanlılar ve Yukarı Glen ile Rıhtım'da yaşayanlar veda etmek için son defa evlerine uğrayacaklardı. Bay Arnold da hepsi için, gitmeden evvel birlikte bir dua toplantısı düzenlemenin uygun olacağını düşünmüştü. Bay Meredith'in de onayıyla toplantının Metodist Kilisesi'nde yapılacağı duyuruldu. Glen'deki dua toplantılarına pek katılım olmazdı ama bu özel akşamda Metodist Kilisesi çok kalabalıktı. Neredeyse herkes toplantıya gelmişti. Hatta Bayan Cornelia bile oradaydı… Ve Bayan Cornelia hayatında ilk defa bir Metodist Kilisesi'nden içeriye adım atıyordu. Tabii yaşadığı kafa karışıklığını ifade etmesi bir saniye bile sürmedi.

Bayan Cornelia gidişine şaşıran kocasına, "Eskiden Metodistlerden nefret ederdim," derken epey sakindi. "Ama artık onlardan nefret etmiyorum. Dünyada Kaiser ya da Hindenburg gibi biri varken Metodistlerden nefret etmek çok mantıksız."

Böylece Bayan Cornelia kiliseye gitti. Norman Douglas ile eşi de gittiler. Binaya girişiyle herkesi şaşırttığından sanki hiç haberi yokmuş gibi davranan Bıyıklı Ay da kendisine ön sıralarda bir yer buldu. Zira adam savaşla ilgili tüm aktivitelerden uzak durduğu için, hiç kimse o akşam toplantıya gelmesini beklemiyordu. Fakat Bay Meredith adama kendisini orada görmeyi çok istediğini söyleyince Bay Pryor bu ricayı kırmadı. En güzel siyah takım elbisesini giyip beyaz bir kravat taktı. Gür, sıkı ve demir grisi saçlarını güzelce taradı. O geniş ve yuvarlak yüzü, Susan'ın tabiriyle, "sahte bir dindarınla" gibi görünüyordu.

“Adamın o halde kiliseye geldiğini gördüğümde bir terslik yaşanacağını anlamıştım, sevgili Bayan Blythe,” dedi daha sonra. “Yüzünden oraya hangi niyetle geldiğini hemen anladım.”

Dua toplantısı olması gerektiği gibi başladı ve sessizce devam etti. Önce her zamanki coşkulu ve dokunaklı tarzıyla, Bay Meredith konuştu. Daha sonra Bay Arnold söz aldı ve Bayan Cornelia’nın da daha sonra itiraf ettiği gibi, konuyla ilgili hatasız ve güzel bir konuşma yaptı.

Sonra Bay Arnold, Bay Pryor’dan ilk duayı etmesini rica etti.

Bayan Cornelia, Bay Arnold’ın girişken biri olmadığını hep söylerdi. Bayan Cornelia, Metodist rahiplerin davranışlarını genelde pek onaylamazdı ama Bay Arnold ile ilgili düşündüklerinde haklıydı. Rahip Bay Arnold kesinlikle o kadar cesur ve girişken biri değildi, yoksa neden askerler için yapılan bir dua toplantısında sözü Bay Pryor’a versindi ki? Adam aslında ilk duayı bir Metodiste vermeyerek, Bay Meredith’e incelik yapmak istemişti.

Bazıları Bay Pryor’ın bu talebi tersleyerek reddetmesini bekledi. Ki bu bile yeterince büyük bir skandala yol açardı. Ama Bay Pryor ayağa kalktı ve kararlı bir tavırla, “Haydi, dua edelim,” dedi ve hemen dua etti. Kilisenin her köşesinden duyulacak kadar gür bir sesle oldukça akıcı şekilde konuştu ve kendisini heyecanla dinleyen kalabalık aslında savaş karşıtı olan birinin oldukça güzel bir dille fikirlerini ifade ettiğinin farkına vardı. Bay Pryor en azından bu durumun sonucuna katlanacak kadar cesurdu ya da, daha sonrasında herkesin söylediği gibi, belki de kendisini kilisede güvende hissetmiş ve başka bir yerde açıklamaya cesaret edemeyeceği düşüncelerini burada hiçbir müdahaleyle karşılaşmadan, rahat rahat anlatmak için harika bir fırsat yakaladığını düşünmüştü. Bu kötü savaşın durması için dua etti. Cephede katledilen askerlerin henüz vakit varken gözlerini açıp tövbe etmeleri gerektiğini söyledi ve bu korkunç savaş uğruna orduya katılan zavallı genç adamların kurtarılmaları için hâlâ bir şansları olduğunu söyledi.

Bay Pryor buraya kadar hiçbir engelle ya da itirazla karşılaşmadan geldi. Zira izleyicileri o kadar şaşırmış ve hepsi de kilisede kabalık yapılmaması gerektiği fikrine o kadar bağlılardı ki adam muhtemelen konuşmasının bitirebileceğini düşündü. Fakat o kalabalıkta en azından tek bir adam, bu geleneklerle hiç ilgilenmiyordu. Bu adam Norman Douglas idi. Susan’ın sık sık bir “pagan” olarak nitelendirdiği o huysuz adam aslında hayli “vatansever bir pagandı” ve Bay Pryor’ın söyledikleri kanına

dokunmuştu. Norman Douglas aniden ayağa fırladı. Kalabalığa yüzünü döndü ve gümbürdeyen bir sesle bağırarak şunları söyledi:

"Durdurun… Bu korkunç duayı DURDURUN! Bu ne iğrenç bir dua böyle!"

Kilisedeki herkes heyecanla başını kaldırdı. Arka sırada oturan asker üniformalı bir çocuk tezahürat yaptı. Bay Meredith adamı susturmak için elini kaldırdıysa da Norman artık bunu umursayacak durumda değildi. Ceketine asılan karısının elinden kurtulup ön sıraya doğru bir hamle yaptı ve talihsiz Bıyıklı Ay'ın yakasına yapıştı. O ana kadar durmaya niyeti olmayan Bay Pryor bu iri yarı, uzun sakallı ve kendisini şiddetle sarsan adamın karşısında kemiklerinin kırılacağını hissederek susmak zorunda kaldı. Norman bir yandan kötü sözler söylüyor, bir yandan adamı sarsmaya devam ediyordu.

"Seni yaygaracı canavar! Seni kötü kalpli pislik! Seni domuz kafalı serseri! Seni kokuşmuş köpek! Seni zararlı asalak! Seni Almancı pislik! Seni terbiyesiz sürüngen! Seni… Seni…" Norman bir an için boğulacak gibi oldu. Herkes kilisede de olsalar adamın Bay Pryor'a yumruk atacağını sanıyordu ama Norman tam o sırada karısıyla göz göze geldi ve durdu. "Seni mezar taşı kılıklı!" diye gürleyip adamı son bir kez daha sarstı ve mutsuz, savaş karşıtı Bıyıklı Ay'ı kapının yanında duran koronun oraya doğru hızla itti. Bay Pryor'ın normalde kıpkırmızı olan suratı şimdi kül gibiydi. Fakat suskun kalmadı. "Bunun için seni dava edeceğim," diye haykırdı.

"Et bakalım!" diye gürledi Norman bir kez daha adama doğru atılarak. Ama Bay Pryor gitmişti. Kendisini ikinci kez böyle vahşi bir militanın eline düşürmeye niyeti yoktu. Norman zafer kazanırmış gibi bir edayla kürsüye döndü.

"Bu kadar şaşkın bakmayın rahipler!" diye gürledi. "Bunu siz yapamazdınız çünkü sizin makamınızdaki birine bu yakışmazdı fakat birinin yapması gerekiyordu. Onu dışarı attığıma memnun olduğunuzu siz de biliyorsunuz. Daha fazla saçmalamasına izin verecek değildik. Kışkırtma ve vatana ihanete izin verilemez… Birinin bunu durdurması gerekiyordu. Ben resmen bu an için doğmuşum… Sonunda kilisedeki amacımı yerine getirdim. Şimdi bir altmış yıl daha sessizce oturabilirim! Siz toplantınıza devam edin rahipler. Sizi temin ederim artık hiçbir savaş karşıtı duasıyla canınızı sıkamayacaktır."

Fakat Norman'ın bu ruh hali tüm kiliseye yayıldı. Bunu fark eden iki rahip de sessizce toplantıyı kapatarak, bu heyecanlı insanların gitmesine izin vermeleri gerektiğini düşündüler. Bay Meredith orduya katılan delikanlılara hitaben birkaç güzel şey söyledi. Böylece Bay Pryor'ın camlarının ikinci kez taşlanmasını da engellemiş oldu ve Bay Arnold da cemaati kutsayarak toplantıyı kapattı ama o dev gibi Norman Douglas'ın şişman ve tıknaz Bıyıklı Ay'ı hiddetle sarsışı asla unutulmayacaktı. Adam o devin karşısında resmen minik bir kukla gibi görünüyordu. Bay Arnold bu görüntünün herkesin zihnine kazındığının farkındaydı. Sonuç olarak, bu birlikte yapılan dua toplantısının pek de iyi geçtiği söylenemezdi fakat Glen St. Maryliler bu hikâyeyi uzun süre hatırlayacaklardı.

"Sevgili Bayan Blythe, bir daha asla ama asla Norman Douglas'a pagan dediğimi duymayacaksınız," dedi Susan eve geldiklerinde. "Ellen Douglas bu gece kocasıyla gurur duymalı."

"Norman Douglas'ın yaptığı şeyin savunulur bir tarafı yok," dedi Gilbert. "Toplantı bitene kadar Pryor'ın umursanmaması gerekirdi. Daha sonra kendi rahibi ve cemaati ona haddini bildirirdi zaten. Doğru olan buydu. Norman'ın davranışı kesinlikle çok çirkin, çok kötü ve kabul edilemez bir davranıştı ama George açısından," dedi Gilbert başını geriye atıp gülerek. "George açısından sevgili Anne, bu oldukça tatmin edici bir tepkiydi."

BÖLÜM 21

AŞK ZORDUR

“Ingleside,

20 Haziran 1916

Günlerdir o kadar yoğunduk ve her gün hem iyi hem kötü o kadar çok heyecan verici haber aldık ki günlüğüme tek satır yazacak vaktim olmadı. Aslında en çok da babam bir savaş günlüğünün, insanın çocuklarına bırakabileceği çok ilginç ve değerli bir şey olduğunu söylediği için, düzenli olarak yazmak istiyorum. Sorun şu ki bu eski ve kutsanmış deftere yazdığım bazı kişisel dertlerimi çocuklarımın okumasını isteyeceğimden pek emin değilim. Zira o zaman çocuklarımın gözünde bir ağırlığım kalmayabilir!

Haziran’ın ilk haftası yine çok kötü bir haftaydı. Avusturyalılar, İtalya’yı yerle bir etmenin eşiğine gelmişti. Derken Almanların büyük zafer olarak ilan ettikleri Jutland Muharebesi’nin haberi geldi. Yaşamına hiçbir şey olmamış gibi devam eden tek kişi Susan’dı. ‘Bana sakın Kaiser’in İngiliz Donanmasını yendiğini söylemeyin,’ dedi surat asarak. ‘İnanın bana bu Almanların uydurduğu bir yalandan başka bir şey değil.’ İki gün sonra Susan’ın haklı olduğu ortaya çıktı zira durumun bir İngiliz mağlup değil galip geldiği anlaşıldı ve biz de Susan’ın haklı olduğunu defalarca hatırlattığı uzun konuşmalarına maruz kaldık ama tabii hiç gocunmadan hepsine katlandık.

Kitcehener’ın ölümü Susan’ı bitirdi. Onu ilk kez morali yerle bir olmuş bir halde gördüm. Hepimiz bu haberi duyunca şok olduk ama Susan çaresizliğin karanlıklarına gömüldü. Haber gece telefonla geldi ama Susan ertesi gün Enterprise’ın manşetinde bu haberi görene dek inanmadı. Ağlayıp bayılmadı ya da histeri krizine filan girmedi ama çorbaya tuz koymayı unuttu. Susan’ın böyle bir şey yaptığı hiç görülmemiştir. Annem, ben ve Bayan Oliver ağladık ama Susan taş kesilmiş gibi bize bakıp, ‘Şu. an Kaiser ve altı oğlu da sapasağlam. Yani dünya henüz tam anlamıyla temizlenmiş değil. Neden ağlıyorsunuz, sevgili Bayan Blythe?’ dedi. Susan bu çaresiz ve donuk tavrını yirmi dört saat boyunca sürdürdü, derken Kuzen Sophia gelip ona başsağlığı diledi.

‘Bu çok kötü bir haber, öyle değil mi Susan? Bence artık en kötüsüne hazırlanmamız gerek. Bir keresinde bana Tanrı’ya ve Kitchener’a inancının tam olduğunu söylemiştin. Ama artık geriye sadece Tanrı kaldı, Susan Baker.’

Bu sırada Kuzen Sophia sanki dünyanın daha kötü bir habere ihtiyacı varmış gibi mendiliyle gözlerini sildi. Susan için Kuzen Sophia onun kurtuluşuydu. Hayata yeniden dönüşüydü.

‘Sophia Carwford, kendine gel!’ dedi sertçe. ‘Aptal olabilirsin ama bari terbiyeli bir aptal ol. Müttefiklerin tek dayanağı Tanrı diye böyle ağlanır mı? Kitchener’a gelince, ölümü büyük bir kayıp ve bunu inkâr edecek değilim. Ama bu savaşın sonucu tek bir adamın hayatına bağlı değil. Artık Ruslar da geri geliyor, çok yakında her şeyin yoluna gireceğini göreceksin.’

Susan bunu o kadar ikna edici bir şekilde söyledi ki kendisi bile söylediklerine inandı ve hemen morali düzeldi. Fakat Kuzen Sophia başını iki yana salladı.

‘Albert’ın eşi bebeğine Brusiloff’un adını vermek istiyor,’ dedi. ‘Ama ben ona biraz bekleyip adama ne olacağını görmesini söyledim. Zira bu lanet olası Rusların güçten düşmek gibi bir alışkanlıkları var.’

Buna rağmen Ruslar muhteşem bir iş çıkartıp İtalya’yı kurtardılar. Yine de zafer haberleri geldiğinde, canımız eskiden olduğu gibi heyecanla bayrakları göndere çekmek istemedi. Gertrude’un dediği gibi Verdun bütün heyecanımızı öldürmüştü. Eğer cephede daha çok zafer kazanılmış olsaydı o zaman hepimiz daha sevinçli olurduk. Bu sabah Gertrude, ‘İngilizler ne zaman saldıracak?’ diye iç çekti. ‘Çok bekledik… Çok.’

Geçtiğimiz haftalarda burada yaşadığımız en büyük olay, taburun eski kıtaya gitmeden evvel bütün köyde geçit töreni yapması oldu. Charlottetown’dan Lowbridge’e, oradan Rıhtıma ve Yukarı Glen’e, oradan da St. Mary istasyonuna kadar yürüdüler. Yatalak olan Fannie Clow teyze ve son dua toplantısından beri ortalıkta, hatta kilisede bile görünmeyen Bay Pryor dışında herkes taburu izlemeye koştu.

Taburun yürüyüşü hem çok güzel hem de yürek burkan bir manzaraydı. Taburda hem genç hem de orta yaşlı erkekler vardı. Sadece on altı yaşında olduğu halde, orduya katılabilmek için on sekiz olduğuna yemin eden Rıhtımdaki Laurie MacAllister da taburdaydı. Kırk dört yaşında olduğuna yemin eden, oysa elli beş yaşında olan Yukarı Glen’deki Angus Mackenzie de öyle. Lowbridge’den iki Güney Afrikalı emekli asker ve yine Rıhtımda

yaşayan on sekiz yaşındaki Baxter üçüzleri de taburdaydı. Onlar yürürken herkes coşkuyla tezahürat yaptı. Kırk yaşında olan ve yirmi yaşındaki oğlu Charley ile yan yana yürüyen Foster Booth'u da alkışladılar. Charley'in annesi onu doğururken ölmüş ve Charley orduya yazıldığında babası, kendisi olmadan oğlunu hiçbir yere göndermeyeceğini söylemişti. İstasyona vardıklarında Dog Monday neredeyse aklını yitirecekti. Etrafta çılgınca koşup hepsi ile Jem'e mesaj gönderdi. Bay Meredith dua etti, Reta Crawford da Walter'ın "Fareli Köyün Kavalcısı" şiirini okudu. Askerler kızı çılgın gibi alkışlayarak, Kavalın sesini takip edeceğiz… Asla yılmayacağız!zzzzz diye bağırdılar. Ben de bu muhteşem ve dokunaklı şiiri yazan kişi ağabeyim olduğu için çok gururlandım. Sonra üniformalı askerlere bakıp bu uzun boylu delikanlıların bir zamanlar birlikte güldüğüm, oyunlar oynadığım, şakalaştığım, dans ettiğim çocuklar olduğunu düşündüm. Sanki bir şey onlara dokunmuş ve onları benden ayırmıştı. Galiba hepsi birden Fareli Köyün Kavalcısının çağrısını duymuşlardı.

Taburda Fred Arnold da vardı. Yüzündeki kederli ifadeyi görünce, bunun benim suçum olduğunu düşündüm ve onun için çok üzüldüm. Bu elimde değildi, kendimi çok ama çok kötü hissettim.

Gitmeden önceki akşam Fred, Ingleside'a gelip bana beni sevdiğini ve eğer geri dönerse bir gün kendisiyle evlenmeye söz vermemi istedi. O çok hevesli görünüyordu ama ben kendimi hiç bu kadar berbat hissetmemiştim. Ona böyle bir söz veremezdim. Ken olmasa bile Fred'e bu gözle bakmazdım ama onu cepheye bu şekilde göndermek bana çok zalimce geldi. Bir bebek gibi ağladım. Yine de… Of sanırım benim berbat bir huyum var, Fred'i o kederli haliyle görünce birden aklıma her sabah kahvaltı masasında çocuğun o kocaman burnunu karşımda görmeye katlanamayacağını geldi, işte çocuklarımın günlüğümde okumalarını istemediğim bir şey daha yazmış oldum. Fakat acı gerçek bu, eğer Fred biraz daha farklı görünseydi, yani burnu da gözleri ve ağzı gibi güzel olsaydı, belki aramızda bir şeyler olabilirdi. Ama o zaman da çok büyük bir ikilemde kalırdım!

Zavallı Fred ona söz veremeyeceğimi anladığı halde bana çok kibar davrandı ve bu durum benim için işleri daha da kötü hale getirdi. Eğer kötü davransaydı bu kadar üzülmez ve pişman olmazdım. Gerçi neden pişman olduğumu da bilmiyorum çünkü Fred'e bir an olsun bu şekilde düşünmesi için umut vermedim. Buna rağmen pişmanlık hissettim… Hâlâ da

hissediyorum. Eğer Fred Arnold oradan geri dönmezse bu durum hayatım boyunca beni huzursuz edecektir.

Derken Fred bana eğer cepheye aşkımı götüremiyorsa, bari arkadaşlığımı götürmek istediğini söyledi ve gitmeden önce belki de ilk ve son kez onu öpmemi istedi.

Romantik ilişkilerin keyifli ve ilginç şeyler olduğunu nasıl düşündüm bilmiyorum doğrusu. Çünkü korkunçlar. Kene verdiğim söz yüzünden o zavallı, kalbi kırık Fred'e küçük bir öpücük bile veremedim. İhanet edecekmişim gibi geldi. Elbette Frede onunla arkadaş kalabileceğimi ama başkasına verdiğim bir söz yüzünden onu öpemeyeceğimi söylemem gerekirdi. Söyledim de.

'*Ken… Ken Ford mu?' dedi.*

Başımla onayladım. Ama bu Ken ile aramızda bir sır olduğu için kelimelere dökemedim.

Fred gittikten sonra odama çıkıp o kadar uzun ağladım ki annem gelip ısrarla ne olduğunu öğrenmek istedi. Yüzünde, 'Bu minik bebekle evlenmek isteyen biri mi var sahiden?' diye soran bir ifadeyle öykümü dinledi. Fakat çok anlayışlı, çok kibar ve içtendi. Ah annem, o tam olarak Joseph soyuna yakışan biri. Kendimi çok rahatlamış hissettim. Anneler dünyanın en sevgi dolu varlıkları bence.

'*Fakat anne,' diye hıçkırdım, 'benden ona bir veda öpücüğü vermemi istedi ama ben bunu yapamadım… O yüzden de canım çok acıyor.*'

Sakin bir tavırla, 'Neden onu öpmedin?' diye sordu annem. 'Şartları değerlendirecek olursak bence öpmeliydin.'

'*Ama öpemezdim anne… Çünkü Ken giderken ona, o geri dönene kadar başka hiç kimseyi öpmeyeceğime söz verdim.*'

Bu, zavallı annemde başka bir bomba etkisi yarattı. Hafif titrek bir sesle, 'Rilla yoksa Kenneth Ford ile nişanlandın mı?' diye haykırdı.

'*Bil… Bil… Bilmiyorum,' diyerek hıçkırdım.*

'*Bilmiyor musun?' dedi annem.*

Bunun üzerine ben de bütün hikâyeyi anlatmak zorunda kaldım ve bunu her anlattığımda Ken'in ciddi olduğunu sanmam bana daha da aptalca geliyor. Hikâye bittiğinde kendimi tam bir aptal gibi hissettim ve çok utandım.

Annem bir süre sessizce bekledi. Sonra yanıma oturdu ve beni kollarının arasına aldı.

‘*Ağlama artık Rilla-Rillam. Fred konusunda kendini suçlamanı gerektirecek hiçbir şey yok. Eğer Leslie West’in oğlu senden dudaklarını kendisi için saklamanı istemişse, bu, onunla nişanlandığın anlamına gelir. Ah, bebeğim… Benim en küçük bebeğim… Demek seni de kaybettim… Savaş seni ne kadar hızlı büyüttü… Bu kadar kısa sürede ne kadar da büyüdün*.’

Hâlâ annemin kollarında huzur bulabildiğim için asla bir kadın olduğumu söyleyemeyeceğim, öte yandan, annemin sözlerine rağmen iki gün sonra Fred’i taburda yürürken görünce yine de yüreğim sızladı.

Fakat annemin Ken’le gerçekten nişanlandığımı düşünmesine çok sevindim!”

BÖLÜM 22

DOG MONDAY BİLİYOR

“Jack Elliott’ın deniz fenerindeki dans partisinde haberi duyurduğundan bu yana iki yıl geçti. Hatırlıyor musunuz, Bayan Oliver?”

Bayan Oliver’ın yerine Kuzen Sophia cevap verdi. “Ah, evet, Rilla. O akşamı ben de çok iyi hatırlıyorum. Yanımıza inip parti kıyafetlerini göstermiştin. O zaman sana gelecekte bizi bekleyen şeyin ne olduğunu bilemeyiz dememiş miydim? O gecenin neler getireceğini hiç düşünemedin.”

“Hiçbirimiz düşünemedik,” diye sertçe araya girdi Susan. “Hiçbirimizde kehanet yeteneği yok. Zaten genç birine ileride hayatında bazı sorunlar yaşayacağını söylemek için kâhin olmaya da gerek yok, Sophia Crawford. Bunu ben de yaparım.”

“O zamanlar savaşın birkaç ay içinde biteceğini sanıyorduk,” dedi Rilla kederle. “Geriye dönüp baktığımda bu kadar uzun süreceğini tahmin edememiş olmamızın budalalık olduğunu düşünüyorum.”

“Şimdi, yani aradan iki yıl geçtikten sonra bile savaş bitecekmiş gibi görünmüyor,” dedi Bayan Oliver kasvetli bir şekilde.

Susan örgü şişlerini öfkeyle şıkırdattı.

“Bayan Oliver, bu söylediğinizin mantıklı bir şey olmadığının siz de farkındasınız herhalde. Savaşın sonunu bekleyerek iki yıl geçirdik. Sonu ne zaman gelecekse o zaman göreceğiz.”

Kuzen Sophia, “Bugün Albert, Montreal gazetelerinden birinde uzmanların savaşın beş yıl daha süreceğini öngördüklerini okudu,” diyerek moral veren bir cevap verdi.

“Olamaz,” diye haykırdı Rilla ve sonra bir iç çekip ekledi. “Gerçi iki yıl önce de ‘iki yıl süremez’ diyorduk. Ama beş yıl…”

“Eğer Romanya savaşa girerse, ki gireceğine dair umudum çok yüksek, beş yıl değil, beş ay sonra savaşın bittiğini görürüz,” dedi Susan.

“Benim o yabancılara hiç güvenim yok,” dedi Kuzen Sophia.

“Yabancı olan Fransızlar,” diye terslendi Susan, “Verdun’a baksana. Bu yaz Somme’da elde edilen onca zaferi de düşün. Büyük Çarpışma başladı ve Ruslar hâlâ çok iyi ilerliyorlar. General Haig, esir aldığı Alman askerlerinin savaşı kaybettiklerini itiraf ettiklerini söylüyor.”

“Almanların sözüne inanılmaz,” diye itiraz etti Kuzen Sophia. “Sırf inanmak istediğin için bir şeye inanman hiç mantıklı değil, Susan Baker. İngilizler Somme’da milyonlarca adam kaybetti. Peki, ne kadar ilerlediler? Gerçeklerle yüzleş artık, Susan Baker. Yüzleş.”

“Bu şekilde Almanları yoruyorlar ve böyle devam ettiği sürece birkaç kilometre doğuya veya batıya gitmeleri hiç önemli değil. Ben bir savaş uzmanı değilim, Sophia Crawford ama ben bile bunu görebiliyorum ki sen de eğer etrafına bu denli kasvetli gözlerle bakmasan görebilirsin belki. Dünyanın tek akıllı insanları Almanlar değil. Sen Yukarı Glenli Alistair MacCallum’ın oğlu Roderick’in hikâyesini duymadın mı? Çocuk Almanya’da esir alındı ve geçen hafta annesine bir mektup göndermiş. Kendisine çok iyi davranıldığını ve tüm mahkûmlara doya doya yemek verildiğini filan yazmış. İnsan tam her şey yolunda diye düşünecekken mektubun sonundaki imzasında ismi ile soy isminin arasına “hepsi yalan” anlamına gelen iki Galce kelime sıkıştırmış. Mektupları kontrol eden Almanlar Galce bilmedikleri için bu kelimelerin Roddy’nin isminin bir parçası olduğunu sanmışlar. O yüzden de mektubun gönderilmesine izin vermişler. Neyse, ben günün geri kalanında savaşı Haig’e bırakıp çikolatalı pastam için krema hazırlayacağım. Bitince de pastamı en üst rafa koyacağım. Son yaptığım pastayı en alt rafa koymuştum. Küçük Kitchener gizlice mutfağa girip hepsini yemişti. Bu gece çaya misafirimiz var, o yüzden pastamın bozulmasını istemiyorum!”

“O zavallı yetimin babasından hâlâ haber yok mu?” diye sordu Kuzen Sophia.

“Temmuz’da ondan bir mektup aldım,” dedi Rilla. “Eşinin öldüğünü ve bebeği benim aldığımı duyunca, biliyorsunuz, ona bu haberi Bay Meredith bildirmiş, hemen bana mektup yazmış ama cevap gelmeyince mektubunun kaybolduğunu düşünmeye başlamış.”

“Düşünmeye başlaması iki yıl mı sürmüş?” diye surat astı Susan. “Bazı insanlar ne kadar yavaş düşünüyor. James Anderson iki senedir savaşta ama tek bir yara bile almamış. Eski bir atasözünün dediği gibi, aptallar şanslı olurmuş.”

“Jims hakkında çok güzel şeyler yazmış ve onu görmek istediğini söylemiş,” dedi Rilla. “Ben de ona cevap yazıp oğlunu anlattım hatta bir, iki de fotoğraf gönderdim. Jims mükemmel bir çocuk oldu ve haftaya iki yaşına basacak.”

“Eskiden bebekleri hiç sevmezdin,” dedi Kuzen Sophia.

“Halen sevmiyorum,” diye itiraf etti Rilla dürüstçe. “Ama Jims’i seviyorum ve babasından sağ ve iyi olduğu ile ilgili mektup alınca, ne yalan söyleyeyim sevindiğim kadar üzüldüm de.”

“Herhalde adamın ölmüş olmasını istemiyordun!” diye dehşete kapılmış gibi haykırdı Kuzen Sophia.

“Hayır… Hayır… Hayır! Ben sadece adamın Jims’i unutmuş olmasını diliyordum, Bayan Crawford.”

“O zaman baban çocuğun tüm masraflarını üstlenmek zorunda kalırdı ama. Siz gençler çok düşüncesizsiniz,” diye cevap verdi Kuzen Sophia.

Bu sırada Jims koşarak içeriye daldı. Kıvırcık saçları ve pembe gibi yanaklarıyla o kadar öpülesi görünüyordu ki Kuzen Sophia’dan bile iltifat aldı.

“Gerçi ten rengi biraz veremli gibi görünüyor ama aslında çok sağlıklı bir çocuk oldu. Onu eve getirdiğin gün asla bakabileceğini düşünmemiştim. Böyle bir yeteneğin olmadığını sanıyordum. Eve dönünce Albert’ın karısına da böyle söyledim. Albert’ın karısı da bana, ‘Rilla Blyhte sandığından daha yeteneklidir, Sophia teyze,’ dedi. Aynen böyle söyledi. ‘Rilla Blythe sandığından daha yeteneklidir.’ Albert’ın karısı senin hakkında hep iyi düşünür.”

Kuzen Sophia sanki Albert’ın karısı bu dünyada böyle düşünen tek kişiymiş gibi derin bir iç çekti. Ama aslında niyeti bu değildi. Aslında kendisi de Rilla’yı severdi ama gençlerin fazla şımartılamamaları gerektiğine inanıyordu. Aksi takdirde toplum yozlaşırdı.

“İki yıl evvel o gece, deniz fenerinden eve nasıl yürümüştün, hatırlıyor musun?” diye dalga geçer gibi fısıldadı Gertrude Oliver, Rilla’ya.

“Hatırlıyorum,” diye gülümsedi Rilla. Derken gülümsemesi hülyalı bir hal aldı. Başka bir şey daha hatırlıyordu… Kenneth ile sahilde geçirdiği o bir saati. Acaba Ken bu gece neredeydi? Ve o akşam güle oynaya Four Winds fenerinde dans eden Jem, Jerry, Walter ve diğer oğlanlar? O son neşeli akşamlarında… Hepsi de şu an Ned Burr’un kemanından ve masmavi körfezde yıldız gibi parlayan deniz kabuklarının seslerinin yerine,

Somme'un çamurlu cephelerindeki silah seslerini dinliyorlardı. Yukarı Glen'den Alec Burr ve Lowbridge'den Clark Manley gelinciklerle kaplı Flanders topraklarında yatıyordu artık… Bir kısmı da yaralı olarak hastanelerdeydi. Fakat şu ana kadar rahip evi ve Ingleside çocuklarına hiçbir şey olmamıştı. Yaşamaya devam ediyorlardı. Buna rağmen savaşın sürdüğü haftalar ve aylar boyunca onlardan kötü bir haber gelecek diye beklemek dayanılır gibi değildi.

"Bu durum bağışıklık kazandığı için iki yıldır insana bulaşamayan bir salgın hastalığa benzemiyor ki," diye iç çekti Rilla. "Tehlike, cepheye gittikleri ilk günkü kadar büyük ve gerçek. Bunu bilmek bana işkence gibi geliyor. Yine de bu vakte kadar sağ salim dayandıkları için bundan sonra da başlarına bir şey gelmez diye umuyorum. Ah, Bayan Oliver, sabaha kötü haber alma korkusu olmadan uyanmak nasıl bir histi? O eski günleri hayal bile edemiyorum artık. Oysa iki yıl önce bu sabah, günün bana getireceği keyifli sürprizlerin neler olacağını merak ederek uyanmış ve önümüzdeki yılların neşe dolu olacağını ummuştum."

"Peki, geçtiğimiz iki yılı neşe dolu yıllara değişir miydin?"

"Hayır," dedi Rilla yavaşça. "Değişmezdim. Bu çok garip, öyle değil mi? İki korkunç yıldı ve buna rağmen içimden garip bir şekilde bu günlere şükrediyorum. Sanki tüm acılara rağmen bana çok kıymetli bir şey getirmişler gibi. İstesem bile, geri dönüp iki yıl önceki o kız olamam. Çok muhteşem bir yol kat ettiğimden değil ama eskiden olduğum gibi bencil ve uçarı bir kız değilim artık. Sanırım o zaman da böyle bir ruhum varmış ama ben bilmiyormuşum, Bayan Oliver. Ama artık biliyorum ve bunu hiçbir şeye değişmem… Son iki yılda yaşadığım acılara bile. Yine de…" Rilla özür diler gibi güldü. "Artık daha fazla acı çekmek istemiyorum… Daha fazla olgunlaşmak uğruna olsa bile. Gerçi bundan iki yıl sonra da geriye bakıp bana kattıkları için bu iki yıla yine şükrederim ama şu an bunu düşünmek bile istemiyorum."

"Hiçbirimiz istemiyoruz," dedi Bayan Oliver. "Sanırım o yüzden olgunlaşma sınırımızı kendimiz seçemiyoruz. Yaşadığımız olaylardan çıkarttığımız dersler bizim için çok kıymeti olsa da bir daha böyle acı derslerle eğitilmek istemiyoruz. Bence gelecek için en iyisini umalım. Çünkü Susan'ın da dediği gibi, işler şu an gerçekten çok iyi gidiyor ve eğer Romanya da savaşa girerse yakında hepimizi şaşırtacak sürpriz bir sona ulaşabiliriz."

Romanya savaşa girmedi ve Susan bu ülkenin kral ve kraliçesinin şimdiye dek resimlerini gördüğü en güzel çift olduğunu söyledi. Yaz bu şekilde geçip gitti. Eylül ayının başlarında Kanadalıların Somme cephesinin ön saflarına yerleştirildikleri haberi gelince tedirginlik ve tansiyon gittikçe arttı. Anne'in morali ve inancı ilk kez azaldı ve şüphe dolu günler sürdükçe, Gilbert da çok kasvetli görünmeye başladı. Karısının Kızıl Haç görevi için daha fazla emek harcamamasını istedi.

"Ah, lütfen çalışmama izin ver, Gilbert… Lütfen," dedi Anne çılgın gibi. "Çalışırken çok fazla şey düşünmüyorum ama boş kaldığımda her türlü ihtimali düşünüp duruyorum… Bana işkence gibi geliyor. İki oğlum da o korkunç Somme cephesindeler… Shirley de her gün savaşa katılmayı düşünüyor, bir şey söylemiyor ama ben gözlerindeki o amacı görebiliyorum. Hayır, bu durumda evde kalıp dinlenemem… Benden bunu isteme, Gilbert."

Fakat Gilbert boyun eğmedi.

"Kendini öldürmene izin veremem, Anne," dedi. "Oğullarımız geri döndüğünde onları karşılayacak bir anneleri olsun istiyorum. Gittikçe daha da zayıflayıp soluyorsun, neredeyse tükendin. Bana inanmıyorsan Susan'a sor."

"Ah, eğer Susan ile ikiniz bana karşı birleştiyseniz!" dedi Anne çaresizce.

Bir gün Kanadalıların pek çok silah ve esirle birlikte Courcelette ve Martenpuicih'i ele geçirdikleri haberi geldi. Bayrağı hemen göndere çeken Susan, bir yandan da Haig'in zor bir görev için hangi askerleri seçmesi gerektiğini çok iyi bildiğini söyledi. Susan'ın bu coşkusu karşısında, evin diğer sakinleri sevinmemezlik edemediler. Ama bu başarı için ödenen bedel kim bilir ne olmuştu?

Rilla o sabah, şafakta, göz kapakları hâlâ uyku yüklüyken kalktı ve pencereden dışarıya baktı. Şafak sökerken dünya çok farklı görünüyordu. Hava çiğ yüzünde soğuk, meyve bahçesi ve Gökkuşağı Vadisi gizem ve güzelliklerle doluydu. Doğudaki tepelerin üzerleri altın gibi bir sarılık ve gümüşümsü pembeliklerle kaplıydı. Rüzgâr yoktu, o yüzden Rilla istasyondan gelen melankolik bir köpek ulumasını gayet net duyabiliyordu. Yoksa bu Dog Monday miydi? Eğer, öyleyse neden böyle uluyordu? Rilla ürperdi, bu seste canını sıkan bir hüzün vardı. Bir keresinde karanlıkta Bayan Oliver ile eve gelirlerken bir köpek uluması duymuşlar ve kadın, "Bir köpek böyle ağladığında, yanından Ölüm Meleğinin geçtiğini

söylerler," demişti. Rilla köpeğin sesini yüreğinde büyük bir korku ile dinledi. Bu Dog Monday'di… Bundan emindi. Acaba kimin cephesine havlıyor, bu acı dolu sesle kimin ruhuna veda ediyordu?

Rilla yatağına geri döndü ama uyuyamadı. Tüm gün korkuyla bekledi ve bu olaydan hiç kimseye söz etmedi. Dog Monday'i görmeye gittiğinde istasyon amiri ona, "Köpeğiniz gece yarısından şafağa kadar garip garip uludu. Nesi var bilmiyorum. Çıkıp onu sakinleştirmek istedim ama bana hiç yüz vermedi. Platformun ucuna gitmiş, ayışığının altında tek başına oturuyor ve yüreği parçalanıyormuş gibi ikide bir o minik burnunu havaya kaldırıp uluyordu zavallıcık. Daha önce hiç böyle bir şey yapmamıştı. Kulübesinde sessizce uyur, tren geldikçe kalkıp bakardı. Ama eminim dün gece aklında bir şey vardı," dedi.

Dog Monday kulübesinde yatıyordu. Kuyruğunu sallayıp Rilla'nın elini yaladı. Fakat kızın kendisi için getirdiği yemeğe dokunmadı.

"Korkarım hastalanmış," dedi Rilla endişeyle. Köpeği orada bırakıp gitmekten nefret etti. Ne o gün ne ertesi gün ne de ondan sonraki gün hiçbir kötü haber geldi. Rilla'nın korkusu geçti. Dog Monday bir daha hiç ulumadı ve her zamanki gibi, trenleri kovalamayı sürdürdü. Beş günün ardından Ingleside halkı yeniden neşelenmeye başlar gibi oldu. Rilla mutfakta Susan'a yardım ederken tatlı tatlı şarkı söylüyordu. Yolun karşısındaki Kuzen Sophia kızın sesini duyunca Bayan Albert'a, "Yemek yemeden önce şarkı söylersen, yatmadan önce ağlarsın derler," dedi.

Fakat Rilla Blythe gece olunca hiç gözyaşı dökmedi. Babası grileşip kederden çökmüş yüzüyle ertesi gün, öğleden sonra yanına gelip Walter'ın Courcelette'deki bir çatışmada öldüğü haberini verince zavallı kız babasının kollarına düşüp bayıldı. Saatlerce de ayılmadı.

BÖLÜM 23

“O ZAMAN İYİ GECELER”

Acının ve kederin kor alevleri bir yangına dönüştü, yayıldı ve külleri tüm dünyayı kapladı. Rilla genç olduğu için annesinden daha çabuk toparlandı. Anne şok ve üzüntüden haftalarca hasta yattı. Rilla yaşamaya devam etmesinin imkânsız olduğunu düşündü, tabii buna yaşamak denirse. Fakat yapılması gereken işler vardı çünkü Susan bunları tek başına yapamazdı. Rilla annesinin hatırına gündüzleri yüzüne sakin ve güçlü bir ifade takınıyor ama gece yatağına yattıktan sonra ölene kadar kalbinde taşıyacağı bir acı ve gözleri kuruyana dek akıttığı isyan dolu gözyaşlarıyla ağlıyordu.

Ne söyleyip ne söylememesi gerektiğini çok iyi bilen Bayan Oliver en büyük dayanağıydı. Çok az insan bu özelliğe sahipti. Kadının iyi ve anlayışlı tavrı Rilla'nın o korkunç anları atlatıp rahatlamasına yardımcı oldu.

"Zamanla atlatırsın," dedi Bayan William Reese neşeyle. Bayan Reese'in biri bile cepheye gitmemiş olan üç güçlü oğlu vardı.

"Jem yerine Walter'ın vefat etmiş olması bir lütuf sayılır," dedi Bayan Sarah Clow. "Walter kilisenin üyesiydi ama Jem değildi. Bay Meredith'e defalarca kez, bunu savaşa gitmeden evvel Jem ile konuşmasını söylemiştim."

"Zavallı Walter," diye iç çekti Bayan Reese.

"Sakın ona zavallı demeyin!" dedi aniden mutfak kapısında beliren ve artık bu konuşmaya katlanamayacağı anda çıkagelip Rilla'yı rahatlatan Susan. "O zavallı değildi. O sizden çok daha yüceydi. Asıl evlerinde oturup oğullarını savaşa göndermeyen sizler zavallısınız… Zavallı, kötü ve değersiz yaratıklarsınız… Hem de çok zavallı! O iri yarı cüsseleriyle savaşa gitmektense çiftliklerinde çalışan oğullarınız da aslında birer pireden farksız."

"Ben buraya başsağlığına geldim, aşağılanmaya değil," dedi Bayan Reese ve ayağa kalktı. Evden çıkarken onu uğurlamaya kimse yeltenmedi. Öfkesi iyice kabaran Susan mutfağına geri döndü ve başını masaya koyup

saatlerce ağladı. Sonra yine işine koyulup Jims'in küçük tulumlarını ütüledi. Ütüyü Rilla yapacaktı ama gelip Susan'ın yaptığını görünce surat astı.

"Bir öksüz bebek için canın çıkana dek çalışmana izin verecek değilim," dedi Susan sertçe.

"Ah, keşke hiç durmadan çalışabilsem, Susan," diye ağladı zavallı Rilla. "Keşke hiç uyumasam. Uykudayken bir süreliğine bunu unutmak ve ertesi sabah uyanıp yeniden her şeyi hatırlamak çok korkunç. İnsanlar böyle şeylere alışabiliyor mu, Susan? Ah, Susan, bir de Bayan Reese'in söylediği şey hiç aklımdan çıkmıyor. Walter çok acı çekti mi? Biliyorsun o acıya karşı hep duyarlı biriydi. Ah, Susan, eğer acı çekmeden öldüğünü bilsem belki biraz daha toparlanırım."

Bu hassas bilgi Rilla'ya ulaştı. Walter'ın kumandanından, onun Courcelette'deki muharebede ani bir kurşunla öldüğü mektubu geldi. Aynı gün Rilla, Walter'ın daha önceden yazmış olduğu mektubu da aldı.

Rilla mektubu okumak için Gökkuşağı Vadisi'nde Walter ile son konuştukları yere gitti. Yazan kişinin mektubunu o öldükten sonra okumak çok garipti… Acının ve rahatlığın birbirine karıştığı buruk bir histi. Kötü haber düştüğünden beri Rilla ilk kez muhteşem bir yeteneğe ve harika fikirlere sahip olan Walter'ın yine aynı muhteşem yeteneği ve harika fikirleriyle hâlâ yaşadığını hissetti ama bu ona olan bağlılığından çok farklı bir histi. Onun yeteneği ve fikirleri yok edilemezdi… Bunlar onun dünyevi varlığından da öte bir şeydi. Courcelette Muharebesi'nin arifesinde yazılmış bu mektubun yazarı, bir Alman kurşunuyla yok edilemeyecek kadar güçlüydü. Her ne kadar artık bu dünyada yaşamıyor olsa da her zaman var olmaya devam edecekti.

"*Yarın zirveye çıkacağız Rilla-Rillam*," diye yazmıştı Walter. "*Annemle Di'ye dün yazdım ama sana bu gece yazmalıyım gibi hissettim. Aslında bu gece hiçbir şey yazmaya niyetim yoktu… Ama buna mecburdum. Rıhtımda yaşayan ihtiyar Bayan Tom Crawford'un durmadan bir şeyler yapmanın 'onun görevi' olduğunu söylediğini hatırlıyor musun? İşte, ben de böyle hissediyorum. Bu gece sana yazmak 'benim görevimdi'… Yani sevgili kardeşime ve dostuma. Sana söylemek istediklerim var… Şeyden önce… Yani yarından önce*.

Bu gece seni ve Ingleside'ı tuhaf şekilde yanımda hissediyorum. Buraya geldiğimden beri böyle bir şeyi ilk kez yaşıyorum. Evim bana hep çok uzaktaymış gibi gelirdi… Bu pis ve kanla dolu çirkin dünyadan çok çok uzaktaymış gibi. Ama bu gece bana çok yakın… Hatta neredeyse seni

görebilecekmişim, sesini duyabilecekmişim gibi hissediyorum. Yuvamın engin tepelerinde inci gibi ışıldayan ayı bile görür gibiyim. Oysa buraya geldiğimden beri dünyada bu denli sakin ve sessiz bir gece göremeyecekmişim gibi hissediyordum. Fakat bu gece, sevdiğim tüm o güzel şeyler bana bir şekilde çok yakın geliyor… Bu çok güzel ve beni derin, sonsuz bir mutluluğa sürüklüyor. Eve sonbahar gelmiştir… Rıhtım şimdi bir rüya gibidir, Glen'in engin tepeleri maviye bürünmüştür, Gökkuşağı Vadisi'nde yabani yıldızçiçekleri rüzgârla dans ediyordur… 'Yaza vedalarımız' başlamıştır. Bu şiir gibi çiçeklere yıldızçiçeği demektense 'yaza veda' demeyi hep daha çok sevmişimdir.

Rilla, bilirsin önsezilerim çok güçlüdür; Fareli Köyün Kavalcısını hatırlarsın… Yok ama hatırlamazsın çünkü o zaman çok küçüktün. Uzun yıllar evvel bir akşam Nan, Di, Jem, Meredithler ve ben Gökkuşağı Vadisi'ndeyken arkasında bir gölge ile tepeden aşağıya inen Fareli Köyün Kavalcısını görmüştüm. Diğerleri uydurduğumu sandı ama onu bir anlığına kanlı canlı görmüştüm. Ve Rilla, dün gece onu tekrar gördüm. Nöbetteydim ve onun bizim cepheden Alman cephesine doğru gittiğini gördüm… Uzun boyluydu, tıpkı o zamanki gibi uzun gölgesi yine onu takip ederken çılgınca kavalını çalmaya devam ediyordu… Arkasında da onu takip eden askerler vardı. Rilla, onu gerçekten gördüm… Yanılsamaya da rüya değildi. Müziğini duydum. Sonra bir anda kayboldu. Ama onu gördüm ve bunun ne anlama geldiğini biliyorum: Ben de peşinden giden askerlerin arasındaydım.

Rilla, Fareli Köyün Kavalcısı yarın kavalıyla beni 'batıya' götürecek. Bundan eminim. Ve hiç korkmuyorum Rilla. Haberi aldığında, bu söylediğimi unutma. Ben burada özgürlüğümü kazandım… Tüm korkularımdan kurtulup özgür oldum. Bir daha hiçbir şeyden korkmayacağım… Ne ölümden ne de yaşamdan… Tabii eğer yaşarsam. Ve bence hayat bunlarla yüzleşmeseydim çok daha zor olurdu… Benim için bir daha asla güzel olmazdı. Hatırlanacak korkunç şeyler hep olacaktır… Yaşamı benim için çirkin ve acı dolu yapan şeyler. Onları asla unutmayacağım. Ama ister ölüm ister yaşam olsun, artık hiç korkmuyorum, Rilla-Rillam. Buraya geldiğim için pişman değilim. Kendimi tatmin olmuş hissediyorum. Bir zamanlar yazmayı hayal ettiğim şiirleri asla yazamayacağım belki ama Kanada'nın gelecek şairleri için ülkemizin korunmasına yardım ettim. Geleceğin hayalperestleri ve işçileri için… Hayalperestler olmasa, işçilerin yapacakları bir şey de olmaz. Ben sadece

Kanada'nın değil, dünyanın geleceğinin kurtarılmasına yardım ettim… Langemarck'a 'kızıl yağmurlar' yağdığında, Verdun'da altın sarısı ekinler büyüyecek… Boş umutlara kapılıp bunların bir iki yıl içinde gerçekleşeceğini söylemiyorum elbette ama bir nesil sonra tohumlar büyüyecek ve toprağa tutunacaklar. Evet, geldiğim için çok mutluyum, Rilla. Bu sadece minik bir adanın ya da Kanada'nın veya İngiltere'nin kaderini değil, insanlığın kaderini değiştirecek bir şey. Biz bunun için savaşıyoruz. Ve hiç şüphen olmasın Rilla, kazanacağız. Sadece yaşayanlar değil, ölüler de savaşıyorlar çünkü. Böyle bir ordu asla yenilmez.

Yüzünde hâlâ bir tebessüm belirmedi mi, Rilla? Umarım belirmiştir. Gelecek yıllarda dünyanın gülmeye ve cesarete her zamankinden çok daha fazla ihtiyacı olacak. Nutuk çekmek istemem… Bunun ne yeri ne de zamanı. Ama 'batıya' gittiğim haberini duyduğunda sana kendini iyi hissettirecek bir şey söylemek istiyorum. Kendimle ilgili olduğu gibi, seninle de ilgili bir önsezim var, Rilla: Ken, sana sağ salim dönecek ve sizi yıllar boyu sürecek bir mutluluk bekliyor. Çocuklarına uğruna savaşıp öldüğümüz amacı anlatacaksın… Onlara bu fikir uğruna ölmek kadar yaşamanın da gerekli olduğunu, yoksa bedelinin ağır olacağını öğreteceksin. Bu da senin görevinin bir parçası olacak, Rilla. Ve eğer vatanımızdaki sizler bunu yaparsanız geri dönemeyen bizler, bize olan inancınızı asla yitirmediğinizi bileceğiz.

Aslında bu gece Una'ya da yazacaktım ama vaktim yok. Bu mektubu ona da oku ve ikiniz için yazdığını söyle… Bu mektubum siz iyi kalpli, sadık ve inançlı iki kız için… Yarın tepeye vardığımızda ikinizi düşüneceğim; senin kahkahalarını Rilla-Rillam ve Una'nın mavi gözlerindeki metaneti… Bu gece o gözleri de çok net görebiliyorum. Evet, ikiniz de inancınızı koruyacaksınız, bundan eminim… Sen de Una da. O zaman iyi geceler. Biz şafakta zirveye çıkıyoruz."

Rilla mektubu defalarca okudu. Nihayet ayağa kalktığında genç yüzünde yeni bir aydınlanma vardı. Walter'ın o çok sevdiği yıldızçiçeklerine bakarken etrafını sonbaharın güneşi sarmıştı. Sonunda, en azından bir an için bile olsa, yalnızlıktan ve ıstıraptan arınmıştı.

"İnancımı koruyacağım Walter," dedi Rilla. "Çalışacak, öğretecek, öğrenecek ve güleceğim, evet hatta güleceğim… Senin için ve çağrıyı takip etmek adına yaptığın fedakarlık için güleceğim."

Rilla, Walter'ın mektubunu kutsal bir hazine gibi saklayacaktı. Ama mektubu okuduktan sonra ona geri veren Una Meredith'in yüzündeki

ifadeyi görünce aklına bir şey geldi. Bunu yapabilir miydi? Ya da hayır, Walter'ın mektubundan vazgeçmemeliydi… Bu onun son mektubuydu. Saklaması kesinlikle bencillik olmazdı. Ama bir kopyasını vermek de ruhsuz bir şey olurdu. Ama Una… Minik Una… Gözleri olgun bir kadının yüreğine sahipmiş gibi ağlamadan ve kendisine acınmasını istemeden, dirençle bakan Una…

"Una, bu mektubu sen saklamak ister misin?" diye yavaşça sordu.

"Evet, eğer vermek istersen," dedi Una hüzünle.

"O zaman… Alabilirsin," dedi Rilla çabucak.

"Teşekkür ederim," dedi Una. Sadece bunu söyledi ama sesindeki bir şey Rilla'ya bunu yaptığı için kendisini çok iyi hissettirdi.

Mektubu alan Una, Rilla gittikten sonra onu dudaklarına bastırdı. Artık hayatına asla aşkın girmeyeceğini biliyordu… Aşkı "Fransa'da Bir Yerde" kanla kaplı toprağın altına gömülmüştü. Bunu kendisi dışında -belki bir de Rilla- başka hiç kimse bilmiyordu. Yas tutmaya hakkı yoktu. Bu acıya elinden geldiğince dayanmaya çalışacak ve buna tek başına göğüs gerecekti. Walter'ın istediği gibi, o da inancını koruyacaktı.

BÖLÜM 24

MARY TAM VAKTİNDE GELDİ

1916 sonbaharı Ingleside için acı dolu bir mevsim oldu. Anne'in sağlığına kavuşması uzun sürdü, yüreğindeki keder ve yalnızlık hiç silinmedi. Acısını diğerlerinden saklamaya çalışan herkes hayatına "neşeyle" devam etti. Rilla bol bol güldü ama Ingleside halkını kandıramadı, çünkü kahkahası yüreğinden gelmiyor, sadece dudaklarından dökülüyordu. Ama dışarıdan bakanlar sorunlarını kolayca atlattığını söylüyordu. Özellikle Irene Howard, Rilla Blythe'ın bu kadar sığ biri olduğunu görünce çok şaşırdığını anlatıp duruyordu: "İnsan Walter'a ne kadar bağlı olduğunu gördükten sonra ölümünden hiç etkilenmemiş olmasına hayret ediyor doğrusu. Onun bir damla gözyaşı döktüğünü ya da Walter'ın adını andığını gören olmamış. Belli ki ağabeyini çoktan unutmuştur. Zavallı çocuk… Ailesinin daha çok üzülmesini beklerdim doğrusu. Son Kızıl Haç Gençlik toplantısında Rilla'ya ondan bahsettim… Walter'ın ne kadar iyi ne kadar cesur ve ne kadar muhteşem biri olduğunu ve Walter olmadan bir hayatın benim için asla eskisi gibi olmayacağını söyledim. Biliyorsunuz, biz çok iyi arkadaştık. Hatta orduya yazıldığını ilk bana söylemişti. Ama Rilla sanki bir yabancıdan söz ediyormuşuz gibi sakin ve soğukkanlı bir şekilde bana, 'O da vatanı için canını vermiş diğer yüce gönüllü evlatlardan biriydi sadece,' dedi. Keşke ben de her şeyi onun gibi soğukkanlılıkla karşılayabilsem… Ama ben öyle biri değilim. Ben çok hassas biriyim. Bu olaylardan çok kötü etkileniyor ve asla unutamıyorum! Rilla'ya neden Walter için yas tutmadığını ve siyahlara bürünmediğini sordum. Annesinin bunu istemediğini söyledi. Ama herkes bunu konuşuyor."

"Rilla beyaz dışında başka bir renk giymez," diye itiraz etti Betty Meade.

"Beyaz ona diğer renklerden daha çok yakışıyor," dedi Irene imalı bir şekilde. "Onun tenine siyahın gitmediğini hepimiz biliyoruz. Ama tabii ki bu nedenle giymediğini söylemiyorum. Sadece bu bana garip geliyor. Eğer ölen benim ağabeyim olsaydı uzun uzun yas tutardım. Canım başka hiçbir

şey yapmak istemezdi. Rilla Bythe'ın beni hayal kırıklığına uğrattığını itiraf etmeliyim."

"Ben öyle düşünmüyorum," diye haykırdı Betty Meade. "Bence Rilla muhteşem biri. İtiraf edeyim ki birkaç sene önce onun aklı bir karış havada, kibirli biri olduğunu düşünürdüm ama artık o hâlinden eser yok. Bence Glen'de Rilla kadar cömert ve düşünceli ya da onun yaptıklarını sabırla yapabilen tek bir kız daha yok. Eğer onun azmi, cesareti ve desteği olmasaydı Kızıl Haç Gençlik Komitesi defalarca dağılırdı… Bunu sen de gayet iyi biliyorsun, Irene."

"Ben Rilla'yı aşağılamıyorum ki," dedi gözlerini kocaman açan Irene. "Ben sadece duygusuzluğunu eleştirdim. Sanırım bu elinde olan bir şey değil. Onun doğuştan bir yönetici olduğunu elbette herkes biliyor. Yönetmeye bayılıyor ve bence böyle insanlara çok ihtiyacımız var. Bu yüzden bana sanki çok kötü bir şey söylemişim gibi bakma lütfen, Betty. Eğer seni memnun edecekse Rilla Blythe'ın harika biri olduğunu söylemekten çekinmem. Ama pek çok kişiyi kahredecek şeylerden etkilenmeyecek kadar da harika biri olduğunu eklemek zorundayım."

Irene'in bazı sözleri Rilla'nın kulağına gittiyse de bir zamanlar olduğu gibi, canını yakmadı. Hiçbir söz önemli değildi. Hayat bunlarla vakit kaybetmeye değmeyecek kadar kısaydı. Onun uyması gereken bir anlaşması ve yapması gereken bir işi vardı. O korkunç, uzun sonbahar günleri boyunca Rilla görevini sadakatle yerine getirdi. Almanya zavallı Romanya topraklarında zaferden zafere koşuyor ve her gün kötü bir haber gelmeye devam ediyordu. "Ah, şu yabancılar… Şu yabancılar," diye şüpheyle homurdandı Susan. "Rus olsun, Romanyalı olsun, her ne olursa olsun hepsi birer yabancı ve hiçbirine güvenilmez. Fakat Verdun'dan sonra umudumu asla kaybetmeyeceğim. Bu arada sevgili Bayan Blythe, söyler misiniz Dobruca bir nehir mi, dağ mı ya da bir hava olayı mı?"

Kasım'da Amerika Birleşik Devletleri'nde başkanlık seçimi yapıldı ve bu Susan'ı çok heyecanlandırdı… Ama sonra bu kadar heyecanlandığı için de biraz utandı.

"Amerikan seçimlerine bu kadar ilgi göstereceğime rüyamda görsem inanmazdım, sevgili Bayan Blythe. Demek ki büyük lokma yiyip büyük laf etmemek gerekirmiş, o yüzden yaptığımız hiçbir şeyle övünmemeliyiz."

Susan bir çift çorabı bitirmek için 11 Kasım gecesi gece geç saate kadar yatmadı. Ama mola verdiğinde Carter Flagg'in dükkânına telefon edip

haberleri aldı. Hughes'un önde olduğu haberi gelince yavaşça Bayan Blythe'ın odasına çıkıp yatağının ucundan heyecanla ona haberi fısıldadı.

"Eğer uyumadıysanız ilginizi çeker diye düşündüm. Bence bu çok iyi oldu. Belki o da bazı notlar yazma hatasına düşer, sevgili Bayan Blythe ama ben daha iyi şeyler olacağını umuyorum. Gerçi Amerikanları hiçbir zaman onaylamasam da insan her dilediğine sahip olamıyor."

Ertesi sabah Wilson'ın tekrar seçildiği haberi gelince Susan yine eskisi gibi iyimser olmaya çalıştı.

"Eski bir atasözünde de söylendiği gibi, 'Tanıdığın düşman tanımadığın dosttan iyidir,'" dedi neşeyle. "Woodrow'a düşmanımızdır demiyorum tabii ki ama bazen insan biraz öyle olduğunu düşünmeden edemiyor. Yine de en azından kalemi kuvvetli, oysa Hughes denen adamın nasıl biri olduğunu bilmiyorduk bile. Her şeyi göz önüne alınca Amerikalıları haklı buluyorum. Mantıklı davrandıklarını kabul etmek lazım. Kuzen Sophia, Roosevelt'in seçilmesini istiyordu ama ona hiç şans vermediler. Ben de onu tercih ederdim aslında ama Tanrı'nın bir bildiği vardır. Gerçi Romanya konusunda Tanrı'nın niyetinin ne olduğunu anlayamıyorum ama eylemlerine saygı duymamız gerek."

Asquith başbakanlıktan düşüp yerine Lloyd George gelince, Susan Tanrı'nın niyetini anladı… Ya da anladığını sandı.

"Sevgili Bayan Blythe, Lloyd George nihayet başa geçti. Günlerdir bunun için dua ediyordum. Yakında çok güzel değişimler göreceğiz. Daha önce bunu görememiş olsam da Romanya'da yaşanan olaylar böyle güzel bir sonuç için yaşanmış diyebilirim. Bundan sonra daha fazla saçmalık yok. Bükreş düşse de düşmese de bence artık savaşı kazandık diyebiliriz."

Bükreş düştü ve Almanya barış teklifinde bulundu. Susan bu tip tekliflere kulaklarını kapatacak kadar öfkeliydi. Başkan Wilson, barış açıklaması yayınladığında Susan fena halde dalga geçti.

"Anladığım kadarıyla Woodrow Wilson barış anlaşması imzalayacak. Bunu önce Henry Ford denedi, şimdi de Wilson deniyor. Ama barış mürekkeple yapılmaz Woodrow!" dedi Susan talihsiz başkana. "Lloyd George'un konuşması o Kaiser'e neyin ne olduğunu gösterir. Barış tohumlarını önce kendi evine diksin o."

"Başkan Wilson'ın seni duyamaması ne kötü, Susan," dedi Rilla hınzırca.

“Aynen öyle Rilla’cığım, ona iyi bir tavsiyede bulunacak hiç kimseyi duymaması çok kötü çünkü demokratlar veya cumhuriyetçiler arasında demek ki böyle biri yok,” diye surat astı Susan. “Ne kadar çalışırsam çalışayım Amerikalıların siyasetini bir türlü çözemediğim için ikisi arasındaki farkı bilmiyorum ama buradan gördüğüm kadarıyla, korkarım ki…” Susan şüpheyle başını iki yana salladı. “Hepsinin temeli aynı.”

“*Noel bittiği için minnettarım*,” diye yazdı fırtınalı bir aralık akşamının son haftasında Rilla günlüğüne. “*Çok üzüldük çünkü Courceletteden beri bu ilk Noel’di. Ama Meredithlerin hepsi yemeğe geldi ve hiçbirimiz neşeliymişiz gibi davranmadık. Hepimiz sessiz ve dostane bir şekilde yemeklerimizi yedik, bu bize çok iyi geldi. Ayrıca Jims iyileşmeye başladığı için de minnettarım… Hatta o kadar minnettarım ki neredeyse seviniyorum bile diyebilirim ama tam sevindiğim de söylenemez. Merak ediyorum da acaba bir daha herhangi bir şey için tam anlamıyla sevinebilecek miyim? Sanki içimdeki sevinç ölmüş gibi geliyor… Walter’ın kalbini delen aynı kurşunla vurulmuş gibi. Belki de bir gün ruhumda yeni ve başka türlü bir sevinç doğar… Ama o eski hali asla yeniden hayat bulamayacak*.

Kış bu sene erken bastırdı. Noel’den on gün önce büyük bir kar fırtınası oldu. En azından bize öyle geldi. Meğer sadece prova yapıyormuş. Ertesi gün hava güzeldi. Ingleside ve Gökkuşağı Vadisi harikaydı, bütün ağaçlar karla kaplanmıştı, her yerde kar kümeleri vardı ve kuzeydoğudan esen rüzgâr onları fantastik şekillere sokmuştu. Annemle babam Avonlea’ye gitti. Babam bu değişikliğin anneme iyi geleceğini düşündü, ayrıca oğlu Jon kısa bir süre önce vurulup yaralandığı için çok üzülen zavallı Diana teyzeyi de görmek istediler. Babam ertesi gün döneceklerini söyleyerek evi bana ve Susan’a emanet etti. Ama bir hafta orada kaldılar. Zira o gece yine fırtına çıktı ve dört gün boyunca aralıksız devam etti. Prens Edward Adası’nın yıllardır gördüğü en uzun ve en kötü fırtınaydı. Her şey karman çorman oldu: Yollar tamamen kapandı, tren seferleri durdu ve telefon hatları kesildi.

Derken Jims hastalandı.

Annemle babam giderken hafif üşütmüştü ama iki gün içinde durumu kötüleşti. Bir tehlike görmediğim için ateşini ölçmedim ve bu umursamazlığım yüzünden kendimi hâlâ affedemiyorum. Doğruyu söylemek gerekirse ben de bitkindim. Annem evde olmadığım için kendimi salıverdim. Bir anda, uzun süredir cesur ve neşeli rolü yapmaktan yorulduğumu anladım ve vaktimin çoğunu yatakta ağlayarak geçirdim. Jims’le

ilgilenmedim… Korkunç gerçek bu işte… Walter'a verdiğim sözü tutamadım ve eğer bu yüzden Jims'e bir şey olsaydı kendimi asla affetmezdim.

Annemle babamın gidişinin üçüncü gecesi Jims aniden kötüleşti… Ah, hem de çok kötüleşti. Susan ile ikimiz evde yalnızdık. Fırtına başladığında Gertrude, Lowebridge'e gitmişti ve geri dönemedi. İlk önce fazla telaşlanmadık zira Jims daha önce de birkaç defa kuş palazı olmuş ve Susan ile Morgan sayesinde, hepsini atlatmıştık. Ama telaşa kapılmamız fazla uzun sürmedi.

'*Daha önce hiç böyle bir grip görmedim,' dedi Susan.*

Bana gelince, ben bunun ne tip bir grip olduğunu öğrendiğimde artık çok geçti. Bunun sıradan bir grip olmadığını öğrendim… Yani doktorların 'sıradan grip" dedikleri şeyden değilmiş, bu 'kuş palazıymış' ve çok ölümcül, tehlikeli bir şeymiş. Babam evde olmadığı ve en yakın doktor da Lowbridge'de olduğu için o gece ne atla yolculuk edebilecek ne de telefon açabilecek bir durumumuz vardı.

Cesur Jims hayatı için çok güzel mücadele etti… Susan ile ikimiz bir çare bulmak için babamın kitaplarına bile baktık ama Jims gittikçe kötüleşiyordu. Onu böyle görmek yüreğimi parçaladı. Çok zor nefes alıyordu. Zavallıcığın yüzü mosmor oldu, acı çektiği belliydi. Sanki birinin ona yardım etmesini ister gibi, minicik elleriyle çırpınıp durdu. O an aklıma gazla zehirlenerek öldürülen askerler geldi. Jims'in boğazındaki balgam büyüdükçe çocuk kendine gelemiyordu.

Of, resmen delirdim! O ana kadar sevgili Jims'in benim için bu denli önemli olduğunu fark etmemiştim. Kendimi çok ama çok çaresiz hissettim.

Susan pes etti. 'Onu kurtaramayız! Ah, keşke baban burada olsaydı… Şuna bak, zavallı çocuk! Ne yapacağımı bilemiyorum.'

Jims'e baktım ve öldüğünü düşündüm. Susan daha iyi nefes alması için onu beşiğinden alıp kucaklamıştı ama Jims hiç nefes almıyor gibi görünüyordu. Benim bir tanecik öksüz bebeğim, o güzelim yüzü mosmor olmuş bir halde, gözümün önünde resmen can veriyor ve ben ona yardım edemiyordum. Çaresizlik içinde yaptığım sıcak lapayı yere fırlattım. Ne işe yarayacaktı ki? Jims ölüyordu ve bu benim suçumdu… Ona yeterince özen gösterememiştim!

Tam o sırada -gece on birde- kapı zili çaldı. Öyle bir çaldı ki, fırtınaya rağmen evin her yanından yankılandı. Susan, Jims'i beşiğine yatırmaya

cesaret edemediği için kapıya bakamazdı, o yüzden aşağıya ben koştum. Koridora geldiğimde aniden durdum. Aklıma Gertrude'un bir zamanlar anlattığı garip bir hikâye geldi. Teyzelerinden biri, bir gece evde hasta kocasıyla birlikte yalnızmış. Kapının çalındığını duymuş. Gidip açtığında kimseyi görememiş… En azından görünürde bir şey yokmuş. Ama kapıdan içeriye doğru buz gibi bir rüzgâr esmiş ve dışarıda çok sıcak bir yaz havası olmasına rağmen, bu soğuk rüzgâr üst kata doğru yükselmiş. Kadın aniden bir çığlık duymuş. Üst kata koştuğunda kocasının öldüğünü görmüş. Getrude, teyzesinin kapıyı açtığı zaman içeriye Ölüm Meleği'nin girdiğine inandığını anlatmıştı.

Bu kadar korkmam budalacaydı ama dikkatim dağılmıştı ve çok bitkindim. Bir an ölümün dışarıda beklediğini düşünerek kapıyı açmak istemedim. Ama sonra harcayacak vaktimin olmadığını anımsadım ve aptallık etmeyip kapıyı açmaya karar verdim.

Elbette içeriye doğru soğuk bir rüzgâr esti ve koridora hafif bir kar kümesi doldurdu. Ama karşımda kanlı canlı biri vardı… Tepeden ayağa karla kaplanmış olan Mary Vance gelmişti. Üstelik gelirken ölüm değil yaşam getirmişti. Gerçi bunu o an bilmiyordum. Kıza dik dik baktım.

'*Neyse ki evdesiniz,' diye sırıttı Mary ve içeri girerek kapıyı kapattı. 'İki gün önce Carter Flagglere geldim ve fırtınadan dolayı orada kaldım. Ama ihtiyar Abby Flagg sonunda sinirimi bozdu ve ben de bu gece, buraya gelmeye karar verdim. Buraya kadar yürürüm sandım ama inan bana çok zor oldu. Bir ara kara saplanıp kalacağını sandım. Ne kötü bir gece, öyle değil mi?*'

Kendime geldim ve üst kata koşmam gerektiğini hatırladım. Durumu elimden geldiğince hızlı bir şekilde Mary'ye açıklayıp üzerindeki karları silkelemesi için onu aşağıda bıraktım. Jims biraz daha iyi gibiydi ama ben içeriye girer girmez ikinci bir kriz geçirdi. Ağlamaktan başka hiçbir şey yapamadım… Ah, şimdi düşününce çok utanıyorum ama zaten ne yapabilirdim ki? Elimizden gelen her şeyi denemiştik, derken Mary Vance'in arkamdan 'Çocuk ölüyor!' diye bağırdığını duydum.

Hızla arkamı döndüm. Zavallı Jims imin öldüğünü sanki ben bilmiyor muydum? O an Mary Vance'i kapıdan ya da camdan dışarıya fırlatabilirdim. Orada hiç kıpırdamadan durmuş o garip, beyaz gözleriyle sanki boğulan bir kedi yavrusuna bakar gibi, bebeğime bakıyordu. Zaten Mary Vance ten hiç hoşlanmazdım… O an kendisinden nefret ettim.

'*Her şeyi denedik,' dedi zavallı Susan. 'Bu sıradan bir grip değil.*'

‘Hayır, bu difteri,’ dedi Mary ve hemen bir önlük kaptı. ‘Kaybedecek vakit yok ama ne yapılmalı biliyorum. Yıllar evvel rıhtımda Bayan Wiley ile yaşarken, Will Crawford’un çocuğu başındaki iki doktora rağmen difteriden ölmüştü. İhtiyar Christina MacAllister teyze bunu duyduğunda (beni zatürreden ölmek üzereyken o kurtarmıştı, biliyorsunuz. Kadın mucize gibidir, hiçbir doktor eline su dökemez. İnanın bana artık onun gibi kadınlar kalmadı) eğer orada olsaydı, çocuğu büyükannesinin reçetesiyle kurtarabileceğini söyledi. Bayan Wiley’e reçeteyi tarif etti ve ben de hiç unutmadım. Zaten çok kuvvetli bir hafızam vardır… Aklımda pek çok şeyi tutar ve vakti geldiğinde hemen kullanırım. Susan, evde hiç sülfür var mı?’

Evet, evde sülfür vardı. Susan sülfürü almak için Mary ile aşağıya indi, ben de Jims’i kucağıma aldım. Hiç umudum yoktu… Hem de hiç. Mary Vance istediği kadar böbürlenebilirdi çünkü zaten bunu hep yapardı ama ben hiçbir büyükanne reçetesinin küçük Jims’i kurtaracağına inanmıyordum. O an Mary geri geldi. Ağzını ve burnunu bir kumaş parçasıyla kapatmıştı, elinde içi yarıya kadar yanan kömürle dolu eski bir demlik taşıyordu.

‘Beni izleyin,’ dedi. ‘Daha önce bunu hiç yapmadım ama bu çocuğu ya yaşatır ya da öldürür. Zaten çocuk ölmek üzere.’

Kömürlerin üzerine bir kaşık sülfür boşalttı. Sonra Jims’i aldı, yüzünü yanan kömürlerin üzerine doğru tuttu. Neden atlayıp çocuğu onun elinden almadım bilmiyorum. Susan bunu Tanrı emrettiği içim yapamadığımı söyledi. Doğru olabilir ya da belki hareket edemeyecek kadar güçsüz olduğum içindir. Susan büyülenmiş gibi kapıdan Maryyi izliyordu. Jims kızın o büyük ve becerikli ellerinde debeleniyordu… Ah, evet o kız çok beceriklidir… Jims öksürdü, hırıldadı… Öksürdü, hırıldadı ama bana işkence görüyormuş gibi geldi. Sonra bir anda (ki bana bir saat gibi uzun geldi) onu öldüren balgamı atmayı başardı. Çocuğu tekrar çeviren Mary onu yatağına yatırdı. Jims bir mermer gibi bembeyaz olmuştu, kahverengi gözlerinden yaşlar süzülüyordu ama yüzündeki o korkunç renk silinmişti ve gayet düzenli nefes alıp veriyordu.

‘Ne numara ama…’ dedi Mary neşeyle. ‘Nasıl olacağını bilmesem de şansımı denemek istedim. Sabah olana kadar bir ya da iki kez daha boğazına buhar tutacağım. Sırf mikropları öldürmek için ama birazdan çok daha iyi olacaktır, görürsünüz.’

Jims hemen uykuya daldı… Korktuğum gibi komaya girmedi, gerçekten uyudu. Mary kendi deyimiyle, gece ‘onu iki kere daha buhara tuttu’ ve gün

ağardığında ateşi düştü. Boğazı da temizlenmişti. Jims'in iyileştiğinden emin olunca dönüp Mary Vance'e baktım. Kanepede uzanmış Susan'a, Susan'ın ondan kırk kat daha iyi bildiği bir şeyi anlatıyordu. Ama nasıl yattığı ya da nasıl böbürlendiği umurumda bile değildi. Böbürlenmeye hakkı vardı… Benim yapmaya cesaret bile edemeyeceğim bir şeyi yapmış ve Jims'i ölümden döndürmüştü. Bir zamanlar elinde ölü bir balıkla beni Glen sokaklarında kovalamış olması artık önemli değildi; deniz fenerindeki o romantik dans gecesinde hayallerimi berbat etmiş olması önemli değildi; her şeyi herkesten çok daha iyi bildiğini sanması hiç önemli değildi… Bir daha Mary Vance ten asla nefret etmeyecektim. Yanına gidip onu öptüm.

'*Ne oldu yahu' dedi*.

'*Hiçbir şey… Sadece sana çok minnettarım, Mary*.'

'*Sanırım olman da lazım zira ben gelmeseydim o zavallı bebek ikinizin ellerinde ölüp gidecekti.' Susan ile bana güzel bir kahvaltı hazırladı ve zorla yedirdi. Susan'ın deyimiyle yollar yeniden açılana dek, tam iki gün boyunca 'canımızı çıkartana kadar bize patronluk tasladı.' Jims iyileşmişti, sonunda babamlar da geldi. Pek bir şey söylemeden hikâyemizi dinledi. Oysa babam kendi deyimiyle, bu 'koca karı tariflerinden' pek hoşlanmaz. Biraz güldü ve 'Bundan sonra tüm ciddi vakalarda Mary Vance'i arayıp ona danışacağım,' dedi*.

Noel beklediğim kadar kötü geçmedi yani. Şimdi de yeni yıl geliyor ve biz hâlâ savaşı sonlandıracak Büyük Çarpışmayı bekliyoruz. Dog Monday soğuktan romatizma oldu ama hâlâ beklemeye devam ediyor, Shirley ise gün sayıyor. Ah, 1917… Acaba bize neler getireceksin?

BÖLÜM 25

SHIRLEY GİDİYOR

Gazetede Başkan Wilson'ın adının üzerine dikiş iğnesini hunharca batıran Susan, "Hayır Woodrow, zafer kazanmadan barış yapılmaz," dedi. "Sen kendin için sadece barış isteyebilirsin, Woodrow ama biz Kanadalılar hem zafer hem barış istiyoruz," diyerek başkana hak ettiği cevabı verdiği düşüncesiyle yatağına gitti. Fakat birkaç gün sonra heyecanla Bayan Blythe'ın yanına koştu.

"Sevgili Bayan Blythe, bu konuda ne düşünüyorsunuz? Charlottetown'dan az evvel telefonla gelen mesajda Woodrow Wilson'ın sonunda Alman büyükelçisini gönderdiğini ve bunun savaş ilan etmek olduğunu söylediler. Ben de kafası nerede olursa olsun, belki de artık Woodrow'un yüreğinin doğru yerde olduğunu düşünmeye başladım. Gıda kısıtlamasına rağmen bunu şekerle yapacağım bir tatlıyla kutlamayı düşünüyorum. O denizaltı olayının bir krize yol açacağını sanmıştım. Kuzen Sophia o olayın müttefiklerin sonu olduğunu söylediğinde, bunu ona da anlattım."

"Gilbert tatlı yapacağını duymasın, Susan," dedi Anne gülümseyerek. "Biliyorsun hükümetin bizden istediği ekonomik kısıtlamalara harfiyen uymamız konusunda çok hassas."

"Evet, sevgili Bayan Blythe. Zaten bir erkek evinin geçiminden sorumludur, ev halkı da onun koyduğu kurallara uymalıdır. Tasarruflu olmak konusunda oldukça benim de iyi iş çıkarttığımı söylemem lazım ama ara sıra kaçamak yapmakta bir sakınca görmüyorum. Shirley geçen gün tatlımdan birazcık istediğini söyledi… Tatlımın benim markam olduğunu söylüyor. Ve ben de ona, 'Gelecek ilk zafer haberini kutlamak için sana bu tatlıdan yapacağım,' dedim. Bu haber de zafer haberi sayılır, hem Bay Blythe bilmediği bir şey için üzülmez. Tüm sorumluluğu ben üstleniyorum, sevgili Bayan Blythe. Sizin vicdanınız rahat olsun."

Susan o kış Shirley'yi fena halde şımarttı. Çocuk her hafta sonu Queens Academy'den eve geldiğinde Susan, Gilbert'tan saklayarak ya da ona dil dökerek Shirley'nin tüm sevdiği yemekleri yapıyor, el pençe divan

vaziyette oğlanın başında bekliyordu. Herkesle konuştuğu savaş konusunda Shirley'ye tek kelime etmiyor ya da onun yanında bu konuyu açmıyordu. Fakat Shirley'yi bir kedinin fareyi izlediği gibi izliyordu. Almanlar Bapaume'den geri çekilmeye başladıklarında Susan'ın sevinci iyice arttı. Savaşın sonu geliyordu… Bu savaş her an bitebilir, başka hiç kimsenin orduya katılmasına gerek kalmazdı.

"İşler sonunda yoluna girmeye başladı. Almanları resmen geriye püskürttük!" diye bağırdı. "Woodrow'un mektup yazma konusundaki yeteneksizliğine rağmen Amerika Birleşik Devletleri de nihayet savaş ilan etti ve bir işe başladıklarında o işi mutlaka başarıyla bitirmek gibi bir alışkanlıkları olduğunu bildiğimden, yakında savaşın sona ereceğini düşünüyorum. Almanları da kaçırdık zaten."

"Amerika'nın savaşa girmesi iyi oldu," dedi Kuzen Sophia. "Ama ilkbahar boyunca savaşacak olmaları bu mücadelenin zaferle sonuçlanacağı anlamına gelmez çünkü bence müttefiklerin işi bahara kadar çoktan bitmiş olur. Almanlar onları aldatıyor bence. Simonds denen adam sırf müttefikleri bir çukura sokmak için geri çekildiklerini söylüyor."

"O Simonds denen adamın ağzından iyi bir şey çıkmaz zaten," diye surat astı Susan. "Lloyd George, İngiltere Başbakanı olmaya devam ettiği sürece, o adamın fikirleri umurumda bile değil. Kimse onu aldatamaz, buna inan. Bence her şey yolunda. ABD savaşa girdi, Kut'la Bağdat'ı geri aldık. Haziran'a kadar müttefikleri Berlin'de görürsem hiç şaşırmam. Tabii Çardan kurtuldukları için Ruslar'ı da… O adamdan kurtulmakla çok iyi ettiler bence."

"Bunu zaman gösterecek," dedi Kuzen Sophia. Kadın büyük bir tiranın tahttan indirildiğini göreceğine ya da müttefiklerin Unter Den Linden'e gireceklerine, rüyasında görse inanmazdı doğrusu. Susan bütün iyimser tavrıyla yanı başında bazı güzel tahminlerde bulunuyor olsa da Kuzen Sophia, Ruslara hâlâ güvenmiyordu.

Tam bu sırada Shirley oturma odasındaki masanın kenarına oturarak (baştan ayağa sağlıklı, uzun boylu ve kumral bir delikanlıydı), "Anne, baba geçen pazartesi on sekiz oldum. Sizce de artık orduya katılmamın vakti gelmedi mi?" dedi.

Bembeyaz kesilen Anne oğluna baktı.

"İki oğlum savaşa gitti ve biri artık geri dönmeyecek. Seni de mi yollamak zorundayım, Shirley?"

“Beni miskin bir çocuk olarak yetiştirmedin, değil mi anne? Hava kuvvetlerine katılabilirim. Ne dersin baba?”

Gilbert, Abbie Flagg’in romatizmaları için hazırladığı karışım yüzünde pudraya bulanan ellerini sildi. Bu anın geleceğini bilmesine rağmen hazırlıklı değildi. Oğluna yavaşça, “Seni görevin olduğuna inandığın bir şeyden menedecek değilim ama annen izin verene dek gitmemelisin,” dedi.

Bunun üzerine Shirley başka bir şey söylemedi. Çok konuşan bir delikanlı değildi. Anne de başka bir şey söylemedi. O an rıhtımdaki mezarlıkta yatan minik Joyce’u düşünüyordu… Eğer yaşasaydı şu an bir kadın olacak minik Joyce’u… Hayattan aldığı ilk derslerini cephede dizlerinin üzerinde veren Walter’ın o muhteşem külrengi gözlerini… Korkunç cephelerde savaşan Jem’i… Gençlik çağlarının altın yıllarını beklemekle ve umut etmekle Nan, Di ve Rilla’yı düşünüyordu… Tüm bunlara daha ne kadar katlanabileceğim merak etti. Yeterince acı yaşamıştı, daha fazlasına katlanamayacağından da emindi.

Buna rağmen yine de o gece Shirley’ye gidebileceğini söyledi.

Haberi Susan’a hemen vermediler. Birkaç gün sonra Shirley asker üniforması içinde mutfakta belirene dek Susan bunu bilmiyordu. Jem ve Walter giderken çıkarttığı tantananın yarısını bile çıkartmadı. “Demek seni de alıyorlar,” dedi taş gibi bir yüz ifadesiyle.

“Almak mı? Susan, hayır… Ben kendim gidiyorum. Buna mecburum.”

Susan masaya oturup yıllardır Ingleside çocukları için çalışmaktan nasır tutmuş, titreyen ellerini birleştirdi ve “Evet, gitmelisin. Bir zamanlar bunun nedenini anlayamıyordum ama artık anlayabiliyorum,” dedi.

“Sen çok güçlü bir kadınsın, Susan,” dedi Shirley. Susan’ın bu durumu böyle soğukkanlı karşılaması onu rahatlatmıştı… Zira ıstırap dolu bir manzara ile karşılaşacağından korkuyordu. Neşeyle ıslık çalarak dışarıya çıktı ama yarım saat sonra solgun yüzlü Anne Blythe içeriye girdiğinde, Susan hâlâ masanın başında oturuyordu.

“Sevgili Bayan Blythe,” dedi bir zamanlar bunu yapmaktansa ölmeyi tercih edecek olan Susan bir itirafta bulunarak. “Yaşlandığımı hissediyorum. Jem ve Walter sizindi ama Shirley benim evladım. Onun yuvadan uçup gitmesini düşünmeye bile katlanamıyorum… Uçağıyla başka yerleri yerle bir edeceğini, hayatın onun minik bedeninin üzerinden geçeceğini düşünmek beni kahrediyor. Küçücük bir çocukken besleyip büyüttüğüm o minik bebeğin bedeninden.”

“Susan… Yapma,” diye ağladı Anne.

“Ah, sevgili Bayan Blythe, çok özür dilerim. Böyle bir şeyi yüksek sesle söylememem gerekirdi. Bazen bir kahraman gibi davranmam gerektiğini unutuyorum. Bu… Bu durum beni biraz sarstı. Fakat bir daha asla kendimi kaybetmeyeceğim. Ama birkaç gün boyunca mutfakta işler yolunda gitmezse ne olur beni affedin,” dedi yüzüne zorla bir gülümseme yerleştirmeye çalışan zavallı Susan. “En azından pilotluk temiz bir iş. O hendeklere girip üstünü başını çamura bulamayacak. Küçüklüğünden beri titiz bir çocuk olduğu için, bence bu iyi bir şey.”

Böylece Shirley gitti. Ama Jem gibi büyük bir heyecanla ya da Walter gibi kendisini feda etmek arzusuyla değil. O, hoş olmayan ama yapılması gereken bir işi bitirmeye gider gibi hayli soğukkanlı bir şekilde gitti. Beş yaşından bu yana Susan’ı ilk kez öptü ve ona, “Hoşça kal Susan… Susan anne,” dedi.

“Benim küçük, kumral oğlum… Benim küçük, kumral oğlum,” dedi Susan. Gilberfin kederli yüzüne bakarak, “Ona küçükken attığınız şaplağı hatırlar mısınız bilmem. İyi ki ben öyle bir şey yapmamışım, şu an bunun için şükrediyorum,” dedi.

Gilbert bu olayı hatırlamıyordu. Ama kendisini çağıran hastalarının yanına gitmeden evvel durdu ve bir zamanlar çocukların kahkahalarıyla dolu olan oturma odasına, hüzünlü gözlerle baktı.

“En küçük oğlumuz… En son doğan oğlumuz,” dedi yüksek sesle. “İyi kalpli, sağlam ve mantıklı oğlumuz. Shirley bana hep babamı hatırlatır. Sanırım gitmek istediği için onunla gurur duymalıyım… Jem gittiğinde gurur duymuştum; hatta Walter gittiğinde de… Ama şimdi evimiz bomboş kaldı.”

Yukarı Glen’de yaşayan ihtiyar Sandy öğleden sonra ona, “Düşünüyorum da Doktor Bey,” dedi. “Geçen gün önünden geçerken eviniz gözüme ne kadar da büyük göründü.”

Sandy’nin bu sözleri Gilbert’ı çok etkiledi. Ingleside o gece gerçekten de çok büyük ve çok boş görünüyordu. Üstelik Shirley kış boyunca sadece hafta sonları eve gelmesine ve her geldiğinde de sessiz bir şekilde vakit geçirmesine rağmen… Acaba geride bir tek o kaldığı ve şimdi o da gittiği için mi ardında kocaman bir boşluk bırakmıştı? Evin her bir odası terk edilmiş gibi görünüyordu. Hatta bahçedeki ağaçlar bile çocukluklarını

dallarının altında geçiren oğlanlardan en sonuncusunun gidişi için, sanki birbirlerini teselli ediyor gibiydiler.

Susan tüm gün çok çalıştı, gece geç saatlere kadar iş yaptı. Mutfaktaki saati kurdu ve Dr. Jekyll'ı biraz güçlükle de olsa dışarıya çıkarttı. İçeriye girmeden önce kapı eşiğinde biraz durup batmakta olan yeni ayın yaydığı ışığın altında bir gümüş gibi parlayan Glen manzarasını seyretti. Ama o tanıdık tepeleri ve rıhtımı görmüyordu artık. O gece Shirley'nin gittiği Kingsport'taki eğitim kampına bakıyordu çünkü.

Bana 'Susan anne' dedi, diye düşündü. *Oğlanların hepsi gitti… Jem, Walter, Shirley, Jerry, Carl. Üstelik hiçbiri de buna zorlanmadı. O yüzden gururlanmak hakkımızdır. Fakat gurur, soğuk kalpli bir yoldaş ve insana hiçbir şey kazandırmıyor*.

Ay batıdaki karanlık bulutların arasında gözden kaybolduğunda Glen ani bir gölgeyle kaplandı. Binlerce kilometre ötedeki Kanadalı askerler -ölü ya da diri her biri- Vimy Sırtı'nda pusuya yatmıştı.

Vimy Sırtı, Kanada'nın Büyük Savaş'la ilgili kitaplarına adını altın harflerle kazımış bir yerdi. "Orayı ne İngilizler ne de Fransızlar alabildi," dedi bir Alman mahkûm onu esir eden askerlere. "Ama siz Kanadalılar bir yerin ele geçirilemez olduğunu bilmeyecek kadar aptalsınız!"

Fakat "aptallar" orayı ele geçirdiler ve bedelini de ödediler.

Jerry Meredith, Vimy Sırtı'nda ciddi şekilde yaralandı. Telgrafta sırtından vurulduğu yazıyordu.

"Zavallı Nan," dedi haberi duyan Anne. Aklına Green Gables'ta geçirdiği kendi mutlu gençliği geldi. O, böyle bir trajedi yaşamamıştı. Günümüz kızları ne çok acı çekiyordu! İki hafta sonra Nan, Redmond'dan eve geldiğinde yüzünden o iki haftayı nasıl geçirdiği çok net anlaşılıyordu. John Meredith de aniden yaşlanmış gibiydi. Faith eve gelmedi çünkü Tıbbi Destek Hizmeti'ne katılmak için Atlantik'e açılan bir gemiye binmişti. Di de bunu yapmayı çok istedi ama ona annesinin hatırı için gitmemesi gerektiği söylendi. Di de eve kısa bir ziyarette bulunup derhal Kingsport'taki Kızıl Haç işlerine yardıma gitti.

Gökkuşağı Vadisi'nin gizli köşelerindeki alıç çiçeklerinin hepsi açtı. Rilla hepsini izliyordu. Jem bir zamanlar annesine ilk açan alıç çiçeklerini götürürdü, o gidince yerine Walter götürdü, geçen bahar her ikisinin yerine bu kez Shirley götürmüştü. Şimdi de Rilla ağabeylerinin yerine çiçekleri annesine kendisinin götürmesi gerektiğini düşündü. Fakat o daha çiçekleri

bulmadan evvel Bruce Meredith bir akşam alacakaranlıkta, ellerinde bir sürü pembe çiçekle Ingleside'a geldi. Verandanın merdivenlerinden çıkıp çiçekleri Bayan Blythe'ın kucağına koydu.

"Shirley burada olmadığı için ben getirdim," dedi o utangaç, komik ama cesur tarzıyla.

"Ne kadar düşüncelisin canım benim," dedi Anne. Karşısındaki bu şapkalı, elleri cebinde, utangaç çocuğa bakarken dudakları titredi.

"Bugün Jem'e mektup yazıp 'Annene alıç çiçeği götüremediğin için sakın endişelenme' dedim," dedi ciddi bir tavırla. "Çünkü bu işi ben üstlendim. Ayrıca ona yakında on sekizime basacağımı ve savaşta ona yardıma gideceğimi, ben onun yerine savaşırken belki onun da eve gelip biraz dinlenebileceğini yazdım. Jerry'ye de yazdım. Jerry iyileşmeye başladı, biliyorsunuz."

"Öyle mi? Ondan haber aldınız mı?"

"Evet, annem bugün bir mektup aldı. Mektupta Jerry'nin tehlikeyi atlattığı yazıyormuş."

"Ah, çok şükür," diye fısıldar gibi mırıldandı Anne.

Bruce kadına merakla baktı.

"Anneme ve babama haberi verdiğinde, onlar da aynen böyle söyledi. Ama geçen gün Bay Mead'in köpeğinin yavru kedime zarar vermediğini gördüğümde ben de aynı şeyi söylemiştim çünkü köpeğin kedimi öldüreceğini sanmıştım. Ama babam bana bakıp bir daha asla bir kedi için bu cümleyi kurmamam gerektiğini söyledi. Nedenini anlayamıyorum, Bayan Blythe. Kendimi minnettar hissetmiştim, Stripey'i Tanrı'nın kurtardığını düşündüm çünkü Mead'in köpeğinin çelik gibi bir çenesi ve keskin dişleri var. Zavallı Stripey'i nasıl da sarstı. Yani, neden Tanrı ya teşekkür etmeyecekmişim ki?" Sonra da ekledi, "Ama belki de bunu yüksek sesle söylememem gerekirdi. Ama Stripey'nin iyi olduğunu görünce çok sevinmiştim. Neredeyse bağıracaktım, Bayan Blythe. Herhalde babam ve siz gibi, ben de fısıldayarak söyleseydim sorun olmazdı. Biliyor musunuz, Bayan Blythe…" dedi Bruce kadına yaklaşıp fısıldayarak. "Eğer elimde olsa o Kaiser'e ne yapardım?"

"Ne yapardın bakalım?"

"Norman Reese bugün okulda, eğer elinde olsa onu bir ağaca bağlayıp üzerine köpekleri salacağını söyledi. Emily Flagg de onu bir kafese koyup sivri şeylerle dürteceğinden söz etti. Hepsi bu tip şeyler söylediler. Fakat

Bayan Blythe…” Bruce cebinden bir tavşanayağı çıkartıp Anne’in kucağına koydu. “Ben o Kaiser’i iyi bir insana dönüştürürdüm. Hem de çok iyi bir insana… Elimde olsaydı bunu hemen yapardım. Sizce de bu en güzel ceza olmaz mıydı, Bayan Blythe?”

“Tanrım,” dedi Susan. “Öylesi kötü biri için bunun en güzel ceza olduğunu da nereden çıkarttın?”

Koyu mavi gözleriyle Susan’a bakan çocuk, “Anlamıyor musunuz? Eğer iyi birine dönüşürse yaptığı tüm o korkunç şeyleri fark eder ve kendini o kadar kötü hissederdi ki, ömür boyu vicdan azabı çeker ve asla mutlu olamazdı. Evet,” dedi Bruce ellerini birleştirip başını sallayarak. “Evet, elimde olsa o adamı iyi birine dönüştürürdüm. Bu onun için en iyi ceza olurdu.”

BÖLÜM 26

SUSAN EVLİLİK TEKLİFİ ALIYOR

Bir uçak, dev bir kuş misali Glen St. Mary'nin üzerinde uçuyordu. Gümüşi, berrak gökyüzü insana sonsuz bir özgürlük hissi veriyordu. Her ne kadar o yaz gökyüzünde uçak görmeye alışkın olsalar da Ingleside bahçesindeki küçük bir grup büyülenmiş gibi havaya baka. Susan her uçak gördüğünde heyecanlanırdı. Belki de Kingsport'tan adaya doğru bulutların üzerinde uçan kişi Shirley idi. Bunu kim bilebilirdi ki? Ama artık Shirley eski kıtaya gittiği ve Susan da bunu bildiği için, şu an havada süzülen bu uçak ve pilotu hiç ilgisini çekmedi. Yine de hayranlık dolu bakışlarla uçağa baktı.

"Merak ediyorum da sevgili Bayan Blythe, eğer mezarlıktakiler bir an için yerlerinden kalkıp bu manzarayı görseler ne düşünürlerdi? Babam kesinlikle onaylamazdı bence çünkü kendisi yeni fikirlere her zaman kapalı biriydi. Öldüğü güne dek tarlasındaki hasadını bile eski orağıyla biçmişti; hasat biçme makinesi almadı. 'Babam için yeten bana da yeter,' derdi hep. Bu bakış açısının yanlış olduğunu söylemem umarım saygısızlık olmaz ama ben de -her ne kadar askeri bir gereklilik olsa da- bu uçakları onayladığımı söyleyemeyeceğim. Eğer Tanrı uçmamızı isteseydi bize kanat verirdi. Vermediğine ve uçağı da O yaratmadığına göre, demek ki hep karada kalmamızı istemiş. Her ne olursa olsun beni bir uçağın içinde, göklerde uçarken göremeyeceksiniz sevgili Bayan Blythe."

"Ama babamın yeni otomobiliyle bir tur atarsın herhalde, değil mi Susan?" diye dalga geçti Rilla.

"Otomobile binecek kadar genç olduğumu da düşünmüyorum," diye surat astı Susan. "Ama dar görüşlü biri de değilim. Mesela Bıyıklı Ay, adada otomobile izin verdiği için hükümetin istifa etmesi gerektiğini söylüyor. Duyduğuma göre ne zaman bir otomobil görse ağzından köpükler saçıyormuş. Geçen gün tarlasının olduğu o dar yoldan geçen bir otomobilin önünü kesmiş. Elinde tırmığıyla yolun ortasına dikilmiş. Direksiyondaki adam ajan mı neymiş ve Bıyıklı Ay onlardan da ne az otomobillerden nefret ettiği kadar nefret eder. Arabanın geçeceği başka bir alan kalmadığı ve

adam Bıyıklı Ay'ı ezip yoluna devam edemeyeceği için, ani bir fren yapmak zorunda kalmış. Bıyıklı Ay tırmığını havaya kaldırıp, 'Ya o şeytan icadı makineni buradan çekersin ya da tırmığımı sana saplarım,' diye bağırmış. Ve sevgili Bayan Blythe, zavallı ajan Lowbridge'e kadar geri geri gitmek zorunda kalmış. Bıyıklı Ay elinde tırmığıyla adamın peşinden gidip yol boyunca ona hakaret etmiş. Bence de bu davranışı çok kaba ama bu uçaklar ve otomobiller yüzünden adamız artık eskisi gibi bir yer değil," dedi Susan iç çekerek.

Uçak yükseldi, alçaldı ve daireler çizip gün batımındaki tepelerin ardında gözden kaybolana dek tekrar yükseldi.

Kartallar uçsuz bucaksız gökyüzünde, üstün bir hâkimiyet ve görkemle yelken açtılar, diye mısralar okudu Anne hülyalı bir ifadeyle.

"Acaba uçaklar insanlığı daha mutlu edecek mi, merak ediyorum doğrusu," dedi Bayan Oliver. "Bence insanları mutlu eden şeyler asırlardır hiç değişmemiş. Ne kadar farklı icatlar ortaya çıkmış olursa olsun, hiçbiri mutluluğu ne azaltmış ne arttırmış."

"Ne de olsa '*Cennetin krallığı içimizdedir*,'" dedi Bay Meredith, insanoğlunun son büyük icadı olan ve gökyüzünde kaybolup giden uçağın ardından bakarak. "Mutluluk maddi başarılara ve zaferlere bağlı değildir."

"Yine de uçak büyüleyici bir şey," dedi Gilbert. "Bu, insanların en büyük hayallerinden biri olmuştur… Yani uçmak. Yüzyıllardır hayal edilen şey nihayet gerçek oldu… Ya da yeterince çaba harcayarak gerçekleştirildi diyelim. Mesela ben de bir uçakla uçabilmeyi çok isterdim."

"Shirley bana ilk uçuşunda büyük bir hayal kırıklığı yaşadığını yazmış," dedi Rilla. "Karadan bir kuş gibi havaya yükseleceğini sanıyormuş ama kıpırdadığını bile hissetmemiş, tam tersine kara ayağının altından çekilip yere düşüyormuş gibi gelmiş, ilk kez tek başına uçtuğunda da fena halde sıla hasreti hissetmiş. Daha önce hiç böyle hissetmemiş ama birdenbire uzayda sürükleniyor olduğunu sanmış ve hemen ihtiyar gezegenine, yani evine geri dönmek istemiş. Gerçi sonra hemen kendini toparlamış ama o korkunç yalnızlık hissi yüzünden ilk uçuşunun berbat bir his olduğunu yazmış."

Uçak gözden kayboldu. Doktor iç çekerek başını geriye attı.

"Bu uçan adamlar gözden kaybolunca kendimi dünyaya geri dönmüş, sürünen bir böcek gibi hissediyorum Anne," dedi karısına dönerek. "Seni Avonlea'de at arabasıyla gezmeye çıkarttığım o ilk geceyi hatırlıyor

musun? Senin öğretmenliğe başladığın ilk sonbahardı, birlikte Carmody'deki konsere gitmiştik hani… Arabamı, alnında beyaz bir yıldız lekesi olan, simsiyah bir kısrak çekiyordu. Yepyeni, pırıl pırıl bir arabaydı üstelik. İnan bana o gün dünyanın en gururlu delikanlısıydım. Belki torunumuzun bir akşam sevgilisini uçakla gezdireceği günleri de görürüz."

"Ama bir uçak, kısrağın Silverspot kadar güzel ve romantik olamaz bence," dedi Anne. "Makine makinedir. Fakat Silverspot'un kişiliği vardı, Gilbert. Onun çektiği bir arabaya binmek, günbatımında bulutların arasında gezmekten bile daha güzeldi. Hayır, torunlarımın sevgililerini kıskandığım için değil. Bay Meredith haklı, zira 'Cennetin krallığı' veya aşkın ya da mutluluğun sebebi maddi şeylere bağlı değildir."

Gilbert, "Üstelik torunumuz bütün dikkatini uçağa vermek zorunda kalacak, siyah kısrağının dizginlerini bırakıp sevgilisinin gözlerinin içine bakamayacak. Hem insan bir uçağı tek eliyle süremez diye düşünüyorum," dedi başını iki yana sallayarak. "Evet, sanırım ben de Silverspot'u tercih ederim."

O yaz Rus hattı yeniden kırıldı ve Susan kederle Kerensky evlenip gittiğinden beri, bunun olmasını beklediğini söyledi.

"Bu söylediklerim umarım şehitleri gücendirmez, sevgili Bayan Blythe ama bence bir adam devrim peşinde koşmakla meşgulse evlenmeyi erteleyebilir. Rusların bu defa işi bitti ve gerçeklere gözlerimizi kapatmamızın faydası yok. Ama Woodrow Wilson'ın, Papa'nın barış teklifine verdiği cevabı gördünüz mü? Muhteşem. Ben bile konuyu bu kadar güzel ifade edemezdim doğrusu. Sanırım Wilson'ı affedeceğim. Adam kelimelerin anlamlarını çok iyi biliyor, inanın buna.

"Anlam demişken, Bıyıklı Ay'ın son hikâyesi duydunuz mu, sevgili Bayan Blythe? Geçen gün Lowbridge Yolu'ndaki okuldaymış ve dördüncü sınıfların edebiyat dersine girmiş. İlkbahar ve sonbahardaki olaylar yüzünden biraz geri kaldılar, biliyorsunuz. Hâlâ yaz dönemindeki dersleri işliyorlar. Yeğenim Ella Baker o okulda gidiyor. Bana olayı o anlattı. Bay Pryor sınıfı denetlerken, öğretmenleri kötü bir baş ağrısı yüzünden biraz hava almak için dışarıya çıkmış. Çocuklar gayet iyi gidiyormuş ama Bıyıklı Ay onlara kelimelerin anlamlarıyla ilgili sorular sormaya başlayınca, henüz bu konuyu işlemedikleri için cevap verememişler. Ella ve diğer büyük öğrenciler kendilerini çok kötü hissetmiş. Öğretmenlerini çok seviyorlar ve görünüşe bakılırsa Bay Pryor'ın okul yönetimindeki erkek kardeşi Abel Pryor kadını hiç desteklemiyormuş. Diğer üyeleri de onu aleyhine

çevirmeye çalışıyormuş. Ella ile diğer öğrenciler de eğer Bıyıklı Ay'a kelime anlamlarıyla ilgili doğru cevap veremezlerse, adamın Abel'e öğretmenlerinin iyi olmadığını söyleyeceğini düşünmüşler. Tabii bunun da Abel'in işine geleceğini. Neyse ki küçük Sandy Logan durumu kurtarmış. Öksüz bir çocuk olmasına rağmen çok zeki biri ve Bıyıklı Ay'a gününü göstermiş. 'Anatomi ne demek?' diye sormuş Bıyıklı Ay. 'Karnınızdaki ağrı,' diye gözünü bile kırpmadan cevap vermiş Sandy.

"Bıyıklı Ay çok cahil biri, sevgili Bayan Blythe zira kullandığı kelimelerin anlamlarını kendisi de bilmiyor. Çocuğa, 'Çok güzel, aferin,' demiş. Tabii sınıftaki diğer üç dört zeki çocuk da hemen duruma ayak uydurmuş ve hiçbir sorun çıkmamış. Mesela Jean Blane, akustik' kelimesinin anlamının "dini bir atışma' olduğunu; Muriel Baker agnostik' kelimesinin anlamının 'hazımsızlık geçiren biri'; Jim Carter acılık' kelimesinin anlamının sebzeden başka bir şey yememek' olduğunu söylemiş ve liste böyle uzayıp gitmiş. Bıyıklı Ay hepsini kabul edip, 'Çok güzel, aferin deyip durmuş. Ella adamın bozulduğunu belli etmemek için çok çaba sarf ettiğini söyledi. Öğretmen geri geldiğinde Bıyıklı Ay ona iltifat edip, öğrencilerini çok iyi yetiştirdiğini ve yönetim kuruluna hazine gibi bir öğretmene sahip olduklarını söyleyeceğini ifade etmiş. Dördüncü sınıf öğrencilerinin kelime anlamlarını bu denli hızlı bir şekilde cevaplamalarının çok 'sıradışı' bir şey olduğunu da eklemiş. Ama Ella bana bunun büyük bir sır olduğunu söyledi, sevgili Bayan Blythe. Lowbridge Yolu Okulu'ndaki o güzel öğretmenin hatırına, bundan hiç kimseye söz etmemeliyiz. Bıyıklı Ay oyuna getirildiğini öğrenirse kadının meslek hayatı biter."

O gün öğleden sonra Mary Vance, Ingleside'a gelip Kanadalılar Hill 70'i aldıklarında yaralanan Miller Douglas'ın bacağının kesilmek zorunda kaldığını söyledi. Ingleside halkı bir zamanlar sevgilisini savaşa göndermek istemeyen ama şimdi içindeki vatan aşkı alev alev yanan Mary Vance'i teselli edip ona geçmiş olsun dileklerini sundular.

"Bazıları tek bacaklı bir kocam olacak diye benimle dalga geçiyor. Ama ben bir düzine bacağı olan başka bir adamla evlenmektense, tek bacaklı Miller ile evlenmeyi tercih ederim." Biraz düşündükten sonra devam etti: "Tabii, Lloyd George hariç. O bana talip olursa, kendisine evet derim. Neyse, benim gitmem lazım. Miller'ın haberi ilginizi çeker diye düşündüğüm için dükkândan çıktığım gibi size koştum ama Luke MacAllister'a bu akşam tahıllarını yığması için yardım edeceğime söz

vermiştim. Oğlanlar savaşa gittiğinden beri hasat işi bize kaldı. Kendime bir iş tulumu aldım. Bana çok yakıştı. Gerçi Bayan Alec Douglas kızların tulum giymesine izin verilmemesi gerektiğini söylüyor, hatta Bayan Elliott bile bu konuda şüpheli ama inanın bana aradan yıllar geçmiş olsa bile ben Alec denen o ihtiyarı kızdırmaktan hâlâ çok keyif alıyorum."

"Bu arada baba," dedi Rilla. "Bir aylığına babasının dükkânında Jack Flagg'in yerine bakacağım. Bugün eğer sen de izin verirsen bunu yapacağıma dair ona söz verdim. O da böylece hasadını indirebilecek. Ben hasat indirme konusunda pek faydalı olabileceğimi düşünmüyorum… Gerçi pek çok kız bunu beceriyor ama Jack o işle meşgulken ben onun yerine dükkâna bakabilirim. Jims artık gündüzleri pek sorun çıkarmıyor, zaten geceleri de evde olacağım."

"Sence şeker ve fasulye tartıp, tereyağı ve yumurtaların arasında gezinmek hoşuna gidecek mi?" diye göz kırptı Gilbert.

"Herhalde gitmez ama konumuz bu değil. Önemli olan benim de bir işin ucundan tutabilmem." Rilla böylece bir aylığına Bay Flagg'ın tezgâhtarlığını yaptı. Susan da Albert Crawford'un yulaf tarlasında yardıma gitti.

"Hâlâ gençlere taş çıkartıyorum," dedi gururla. "Konu tahıl yığmak olduğunda hiçbir erkek benimle yarışamaz. Oysa yardım teklif ettiğim zaman Albert bana kuşkuyla bakmıştı. 'Korkarım bu iş sana ağır gelir,' demişti. Ben de ona, 'Bir günlüğüne beni dene de gör bak nasıl köpek gibi çalışıyorum,' demiştim. Ve haklı da çıktım."

Ingleside halkından hiç ses çıkmadı. Susan bu başarılı performansının hepsinin aklını başından aldığını düşündü ama yanılıyordu. Bunu fark edince güneşten bronzlaşmış yüzü bir anda kıpkırmızı kesildi.

"Bu küfretme alışkanlığı bende iyice arttı galiba, sevgili Bayan Blythe," dedi özür diler gibi. "Hele de bu yaşta! Genç kızlara çok kötü örnek oluyorum. Herhalde çok fazla gazetede okuduğum için oluyor. Çok fazla kötü söz kullanıyor, hiçbirini de sansürlemiyorlar. Tıpkı benim gençliğimde yaptıkları gibi. Bu savaş herkesi mahvetti."

Bir tahıl yığının üzerinde, saçları rüzgârda dalgalanan, güvenli olsun diye eteğini dizlerinin altına sıkıştırmış oturan (kendisi iç etek giymezdi) Susan güzel ya da romantik bir tip değildi ama ruhundaki ve o güçlü kollarındaki coşku, Almanları Vimy Sırtı ve Verdun'dan süren askerlerin coşkusunun aynısıydı.

Bir öğleden sonra Susan'ın orakla hasat biçtiği tarlanın yanından geçen Bay Pryor da aynı şeyi hissetti.

"Bu kadın çok zeki biri," dedi. "Bu yaşında gençlere taş çıkartır. Ben ondan iyisini yapamazdım… Yapamazdım. Eğer Milgrave sağ salim eve dönerse Miranda'yı kaybedeceğim ve maaşlı bir yardımcı, bir eşten çok daha pahalıya patlar. Üstelik her an işi bırakıp gidebilir. Bu konuyu etraflıca düşünmem lazım."

Bir hafta sonra, geç bir saatte köyden eve dönen Anne şaşkınlık içinde Ingleside'ın bahçe kapısında durdu. Öyle ki yerinden bile kıpırdayamadı. Zira gözlerine sıradışı bir görüntü takılmıştı. Mutfak köşesindeki kapıdan hızla dışarıya fırlayan ve yıllardır hiç koşmadığı belli olan tıknaz Bay Pryor, yüzünde dehşet ve korku dolu bir ifadeyle koşarak kaçıyordu. Hemen arkasında da Susan vardı. Kadının gözlerinde adamı ele geçirirse paramparça edecekmiş gibi öfke dolu bir ifade vardı. Susan ile Bay Pryor bahçeden hızla geçtiler. Bay Pryor, Susan'dan birkaç metre öndeydi ve bahçe kapısına ulaşmayı başardı. Telaşla kapıyı açan adam arkasına bile bakmadan, şaşkınlıktan donakalmış Anne'in yanından koşarak geçip yola fırladı.

"Susan!" diye haykırdı Anne.

Susan aniden durdu, elindeki tavayı yere indirip Bay Pryor'ın arkasından yumruğunu salladı. Adam belli ki Susan'ın hâlâ kendisini kovaladığını zannediyor ve durmadan koşmaya devam ediyordu.

Anne biraz sert bir şekilde, "Susan neydi bu böyle?" dedi.

"Bunu sormakta haklısınız, sevgili Bayan Blythe," dedi Susan öfkeyle. "Yıllardır hiç bu kadar kızdığımı hatırlamıyorum. O… O… O savaş karşıtı adam buraya, benim mutfağıma gelip bana evlilik teklif etme cüretinde bulundu!"

Anne gülmemek için kendini zor tuttu.

"Ama Susan! Onu daha kibar bir şekilde reddedemez miydin? Evin yanından geçen biri sizi gördüyse, çıkacak dedikoduyu bir düşünsene."

"Çok haklısınız, sevgili Bayan Blythe. Doğru dürüst düşünemediğim için bu hiç aklıma gelmedi. Resmen deliye döndüm. Eve girin de size her şeyi anlatayım."

Susan sinirden titremeye devam ediyordu. Tavasını aldı ve hızla mutfağına yöneldi. Tavayı âdeta çarparak ocağın üzerine koydu. "Şu mutfağı güzelce havalandırmak için önce tüm pencereleri açayım, sevgili

Bayan Blythe. Hah, böyle daha iyi oldu. Ellerimi de yıkayayım çünkü Bıyıklı Ay eve geldiğinde onunla tokalaştım… Gerçi istediğimden değil ama adam o tombul ve yağlı elini aniden uzatınca, o an ne yapacağımı bilemedim de ondan. Temizliği yeni bitirmiştim, her yeri pırıl pırıl yaptım. Boyayı kaynatıp eski kilimleri de boyadıktan sonra yemeği hazırlayacaktım."

"Tam o sırada yere düşen bir gölge fark ettim. Başımı kaldırınca kapı eşiğinde çok şık giyinmiş, âdeta kendisini bile ütülemiş gibi görünen Bıyıklı Ay'ın dikildiğini gördüm. Daha önce de söylediğim gibi, onunla tokalaştım, sevgili Bayan Blythe ve sizin evde olmadığınızı söyledim. Fakat o bana, 'Ben sizi görmeye geldim, Bayan Baker,' dedi. Terbiyeli biri olduğum için ona oturmasını söyledim, sonra da mutfağın ortasında dikilip sorgular gözlerle adama dik dik baktım. Yüzsüzlüğüne rağmen biraz heyecanlı gibiydi ve o domuz gözleriyle bana duygusal bir şekilde bakmaya başladı. Tabii o an aklıma bir şüphe düştü. Sevgili Bayan Blythe, içimden bir ses bana hayatımın ilk evlilik teklifini almak üzere olduğumu fısıldadı. Diğer kadınların yüzüne rahatça bakabilmek için reddedecek de olsam bir defalığına bir evlilik teklifi almayı hep istemişimdir. Ama bununla övünecek değilim. Zira bunu bir hakaret olarak görüyorum ve eğer elimde olsaydı kesinlikle engellerdim. Fakat sevgili Bayan Blythe, boşluğuma geldiği için hiçbir şey yapamadım. Duyduğuma göre bazı erkekler böyle bir teklifte bulunmadan önce karşı tarafın ağzını ararmış ama Bıyıklı Ay herhalde bunu gereksiz gördü ve onun teklifine balıklama atlayacağımı filan sandı. Ama çok yanıldı sevgili Bayan Blythe… Evet, çok yanıldı. Şu an hâlâ koşarak kaçmakta olduğundan eminim."

"Anladığım kadarıyla bu durum hiç hoşuna gitmemiş, Susan. Ama onu elinde tavayla kovalamak yerine, daha uygun bir dille geri çeviremez miydim?"

"Belki yapabilirdim, sevgili Bayan Blythe ve aslında niyetim de buydu ama adam beni epey sinirlendirdi. Aksi takdirde onu elimde tavayla kovalamazdım. Size aramızda geçen tüm konuşmayı anlatacağım. Söylediğim gibi Bıyıklı oturdu, hemen yanındaki diğer sandalyede de kedimiz Dr. Jekyll yatıyordu. Hayvan uyuyor numarası yapıyordu ama ben uyumadığından emindim çünkü tüm gün Hyde olarak dolaşmıştı ve Hyde asla uyumaz. Bu arada sevgili Bayan Blythe, o kedinin artık Jekyll'den çok Hyde olarak dolaştığını fark ettiniz mi? Almanlar zafer kazandıkça, daha da çok Hyde oluyor. Bu durumu sizin vicdanınıza bırakıyorum. Sanırım

Bıyıklı beni etkilemek istedi ve o şişko elleriyle Bay Hyde'ın sırtını okşadı. 'Ne tatlı bir kedi,' dedi. Tatlı kedi bunun üzerine Bıyıklı'ya saldırdı ve onu tırmaladı. Sonra korkunç bir şekilde miyavlayıp kapıdan dışarıya fırladı. Bıyıklı, kedinin arkasından şaşkınlık içinde bakakaldı. 'Ne garip bir serseriymiş bu böyle,' dedi. Aslında haklıydı ama bunu ona belli etmek istemedim. Hem, bizim kedimize serseri demek ona mı kalmıştı? 'Serseri ya da değil, bir Kanadalı ile bir Alman arasındaki farkı çok iyi bilir,' dedim. Herhalde bu lafın ona yettiğini düşünmüş olmalısınız, sevgili Bayan Blythe. Öyle değil mi? Fakat adam oralı bile olmadı. Sanki sohbet ediyormuşuz gibi rahatça arkasına yaslandı. Ben de, 'Flört edecek vaktim yok, ne söyleyecekse çabucak söyleyip gitsin de bir an evvel şu işlerimi bitirip yemeği hazırlayayım,' diye düşündüm. Bu nedenle doğrudan konuya girdim, 'Eğer benimle konuşacağınız bir şey varsa bir an evvel başlayın Bay Pryor çünkü öğleden sonra bitirmem gereken pek çok iş var,' dedim. O yuvarlak, kırmızı ve bıyıklı suratıyla bana yan yan bakıp, 'Siz bir iş kadını gibisiniz ve bu yönünüzü çok takdir ediyorum. Konuyu uzatıp zaman kaybetmenin hiçbir anlamı yok. Bugün buraya sizden benimle evlenmenizi istemek için geldim,' dedi. İşte böyle oldu, sevgili Bayan Blythe. Altmış dört yıldır beklediğim evlilik teklifi sonunda geldi."

"Karşımda duran bu yüzsüz yaratığa bakıp şöyle söyledim, 'Dünyadaki son erkek sen olsan yine de seninle evlenmem, Josiah Pryor. İşte cevabım bu, giderken yanında götürebilirsin.' Reddedilince bu kadar terbiyesizleşen bir erkek daha görmemişsinizdir, sevgili Bayan Blythe. O kadar öfkelendi ki gerçek niyetini söyleyiverdi. 'Oysa ben sonunda evlenme şansı yakaladığınız için sevinirsiniz sanmıştım,' dedi. İşte o an aklımı kaybettim, sevgili Bayan Blythe. Savaş karşıtı olduğunu iddia eden bir Alman yanlısının bana böyle laf sokmasını sizce kibar karşılamam mümkün müydü? 'Defol,' diye bağırdım ve tavayı kapıverdim. Herhalde delirdiğimi fark etti, tabii elimde içinde kaynar su olan tavayı da görünce tehlikeli bir silah olduğunu ve çıldırdığımı anladı. Ayağa fırladı ve sizin de gördüğünüz gibi, ardına bile bakmadan kaçtı. Herhalde Glen St. Mary'de en azından bir kadının Bayan Bıyıklı Ay olmak istemediğini anlamıştır."

BÖLÜM 27

BEKLEYİŞ

“*Ingleside*,

1 Kasım 1917

Kasım geldi… Glen griye ve kahverengiye büründü. Bozkırların içinde, altın renkli fenerler gibi ışık saçan Lombardiyalar hariç. Diğer ağaçlar yapraklarını döktü. Bu vakte kadar cesaretimizi korumak oldukça zordu. Caporetto felaketi korkunç oldu, Susan bile bu durumdan iyi bir sonuç çıkartamadı. Bizler zaten bunu denemiyoruz bile. Gertrude çaresizce, ‘Venedik’i almamalılar… Venedik’i almamalılar,’ deyip duruyor. Sanki çok sık söylerse bu durumu engelleyecekmiş gibi. Oysa Venedik’i almamaları için bir engel göremiyorum. Ama Susan 1914’te Paris’i almaları için de bir engel görünmediğini, buna rağmen alamadıklarını ve aynı şekilde Venedik’i de alamayacaklarını söylemekten geri kalmıyor. Adriyatik’in güzel kraliçesi Venedik’in düşmemesi için o kadar çok dua ediyorum ki… Orayı hiç görmesem de Byron’ın sözlerindeki gibi, hissedebiliyorum… Venedik’i hep çok sevmişimdir, *diyordu. Venedik bana da hep ‘tüm yüreklerin masal şehri’ gibi gelir. Savaştan önce bir akşam Gökkuşağı Vadisi’nde, bir gün oraya gidip gondola binmeyi ve mehtabın altında sularla kaplı sokaklarında gezmeyi planladığımızı hatırlıyorum*.

Savaş başladığından beri her sonbaharda cephelerimiz korkunç bir saldırıya maruz kaldı ve kalmaya da devam ediyor. 1914’te Antwerp, 1915’te Sırbistan; geçen sonbaharda Romanya ve şimdi de en kötüsü olan İtalya. Eğer Walter’ın son mektubunda yazdıkları olmasa sanırım ben de çoktan umudumu yitirirdim. Walter mektubunda, ‘Sadece yaşayanlar değil, ölenler de bizim yanımızda ve böyle bir ordu asla yenilmez,’ *demişti. Hayır, yenilmez. Sonunda kazanan biz olacağız. Bundan bir an için bile şüphe etmedim. Zira şüpheye düşersem inancımı yitirmiş olurum*.

Destek Kredisi için yoğun bir kampanya yapıyoruz. Kızıl Haç Gençlik Komitesi olarak bizler, kampanyaya yatırım yapmaları için birkaç kişiyi ikna ettik. Bıyıklı Ay ile bile konuştum. Aslında beni reddetmesini ve kötü bir tepki vermesini bekliyordum ama hayli iyi karşıladı ve bin dolarlık bono*

alacağına söz verdi. Çok şaşırdım. Savaş karşıtı olabilir ama önüne gelen yatırım fırsatlarını değerlendirmeyi çok iyi biliyor. Onun gözünde ödemeyi yapacak olan militan bir hükümet bile olsa yüzde beş buçuk faiz, yüzde beş buçuk faizdir.

*** *Victory Loan* (Destek Kredisi) savaş masraflarına destek olunması amacıyla Kanada Hükümeti tarafından başlatılmış kampanyadır. (ç.n.)**

Babam, Susan ile dalga geçip Bay Pryor'ı ikna eden şeyin, Susan'ın kampanyada yaptığı konuşma olduğunu söylüyor. Ben babama kesinlikle katılmıyorum zira Susan'ın adamı o şekilde reddedişinin ardından, Bay Pryor herkesin içinde Susan'a karşı olan tavrını ifade etmekten hiç çekinmiyor. Ama Susan gerçekten toplantıdaki en iyi konuşmayı yaptı. Gerçi daha sonra böyle bir konuşmayı bir daha asla yapmayacağına dair yeminler etmedi değil… Glen'deki herkes toplantıdaydı ve pek çok konuşma yapıldı ama nedense hiçbirinde heyecan yoktu, herkes öylesine dinliyordu. Fakat Susan bu konuda çok hevesliydi zira Destek Kredisi kotamızı ada olarak tam anlamıyla doldurmamız gerektiğine inanıyordu. Gertrude ile bana durmadan konuşmalarda hiç heyecan olmadığını fısıldadı. Sonunda rakamın hiç ilerlemediğini görünce, Susan 'aklını kaybetti.' En azından kendisi böyle ifade ediyor. Sert bir yüz ifadesiyle ayağa fırladı. Tabii başında bonesi de vardı, zira Susan artık köyde bone takan tek kadın. Dalga geçer gibi bir ses tonuyla şöyle bağırdı, 'Herhalde vatanseverlik sözde kalınca daha ucuza geliyor. Burada yardım topluyoruz… Sizden karşılıksız para istiyoruz çünkü Kaiser bu toplantıyı duyunca kesinlikle çok mutlu olacaktır!'

Susan, Kaiser'in bizi gizlice gözetlediğine (ve bunu Bay Pryor aracılığıyla yaptığına) çok inanıyor. Glen'de her olan bitenden haberdar olduğunu sanıyor.

Norman Douglas arkadan, 'Duyun! Duyun!' diye bağırdı ve yine arka sıralardan bir oğlan, Susan'ın hoşuna gitmeyen bir ses tonuyla, 'Ya Lloyd George?' diye seslendi. Kitchener öldüğü için artık Susan'ın kahramanı Lloyd George'du.

'Ben her zaman Lloyd George'un arkasındayım!' diye cevap verdi Susan.

Bunun üzerine Warren Mead, o her şeye karşı çıkan kükremesiyle, 'Herhalde bu ona çok büyük moral oluyordur,' dedi.

Warren'ın bu sözü fitili ateşledi. Susan kendi deyimiyle, 'zincirini kırıp konuşmaya başladı.' Çok da güzel konuştu. Konuşması heyecan doluydu. Yeterince ısınan Susan hitabet gücünü hepimize gösterdi ve oradaki tüm adamları öyle bir etkiledi ki, bunu görmek hem çok komik hem de çok şaşırtıcı oldu. Onun gibi milyonlarca kişinin Lloyd George'un arkasında olduğunu ve hepsinin adamın moralini yükselterek ona güç verdiğini söyledi. Canım Susan! O, vatanseverliğin ve sadakatin muhteşem bir örneği. İçindeki bu ateşi dinleyicilere de hemen geçirmeyi başardı. Aslında hep içinde asi bir kadın olmadığını söyler ama o gece bütün kadınları çok güzel temsil etti ve o adamların hepsini resmen ezip geçti. Konuşması bittiğinde herkes elini öpmeye hazırdı. Hepsine derhal sahneye çıkıp krediye destek vermelerini emretti… Evet, emretti. Çılgınca bir alkışın ardından çoğu söyleneni yaptı, hatta Warren Mead bile. Ertesi gün gazetede rakamlar açıklanınca Glen'in adadaki diğer tüm köy ve kasabalardan daha çok bono aldığını öğrendik. Bunda kesinlikle Susan'ın payı var. O gece eve döndükten sonra çok utandı ve anneme pek de 'hanımefendi gibi' davranmadığını itiraf etti.

Bu gece Susan hariç hepimiz babamın yeni otomobiliyle gezmeye çıktık. Otomobilimiz çok güzel ama inatçı bir ihtiyar kadın yüzünden arka tarafında küçük bir hasar oluştu. Yukarı Glen'deki Bayan Elizabeth Carr at arabasıyla önümüzden gidiyordu. Yol çok dardı ve geçebilmek için hendeğe girmek zorundaydık. O yüzden babam kadına korna çaldı ama kadın hiç oralı olmadı ve bize, 'Eğer geçmek istiyorsanız hendekten geçin,' dedi. Aslında onu suçlamıyorum, zira ben de geceleyin tek başına at arabasıyla evine gitmeye çalışan ihtiyar bir kadın olsam bir makinenin arkamdan aniden yaklaşıp korna çalmasına tepki verirdim.

Hendeğe girdik ve kuma saplandık. Bayan Elizabeth atına dehleyip zafer kazanmış gibi bir edayla yanımızdan geçip giderken hepimiz şaşkınlıkla ardından bakakaldık.

Bunu ona yazdığımda Jem çok gülecek, ihtiyar Bayan Elizabeths çok iyi tanır.

Peki ya Venedik? Kurtarılacak mı dersin?"

"*19 Kasım 1917*

Venedik hâlâ büyük bir tehlike altında. Fakat İtalyanlar sonunda Piave sınırında direnişe geçti. Savaş uzmanları dayanamayacaklarını ve Adige'ye doğru çekilmeleri gerektiğini söylüyor. Fakat Susan, Gertrude ve ben dayanmaları gerektiğini düşünüyoruz çünkü Venedik'in kurtarılması lazım. Savaş uzmanları eleştirmekten başka ne bilir ki?

Ah, keşke dayanabileceklerine gerçekten inansam!

Kanadalı askerlerimiz bir zafer daha kazandılar. Passchandaele sırtlarında fırtınalar estirip bütün saldırıları geri püskürttüler. Bizimkilerin hiçbiri muharebede değildi ama şehit olan askerlerin listesini gördüm… Ah zavallılar! Joe Milgrave de muharebedeydi ama kurtuldu. Miranda ondan haber alana dek çok kötü günler geçirdi. Miranda'nın evlendikten sonra bir çiçek gibi açtığını görmek muhteşem bir şey. Artık hiç o eski Miranda değil. Gözleri bile derinleşmiş ve daha da koyulaşmış gibi… Sanırım yaşadığı yoğun duygulardan kaynaklanıyor. Babasını mükemmel şekilde giydiriyor ve ona çok iyi bakıyor, ne zaman bir zafer haberi gelse hemen bayrağı göndere çekiyor, Kızıl Haç Komitesi'ne düzenli şekilde geliyor ve insanı gülmekten öldüren o 'evli kadın' havalarına giriyor… Evet, bunu yapıyor. Fakat Glen'deki tek savaş gelini o, bu nedenle dilediği kadar havaya girebilir. Ona kızmıyoruz.

Ruslardan da kötü haberler geliyor. Kerensky Hükümeti düştü ve Lenin Rusya'nın başına geçti. Kötü haberlerle dolu bu gri sonbahar mevsiminde, insanın umut ve cesaretini korumaya çalışması çok zor oluyor. Fakat ihtiyar Sandy'nin de dediği gibi, seçimler yaklaştıkça kendimize geliyoruz. Askere alma mevzusu hâlâ riskli bir konu ve bu seçim şimdiye kadar gördüğümüz en heyecanlı seçim olacak. 'Yaşını almış' bütün kadınlar Jo Poirier'e oy verecek. Ayrıca kocaları, oğulları ve kardeşleri cephede olan kadınlar da oy verecekler. Ah, keşke ben de yirmi bir yaşında olsaydım! Gertrude ile Susan oy veremeyecekleri için çok kızıyorlar.

'*Bu hiç âdil değil,' diyor Gertrude öfkeyle. 'Kocası savaşı gitti diye Agnes Carr oy verebiliyor. Oysa adamı göndermemek için elinden geleni yapmıştı ve şimdi de Birleşik Hükümet aleyhine oy kullanacak. Ama ben cepheye kocamı değil, sevgilimi gönderdiğim için oy kullanamıyorum!*'

Susan ise Bay Pryor gibi ihtiyar bir savaş karşıtı bile oy kullanabilirken kendisinin oy kullanamayacak olmasına fena halde tepkili.

Rıhtımda yaşayan Elliottlar, Crawfordlar ve MacAllisterlar için gerçekten çok üzülüyorum. Eskiden liberal ve muhafazakâr şeklinde iki gruba ayrılırlardı ama şu an yas tutmaktan paramparça oldular.

Metaforları fena halde karıştırdığımın farkındayım ama bir türlü toparlayamıyorum. Sir Robert Borden'a oy vermek eski liberallerden bazılarını öldürecek ama buna mecburlar çünkü asker göndermeye devam etmemiz gerektiğini biliyorlar. Bu duruma karşı olan bazı zavallı muhafazakârlarsa her zaman lanetledikleri Laurier'e oy vermek zorundalar. Bazılarına bu çok zor gelirken diğerleri Bayan Marshall Elliott'ın Birleşik Kilise toplantısındaki tavrını sergiliyor.

Bayan Elliott dün gece bizdeydi. Artık eskisi kadar sık gelmiyor. Yaşlandığı için fazla yürüyemiyor… Ah, sevgili Bayan Cornelia. Onun yaşlandığını düşünmekten nefret ediyorum. Onu hepimiz çok severiz, o da tüm Ingleside çocuklarını çok sever.

Eskiden Birleşik Kilise toplantılarına çok karşıydı. Dün gece babam ona bunun bir amaç uğruna yapıldığını söylediğinde, 'Her şeyin yağmalanıp paramparça edildiği bir dünyada, bir şey daha yağmalanıp paramparça edilse ne olur? Her neyse, Almanlarla kıyaslandığında Metodistler bile gözüme artık daha sempatik geliyorlar,' dedi.

Kızıl Haç Gençlik Komitesi, Irene Howard aramıza geri dönmüş olmasına rağmen, sorunsuz bir şekilde işliyor. Anladığım kadarıyla onu Lowbridge topluluğundan dışlamışlar. Son toplantıda bana tatlı bir söz söyledi… Charlottetown meydanında beni gördüğünde başımdaki yeşil, kadife şapkamdan tanımış. Oysa herkes o iğrenç şapkadan nefret ettiğimi biliyor. Şapkanın bu yıl dördüncü yılı. Annem bile bu sonbaharda yeni bir şapka almamı istedi ama ben, 'Hayır,' dedim. Savaş bitene dek, gerekirse o şapkayı kışın bile takarım."

"*23 Kasım 1917*

Piave hattı hâlâ direniyor ve General Byng, Cambraide muhteşem bir zafer kazandı. Bunu duyunca bayrak astım fakat Susan sadece, 'Bu gece mutfakta su kaynatacağım,' demekle yetindi. 'Küçük Kitchener İngiltere'nin kazandığı her zaferde öksürük nöbeti geçiriyor. Umarım damarlarında Alman kanı yoktur zira annesi ve babası hakkında hiçbir şey bilmiyoruz.'

Jims bu sonbahar birkaç öksürük nöbeti geçirdi -ama sıradan bir gripti- yani geçen yılki gibi korkunç bir şey yaşamadık. Ama o ufaklığın damarlarında ne kanı dolaşıyorsa, iyi ve sağlıklı bir kan olduğunu

söyleyebilirim. Pespembe bir teni var, oldukça da tombul. Hele o kıvırcık saçları o kadar tatlı ki. Çok komik şeyler söylüyor ve çok komik sorular soruyor. Mutfaktaki özel sandalyesinde oturmaya bayılıyor ama o sandalye Susan'ın da en sevdiği sandalyesi. Bu yüzden Susan oturmak istediğinde Jims kalkıyor. Onu en son sandalyeden indirdiğinde Jims yüzüne bakıp, 'Sen öldüğünde o sandalyeye ben oturabilir miyim, Susan?' demiş. Susan bunu çok ürpertici bulmuş; sanırım ölmekten korkmaya başladı. Geçen gece dükkâna giderken Jims'i de yanımda götürdüm. Gece geç saatte dışarıya ilk kez çıktı. Gökyüzündeki yıldızları görünce, 'Ooo Willa, şu kocaman ay ile etrafındaki küçük aylara bak!' diye haykırdı. Geçen çarşamba sabahı saatimi kurmayı unutmuşum. Jims yatağından fırlayıp yanıma geldi ve mavi, minik pijamalarının içinde kederle yüzüme bakıp, 'Saat ölmüş, ah Willa… Saat ölmüş!' diye bağırdı.

Bir gece de Susan ile ikimize ona çok istediği bir şeyi vermedik diye kızdı. Yatmadan önce dua ederken minik dizlerinin üzerine çöküp, 'Lütfen beni iyi bir çocuk, Susan ile Willa'yı da iyi insanlar yap çünkü onlar iyi insanlar değiller,' dedi.

Karşılaştığım herkese Jims'in konuşmalarından bahsetmiyorum tabii ki. Çünkü başkaları yaptığında buna çok sıkılırdım! Sadece bu eski günlüğe yazıyorum, hepsi bu!

Daha bu akşam Jims'i yatırırken yüzüme bakıp bana, 'Dün neden geri gelemiyor, Willa?' diye sordu.

Ah, neden gelemiyor, Jims? Hayaller ve kahkahalarla dolu o güzel 'dünler'… Ağabeylerimizin, arkadaşlarımızın evde oldukları o günler… Walter ile ikimizin şiirler okuyup oyunlar oynayarak Gökkuşağı Vadisi'nde günbatımını izlediğimiz o 'dünler.' Keşke geri gebelerdi! Ama dünler geri gelmez küçük Jims… Bugünler ise bulutlarla kaplı… Ve yarınları düşünmeye cesaret bile edemiyoruz."

"*11 Aralık 1917*

Bugün harika haberler geldi. İngilizler dün Kudüs'ü ele geçirdiler. Hemen bayrağı göndere çektik, hatta Gertrude'un o eski heyecanı kısa süreliğine de oba geri geldi.

‘*Haçlıların simgesi olan şehrin ele geçirildiğini görebildik şükür,’ dedi. ‘Dün gece tüm Haçlıların ruhları, başlarında Coeurdelion ile Kudüs şehrinin duvarlarına tırmanmış olmalı.*’

Susan da çok mutluydu.

‘*Kudüs ve El Halil isimlerini doğru şekilde söyleyebildiğim için minnettarım. Przemysl ve Brest-Litovsk’tan sonra bu isimleri de doğru telaffuz edebildiğim için gerçekten rahatladım! Neyse, en azından Venedik artık güvende. Lord Landsdowne’u şimdi kimse ciddiye almaz. Neden moralimiz bozulsun ki, anlamıyorum doğrusu*.’

Kudüs! Artık üzerinde İngiliz bayrağı dalgalanıyor! Bunu görseydi Walter nasıl da heyecanlanırdı!”

“*18 Aralık 1917*

Dün seçimler bitti. Akşam annem, Susan, Gertrude ve ben oturma odasında toplanıp köye inen babamın getireceği haberi heyecanla bekledik. Carter Flagg’in dükkânına bir türlü ulaşamadık. Ne zaman arasak merkez santral bize, ‘Hatlar dolu’ dedi, o yüzden haberi alabileceğimiz başka bir kaynak da yoktu. Kilometrelerce öteden herkes Carter’ın dükkânını aradığı için, hattın meşgul olması zaten kaçınılmazdı.

Saat on civarı Gertrude telefon açmayı denedi ve tesadüfen rıhtımdan birini Carter Flagg ile konuşurken yakaladı. Hiç utanmadan konuşmayı dinledi ve açılan oylar sonucunda maalesef Birleşik Hükümetin, Batıda ‘hiçbir şey elde edemedi’ haberini aldı.

Kederle birbirimize baktık. Hükümet başarısız olduysa, seçimin tamamını kaybetmiş demekti.

‘*Kanada dünyanın gözünde küçük düştü,’ dedi Gertrude üzülerek*.

‘*Eğer herkes rıhtımdaki Mark Crawfords gibi olsaydı böyle bir duruma düşmezdik,’ diye homurdandı Susan. ‘Bu sabah amcalarını ahıra kapatmışlar ve Birleşik Hükümeti oy vereceğine yemin edene kadar da çıkartmamışlar. İşte etkili konuşmak diye ben buna derim, sevgili Bayan Blythe*.’

Aldığımız haberden sonra Gertrude ve ben huzursuzlandık. Ayaklarımız ağrıyana kadar volta atıp durduk. Sonunda yorulup pes ettik. Annem saat gibi çalışarak örgüsünü örmeye ve elinden geldiğince soğukkanlı

görünmeye çalıştı… Ama o kadar iyi numara yapmış ki ertesi gün çorabın sadece dört santim uzadığını görünce bunu anladık. Onca zaman örmüş ama topuğa başlaması gereken yeri atlamış meğerse!

Babam eve geldiğinde saat on ikiyi geçmişti. Kapı eşiğinde durup bize baktı. Biz de ona baktık. Haberleri sormaya cesaret edemedik. Ama babam bize Batı'da 'hiçbir şey yapamayanın' Laurier olduğunu ve Birleşik Hükümet'in büyük bir farkla seçimi kazandığını söyledi. Gertrude sevinçle el çırptı. Ben de hem ağlamak hem gülmek istedim. Annemin gözleri eskiden olduğu gibi yine ışık ışık parladı ve Susan bağırmakla sevinmek arasında, garip bir ses çıkarttı.

'Bu, Kaiser'in hiç hoşuna gitmeyecek,' dedi.

Sonra hepimiz yatmaya gittik ama heyecandan uyuyamadık. Bu sabah Susan'ın söylediğine katılıyorum gerçekten: 'Sevgili Bayan Blythe, bence siyaset fazla yorucu.'"

"*31 Aralık 1917*

Savaşın gölgesindeki dördüncü Noel de bitti. Yeni bir yıla daha girerken, hepimiz cesaretimizi toplamaya ve moral bulmaya çalıştık. Yaz boyunca Almanya pek çok yerde zafer kazandı. İlkbaharda tüm Rus cephelerini ele geçirip Büyük Çarpışma'ya girişeceği söyleniyor. Bazen bu haberi beklerken kışı geçiremeyeceğimizi düşünüyorum.

Bu hafta bir sürü mektup aldım. Shirley de artık cephede ve sanki Queens'teki bir futbol maçından söz eder gibi gerçekçi ve soğukkanlı bir şekilde yazıyor. Carl haftalardır yağmur yağdığını ve aklına küçükken Henry Warren'ın hayaletinden kaçtığı için ceza olarak mezarlıkta tek başına geçirdiği o geceyi hatırladığını yazmış. Carl'ın mektupları çok eğlenceli ve hep esprilerle dolu. Yazmadan bir gece önce büyük bir fare avına çıkmışlar. Süngüleriyle fare avlamışlar. En çok fareyi o avlamış ve büyük ödülü kazanmış. Geceleri cebinde uyuyan minik bir faresi var. Carl, bazı insanlar gibi farelerden rahatsız olmuyor… Zaten minik yaratıklarla arası hep iyi olmuştur. Hendekteki farelerin alışkanlıklarıyla ilgili bir çalışma yaptığını yazmış, bir gün bu konuda bir tez yazacak ve çok meşhur olacakmış.

Ken kısa bir mektup yazmış. Artık mektupları çok kısa oluyor zaten… Üstelik o çok sevdiğim aşk cümlelerine de pek yer vermiyor. Bazen bana veda etmek için geldiği o geceyi unuttuğunu düşünüyorum ama sonra yazdığı bir kelime ya da cümle unutmadığını ve asla da unutmayacağını anlamama sebep oluyor. Mesela bugünkü mektubunda bir kızı heyecanlandırabilecek tek bir şey bile yoktu… Sadece mektubun sonuna her zaman yaptığı gibi, 'Sevgiler, Kenneth' diye değil de 'Kenneth'inden sevgiler,' diye yazması dışında. Bunu bilerek mi yaptı yoksa kazara mı, emin değilim. Bütün gece bunu düşünmekten uyuyamayacağım. Artık yüzbaşı oldu. Buna çok sevindim ve onunla gurur duyuyorum ama yine de Yüzbaşı Ford kulağa mesafeli geliyor. Ken ile Yüzbaşı Ford bana iki farklı kişiymiş gibi geliyor. Ken ile nişanlı olabilirim -annem de böyle düşünüyor- ama Yüzbaşı Ford ile nişanlı olamam!

Jem de artık teğmen oldu. Savaş alanından terfi etti. Bana yeni üniformasıyla çektirdiği bir fotoğraf göndermiş. Zayıflamış ve yaşlanmış görünüyor… Benim delikanlı Jem'im yaşlanmış! Fotoğraf ona gösterdiğimde annemin yüzündeki ifadeyi asla unutamam. Diyebildiği tek şey, 'Bu benim küçük Jem im mi? Rüya Evin bebeği mi?' oldu.

Faith'ten de bir mektup aldım. İngiltere'de sağlık hizmeti veriyor. Çok güzel ve umut dolu şeyler yazmış. Bence oldukça mutlu çünkü yaralanırsa Jem'e gidebilecek kadar yakın. Üstelik son gidişinde onu görmüş. Bu Faith için çok önemli bir şey. Ah, keşke ben de yanında olabilseydim! Ama benim görevim burada, evde. Zaten Walter da annemi bırakıp gitmemi istemezdi. Günlük hayatın küçük detaylarına rağmen ona verdiğim sözü tutuyor ve 'İnancımı koruyorum.' Walter, Kanada için öldü… Ben de Kanada için yaşamalıyım. Walter benden bunu istedi."

"*28 Ocak 1918*

'*Bugün ruhumdaki fırtınayı İngiliz filosuna devredip kepekli bisküvi yapacağım,' dedi Susan, Almanya'dan yola çıkan yeni bir denizaltıyla ilgili garip bir hikâye anlatmaya gelen Kuzen Sophia'ya. Susan şu aralar yemek içmek düzenlemeleri haricindeki diğer tüm konularda huysuzlanıyor. Birleşik Hükümet'e olan bağlılığı ciddi bir şekilde test edildi ve ilk aşamayı gayet cesur bir şekilde geçti. Unla ilgili kısıtlama talimatı geldiğinde Susan*

neşeyle, 'Yeni numaralar öğrenmek için oldukça yaşlıyım fakat Almanları yenmemize yardımı dokunacaksa savaş ekmeği yapmayı da öğrenirim,' dedi.

Fakat diğer kısıtlamalar Susan'ın pek hoşuna gitmedi. Sırf babamın hatırına sessiz kaldığını düşünüyorum.

'İnsan tuğla olmadan duvar örebilir mi, sevgili Bayan Blythe? Tereyağı ve şeker olmadan nasıl pasta yapacağım ben? Öyle bir şey olmaz! O şey pasta olmaz bir kere. Tabii baştan savma yaparsak o ayrı, sevgili Bayan Blythe. Üstelik pastayı azıcık kremayla bile süsleyemiyoruz! Ottowa Hükümetinin bir gün mutfağıma girip malzemelerime el koyacağına rüyamda görsem inanamazdım!'

Susan ülke ve kral için kanının son damlasına kadar her şeyini verirdi ama çok sevdiği yemek tariflerinin bu şekilde kısıtlanması onun için çok farklı, çok daha ciddi bir konuydu.

Nan ve Di'den mektup aldım. Aslında notlar aldım demem daha doğru olur. Sınavları yaklaştığı için çok uzun yazacak vakitleri yok. Bu baharda beşerî bilimlerden mezun olacaklar. Ailedeki tek eğitimsiz kesinlikle benim, bu belli oldu. Ama içimden bir türlü üniversiteye gitmek gelmedi hatta şu an bile hiç ilgimi çekmiyor. Ne yazık ki bende o hırs yok. Gerçekten olmak istediğim tek bir şey var ve onu da olup olamayacağımı bilmiyorum. O da olmazsa başka bir şey olmak istemem zaten. Fakat bunun ne olduğunu yazamam. Düşünmemde bir sıkıntı yok ama Kuzen Sophia'nın da dediği gibi, yazarsam onu daha somut hale getirmiş olurum.

Vazgeçtim, yazacağım. Kuzen Sophia'dan korkacak değilim ya! Ben Kenneth Ford'un karısı olmak istiyorum! İşte yazdım!

Aynaya baktım ve yüzümde en ufak bir kızarma bile görmedim. Sanırım ben terbiyeli bir kız değilim.

Bugün Dog Monday'i görmeye gittim. Romatizma olduğu için hareketlerinde epey bir yavaşlama vardı ama oturmuş hâlâ treni bekliyordu. Kuyruğunu yere vurup, yalvaran gözlerle bana baktı. Sanki Jem ne zaman gelecek? der gibiydi. Ah Monday, bu sorunun cevabı yok ki. Dahası hepimizin durmadan sorduğu şu sorunun da cevabı yok: Almanya zafer elde etmek için kalan son noktaya yani batı cephesine saldırırsa ne olacak?"

“1 Mart 1918

‘Bakalım ilkbahar bize ne getirecek?’ dedi Gertrude bugün. ‘Daha önce ilkbahardan hiç böyle çekinmemiştim. Sizce bir gün yine korkusuz bir hayat yaşayabilecek miyiz? Neredeyse dört yıldır korkuyla yatıp korkuyla kalkıyoruz. Bütün yemek sofralarının davetsiz misafiri,’ her toplantının sevimsiz konuğu korku oluyor.’

‘Hindenburg 1 Nisan’da Paris’e gireceklerini söylüyor,’ diye iç çekti Kuzen Sophia.

‘Hindenburg mü?’ Susan’ın o ismi duyduğu zaman verdiği tepkiyi anlatmaya yetecek kelime bulamıyorum. ‘Yoksa 1 Nisan’ın hangi güne geldiğini unutmuş mu?’

Gertrude da en az Kuzen Sophia kadar kasvetli bir edayla, ‘Hindenburg şimdiye dek söylediği her şeyi yaptı,’ dedi.

‘Evet, Ruslara ve Rumenlere karşı savaştı,’ diye surat astı Susan. ‘İngiliz ve Fransızlarla karşı karşıya kalsın da siz o zaman görün. Bizimkiler oraya çok daha hızlı ulaşıp, o adama istediğini elde etme fırsatı bile tanımayacaklardır.’

‘Mons için de aynı şeyi söylemiştin, Susan,’ diye hatırlattım kendisine.

‘Hindenburg, müttefik hatlarını kırmak için milyonlarca canı feda edeceğini söylüyor,’ dedi Gertrude. ‘Böyle bir bedel ödeyecekse iyi bir karşılık almak ister. Hem alamasa bile, sonrasında biz bu gerçekle nasıl yaşayacağız ki? Büyük Çarpışma haberi için beklediğimiz bu son iki ay, savaşın başından beri geçirdiğimiz dört yıldan daha uzun geldi bana. Bütün gün durmadan çalışıyor ama her gece saat üçte uyanıp acaba saldırdılar mı diye düşünüyor ya da rüyalarımda Hindenburg’ün Paris ve Almanya’da zafer kazandığını görüyorum. Ama sadece o saatte oluyor, bunun dışında yüzü hiç gözümün önüne gelmiyor.’

Annem heyecanla, ‘Keşke bir iksir olsa da içip üç ay uyusak ve uyandığımızda da bu savaşın bittiğini görsek,’ dedi.

Annem genelde böyle dileklerde bulunmaz ama Walter’ın geri dönemeyeceğini öğrendiğimiz o korkunç eylül gününden beri epeyce değişti. Yine de sabrını ve cesaretini hiç yitirmedi. Ama artık onun bile dirayetinin tükendiğini görebiliyorum.

Susan annemin yanına gidip omzuna dokundu.

‘Sakın korkup moralinizi bozmayın, sevgili Bayan Blythe,’ dedi kibarca. ‘Dün gece bir anda uyandım ve lambamı yakıp İncil’i açtım. Gözlerim ilk

hangi ayete takıldı dersiniz? 'Sana savaş açacak, ama seni yenemeyecekler. Çünkü seni kurtarmak için ben seninleyim.' Ben sizin gibi pek rüya görmem, Bayan Oliver. Ama bence bu, Hindenburg'un Paris'i asla görmeyeceğine delaletti, sevgili Bayan Blythe. Daha fazla okumadım ve tekrar yattım. Ne saat üçte ne da başka bir saatte uyanmadan sabaha kadar deliksiz şekilde uyudum.'

Susan'ın sözünü ettiği o ayeti ben de defalarca okudum. Ruhların Tanrısı ve bütün askerlerin ruhları bizimle. Almanya'nın batı cephesindeki bu bariyeri kırması mümkün değil. İnsanın böyle anlarda morali çok yükseliyor ama diğer anlarda ben de tıpkı Gertrude gibi, olası bir kötü habere daha katlanamayacağımı hissediyorum."

"*23 Mart 1918*

Kıyamet Günü geldi! 'Savaşların en büyüğü ve en sonuncusu!' Acaba öyle mi olacak? Dün postaları almak için postaneye gittim. Hava kapalıydı, kasvetli bir gündü. Karlar erimiş, toprak cansız ve gri bir renge bürünmüştü ve rüzgâr da esiyordu. Bütün Glen yalnız ve umutsuz görünüyordu.

Derken haberin büyük, siyah puntolarla yazılmış olduğu gazeteyi aldım. Almanya yirmi birinci cepheye saldırmıştı. Pek çok silahı ve askeri ele geçirmişti. General Haig, 'Sert mücadelenin devam ettiğini' bildiriyordu. Bu cümle pek hoşuma gitmedi.

Haberi duyduktan sonra hiçbirimiz işlerimize odaklanamadık. Otomatikman yapabildiğimiz tek şey örgü örmek olduğu için, hepimiz öfkeyle örgülerimize sarıldık. En azından saldırının ne zaman ve nereye yapılacağına dair bu korkunç bekleyiş sona ermiş oldu… Saldırdılar ama bizi yenemeyecekler!

Ben odamda oturmuş günlüğüme bunları yazarken acaba şu an cephede neler oluyordur? Jims beşiğinde uyuyor ve rüzgâr pencerelerin etrafında uğuldayarak esiyor. Masamın üzerinde Walter'ın resmi var, o güzel ve derin gözleriyle bana bakıyor. Evde geçirdiği son Noelde bana verdiği Mona Lisa tablosunun reprodüksiyonu onun hemen yanında duruyor ve diğer yanında da 'Fareli Köyün Kavalcısı' şiirinin çerçevelettiğim bir kopyası var. Şu an Walter'ın o şiiri okuduğunu duyabiliyorum; tüm ruhunu koyduğu o minik

ama sonsuza dek yaşayarak tüm dünyaya Walter'ın adını duyuracak olan o şiiri. Şu an yuvamın tüm huzurunu ve sükûnetini hissediyorum. Walter yanımdaymış gibi geliyor… Sanki aramızdaki o incecik tülü kaldırsam onu görebilecekmişim gibi… Tıpkı onun Courcelette'den önceki gece Fareli Köyün Kavalcısını gördüğü gibi.

Acaba bugün Fransa'dan iyi haberler alabilecek miyiz?"

BÖLÜM 28

KARA PAZAR

1918 yılının Mart ayında bir hafta, dünya tarihinde daha önce hiç yaşanmamış korkunç bir acı tam yedi gün boyunca insanların yüreğini kasıp kavurdu. Ve o hafta içinde özellikle bir tek gün tüm insanlık yere çakılmış gibi oldu. Çünkü o gün tüm gezegen evrensel bir acıyla sarsılmıştı. Dünyanın her köşesinde insanların yüreği korkuyla dolmuştu.

O soğuk, kara gün Ingleside'ın da üzerine ağır ağır çöktü. Bayan Blythe, Rilla ve Bayan Oliver tüm umutları ve inançlarıyla kiliseye gitmeye hazırlanıyorlardı. Gilbert, Yukarı Glen'deki Marwoodların evine, dünyaya bir ölüm daha değil de bir hayat daha getirmeye çalışan bir savaş gelinin doğumuna yardımcı olmaya gitmişti. Susan o sabah evde kalacağını söyledi. Ki bu Susan'ın çok sık yaptığı bir şey değildi.

"Ben bu sabah kiliseye gitmeyeceğim, sevgili Bayan Blythe," diye açıkladı. "Eğer orada yüzünde keyifli bir ifadeyle Bıyıklı Ay'ı görecek olursam -zira Almanların kazandığını düşündüğü zaman hep böyle bir ifade takınıyor- ne yazık ki yine aklımı yitirip kilisede olduğumu unutarak elimdeki İncil'i onun kafasına fırlatabilirim. Hem kendimi hem sizleri rezil etmek istemiyorum. Hayır, sevgili Bayan Blythe, ben evde kalıp duamı burada etsem daha iyi olur."

Kiliseye giden yarı donmuş toprak yolda yürürlerken Bayan Oliver da Rilla'ya, "Sanırım ben de bugün evde kalsam daha iyi olurdu, zira kilise moralimi yükseltemeyecek," dedi. "Aklımda Acaba cephemizdeki askerler direniyor mu?' sorusundan başka hiçbir şey yok."

"Haftaya pazar Paskalya," dedi Rilla. "Acaba bahar bize bize hayat mı yoksa ölüm mü haberi verecek?"

Bay Meredith o sabah şöyle bir vaaz verdi: "Sonu geldi sanılan her şey kurtarılacak." Cümleleri umut ve inanç doluydu. Rilla duvarda şehitlerin anısına asılmış olan tabelaya bakıp, 'Walter Cuthbert Blythe'ın Kutsal Anısına yazısını okudu ve birden moralinin düzeldiğini, cesaretini yeniden topladığını hissetti. Walter hayatını yok yere feda etmiş olamazdı. Ölmeden

önce zaferi görmüştü. Rilla bu inanca sıkı sıkı tutundu… Askerleri dayanacaktı.

Bu yeni ruh hali içinde Rilla kiliseden eve dönerken çok neşeliydi. Diğerleri de umutlanmıştı ve eve gülümseyerek girdiler. Kanepede uyuyakalan Jims ve halıda kasvetli bir edayla oturan ve yine Bay Hyde'a dönmüş kedi dışında oturma odasında hiç kimse yoktu. Yemek odasında da kimse yoktu, daha da garibi yemek masası hazır değildi. Susan neredeydi?

"Acaba hastalandı mı?" dedi Anne telaşla. "Zaten bu sabah kiliseye gitmek istememesi bana çok garip gelmişti."

Mutfak kapısı açıldı. Eşikte duran Susan'ın korkunç yüzünü gören Anne panikle bir çığlık attı.

"Susan ne oldu?"

"İngiliz hattı kırıldı ve Almanlar Paris'i ele geçiriyorlar," dedi Susan kederle.

Üç kadın donup kalarak birbirlerine baktılar.

"Bu doğru olamaz!" diye haykırdı Rilla.

"Bu çok… Saçma," dedi Gertrude Oliver. Sonra da korkunç bir kahkaha attı.

"Susan, bunu sana kim söyledi? Ne zaman haber geldi?" diye sordu Anne.

"Yarım saat önce Charlottetown'dan gelen bir telefonla öğrendim," dedi Susan. "Haber dün gece geç saatte kasabaya ulaşmış. Dr. Holland arayıp haberin doğru olduğunu söyledi. O saatten beri elimi hiçbir şeye süremedim, sevgili Bayan Blythe. Yemeği hazırlamadığım için çok üzgünüm. İlk defa böyle yapıyorum. Eğer sabrederseniz birazdan size bir şeyler hazırlarım. Fakat korkarım patatesleri yaktım."

"Yemek mi! Hiç kimse yemek yemek istemiyor Susan," dedi Anne öfkeyle. "Bu bir kâbus olmalı…"

"Paris kaybedildi… Fransa kaybedildi… Savaş kaybedildi," dedi Rilla sonsuz inancına ve cesaretine rağmen.

Ellerini sallayıp odada bir ileri bir geri volta atmaya başlayan Gertrude Oliver, "Aman Tanrım… Aman Tanrım," diye inledi.

Başka hiçbir söz, o eski yakarıştan başka hiçbir şey, yürekten yükselen o büyük acıyı daha iyi anlatamazdı.

Oturma odasının kapısından gelen şaşkın bir ses, "Tanrı mı öldü?" diye sordu. Uykusundan aniden uyanmış olan küçük Jims, kahverengi iri gözleri

korkuyla dolmuş bir vaziyette onlara bakıyordu, “Willa… Willa Tanrı mı öldü?”

Bayan Oliver susup volta atmayı bıraktı ve Jims’e baktı. Çocuğun korku dolu gözlerinden yaşlar boşalmak üzereydi. Susan düşürdüğü sandalyeyi yerden almaya çalışırken, Rilla da çocuğun yanına koştu.

Susan bir anda kendini toparladı ve “Hayır,” dedi. “Hayır, Tanrı ölmedi… Lloyd George da ölmedi. Bunu unutuyoruz, sevgili Bayan Blythe. Ağlama, Küçük Kitchener. İşler kötü görünebilir ama daha da kötüsü olabilirdi. İngiliz hattı kırıldı ama İngiliz donanması sağlam. Umudumuzu yitirmeyelim. Gücümüzü toplamamız için ben hemen yiyecek bir şeyler hazırlayayım.”

Susan’ın hazırladıklarını yiyormuş gibi yaptılar.

Ingleside’dakiler o kara günü unutmadı. Gertrude Oliver volta atmaya kaldığı yerden devam etti… Hepsi aynı şeyi yaptı. Gri renkli savaş çorabını çıkarıp örmeye başlayan Susan hariç hepsi.

“Sevgili Bayan Blyhte, pazar da olsa örgü örmek zorundayım. Daha önce pazar günü iş yapacağımı hayal bile etmezdim zira bu üçüncü emre karşı gelmek demektir. Ama bugün örgü örmezsem deliririm.”

“Yapabiliyorsan yap, Susan,” dedi Anne huzursuz bir edayla. “Ben de yapabilseydim yapardım… Ama yapamam… Yapamam.”

“Keşke daha çok malumat alabilseydik,” dedi Rilla. “Belki de moralimizi yükseltecek bir şeyler duyardık.”

“Almanların Paris’i bombaladıklarını biliyoruz,” dedi Bayan Oliver kederle. “Bu durumda her yeri yağmalayıp tüm cephelere ulaşmış olmalılar. Savaşı kaybettik… Geçmişte diğer insanların yaptığı gibi, bence biz de bu gerçekle yüzleşmeliyiz artık. Diğer uluslar da ellerinden gelenin en iyisini yaptılar ve cesurca savaştılar, fakat buna rağmen yenildiler. Biz de daha önce savaşıp ölen milyonlardan biriyiz işte.”

“Ben pes etmeyeceğim,” diye haykırdı solgun yüzü aniden kıpkırmızı olan Rilla. “Umudumu yitirmeyeceğim. Biz yenilmedik, hayır, Almanya tüm Fransa’yı ele geçirse bile biz yenilmedik. Az evvel yaşadığım çaresizlik için şu an kendimden utanıyorum. Bir daha beni o şekilde göremeyeceksiniz, derhal kasabaya telefon açıp detayları öğreneceğim.”

Fakat kasabaya ulaşılamıyordu. Zira ülkenin her yerinden yapılan çağrılar yüzünden hatlar tamamen doluydu. Rilla sonunda pes etti ve Gökkuşağı Vadisi’ne gitti. Walter ile son konuştukları köşeye gidip kuru

çimenlerin üzerine diz çöktü ve başını yosunla kaplı bir kütüğe dayadı. Güneş kara bulutların ardından çıkmış, vadiyi altın sarısı bir renkle kaplamaya başlamıştı. Âşık Ağaçlar'ın üzerindeki ziller mart rüzgârında efsunlu bir melodiyle çalıyordu.

"Tanrım, bana güç ver," diye fısıldadı Rilla. "Güç ve cesaret ver." Sonra da bir çocuk gibi ellerini birleştirip, tıpkı Jims'in yapabileceği gibi kısa ve basit şekilde, "Lütfen yarın bize daha iyi haberler gönder," dedi.

Uzun süre orada dizlerinin üzerinde oturdu. Eve geri döndüğünde daha sakin ve daha hafiflemiş hissediyordu. Doktor eve gelmişti. Küçük Douglas Haig Marwood'un dünyaya sağ salim gelmesini sağladığı için mutluydu. Gertrude hâlâ huzursuz bir şekilde volta atıyordu ama Anne ile Susan şoku atlatmıştı. Hatta Susan çoktan kanaldaki donanma orduları için yeni bir savaş taktiği planlamaya başlamıştı bile.

"Onlara direnebildiğimiz sürece durumu kurtarırız," dedi. "Zaten Paris'in askerî açıdan bir önemi yok."

Sanki Susan ona bir şey fırlatmış gibi, "Yapma," dedi Gertrude Oliver. Bu şartlar altında şu eski 'askerî açıdan önemi yok' lafını duymak bile istemiyordu artık.

"Marwoodlardayken hatamızın kırıldığını duydum," dedi Gilbert. "Ama Almanların Paris'i ele geçirme hikâyesi bana biraz garip geldi. Savunma hattını kırmış olsalar bile, Paris'e en yakın noktayla aralarında yetmiş beş kilometre var. Bu kadar kısa zamanda orduları nasıl şehre inip orayı ele geçirmiş olabilir ki? Dolayısıyla haberin o kısmı doğru olmayabilir. Şimdi ben de kasabaya telefon etmeye çalışacağım."

Gilbert da Rilla gibi köye ulaşma konusunda başarısız olmuştu ama az evvel söyledikleri morallerini biraz düzeltmiş ve akşamı atlatmalarını sağlamıştı. Saat dokuzda bir telefon geldi ve bu sayede geceyi de atlatabildiler.

"Hattımız sadece St. Quentin'deki bir noktadan kırılmış," dedi Gilbert ahizeyi yerine koyarken. "İngiliz ordusu gayet sağlam durumdaymış. Bu fena sayılmaz. Paris'e düşen bombalara gelince… Doksan beş kilometre ötedeki bir mesafeden geliyorlarmış. Almanların yeni icat ettikleri muhteşem bir uzun mesafeli silahın ilk denemeleri olduğu söyleniyor. Haberler bu kadar, Dr. Holland bu bilgilerin güvenilir olduğunu söyledi."

"Dünkü haberler çok kötüydü," dedi Gertrude. "Ama bu sabahki haberlerle kıyaslandığında onlar sanki iyi habermiş gibi geliyor. Yine de ne

yazık ki bu akşam bana uykuyu yok," dedi gülümsemeye çalışarak.

"Her ne olursa olsun şükretmemiz gereken tek bir şey var, sevgili Bayan Oliver," dedi Susan. "O da Kuzen Sophia'nın bugün gelmemiş olması. Tüm bunların üzerine bir de ona katlanamazdım doğrusu."

BÖLÜM 29

“YARALI VE KAYIP”

Pazartesi gününün gazete manşeti, “Hırpalandı ama Kırılmadı” idi. Susan iş yaparken bu cümleyi kendi kendine defalarca tekrarladı. St. Quentine’de oluşan boşluk zamanında onarılmış ama müttefikler 1917’de milyonlarca can vererek aldıkları bölgeden çıkartılmışlardı. Çarşamba günkü manşetler, “İngilizler ve Fransızlar Almanları Yokluyor” idi. Ama müttefiklerin gerilemesi hâlâ devam ediyordu. Geriliediler… Geriliediler… Ve geriliediler! Bu gerileme nerede son bulacaktı? Hatları bu defa çok daha korkunç bir şekilde yeniden mi kırılacaktı?

Cumartesi günkü manşet, “Berlin Bile Saldırıyı Durdurabileceğini İtiraf Etti” idi ve o korkunç hafta boyunca Ingleside halkı ilk kez rahat bir nefes aldı.

“Bir haftayı bitirdik. Şimdi sıra önümüzdeki haftada,” dedi Susan inançla.

Paskalya sabahı kiliseye giderlerken Bayan Oliver yolda Rilla’ya, “Kendimi uğradığı işkenceye son verilmiş bir esir gibi hissediyorum,” dedi. “Ama daha o işkence masasından inmedim. Eziyetleri her an tekrar başlayabilir.”

“Geçen pazar Tanrı’dan şüphe ettim,” dedi Rilla. “Ama bugün etmiyorum. Kötülük kazanamaz. İyilik bizim yanımızda, hem de ete kemiğe bürünmüş halde.”

Yine de ilkbaharda bu inancı sık sık teste tabii tutuldu. Kıyamet Günü bekledikleri gibi birkaç gün sürmedi. Haftalara ve aylara yayıldı. Hindenburg ani ve vahşi saldırılarına devam etti ama herkesi telaşlandıran bu hamleleri başarıya ulaşamadı. Savaş uzmanları durumun çok tehlikeli olduğunu vurgulamayı sürdürdüler. Kuzen Sophia bu askerî kriz eleştirilerine hak vermeye devam etti.

“Eğer müttefikler beş kilometre daha gerilerse savaş kaybedilir,” diye inledi.

“İngiliz donanması o beş kilometrede çapa mı atacak?” diye surat astı Susan.

“Bu söylediğim, her şeyi bilen bir adamın fikri,” dedi Kuzen Sophia ciddiyetle.

“Öyle biri yok,” diye çıkıştı Susan. “Hele o savaş uzmanları. Senden ya da benden daha çok şey bilmedikleri ortada! Daha önce de defalarca kez yanıldılar. Sen neden her şeye hep kötü tarafından bakıyorsun, Sophia Crawford?”

“İyi bir tarafı yok da ondan, Susan Baker.”

“Yok demek… Bugün 20 Nisan ve Almanlar hâlâ Paris’e giremediler. Oysa 1 Nisan’da orada olacaklarını söylemişlerdi. En azından bu iyi bir haber değil mi?”

“Bence Almanlar çok yakında Paris’e girecek ve oradan da Kanada ya kadar ulaşacaklar, Susan Baker.”

“Buraya giremezler. Ben sağ olduğum ve elim tırmık tuttuğu sürece tek bir Alman askeri bile Prens Edward Adası’na ayak basamaz,” dedi tüm Alman ordusunu tek eliyle yenecek kadar inançlı görünen Susan. “Doğruyu söylemek gerekirse, senin bu olumsuz tahminlerinden bıktım usandım, Sophia Crawford. Bazı hataların yapıldığını inkâr edecek değilim. Mesela Kanadalılar Passendale’de kalsalardı, Almanlar oraya asla giremezlerdi. Lys Nehri’nde de o Portekizlilere güvenmek hataydı ama bu ne senin ne de bir başkasının savaşı kaybedeceğimizi söylemesine mahal vermemeli. Böyle bir zamanda seninle tartışmak istemiyorum fakat hepimizin morali yüksek olmalı ve eğer sen de bir an evvel kendine gelmezsen bir daha görüşmeyelim demek zorunda kalacağım.”

Susan’ın söylediklerini hazmetmeye çalışan Kuzen Sophia öfkeyle evi terk etti ve haftalarca ortalıkta görünmedi. Belki de böylesi daha iyiydi, zira bu süre zarfında Almanlar her yerden saldırmaya devam ediyordu. Özellikle hayati önem taşıyan bazı noktaları bombalamışlardı. Mayıs ayının başlarında bir gün, güneş ve rüzgâr Gökkuşağı Vadisi’ni doldurmuş, meyve bahçeleri altın ve yeşil renge bürünmüş, rıhtım ışıl ışıl ve masmavi görünürken Jem’den haber geldi.

Kanada cephesinde küçük bir muharebe yaşanmıştı… O kadar küçüktü ki gazetelere bile yansımamıştı ve muhabere sona erdiğinde Teğmen James Blythe’ın “yaralı ve kayıp” olduğu rapor edildi.

O gece bembeyaz dudaklarının arasından Rilla, “Bence bu ölüm haberini almaktan bile daha kötü,” diye inledi.

“Hayır… Hayır… En azından kayıp olması ölmediğine dair insana bir umut veriyor,” dedi Gertrude Oliver telaşla.

“Evet… En kötüsünün olabileceğini düşünerek işkence çekmemize yol açan bir umut,” dedi Rilla. “Ah, Bayan Oliver, şimdi Jem hayatta mı, değil mi diye düşünerek haftalarca hatta aylarca nasıl yaşayacağız biz? Belki de bunu hiç öğrenemeyeceğiz. Buna dayanamıyorum! Dayanamıyorum. Önce Walter, şimdi de Jem. Bu annemi öldürecek… Yüzüne bakınca anlarsınız, Bayan Oliver. Ya Faith… Zavallı Faith… O, buna nasıl katlanacak?”

Gertrude acıyla ürperdi. Rilla’nın masasının üzerinde asılı duran resimlere baktı ve Mona Lisanın o sonsuz gülümsemesinden nefret etti.

“Şu gülümseme suratından hiç silinmeyecek mi?” diye öfkeyle düşündü.

Ama konuşurken nazikti, “Hayır anneni öldürmez çünkü inan bana o çok sağlam bir kadın. Hem Jem’in öldüğüne inanmayı reddediyor, bu umuda tutunacaktır. Bizler de öyle yapmalıyız. Emin ol Faith de aynı şeyi yapacak.”

“Ben yapamam. Jem yaralıydı… Yaşama şansı ne kadar olabilir ki? Almanlar onu bulsalar bile, hepimiz esirlerine nasıl davrandıklarını biliyoruz. Keşke umut edebilsem, Bayan Oliver… O zaman biraz daha rahatlardım herhalde. Fakat içimdeki umut öldü. Mantıklı bir sebep olmadan umut da edemiyorum… Ve bu durumda mantıklı bir sebep bulamıyorum.”

Bayan Oliver odasına gittiğinde, Rilla ayışığında yatağına uzanmış Tanrı’dan kendisine güç vermesi için dua ediyordu. O sırada dev gibi gölgesiyle birlikte Susan içeriye girip kızın yanına oturdu.

“Rilla, canım endişelenme. Küçük Jem ölmedi.”

“Ah, buna nasıl inanıyorsun, Susan?”

“Biliyorum da ondan. Beni dinle. Bu sabah haberi ilk duyduğuma aklıma hemen Dog Monday geldi. Ve bu gece bulaşıkları yıkayıp ekmeği hazırladığım gibi istasyona gittim. Dog Monday her zamanki sabrıyla orada treni bekliyordu. Bak Rilla, o muharebe dört gün önce yaşandı yani geçen pazartesi. İstasyon görevlisine, ‘Bu köpek geçen pazartesi gecesi uludu mu ya da garip bir şey yaptı mı?’ diye sordum. ‘Bu konu sandığınızdan çok daha önemli,’ dedim. ‘Elbette,’ diye cevap verdi adam. Atım hasta olduğu için o gece hiç uyumadım, hep ayaktaydım. Ahır kapısı sürekli açık olduğundan ve köpeğin kulübesi de ahırın tam karşısında bulunduğundan

hayvan eğer öyle bir şey yapmış olsa, mutlaka duyardım!' dedi. Rilla canım, adam bana bunları söyledi işte. Courcelette Muharebesi'nin olduğu gece o zavallı köpek nasıl ulumuştu, biliyorsun. Üstelik Jem'i Walter'dan daha çok sever. Yani eğer Walter için böyle yas tuttuysa Jem ölmüş olsa onun için neler yapmazdı, düşünsene? Hayır, Rilla'cığım, küçük Jem ölmedi buna inan. Eğer ölseydi Dog Monday bunu bilir ve hâlâ istasyonda trenleri beklemezdi."

Bu saçma, mantıksız ve imkânsız bir şeydi. Ama Rilla ve Anne Susan'a inandı; bu tip şeylere gülüp geçen Gilbert bile o ilk günkü çaresizliğini yendi. Ne kadar aptalca ya da saçma olursa olsun, hepsi birden bu inanca sıkı sıkı tutundular. Glen İstasyonu'ndaki o sadık köpek, sarsılmaz bir inançla hâlâ sahibinin eve dönmesini bekliyordu. Sağduyu buna burun kıvırıp, "batıl inanç" diye homurdanabilirdi ama Ingleside halkı Dog Monday'in gerçeği bildiğine tüm kalbiyle inanıyordu.

BÖLÜM 30

RÜZGÂRIN YÖNÜ DEĞİŞİYOR

Susan evin güzel bahçesinin o baharda tamamen sökülüp, yerine patates ekildiğini görünce üzüldü. O güzelim şakayıklarını feda etmek zorunda kalmış olsa da itiraz etmedi. Ama hükümet yaz saati uygulamasını onaylayınca çok kızdı. Susan sadece hükümetten çok daha üstün bir güce müsamaha gösterebilirdi.

"Sizce Tanrı'nın işine karışmak doğru mu?" dedi öfkeyle Gilbert'a. Bundan pek etkilenmeyen Gilbert kurallara uyulması gerektiğini söyledi ve Ingleside'taki bütün saatler söylenildiği şekilde ayarlandı. Fakat Gilbert'ın gücü Susan'ın küçük alarmlı saatine yetmiyordu.

"Ben o saati kendi paramla aldım, sevgili Bayan Blythe," dedi Susan sertçe. "Ve o saat Borden'ın değil, Tanrı'nın zamanına uyacak."

Susan 'Tanrı'nın zamanına' göre yatıp kalkıyor, işlerini bu zamana göre düzenliyordu. Yemekleri Borden'ın zamanına göre hazırlaması istenmiş ve aksini yaptığında ev halkı ona itiraz etmişti. Tabii toplum kararma uyup kiliseye de Borden'ın zamanına göre gitmek durumundaydı. Ama dualarını kendi saatine göre ediyor, tavukları kendi saatine göre yemliyordu. O yüzden Gilbert'a ne zaman baksa Susan'ın gözlerinde zafer pırıltısı oluyordu. En azından bu konuda Gilbert'tan daha başarılıydı.

"Bu yaz saati uygulaması Bıyıklı Ay'ın çok hoşuna gitmiş," dedi Susan bir akşam Gilbert'a. "Tabii bu olayı Almanlar icat ettiği için sevinmesi çok normal. Duyduğuma göre buğday tarlasını az daha kaybedecekmiş. Geçen hafta Warren Mead'in inekleri adamın tarlasına dalıp -ki o gün Almanlar Chemangdedam'ı ele geçirmişti, bu bir tesadüf mü bilemiyorum- tam buğdayları yerken Bayan Dick Clow onları tavan arasındaki pencereden görmüş. İlk önce Bay Pryor'a haber vermeyi düşünmemiş. Bana, inekleri adamın buğdaylarını ezerken gördüğünde çok sevindiğini söyledi. Bu durumun ona gününü göstereceğini düşünmüş ama sonra buğdayların ülkemiz için önemini hatırlamış ve hemen aşağıya inip Bıyıklı Ay'a telefonla durumu bildirmiş. Neyse ki adam ona birkaç garip cümle dışında fazla bir şey söylememiş. Kadın telefonda ne söylediğini tam anlamamış,

küfredip etmediğinden de emin olamamış ama yine de kötü laflar etmiş olabileceğini düşünüyor. Ben de Bay Meredith'i gördüğümde ona bu konudan bahsedip Bıyıklı Ay'ı kilise yönetim kurulundan çıkartmalarını isteyeceğim."

Bay Meredith, patateslerin içinde durmuş gökyüzüne bana Bayan Oliver ve Rilla'nın yanına vardığında, "Yeni bir yıldız mı arıyorsunuz?" dedi.

"Evet… Ve onu bulduk… Bakın, şu en uzun ihtiyar çamın tam ucunda duruyor."

"Üç bin yıl önce yaratılmış bir şeye bakmak sizce de harika değil mi?" dedi Rilla. "Astronomlar bu yeni yıldızın üç bin yıl önceki bir patlamada oluştuğunu tahmin ediyor. Böyle düşününce kendimi çok değersiz ve sıradan hissediyorum," diye de ekledi.

"Yıldız sistemindeki bu benzersiz bakış açısı bile Almanların Paris'ten bir adım uzakta olduğu gerçeğini unutmama yardım edemiyor," dedi Gertrude endişeyle.

Hülyalı gözlerle yıldıza bakan Bay Meredith, "Bir astronom olmayı çok isterdim," dedi.

"Garip bir zevk olmalı," diye onayladı Bayan Oliver. "Dünya dışı bir zevk, insanın çok sık hissedebileceği bir şey değildir herhalde. Birkaç astronom arkadaşım olsun isterdim doğrusu."

"Cennetteki ruhlarla ilgili dedikodu yapardınız," diye güldü Rilla.

"Acaba astronomlar dünyevi meselelerle ilgileniyorlar mıdır?" dedi Gilbert. "Belki de Mars'taki kanalları inceleyen öğrenciler cephede kaybedilip kazanılan topraklarla ilgilenmiyorlardır."

"Bir yerde okumuştum," dedi Bay Meredith, "Ernest Renan kitaplarından birini 1870'teki Paris kuşatmasında yazmış ve kitabı yazarken çok keyif almış. Herhalde ona boşuna filozof denmiyor."

"Ben de bir şey okudum," dedi Bayan Oliver, "Ernest Renan ölümünden kısa bir süre önce şöyle söylemiş: 'Öleceğim için üzülüyor olmamın tek sebebi hayli ilginç bir genç adam olan Alman İmparatorunun neler yapacağını göremeyecek olmam.' Eğer Ernest Renan bugün yaşayıp o ilginç genç adamın bırakın dünyayı, o çok sevdiği ülkesine neler yaptığını görseydi acaba 1870'te olduğu gibi mi düşündürdü, çok merak ediyorum doğrusu."

"Ben de Jem'in şu an nerede olduğunu merak ediyorum," diye düşündü aniden hüzünlenen Rilla.

Jem ile ilgili haber geleli bir ayı geçmişti. Tüm çabalara rağmen henüz onu bulamamışlardı. Muharebeden önce yazmış olduğu iki üç mektubu gelmiş, o zamandan beri başka bir haber alamamışlardı. Almanlar şu an tekrar Marne'a ulaşmış, Paris için bastırdıkça bastırıyorlardı. Piave hattına doğru saldırıya geçen Avusturyalılarla ilgili söylentiler de gelmeye başlamıştı. Yüreği acıyan Rilla yeni yıldıza sırtını döndü. Umudunu ve cesaretini tamamen yitirdiği, bir gün daha yaşamanın imkânsız göründüğü o anlardan birini yaşıyordu yine. Keşke Jem'e ne olduğunu bilselerdi… İnsan bildiği şeylerle yüzleşebilirdi çünkü. Ama belirsizlik, korku ve şüphe yıpratıcıydı. Gerçi eğer Jem yaşasaydı elbette bir haber gelirdi. Ölmüş olmalıydı. Sadece bunu bilemeyecek, bundan tam anlamıyla emin olamayacaklardı. Dog Monday de yaşlanıp ölene kadar o treni beklemeye devam edecekti. Monday sadece zavallı, sadık, hasta bir köpekti. Sahibinin kaderi hakkında onların bildiklerinden daha fazlasını bilmiyordu.

Rilla geç saatlere dek uyuyamayıp uykusuz bir gece geçirdi. Uyandığında Gertrude Oliver'ın penceresinden gizemli, gri bir renge bürünmüş olan şafağı karşıladığını gördü. Keskin hatlara sahip profili ve başının arkasına topuz yaptığı siyah saçları, gökyüzünün soluk sarı renginin üzerinde daha da belirgin görünüyordu. Rilla'nın aklına Jem'in Bayan Oliver'ın kaşları ve çene yapısına ne kadar hayran olduğu geldi. Kız bir anda ürperdi. Jem'i hatırlatan her şey ona dayanılmaz bir acı veriyordu. Waker'in ölümü yüreğinde asla kapanmayacak bir yara açmıştı. Ama her yara gibi, izi sonsuza dek kalsa da o da zamanla kabuk bağlayacaktı. Oysa Jem'in kaybolması bambaşka bir şeydi. Bu duygu, sürekli içtiği ve asla iyileşemeyeceği bir zehirdi âdeta. Umudu ve çaresizliği aynı anda yaşıyor, asla gelmeyen ve belki de hiç gelmeyecek olan bir mektup için her gün dört gözle yollara bakıyordu. Durmadan gazetelerdeki esir alınmış yaralı askerlerin listesini tarıyordu ve tüm bunlar dayanılması çok güç şeylerdi.

Gertrude Oliver başını çevirdi. Gözlerinde garip bir ışıltı vardı.

"Rilla, bir rüya daha gördüm."

"Yok, hayır… Hayır," diye bağırarak yatağına büzüldü Rilla. Zira kadının rüyaları hep bir felaket habercisi oluyordu.

"Rilla, bu güzel bir rüyaydı. Dinle… Tıpkı dört yıl önce gördüğüm rüyadaki gibi, yine verandanın basamaklarında duruyor ve Glen'i izliyordum. Ortalık hâlâ ayaklarıma kadar uzanan dalgalarla kaplıydı. Dalgalar tıpkı dört yıl önceki gibi, bir ileri bir geri gidip geliyordu. Derken önümde uzanan güzelim Glen manzarasında Gökkuşağı Vadisi'ni ve tam

tepesinde aniden beliren bir gökkuşağı gördüm. Muhteşem renkleri başımı döndürdü… Ve uyandım. Rilla… Rilla Blythe, rüzgârın yönü değişti."

"Keşke buna inanabilsem," diye iç çekti Rilla.

"*Kehanetimin yarattığı korku geçti*,

Bir ses bana, kâhinin sevincine inan dedi" diye bir dörtlük okudu Bayan Oliver neşeyle.

Sonra, "Bundan hiç şüphem yok," diye ekledi.

Birkaç gün sonra İtalya'nın Piave'de elde ettiği büyük zafere rağmen kadın sonraki birkaç ayı şüphe içinde geçirdi. Temmuz ortasında Almanlar tekrar Marne'ı geçince Bayan Oliver yine çaresizliğe kapıldı. Marne'da da aynı mucizenin tekrarlanmasını ümit ettiler. 1914'te olduğu gibi rüzgârın yönü Marne'ın lehine döndü. Fransız ve Amerikan orduları düşmanlarını ani bir saldırıyla köşeye sıkıştırdılar ve tıpkı rüyada olduğu gibi, savaşın tüm kaderi değişti.

20 Temmuz'da Gilbert, "Müttefikler iki muhteşem zafer kazandı," dedi.

"Bu sonun başlangıcı… Hissediyorum… Hissediyorum," dedi Anne.

İhtiyar ve titrek ellerini havaya kaldıran Susan, "Şükürler olsun," dedi. "Fakat bu durum evlatlarımızı geri getirmeyecek," diye de ekledi.

Buna rağmen Kudüs olayından bu yana ilk defa dışarıya koşup bayrağı göndere çekti. Rüzgârda dalgalanan bayrağa bir selam çaktı. *Shirley olsa, o da aynı şeyi yapardı*, diye düşündü. "Hepimiz dalgalanman için bir şeyleri feda ettik," dedi. "Dört yüz bin evladımızı savaşa gönderdik… Elli bini öldü. Ama sen buna değersin!" Rüzgâr kır saçlarının arasından eserken, ekonomik kriz yüzünden eskidiği halde asaletinden hiçbir şey kaybetmemiş önlüğünü havalandırdı. Susan muhteşem görünüyordu. O, cesur, boyun eğmeyen, sabırlı ve kahraman kadınlardan biriydi. Zaferi mümkün kılan kadınlardan biriydi. Onun nezdinde tüm kadınlar uğrunda savaştıkları bayrağı selamlıyorlardı aslında. Kapıdan Susan'ı izleyen Gilbert da bunları düşünüyordu.

Susan içeriye girdiğinde ona, "Sen bu işin başından sonuna dek hep dimdik durdun!" dedi.

BÖLÜM 31

BAYAN MATILDA PITTMAN

Trenleri küçük Millward İstasyonu'nda durduğunda Rilla ile Jims platformda bekliyordu. Çok kalabalık ve sıcak bir ağustos akşamıydı. Her yerde bir sürü araba vardı. Bu durakta inecek yolcu olmamasına rağmen trenin neden Millward'da durduğunu anlamadılar. Bu durağa yakın sadece bir ev vardı ki o da duraktan altı kilometre uzaktaydı ve çevresi ladin ağaçları ve yaban mersini çalılarıyla çevrilmişti.

Rilla o gece bir arkadaşında kalmak için Charlottetown'a gidiyordu, ertesi gün de Kızıl Haç Komitesi için alışveriş yapacaktı. Hem annesiyle Susan'ı yormamak hem de yakında ondan sonsuza dek ayrılabileceğini düşündüğü için kendisiyle mümkün olduğunca çok vakit geçirmek istediği için Jims'i de yanına almıştı. James Anderson kısa süre önce ona bir mektup yazmış ve yaralanıp hastaneye kaldırıldığını iletmişti. Cepheye geri dönemeyecekti, o yüzden iyileşir iyileşmez Jims'i görmeye geleceğini söylüyordu.

Rilla bu haberi duyunca hem üzüldü hem de endişelendi. Jims'i çok seviyor ve ondan ayrılmak istemiyordu ama eğer James Anderson ona güzel bir yuva sağlayabilecek tarzda bir adamsa bu çok da kötü olmazdı. Fakat ne kadar iyi ve sevgi dolu biri olursa olsun, eğer ona babalık edemeyecek tarzda sorumsuz biriyse -ki James Anderson'ın iyi ve sevgi dolu biri olduğunu biliyordu- o zaman Jims'i kolay kolay vermeyebilirdi. Belki Anderson, Glen'den taşınırdı çünkü artık burayla bir bağı kalmamıştı. İngiltere'ye bile geri dönebilirdi. O zaman çok sevdiği, şefkatle büyüttüğü, güzeller güzeli minik Jims'i bir daha asla göremezdi. Acaba öyle bir baba ile Jims'in nasıl bir kaderi olacaktı? Rilla; James Anderson'a, oğlunu kendisiyle bırakması için yalvarmayı bile düşündü ama adamın mektubundan anladığı kadarıyla bu pek de mümkün görünmüyordu.

"Keşke Glen'de yaşamaya devam etse de ben de dilediğim zaman küçük Jims'i görüp ona göz kulak olabilsem. O zaman bu kadar üzülmezdim," dedi. "Fakat burada kalmayacağından eminim. Jims'in hiç şansı yok. Oysa ne kadar zeki bir çocuk… Hırslı bir çocuk bir kere ve bunu

çok belli ediyor… Üstelik tembel de değil. Ama babasının onu okutacak ya da hayata güzel bir başlangıç yapmasını sağlayacak kadar parası yok. Benim küçük savaş bebeğim Jims, başına neler gelecek acaba?"

Oysa başına gelecekler konusunda Jims'in en ufak bir endişesi bile yoktu. O şu an durağın üzerindeki çatının kenarlarından damlayan suları izliyordu. Tren hareket ederken Jims son bir kez bakmak için öne doğru eğildi ve elini Rilla'nın elinden çekti. Rilla çocuğun geleceğini düşünmekle o kadar meşguldü ki şu an çocuğun ne halde olduğunu fark edemedi. Jims dengesini kaybetmiş, merdivenlerden yuvarlanıp platformun diğer tarafındaki otların üzerine düşmüştü.

Rilla bir çığlık attı, aklını kaybetmiş gibiydi. Hızla aşağıya inip trenden atladı.

Neyse ki tren daha hızlanmamıştı ve neyse ki Rilla trenin gittiği yöne doğru atlamayı akıl edebilmişti. Yine de düşüp altın sarısı otların arasına yuvarlandı.

Neler olduğunu başka kimse görmedi ve tren hızla kıvrılıp gözden uzaklaştı. Rilla ayağa kalktı. Bir yeri incinmemişti ama biraz afallamıştı. Düştüğü hendekten çıktı ve çocuğu paramparça bulacağını düşünerek, telaşla Jims'in yanına koştu. Fakat birkaç sıyrık ve büyük bir korku dışında, Jims gayet iyi görünüyordu. O kadar korkmuştu ki ağlayamıyordu bile. Çocuğu sağ salim bulan Rilla gözyaşlarına boğuldu ve çılgın gibi ağlamaya başladı.

"Hep o iğrenç *tiven* yüzünden," dedi Jims tiksinerek. Sonra da gökyüzüne bakıp kaşlarını çatarak, "Ve o iğrenç, ihtiyar Tanrı yüzünden," diye ekledi.

Rilla birden gülmeye başladı. Babası onu bu halde görse histeri krizine girdiğini söylerdi. Ama histeri onu ele geçirmeyi başaramadan Rilla kendini toparladı.

Rilla Blythe, senden utanıyorum. Derhal kendine gel, diye düşündü ve ekledi: "Jims, böyle bir şey söylememeliydin."

"O zaman Tanrı da beni o *tivenden* atmamalıydı," diye savunmaya geçti Jims. "Biri beni attı… Sen atmadığına göre, demek ki Tanrı attı."

"Hayır, O atmadı. Elimi bırakıp çok eğildiğin için düştün. Sana bunu yapmamanı söylemiştim. Yani bu tamamen senin suçun."

Jims, Rilla'nın ciddi olup olmadığını anlamak için ona uzun uzun baktıktan sonra, gözlerini yeniden gökyüzüne çevirdi.

“O zaman özür dilerim Tanrım,” dedi.

Rilla da gökyüzüne baktı ama gördüğü şey pek hoşuna gitmedi. Zira kuzeyden ağır bir yağmur bulutu yaklaşıyordu. Şimdi ne yapacaktı? Cumartesileri gece saat dokuzda geçen tren dışında, o gün başka bir tren daha yoktu. Acaba fırtına kopmadan evvel üç buçuk kilometre ötedeki Hannah Brewster’ın evine varmaları mümkün olabilir miydi? Rilla tek başına olsa bunu kolayca yapardı ama Jims’le beraberken bu biraz zordu. Çocuğun minik bacakları buna dayanabilir miydi?

“Denemek zorundayız,” dedi çaresizce. “Fırtına dinene dek kenarda bekleriz. Ama yağmur bütün gece yağacaktır, hem etraf zifiri karanlık olacak. Hannah’a gidebilirsek gece onda kalırız.”

Hannah Brewster, eskiden Hannah Crawfor idi ve Glen’de yaşardı. Rilla ile aynı okula gitmişlerdi. Hannah ondan üç yaş büyük olmasına rağmen, eskiden çok iyi arkadaşlardı. Kız çok genç yaşta evlenip Millward’a taşınmıştı. Çok çalıştığı, bir sürü çocuk yaptığı ve iyi bir kocaya sahip olamadığı için zor bir hayatı vardı. O yüzden Glen’e çok sık gelemiyordu. Rilla evlendikten kısa süre sonra kızı bir kez ziyaret etmiş ama yıllardır onu ne görmüş ne de kendisinde bir haber almıştı. Ama açık yürekli, cömert ve iyi kalpli Hannah’nın onları güler yüzle misafir edeceğinden emindi.

İlk bir buçuk kilometreyi gayet iyi kat ettiler ama ilerledikçe zorlanmaya başladılar. Çok az kullanılan yol engebelerle doluydu. Jims çok yorulduğu için yolun son çeyreğinde Rilla onu kucağında taşımak zorunda kaldı. Tükenmiş bir vaziyette nihayet Brewsterların evine vardıklarında Rilla şükrederek Jims’i yere indirdi. Gökyüzü kapkara bulutlarla kaplanmıştı, yağmurun ilk damlaları düşmeye başlıyordu ve gök gürültüsü kendini fena halde göstermeye başlamıştı. Derken Rilla hiç hoş olmayan bir şey fark etti. Panjurların hepsi kapalı, kapılar da kilitliydi. Belli ki Brewsterlar evde değildi. Rilla küçük ahıra doğru koştu. O da kilitliydi. Etrafta kimsecikler yoktu. Bu beyaz, minik evin bir verandası bile yoktu.

Hava neredeyse kararmıştı, Rilla umudunu yitirmeye başladı.

“Camı kırmam gerekse bile içeriye gireceğim,” dedi. “Hannah da bunu yapmamı isterdi. Bu havada evine geldiğimi ama kapıda kaldığımı duysa, çok üzülürdü.”

Neyse ki eve zorla girmesine gerek kalmadı çünkü pencere camı kolayca açıldı. Tam fırtına koparken Rilla önce Jims’i içeriye soktu, sonra da kendisi pencereden mutfağa atladı.

Dışarıda rüzgâr dans eder gibi eserken küçük Jims keyifle, “Ah gök gürültüsüne bak,” dedi. Rilla pencereyi kapattı ve biraz güçlükle de olsa bir lamba bulup yaktı. Çok küçük ve dar bir mutfaktaydılar. Mutfağın bir tarafı şık ve temiz bir salona, diğer tarafı ağzına kadar dolu bir kilere açılıyordu.

“Evimdeymiş gibi davranacağım,” dedi Rilla. “Hannah da böyle yapmamı isterdi, biliyorum. Önce Jims ve kendim için yiyecek bir şeyler hazırlar, sonra da eğer eve gelen olmazsa üst kattaki misafir odasında yatmaya gideriz. İnsanın böyle acil durumlarda mantıklı davranması çok önemli. Keşke Jims trenden düşünce de böyle davranabilseydim. O zaman yola çıkar ve bir arabayı durdurmaya çalışırdım. Belki de şu an evimize bile dönmüş olabilirdik. Ama madem bu durumdayız, o halde elimden gelenin en iyisini yapmam lazım.”

Etrafına bakarak, “Bu ev,” diye ekledi. “Daha önceki ziyaretimden bu yana oldukça toparlanmış. Tabii o zamanlar Hannah ile Ted yeni evliydi. Ama Ted’in bu kadar sorumluluk sahibi biri olduğunu bilmiyordum doğrusu. Böyle güzel mobilyalar alabildiklerine göre, sandığımdan daha başarılıymış demek ki. Hannah için çok sevindim.”

Gök gürültüsü dindi ama yağmur tüm hızıyla yağmaya devam etti. Saat on birde Rilla eve birilerinin gelmeyeceğine kanaat getirdi. Jims kanepede uyuya kalmıştı. Onu üst kattaki misafir odasına taşıyıp yatağa yatırdı. Sonra çamaşır sepetinde bulduğu beyaz bir geceliği üzerine geçirip, lavanta kokulu nevresimlerin arasına kıvrıldı. Yaşadığı macera dolu günün ardından çok yorulmuştu, içinde bulunduğu garip durum bile uyumasına engel olamadı. Birkaç dakika içinde uykuya dalıverdi.

Rilla ertesi sabah sekize kadar uyudu ve ani bir sarsıntıyla uyandı. Çok öfkeli bir ses ona, “İşte sonunda uyandınız. Bunun ne anlama geldiğini bana derhal anlatmanızı istiyorum,” diye bağırıyordu.

Rilla sersemlemiş bir vaziyette kalktı. Daha önce hayatında hiç bu kadar sersemlemiş bir şekilde uyanmamıştı. Odada, biri erkek olmak üzere kendisine çok yabancı olan üç kişi vardı. Adam iri yarı, siyah sakallı biriydi ve ona öfke dolu gözlerle bakıyordu. Hemen yanında uzun boylu, ince, keskin yüz ifadesine sahip bir kadın duruyordu. Saçları kıpkızıldı ve başında tuhaf bir şapka vardı. Kadın adamdan daha şaşkın ve öfkeli bakıyordu. Hemen arkada bir kadın daha vardı. En az seksenli yaşlarda, ince, ufak tefek bir ihtiyardı. Bu minik haline rağmen bakışları çok sertti. Simsiyah bir elbise giymişti, saçları kar beyazdı, yüzü bir ölününki gibi

soluktu. Canlı ve kömür siyahı gözleri vardı, o da diğerleri gibi şaşkındı ama Rilla bu kadının öfkeli olmadığını fark etti.

Rilla bir şeylerin ters gittiğini de fark etti… Hem de oldukça ters. Derken adam daha da öfkeli bir sesle, "Haydi anlatın bakalım siz kimsiniz ve burada ne işiniz var?" dedi.

Rilla dirseğinin üzerinde doğruldu. Çok korkmuştu ve bir aptal gibi görünüyordu. Arka taraftaki siyah-beyaz renkler içinde duran kadının kendi kendine kıkırdadığını duydu. *Bu olanlar gerçek herhalde*, diye düşündü Rilla. *Onu hayal etmiyorumdur*.

"Burası Theodore Brewster'in evi değil mi?"

"Hayır," dedi ilk kez ağzını açan iri yarı kadın. "Bu ev bize ait. Burayı geçen sonbaharda Brewsterlardan satın aldık. Onlar Greenvale'e taşındılar. Biz Chapleyleriz."

Henüz kendine gelememiş zavallı Rilla başını yastığa gömdü.

"Çok özür dilerim," dedi. "Ben… Ben… Brewsterların burada yaşadıklarını sandım. Bayan Brewster arkadaşım olur. Ben Rilla Blythe… Glen St. Mary'deki Dr. Blythe'ın kızıyım. Ben… Ben… Bu küçük çocukla birlikte kasabaya gidiyordum. O trenden düşünce, ben de arkasından atladım. Bizi fark etmediler. Dün gece eve dönemeyeceğimizi anlayınca, fırtına yaklaşmadan evvel buraya gelelim dedik ama evde kimse yoktu. Biz de pencereden… İçeriye girdik… Ve şey… Kendi evimizdeymişiz gibi rahat davrandık."

"Belli," dedi kadın dalga geçer gibi.

"Ne güzel bir hikâye," dedi adam.

"Biz dünkü çocuk değiliz," diye ekledi kadın.

Yaşlı kadın hiçbir şey söylemedi ama diğer ikisi nutuklarını bitirince, başını iki yana salladı ve ellerini havaya kaldırdı.

Chapleylerin bu korkunç tavrına çok sinirlenen Rilla öfkeyle ayağa kalktı. Doğrulup en sert ses tonuyla, "Dünkü çocuk olup olmadığınızı bilmiyorum ama terbiye kurallarından bihaber olduğunuzu görebiliyorum. Eğer odamdan… Şey yani odadan… Çıkma nezaketini gösterirseniz, hemen giyinir ve misafirperver tavrınızla sizi baş başa bırakabilirim. Ayrıca gece yediğimiz yemekle uyuduğumuz yatağın parasını da öderim."

Yaşlı kadın Rilla'yı takdir etmiş gibi alkışladı ama bunu hiç ses çıkartmadan yaptı. Bay Chapley belki de Rilla'nın ses tonundan korkmuş ya

da ödeme yapacağını duyunca sevinmiş ve daha medeni bir şekilde konuşmaya başlamıştı.

“Eğer ödeme yapacaksanız sorun yok.”

“Sana ödeme filan yapmayacak,” dedi yaşlı kadın şaşırtıcı derecede net ve otoriter bir ses tonuyla. “Eğer sen kendinden utanmıyorsan, Robert Chapley ben kayınvaliden olarak senden utanıyorum. Bayan Matilda Pitman’ın yaşadığı evde hiç kimse yediği yemeğin ya da yattığı yatağın parasını ödemez. Bunu sakın unutma. Dünyaya çok uzun süre önce gelmiş olsam da terbiye kurallarını hâlâ biliyorum. Amelia seninle evlendiğinde de böyle yüzsüz bir adamdın ve şimdi kızımı da kendine benzettin. Ama Bayan Matilda Pitman patronunuzdur ve uzun süre de patronunuz olarak kalmaya devam edecektir. Şimdi çık bu odadan, Robert Chapley. Bırak da kız giyinsin. Amelia sen de derhal aşağıya in ve bu kıza kahvaltı hazırla.”

Rilla hayatında ilk kez iki iri yarı yetişkinin bu kadar ezilip emirlere itaat ettiğini görmüştü. Bu ikisi tek kelime etmeden, hatta itiraz etmeye bile yeltenmeden odadan çıktı. Kapıyı kapattıklarında Bayan Matilda Pitman arkalarından sessizce güldü.

“Çok komik değil mi?” dedi. “Genelde işlerine karışmam ama bazen böyle tasmalarını çekmem gerekiyor işte. Çok param olduğu ve ölünce onlara bırakmam diye korktukları için bana karşı gelemiyorlar. Zaten bırakmayacağım ki. Birazını bırakacağım ama hepsini onlara vermem. Gerçi kalanını nereye bırakacağıma henüz karar vermedim ama seksen yaşıma geldiğim için yakında net bir karar versem iyi olur. Sen rahat rahat giyin canım. Ben aşağıya inip şu ikisine göz kulak olayım. Ne yakışıklı bir çocukmuş bu böyle. Yoksa kardeşin mi?”

“Hayır, bakımını üstlendiğim bir savaş bebeği. Annesi öldü, babası da savaşa katıldı,” diye cevapladı Rilla.

“Öksüz bir bebek, ha! Uyanmadan gitsem iyi olur, yoksa beni görünce çılgın gibi ağlayabilir. Çocuklar beni sevmez… Hiç sevmediler. Çocukları yanıma yaklaştıramıyorum. Bu eskiden beri böyle. Zaten benim de çocuğum yok. Amelia üvey kızımdır. Neyse, en azından çocuk yapmayarak bir sürü dertten kurtulmuş oldum. Madem çocuklar beni sevmiyor, o zaman ben de onları sevmem. Böylece eşitlenmiş oluruz ama bu kesinlikle çok güzel bir çocukmuş.”

Jims uyanmak için tam da bu anı seçti. Kocaman, kahverengi gözlerini kırpıştırarak Bayan Matilda Pitman’a baktı. Sonra doğruldu ve gamzeli

yanaklarıyla gülümseyerek kadını işaret etti. “Ne tatlı *biy* kadın, Willa. Ne tatlı *biy* kadın,” dedi.

Bayan Matilda Pitman gülümsedi. Seksen yaşındaki birinin bile bazı hassas noktaları olabiliyordu. “Çocuklar ve aptallar hep doğruyu söyler derler,” dedi. “Gençken çok iltifat alırdım ama insan benim kadar yaşlanınca artık bu güzel sözleri pek sık duyamıyor. Yıllardır biri bana iltifat etmemişti. Çok iyi geldi. Herhalde bana bir öpücük vermezsin, değil mi küçük maymun?”

Jims çok şaşırtıcı bir şey yaptı. Çekingen bir çocuk değildi, Ingleside evinde öpücüklere boğulmaya ve insanlarla iletişim kurmaya alışmıştı. Ama tek kelime bile etmeden yatakta ayağa kalktı ve gömleğinin altından görünen o tombul bedeniyle yatağın ucuna kadar koşup minik kollarını kadının boynuna doladı. Sonra da ona kocaman sarılıp, üç dört kere öptü.

“Jims,” dedi Rilla çocuğun bu ani tavrına şaşırarak.

“Onu rahat bırak,” diye emretti bonesini düzelten Bayan Matilda Pitman.

“Tanrım, bir çocuğun benden korkmadığını görmek ne güzel. Oysa herkes… Hatta sen bile bunu saklamaya çalışıyorsun. Neden peki? Robert ve Amelia benden korkuyor, evet zira onların haklı bir sebebi var ama herkes benden korkuyor… Onlara karşı ne kadar medeni davranırsam davranayım fark etmiyor. Bu çocuğa hep sen mi bakacaksın?”

“Ne yazık ki hayır. Babası yakında eve dönecek.”

“Babası iyi biri mi bari?”

“İyi ve nazik biri ama fakir ve hep de fakir kalacak,” dedi Rilla.

“Anlıyorum… Onu babasına verip vermemek konusunda kararsızsın. Neyse, bakacağım… Bakacağım. Bir fikrim var. Çok iyi bir fikir, dahası Robert ile Amelia’yı kıvrandıracak bir fikir. Hatta şu an gözümün önünde belirdi diyebilirim. Gerçi benden korkmadığı için bu çocuğu daha şimdiden çok sevdiğimi de söylemeliyim. Biraz zahmete değer bence. Şimdi dediğim gibi, sen giyin ve hazır olduğunda aşağıya in.”

Rilla bir önceki gece çok uzun bir yol yürüdüğünden her yeri tutulmuştu. Ama çabucak giyindi, Jims’i de hemen giydirdi. Mutfağa indiğinde masada dumanı üzerinde bir kahvaltı buldu. Bay Chapley ortalıkta görünmüyor, Bayan Chapley de asık suratla ekmek dilimliyordu. Bayan Matilda Pitman sandalyeye oturmuş gri bir çorap örüyordu. Başında bonesi, yüzünde de zafer kazanmış bir eda vardı.

“Oturun canlarım ve güzelce kahvaltı edin,” dedi.

Rilla neredeyse yalvarır gibi, “Ben aç değilim,” dedi. “Bir şey yiyebileceğimi sanmıyorum. Hem artık istasyona doğru yola çıksak iyi olur. Sabah treni birazdan gelir. Biz artık gidelim… Jims için yanıma bir parça ekmekle tereyağı alırım.”

Bayan Matilda Pitman örgü şişini neşeyle Rilla’ya doğru salladı.

“Otur ve kahvaltını et,” dedi. “Bayan Matilda Pitman sana emrediyor. Herkes Bayan Matilda Pitman’a itaat eder… Robert ile Amelia bile. Sen de ona itaat etmelisin.”

Rilla ona itaat etti. Oturdu ve Bayan Matilda Pitman’ın heyecanlı bakışlarının altında güzel bir kahvaltı etti, itaatkâr Amelia hiç konuşmadı, Bayan Matilda Pitman da hiç konuşmadı ama hızla örgüsünü örmeye devam ederken arada bir kıkırdadı. Rilla kahvaltısını bitirdiğinde kadın ördüğü çorabı kaldırdı.

“Şimdi eğer istersen gidebilirsin,” dedi. “Ama gitmek zorunda değilsin. Burada istediğin kadar kalabilirsin. Amelia sana yemek pişirir.”

Kızıl Haç Gençlik Komitesi’nde herkese emirler yağdırıp “patronluk” taslamaya alışmış olan özgür ruhlu Rilla, resmen donup kalmıştı.

“Teşekkür ederim ama gitmemiz gerek,” dedi yavaşça.

“Tamam o zaman,” dedi Bayan Matilda Pitman kapıyı açarak. “Aracınız sizi bekliyor. Robert’a sizi istasyona kadar götürmesini söyledim. Robert’a bir şeyler yaptırmak çok hoşuma gidiyor. Bu yaşta yapabildiğim tek şey bu artık. Seksenime geldim ve Robert’a patronluk taslamak dışında birçok şeyden eskisi kadar keyif alamıyorum.”

Robert tertemiz, çift koltuklu at arabasının ön kısmına oturdu. Kayınvalidesinin tüm söylediklerini duymuş olmasına rağmen yine de hiç tepki vermedi.

Rilla son bir çabayla, “Umarım,” dedi. “Zahmetlerinizin karşılığında size ödeme… Ödeme… Yapmamı kabul edersiniz.”

“Bayan Matilda Pitman’ın daha önce de söylediği gibi, yanında yaşayan insanlar ne kadar kaba ve düşüncesiz olursa olsun, o evine gelen ziyaretçilerden asla ödeme almayı kabul etmez. Bu konuda da ciddidir. Şimdi kasabaya git ve bir daha bu taraflara gelirsen bize telefon açıp haber vermeyi unutma. Korkma. Zaten bu sabah Robert’a çıkışından, korkak bir kız olmadığını anladım. Tarzın hoşuma gitti. Günümüz kızlarının çoğu ürkek ve ezik oluyor. Ben de genç bir kızken hiç kimseden ve hiçbir şeyden

korkmazdım. Lütfen o çocuğa iyi bak. Ayrıca giderken Robert'ın yoldaki su birikintilerine girmemesini sağla. Yeni arabamızın çamurlanmasını istemiyorum."

Arabaya bindikten sonra Jims, Bayan Matilda Pitman gözden kaybolana kadar ona öpücükler attı, Bayan Matilda Pitman da ona elindeki çorabı sallayarak karşılık verdi. Robert yol boyunca iyi ya da kötü, tek kelime etmedi ama su birikintileriyle ilgili uyarıyı da hiç aklından çıkartmadı. İstasyona vardıklarında Rilla arabadan inerken ona teşekkür etti. Robert ise atını çevirip evine doğru giderken ona sadece homurdanarak cevap verdi.

"Neyse," dedi Rilla derin bir nefes alarak. "Şimdi yeniden Rilla Blythe olmam gerek. Şu son birkaç saattir sanki başka biri gibiydim… O ihtiyar kadının sıradışı kişiliği beni bambaşka biri yaptı. Sanırım kadın beni hipnotize etti. Oğlanlara yazmak için harika bir maceram oldu."

Sonra iç çekti. Aklına artık sadece Jerry, Ken, Carl ve Shirley'ye mektup yazabileceği geldi. Bayan Matilda Pitman'a çok gülecek olan Jem yoktu artık… Jem nerelerdeydi?

BÖLÜM 32

JEM'DEN HABER GELİYOR

“4 Ağustos 1918

Deniz fenerindeki dans partisinden buyana tam dört yıl geçti… Savaş başlayalı tam dört yıl oldu. O zaman on beş yaşındaydım. Şimdi on dokuzum. Oysa bu son dört yılın hayatımın en güzel yılları olmasını bekliyordum ama onlar savaş yılları oldu… Korku, endişe ve acıyla geçen yıllar… Buna rağmen biraz daha güçlenip olgunlaştığımı düşünüyorum.

Bugün koridordan geçerken annemin, babama benim hakkımda bir şeyler söylediğini duydum. Onları dinlemek gibi bir niyetim yoktu. Üst kata çıkmak için koridordan geçerken tesadüfen kulak misafiri oldum. Belki de o yüzden onlardan daha önce duymadığım şeyleri duydum. Söylediklerinin hepsi de çok güzel şeylerdi. Ve bunları annem söylediği için, cesaretimi yitirip kendimi değersiz, bencil ve acınası hissettiğim anlarda okuyup yeniden moral bulmak için, hepsini günlüğüme yazacağım.

‘Rilla bu son dört yılda çok gelişti, büyüdü. Eskiden çok sorumsuzdu. Artık becerikli bir genç kadın oldu ve bu beni çok rahatlatıyor. Nan ve Di benden biraz uzakta büyüdüler. Eve çok az gelip gittiler ama Rilla her gün bana daha da yakınlaştı. Onunla çok sıkı dost olduk. Rilla olmadan bu korkunç yılları nasıl atlatırdım bilemiyorum, Gilbert.’

İşte, annem bunları söyledi. Ben de kendimi hem çok mutlu hem çok üzgün hem çok gururlu hem de çok mütevazı hissettim! Annemin benim hakkımda böyle şeyler düşünmesi çok güzel ama çoğunu hak etmiyorum. Ben o kadar da iyi ve güçlü biri değilim. Bazen kendimi çaresiz, sabırsız ve öfkeli hissettiğim anlar oluyor. Bu ailenin bel kemiği annem ve Susan’dır. Ama galiba ben de onlara biraz yardımcı oldum. Bu yüzden çok mutlu ve çok minnettarım.

Savaşla ilgili çok güzel haberler geliyor. Fransızlar ve Amerikalılar, Almanları geri püskürtüyorlar. Bazen bunun harika bir haber olduğunu düşünüp korkuyorum zira dört yıllık felaketin ardından, durmadan kazanılan bu başarılara inanmak çok güç geliyor. Gerçi büyük tepkiler vermemeye çalışıyoruz. Susan hemen bayrağı göndere çekiyor ama biz

sakin davranıyoruz. Zira abartılı bir sevinç için çok büyük bir bedel ödendi. Bu bedel yok yere ödenmediği için şükrediyoruz sadece.

Jem'den hiç haber yok. Başka bir şey düşünmeye cesaret edemediğimiz için ondan haber almayı umut ediyoruz. Ama bazen, dile getiremesek de, bu umudun budalalıktan başka bir şey olmadığını hissettiğimiz anlar oluyor. Haftalar geçtikçe böyle hissettiğimi anları daha sık yaşar olduk. Belki de hiç öğrenemeyeceğiz. Zaten en kötüsü de bu. Faith buna nasıl dayanıyor bilmiyorum. Mektuplarından anladığım kadarıyla bir an bile umudunu kaybetmiyor ama ara sıra o da bizim gibi karanlık anlar yaşıyordur, eminim."

"*20 Ağustos 1918*

Kanadalılar yine harekete geçti. Bay Meredith bugün gelen telgrafla Carl'ın hafif yaralanıp hastaneye kaldırıldığını öğrendi. Neresinden yaralandığı bildirilmemişti ki bu çok sıradışı bir şey ama hepimiz çok endişelendik. Artık her gün yeni bir zafer haberi alıyoruz."

"*30 Ağustos 1918*

Meredithler bugün Carl'dan bir mektup aldılar. Yarası çok hafifmiş ama sağ gözü kör olmuş!

'*Böcekleri izlemek için bana tek göz yeter,' diye yazmış Carl neşeyle. Tabii ki çok daha kötüsü olabilirdi! Ya iki gözü de yaralansaydı? Ama Carl'ın mektubunu gördükten sonra bütün gün ağladım. O güzelim, korkusuz, mavi gözleri!*

Tek bir tesellimiz var… O da bir daha cepheye geri dönmeyecek olması. Hastaneden çıkar çıkmaz eve dönecek. Ingleside ve rahip evi oğlanlarından eve dönen ilk erkek o olacak. Diğerleri ne zaman gelecek?

Peki ya bir daha asla geri gelmeyecek olanlar… Yani dönse bile biz onu göremeyeceğiz. Kanadalı askerler yuvaya döndüğünde yanlarında bir ordunun gölgesi de olacak: Şehitlerin ordusunun. Ve o da onların arasında olacak. Biz onları göremeyeceğiz ama onlar burada olacaklar!"

"*1 Eylül 1918*

Dün annemle birlikte şu aksiyon filmi Hearts of the World*'ü izlemek için Charlottetown'a gittik. Büyük bir budalalıktı yaptığım… Babam bunu duyunca benimle fena halde dalga geçecek. Ama film çok gerçekçiydi ve ben o kadar büyülendim ki gözümün önündeki sahneler dışında her şeyi unuttum. Derken sonlara doğru çok heyecanlı bir sahne geldi. Filmin kahramanı olan kadın kendisini sürükleyerek götürmeye çalışan bir Alman askeriyle boğuşuyordu. Kadının bıçağı olduğunu biliyordum… Ne olur ne olmaz diye, onu sakladığını görmüştüm ve neden bıçağını kullanıp düşmanın işini bitirmediğini anlamadım. Unuttuğunu sandım ve filmin en heyecanlı anında aklımı yitirdim. O kalabalıkta ayağa fırlayıp avaz avaz, 'Bıçak, çorabının içinde, çorabının içinde!' diye haykırdım.*

Tam bir sansasyon yarattım!

Komik olanıysa tam ben bunu söylerken kadının bıçağını çekip askere saplaması oldu!

Sinemadaki herkes güldü. Ben de kendime geldim tabii ve büyük bir utançla yerime oturdum. Annem gülmekten kırılıyordu resmen. Aslında ona kızmam gerekirdi. Neden ayağa fırlayıp kendimi küçük düşürmeden evvel beni durdurmamıştı ki? Bana, bunun için yeterli vakti bulamadığını söyleyip itiraz etti.

Neyse ki sinema karanlıktı, beni görüp tanıyan biri olmadığını sanıyorum. Oysa olgun bir genç kadın gibi davranmaya başladığımı sanıyordum! Fakat belli ki o seviyeye ulaşmam için daha kırk fırın ekmek yemem gerekiyormuş."

"*20 Eylül 1918*

Bulgaristan'ın doğusu barış istedi, batısındaysa İngilizler Hindenburg hattını yerle bir etti. Ve tam burada, yani Glen St. Mary'de küçük Bruce Meredith bence muhteşem bir şey yaptı… Yaptığı şeyin temelinde sevgi yattığı için muhteşemdi diyorum. Bayan Meredith bu gece gelip bize her şeyi anlattı. Annemle ikimiz duygulanıp ağladık, Susan da ocağa bir şeyler koydu.

Bruce küçüklüğünden beri Jem'i çok sever ve zavallı çocuk belli ki Jem'i hiç unutmamış. O da tıpkı Dog Monday gibi Jem'e olan sadakatini

gösterdi. Ona hep Jem'in geri döneceğini söyledik. Ama dün gece Carter Flagg'in dükkânına gittiğinde Norman amcanın Jem'in asla geri dönmeyeceğini ve Ingleside halkının artık umudunu kesmesi gerektiğini söylediğini duymuş. Bruce eve döndüğünde uyuyana dek ağlamış. Bu sabah annesi onu kucağında kedi yavrusuyla bahçede epey üzgün bir şekilde dolaşırken görmüş. Çocuk daha sonra gelip ağlayarak ona küçük kedisi Stripey'i boğduğunu anlatana kadar da ne yaptığı ile pek ilgilenmemiş.

'*Bunu neden yaptın?' diye haykırmış Bayan Meredith*.

'*Jem'i geri getirmek için,' demiş Bruce hıçkırarak. 'Eğer Stripey'i Tanrı'ya kurban verirsem o da Jem'i bize gerir verir diye düşündüm. Ama eminim Tanrı artık Jem'i bize geri gönderir çünkü Stripey benim en değerli dostumdu. Tanrı'ya eğer Stripey'i Ona verirsem, O'nun da bana Jem'i geri vermesini söyledim. Verir, öyle değil mi anne!*'

Bayan Meredith zavallı çocuğa ne söyleyeceğini bilememiş. Ona kurbanının Jem'i geri getiremeyebileceğini söyleyememiş… Tanrı'nın işlerini bu şekilde yürütmediğini anlatamamış. Sadece Jem'in hemen geri dönmesini beklememesini, bu işin belki biraz uzun sürebileceğini söylemiş.

Ama Bruce ona, 'Bir haftadan daha uzun süremez anne,' demiş. 'Ah, anneciğim Stripey çok güzel bir kediydi. Çok da güzel miyavlardı. Sence Tanrı onu, Jem'i bırakacak kadar çok sevmez mi?'

Bay Meredith oğlunun Tanrı inancıyla ilgili biraz kaygılanırken Bayan Meredith de eğer dileği gerçekleşmezse oğlunun neler hissedeceği ile ilgili endişe duymuş. Bense bunu her hatırladığımda ağlamak istiyorum. O kadar güzel… O kadar kederli ve o kadar manevi bir şey yapmış ki. Canım Bruce! O kediye tapardı. Ama pek çok kurbanın boşa verilmesi gibi, eğer o da boşa giderse kalbi çok kırılacak zira Tanrı'nın dualarımıza bizim umut ettiğimiz gibi cevap vermediğini anlayabilecek yaşta değil. Ve Ona çok sevdiğimiz bir şeyi vererek pazarlık yapmamızın anlamsız olduğunu anlayacak kadar büyük de değil."

"*24 Eylül 1918*

Uzun süre odamın penceresinde ayışığına bakıp Tanrı'ya durmadan şükrettim. Dün geceki ve bugünkü sevincim o kadar büyük ki bana acı

veriyor… Sanki yüreğim bu büyük mutluluğu taşıyamayacak kadar küçükmüş gibi hissediyorum.

Dün gece saat on birde odamda oturmuş, Shirley'ye mektup yazıyordum. Dışarıda olan babam dışında herkes yatmıştı. Telefonun çaldığını duyunca açmak için koridora koştum. Annemin uyanmasını istemedim. Uzun mesafeli bir aramaydı, telefonu açtığımda karşı taraftan bir ses bana, 'Burası Charlottetown Telgraf Ofisi. Dr. Blythe için denizaşırı bir telgraf var,' dedi.

Aklıma Shirley geldi ve kaskatı kesildim. Derken adamın, 'Telgraf Hollanda'dan geliyor,' dediğini duydum.

Mesaj şöyleydi:

'Yeni geldim. Almanya'dan kaçtım. Gayet iyiyim.

İmza: James Blythe.'

Ne bayıldım ne düştüm ne de çığlık attım. Mutluya da şaşkın da hissetmedim. Hiçbir şey hissetmedim. Tıpkı Walter'ın orduya yazıldığı haberini aldığım anki gibi âdeta uyuştum. Telefonu kapatıp arkamı döndüm. Annem kapı eşiğinde duruyordu. Üzerinde eski gül kırmızısı kimonosu vardı. Saçlarını kalın bir örgü yapıp sırtına kadar indirmişti. Gözleri parlıyordu. Tıpkı bir genç kız gibi görünüyordu.

'Jem'den haber mi var?' dedi.

Nereden bilmişti? Telefonla konuşurken, 'Evet… Evet…' dışında tek kelime etmemiştim. Sonradan bana nasıl bildiğini bilmediğini ama bir şekilde bildiğini söyledi. Uyanıkmış, telefonun çaldığını duyunca Jem'den haber geldiğini anlamış.

'Yaşıyor! İyi ve Hollanda'da,' dedim.

Annem yanıma gelip, 'Hemen babana telefon açıp haber vermeliyim. Şu an Yukarı Glen'de,' dedi.

Çok sakin ve sessizdi. Ondan hiç böyle bir şey beklemiyordum. Ama ben de öyleydim. Yukarı çıkıp Gertrude ile Susan'a da haberi verdim. Susan ilk önce, 'Çok şükür'dedi. Sonrada, 'Sana Dog Monday anlar dememiş miydim?' diye ekledi. Ve ardından da, 'Aşağı inip bir fincan çay yapacağım,' dedi. Geceliğiyle aşağıya çay yapmaya indi. Çayı yaptı… Annemle Gertrude içtiler ama ben odama geri dönüp kapımı kilitledim ve penceremin önünde diz çöküp ağlamaya başladım. Tıpkı o güzel haberi aldığında Gertrude'un yaptığı gibi.

Sanırım artık diriliş günü sabahı kendimi nasıl hissedeceğimi biliyorum."

"*4 Ekim 1918*

Bugün Jem'in mektubu geldi. Geleli daha altı saat olmasına rağmen, neredeyse okunmaktan paramparça oldu. Glen'deki postacı mektubun geldiğini söyler söylemez herkes haberi almak için postaneye koştu.

Jem o muharebede kötü yaralanmış ve esir edilmiş. Ateşi çok yüksek olduğundan başına ne geldiğini ya da nereye götürüldüğünü anlamamış. Kendine gelip mektup yazabilmesi haftalar sürmüş. Bize mektup yazmış ama biz almadık. Kampta kendisine çok kötü muamele edilmemiş ama yemekler berbatmış. Birazcık esmer ekmek ve kaynamış turpla ara sıra verilen mercimek çorbası dışında hiçbir şey yememiş. Oysa o böyle açlık çekerken biz burada çeşit çeşit yemeklerle masamızı donatıyorduk! Bize sık sık yazmış ama cevap alamayınca mektuplarının elimize geçmediğini anlamış. Gücünü yeniden toplar toplamaz kaçmış fakat yakalanıp geri getirilmiş. Bir ay sonra başka bir asker arkadaşıyla birlikte yeniden kaçmışlar ve Hollanda'ya varmayı başarmışlar.

Jem hemen eve gelemiyor. Yarası tam iyileşmediği için şu an İngiltere'de bir hastaneye yatırılmış. Ama eninde sonunda düzeleceğini ve güvende olduğunu bilmemizi istemiş. Mutlaka eve döneceğini söylemiş. Ne zaman geleceğini bilmesek de bu daha önce yaşadığımız belirsizlikten çok daha farklı ve o kadar güzel ki!

Bugün James Anderson'dan da bir mektup aldım. İngiliz bir kızla evlenmiş ve Kanada'ya geliyormuş. Sevinsem mi, üzülsem mi bilemedim. Sanırım buna kadını görünce karar vereceğim. Burada gizemli birinden bir mektup daha geldi. Charlottetown'dan bir avukat bana 'Rahmetli Bayan Matilda Pitman'ın mirası ile ilgili görüşmemiz gerektiğini yazmış.

Bayan Matilda Pitman'ın kalp krizinden öldüğünü birkaç hafta önce Enterprise'da okumuştum. Acaba bu miras işi Jims'le mi ilgili, merak ediyorum."

“5 Ekim 1918

Bu sabah Bayan Pitman’ın avukatıyla görüşmek için kasabaya indim. Rahmetli müvekkili hakkında oldukça saygılı ve sevgi dolu konuşan bu ince, uzun boylu adam belli ki tıpkı Richard ve Amelia gibi sağken, Bayan Pitmana itaat eden biriydi. Ölmeden kısa süre önce ona yeni bir vasiyetname hazırladığını söyledi. Amelia Chapley’ye otuz bin dolar bırakmış. Bana da Jims’in adına beş bin dolar. Bu paranın faizini onun eğitimi için kullanmam ve Jims yirmi yaşına bastığında kalanını kendisine vermem gerektiğini yazmış. Jims şanslı doğmuş belli ki. Onu Bayan Conover’in ellerinden ben kurtardım, difteri krizinden onu Mary Vance kurtardı ve trenden düştüğünde de onu kurtaran talihi oldu. Üstelik o gün sadece bir avuç toprağın üzerine değil, önemli miktarda bir mirasın üzerine düşmüştü meğerse.

Sonuç olarak Bayan Matilda Pitman’ın da söylediği gibi, bence de Jims sıradan bir çocuk değil ve onu çok güzel bir gelecek bekliyor.

Bu durumda babası istese de mirasa sahip olamaz. O para tamamen Jims için saklanıp korunacak şekilde ayarlanmış. Bir de o İngiliz üvey anne iyi çıkarsa, artık öksüz bebeğimin geleceği için endişelenmeme hiç gerek kalmaz.

Acaba Robert ile Amelia bunu duyunca ne düşünecekler? Bence artık evlerinden çıkarlarken tüm kapı ve pencerelerine tahta çakıp kapatırlar!”

BÖLÜM 33

VE ZAFER!

Rilla bir pazar günü, *Serin rüzgârların estiği, gökyüzünde kasvetin olduğu bir sabah* mısralarını okudu. Günlerden tam olarak 6 Ekim'di. Hava o kadar soğuktu ki oturma odasındaki şömineyi yakmışlardı… Minik alevler, dışarıdaki soğuğun içeriye girmemesi için ellerinden geleni yapıyordu. "Sanki ekimde değil de kasım ayındayız… Kasım çok çirkin bir ay."

Susan'ı bir kez daha bağışlamış olan Kuzen Sophia da oradaydı ve pazar günleri kimseyi ziyarete gitmeyen ama Susan'ın romatizmaya iyi gelen ilacını almak için uğramış olan Bayan Martin Clow da oradaydı. Ev yapımı ilaçlar, doktorun verdiklerinden daha ucuza geliyordu çünkü. "Korkarım kış erken gelecek," dedi Kuzen Sophia. "Misk sıçanları gölün etrafına ev yapmaya başladı, bu da kışın erken geleceğini gösterir. Tanrım, bu çocuk nasıl da büyüdü!" Kuzen Sophia sanki bir çocuğun büyümesi çok kötü bir şeymiş gibi iç çekti. "Babası ne zaman geliyor?"

"Gelecek hafta," dedi Rilla.

"Umarım üvey annesi zavallı çocuğa kötü davranmaz," diye iç çekti Kuzen Sophia. "Ama şüpheliyim. Her neyse, belki de böylece burada kendisine ne kadar iyi bakıldığını ve başka bir yerde aynı ilgiyi göremeyeceğini anlamış olur. Onu çok şımarttın, Rilla. Sürekli başında bekledin, ne istediyse yaptın."

Rilla gülümseyip yanağını Jims'in kıvırcık saçlarına bastırdı. Tatlı huylu, gün ışığı gibi güzel küçük Jims'in asla şımarmadığını biliyordu. Gülümsemesine rağmen yine de yüreğinde tedirginlik vardı. O da Bayan Anderson'ı ve nasıl biri olduğunu çok merak ediyordu.

Jims'i, onu sevmeyecek bir kadının ellerine bırakamam, diye düşündü.

"Bence yağmur yağacak," dedi Kuzen Sophia. "Sonbaharda zaten çok yağmur yağdı. İnsanların hasatları zarar görecek. Ben gençken hiç böyle değildi. O zamanlar çok güzel ekimler yaşardık. Ama artık mevsimler tamamen değişti." Kuzen Sophia'nın kasvetli konuşması telefonun sesiyle

kesildi. Telefona Gertrude Oliver cevap verdi. “Evet… Ne? Ne? Bu doğru mu? Resmi mi? Teşekkür ederim… Teşekkür ederim.”

Gertrude gözleri pırıl pırıl, yanakları heyecandan kıpkırmızı bir vaziyette odaya döndü. Kara bulutların ardından güneş bir anda kendini gösterdi ve pencerenin önündeki kırmızı huş ağacından içeriye doğru yansıdı. Kadın kendini sonsuz bir coşkunun ateşiyle yanıyor gibi hissetti. Görkemli ve çok gizemli bir ilahi söyleyen bir rahibeye benziyordu.

“Almanya ve Avusturya barış görüşmelerine başlamış,” dedi.

Rilla birkaç dakikalığına resmen kontrolünü kaybetti. Ayağa fırladı ve ellerini çırpıp şarkılar söyleyerek odanın dört bir köşesinde dans etti.

Hiçbir şeye asla heyecanlanmayan ve bu yüzden yaşam yolculuğunda çok ağır yükler üstlenen Bayan Clow, “Otur çocuğum,” diye çıkıştı.

“Ah,” diye haykırdı Rilla. “Son dört yıldır bu odada çaresizlik içinde volta attım durdum. Şimdi bırakın da sevinçten zıplayayım. O korkunç yılları sırf bu anı görmek için yaşadık ve bir daha olsa, yeniden yaşardım. Susan haydi, bayrağı göndere çekelim! Haberi vermek için Glen’deki herkese telefon da edelim.”

“Artık istediğimiz kadar şeker yiyebilir miyiz?” diye heyecanla sordu Jims.

O gün asla unutulmayacak bir gündü. Haberler yayıldıkça heyecanlı kalabalık köye toplandı, Ingleside’a pek çok insan gelip gitti. Meredithler gelip yemeğe kaldılar, herkes konuşuyor ama kimse birbirini dinlemiyordu. Kuzen Sophia, Almanya ve Avusturya’ya güvenilemeyeceğini söylese de onu dikkate almadılar.

“Bu pazar günü, Mart ayında yaşadığımız o pazar gününü telafi etti,” dedi Susan.

“Merak ediyorum,” dedi Gertude, Rilla’ya. “Acaba barış gelince her şey gözümüze sıradan ve heyecansız gelecek mi… Yoksa dört yıldır korku ve heyecanla beslendikten sonra, artık kazanılacak zaferlerin kalmayışı ya da şükredilecek şeylerin olmayışı bize çok yavan mı gelecek? Mesela her gün gelen gazetelerin ve postaların yolunu gözlemeyecek olmak bana hem çok garip hem de çok güzel gelecektir.”

“Herhalde alışmamız biraz vakit alır,” dedi Rilla. “Gerçi barışın gelmesi birkaç hafta sürer. O haftalarda da kötü şeyler olabilir. Benim heyecanım geçti mesela. Tamam, zaferi kazandık ama ödediğimiz bedel çok büyüktü!”

“Özgürlük için verilen hiçbir bedel büyük değildir,” dedi Gertrude. “Sence de öyle değil mi, Rilla?”

“Evet,” dedi Rilla yavaşça. O an gözünün önünde Fransa’nın savaş alanındaki bir mezar taşı vardı. “Evet… Eğer savaşta yitirdiklerimiz canlarını yok yere feda etmediyse ve eğer bizler onlar için inancımızı asla kaybetmediysek, hiçbir bedel yeterince büyük değildir.”

“İnancımızı koruyacağız,” dedi Gertrude. Birden ayağa kalktı. Walter’ın meşhur, ‘Fareli Köyün Kavalcısı’ şiirini okurken bütün masa sessizliğe gömüldü. Ardından Bay Meredith ayağa fırlayıp kadeh kaldırdı. “Sessiz ordumuza… Fareli Köyün Kavalcısı’nın çağrısına uyan evlatlarımıza içelim. ‘Yarınlarımız için bugünlerini seve seve feda eden’ evlatlarımıza. Zafer onlarındır!”

BÖLÜM 34

BAY HYDE KÖŞESİNE ÇEKİLİYOR VE SUSAN BALAYINA ÇIKIYOR

Kasım ayının başlarında Jims, Ingleside'dan gitti. Rilla onu gözyaşları ile uğurlarken yüreği çok ferahtı. James Anderson'ın yeni eşi Bayan Anderson, Jims'in şansına, harika bir kadındı. Gül pembesi yanakları, masmavi gözleri, sardunya yapraklarını andıran bir yüzü vardı. Rilla onu görür görmez, Jims'i ona emanet edebileceğini anlamıştı.

"Ben çocuklara çok düşkünümdür hanımefendi," dedi kadın içtenlikle. "Onlara alışkınım… Tam altı kız ve erkek kardeşime ben baktım. Jims de çok tatlı bir çocuk, onu bu kadar sağlıklı ve güzel yetiştirerek muhteşem bir iş başardığınızı da söylemeliyim. Ona kendi çocuğummuş gibi davranacağım hanımefendi. Ayrıca James'i de hale yola sokacağım. Aslında o çok çalışkan bir adam… Tek ihtiyacı olan ona göz kulak olup, parasını doğru yönetecek biri. Köyün hemen dışında küçük bir çiftlik kiraladık, oraya yerleşeceğiz. James, İngiltere'de kalmak istedi ama ben, 'Hayır,' dedim. Zaten hep yeni bir ülkeye gitmek isterdim ve Kanada'nın benim için uygun bir yer olduğunu düşünürdüm."

"Burada yaşayacağınıza çok sevindim. Jims'in sık sık bize gelmesine izin verirsiniz, değil mi? Ben onu çok seviyorum."

"Sevdiğinizden eminim hanımefendi, zira Jims şimdiye dek gördüğüm en sevimli çocuklardan biri. James de ben de onun için yaptıklarınızı anlıyoruz. Bunun için size minnettarız. Jims dilediği zaman buraya gelebilir, ayrıca onu büyütürken sizin tavsiyelerinizi almayı da çok isterim. Ayrıca o herkesten çok sizin bebeğiniz sayılır. O nedenle kendisiyle görüşmeye devam etmeniz çok iyi olur hanımefendi."

Böylece Jims çorba kâsesiyle birlikte gitti… Ama tabii ki bu defa kâsenin içinde değildi. Sonra ateşkes haberi geldi ve Glen St. Mary sevinçten deliye döndü. O gece köyde büyük bir şenlik ateşi yakıldı, köylüler Kaiser'in kuklasını ateşte yaktılar. Balıkçı köyündeki oğlanlar tam on bir kilometrelik yol boyunca tüm kum tepeciklerindeki otları yaktılar. Bu sırada Ingleside'da da Rilla gülerek odasına geri döndü.

Yeşil, kadife şapkasını kutusundan çıkartırken, “Şimdi hiç hoş olmayan ve bir hanımefendiye kesinlikle yakışmayacak bir şey yapacağım,” dedi. “Bu şapkayı odanın diğer ucuna fırlatıp atacağım ve yaşadığım sürece bir daha asla bu yeşilin tonunda bir şey giymeyeceğim.”

“Yeminine bağlı kaldın,” diye güldü Bayan Oliver.

“Bağlı kalmak değil de inat ettim diyelim… Gerçi bunu söylemekten bile utanıyorum ama,” dedi Rilla neşeyle şapkayı tekmelerken. “Anneme gününü göstermek istedim. İnsanın annesine gününü göstermek istemesi çok kötü bir şey! Ama ona gününü gösterdim. Ayrıca kendime de birkaç şey göstermiş oldum! Ah, Bayan Oliver, bir an için bile olsa, kendimi yine genç hissediyorum… Genç, ateşli ve aptal. Size kasımın çirkin bir ay olduğunu söylemiş miydim? Oysa yılın en güzel ayıymış. Gökkuşağı Vadisi’nde çalan zillerin sesini dinleyin! Onları hiç bu kadar net duymamıştım. Barış, yeni bir mutluluk ve yeniden sahip olacağımız tüm o güzel şeyler için çalıyorlar, Bayan Oliver. Şu an aklımı yitirdiğimi falan sanmayın… Ama sakin rolü yapamam. Bugün dünyanın üzerinde çılgın bir büyü var. Yakında sakinleşip, ‘inancımızı koruyacak’ ve yeni dünyamızı inşa etmeye başlayacağız. Ama bugün biraz delirelim.”

Susan yüzünde son derece memnun bir ifadeyle içeriye girdi.

“Bay Hyde gitti,” dedi.

“Gitti mi? Öldü mü yani, Susan?”

“Hayır, sevgili Bayan Blythe. O canavar ölmedi. Ama onu bir daha hiç göremeyeceksiniz. Bundan eminim.”

“Bu kadar gizemli konuşmasana, Susan. Ona ne olduğunu anlat lütfen.”

“Bugün arka kapının merdiveninde oturuyordu, sevgili Bayan Blythe. Yine en Hyde tavrını takınmıştı. Tam ateşkes haberinin geldiği andı. İnanın bana çok garip bir canavar o. Neyse, bir anda mutfağın köşesinden Bruce Meredith çıkageldi. Ayaklarında cambaz ayaklığı vardı, bir süredir onların üzerinde yürümeye çalışıyormuş ve bana göstermeye gelmiş. Bay Hyde onu görür görmez korkudan çitlerin üzerinden atlayıp kaçtı. Daha önce hiç bu kadar korkmuş bir yaratık görmemişsinizdir, sevgili Bayan Blythe. Geri de dönmedi.”

“Ah, geri dönecektir Susan. Korkusu dinince mutlaka döner.”

“Göreceğiz, sevgili Bayan Blythe… Göreceğiz. Ateşkes imzalandığını unutmayın. Bu da aklıma dün gece Bıyıklı Ay’ın felç geçirdiğini getirdi. Tanrı’nın işine karışmayı sevmem, o yüzden bunu hak etmişti demeyeceğim

ama insan içinden ne dilerse düşünebilir. Ne Bıyıklı Ay ne de Bay Hyde artık Glen St. Mary'de pek görülecekmiş gibi gelmiyor bana, sevgili Bayan Blythe. İnanın buna."

Bay Hyde'ı bir daha gören olmadı. Ingleside halkı birinin onu zehirlediğini ya da kazara vurduğunu düşünse de Susan kedinin "kendi köşesine çekildiğine" inanmaya devam etti. Hyde da olsa, Jekyll da olsa o kediyi çok seven Rilla arkasından çok ağladı.

"Artık temizlik bittiğine, bahçedeki işler tamamlandığına ve kiler doldurulduğuna göre, sevgili Bayan Blythe," dedi Susan. "Ben de barışı kutlamak için balayına çıksam iyi olur diyorum."

"Balayı mı?"

"Evet, sevgili Bayan Blythe. Balayı," diye ciddi bir ifadeyle tekrar etti Susan. "Belki hiçbir zaman bir kocam olmayacak ama hep arzuladığım balayına çıkmamı hiç kimse engelleyemez. Evli ağabeyimi ve ailesini ziyaret etmek için Charlottetown'a gideceğim. Karısı sonbaharı hasta geçirdi ve ölüp ölmeyeceği belli değil. Zaten bir şeyi yapana kadar, ne yapacağını hiç kimseye söylemez. Ailemizde hiç sevilmemesinin asıl nedeni de bu. Fakat ben yine de onu ziyaret etsem iyi olur diyorum. Yirmi yıldır bütün bir günü kasabada geçirmedim, hem gitmişken şu herkesin sözünü ettiği filmlerden birini de izlemeyi düşünüyorum,. Ama çok uzun kalmayacağım. Eğer izin verirseniz iki hafta yeterli, sevgili Bayan Blythe."

"Kesinlikle bir tatili hak ettin, Susan. Bence bir ay olsun… Balayı için gayet uygun bir süre bence."

"Hayır, sevgili Bayan Blythe. Sadece iki hafta istiyorum. Hem doğru dürüst hazırlanmak için Noel'den en az üç hafta önce evde olmalıyım. Bu yıl Noel gibi bir Noel geçireceğiz, sevgili Bayan Blythe. Sizce evlatlarımız eve dönmüş olurlar mı?"

"Hiç sanmıyorum, Susan. Jem de Shirley de ilkbahardan önce dönmeyi beklemediklerini yazmışlar hatta Shirley'nin gelmesi yaz ortasını bile bulabilirmiş. Ama Carl Meredith dönmüş olacak. Nan ve Di de gelecek. O yüzden yine harika bir kutlama yapabiliriz. Savaş sırasındaki ilk Noel'de olduğu gibi, yine herkese birer sandalye hazırlarız, Susan. Sandalyesi boş kalacak olan canım oğlum için de bir tane ayırmalıyız."

'Balayına' gitmek için hazırlanan Susan gözyaşlarını silerek, "Onun yerini ayırmayı zaten hiç unutmam ki, sevgili Bayan Blythe," dedi.

BÖLÜM 35

“RILLA-RILLAM!”

Carl Meredith ile Miller Douglas Noel'den hemen önce evlerine döndü. Tüm Glen St. Mary, Lowbridge'den ödünç aldıkları bando ve konuşmalar eşliğinde, onları istasyonda karşıladı. Tahta bacağına rağmen Miller çok mutlu ve çok cesur görünüyordu. Geniş omuzlu, yakışıklı bir erkeğe dönüşmüştü. Ayrıca göğsüne taktığı madalya Bayan Cornelia'nın onun Mary ile nişanına onay vermesine sebep oldu.

Mary biraz havalıydı… Özellikle Carter Flagg, Miller'ı dükkânında yeniden işe aldığını duyurunca… Ama hiç kimse ona kızmadı.

"Elbette artık çiftçilik yapmak bizim için sözkonusu bile olamaz," dedi Rilla'ya. "Miller bacağına alıştıkça daha rahat edeceğini söylüyor. Hem Carter Flagg o ihtiyar Bayan Douglas'tan çok daha iyi bir patron bence. Sonbaharda evlenip geniş pencereli, eğik çatılı Mead evine taşınacağız. Oranın Glen'deki en güzel ev olduğunu düşünürdüm ama içinde yaşamayı hayal bile edemezdim doğrusu. Gerçi kiralayacağız ama eğer işler iyi gider ve Carter Flagg umduğumuz gibi Miller'a ortaklık teklif ederse bir gün evi satın alabiliriz. Geldiğim yere bakılırsa, ben de artık sosyeteye girdim sayılır. Öyle değil mi? Bir dükkân sahibinin karısı olacağımı asla tahmin etmezdim. Miller bana Fransa'da hiç güzel kız olmadığını ve oradayken kalbinin her an benim için attığını söyledi."

Jerry Meredith ile Joe Milgrave ocakta döndüler ve kış boyunca Glenli tüm delikanlılar birer, ikişer evlerine geri gelmeyi sürdürdü. Hiçbiri gittiği gibi dönmedi, yaralanmayacak kadar şanslı olanlar bile.

Ingleside'ın bahçesinde nergislerin açtığı ve Gökkuşağı Vadisi'ndeki nehir kenarının beyaz ve mor menekşelerle bezeli olduğu bir ilkbahar gününde, bir tren ağır ağır Glen İstasyonu'na yanaştı. Genelde o trenle gelen pek fazla Glen yolcusu olmadığı için istasyonda memur ve dört buçuk yıldır köye gelen her treni sabırla bekleyen küçük sarısiyah köpek dışında treni karşılayan başka kimse yoktu. Dog Monday binlerce tren görmüş ve yolunu gözlediği kişi hiçbirinden inmemiş de olsa, hâlâ yitirilmemiş umutlarla dolu gözleriyle trene bakıyordu. Belki köpek kalbi ara sıra onu

yarı yolda bırakıyor olabilirdi, çünkü yaşlanmıştı. O yüzden trenleri uğurlarken artık daha da çok üzülüyordu. Başı eğik, kuyruğu düşmüş bir vaziyette bu gelen treni de karşılamaya gitti.

Trenden bir yolcu indi… Uzun boylu, teğmen üniforması giymiş, hafif aksak ama oldukça cesur bir ifadeyle yürüyen genç bir erkekti bu. Bronz bir yüzü ve alnını çevreleyen saçlarının arasında birkaç kır tel vardı. Yeni gelen istasyon memuru ona tedirgin bir ifadeyle baktı. Adam asker üniformalı kişilerin trenden indiğini görmeye alışıktı, hatta bazıları çok coşkulu kalabalıklarca karşılanıyordu. Ama hiçbiri bu genç adam gibi sessizce gelmemişti. Bu genç adamın yüzünde memurun dikkatini çeken belirgin bir ifade vardı. Onun kim olduğunu merak etti.

Sarı-siyah çizgili köpek koşarak memurun yanından geçti. İhtiyar Dog Monday miydi bu? Hani romatizması olan Dog Monday? Buna asla inanamazdı. Dog Monday sevinçten deliye dönmüş, genç bir köpek gibiydi şu an.

Hayvan boğazını yırtar gibi sevinçle havlayarak uzun boylu askerin üzerine atladı. Sonra kendini yere atıp sahibine sevinçle hoş geldin dedi. Derken askerin bacağına tırmanmaya çalıştı. Minik bedenini parçalayacak kadar heyecanlı görünüyordu. Askerin botlarını yalamaya başladı. Teğmen dudağında bir gülümseme, gözlerinde yaşlarla eğilip hayvanı yerden aldı ve Dog Monday başını teğmenin omzuna yaslayıp, güneşten yanmış boynunu yaladı. Hayvan havlamakla ağlamak arasında garip sesler çıkartıyordu.

İstasyon memuru Dog Monday'in hikâyesini duymuştu. Artık bu dönen askerin kim olduğunu biliyordu. Dog Monday'in uzun bekleyişi sona ermişti. Jem Blythe eve dönmüştü.

Rilla bir hafta sonra günlüğüne, "*Hepimiz çok mutlu ve çok minnettarız*," diye yazdı. "*Gerçi Susan hâlâ kendine gelemedi ve sanırım asla da gelemeyecek. Tam akşam yemeğini hazırlarken karşısında aniden beliren Jem'i görünce yaşadığı şoku atlatamadı. Susan'ın kilerden mutfağa deli gibi koşup geldiği o anı asla unutmayacağım. En güzel yemekleri yaptı ama biz tek lokma yiyecek halde değildik. Jerne bakmaktan hiçbirimiz bir şey yiyip içemedik. Annem gözlerini üzerinden ayırırsa Jem kaybolur diye korkuyordu sanki. Jem'in geri dönmesi harika bir şey! Ve tabii küçük Dog Monday'in de… Bir an olsun Jem'in yanından ayrılmıyor. Yatağının ucunda uyuyor, yemekte yanına oturuyor. Hatta pazar günü Jem'le birlikte kiliseye gidip yanına oturmak istedi. Ama ayakucunda uyuyakaldı. Törenin tam ortasında uyandığında, Jem'i tekrar karşılaması gerektiğini hissetmiş*

olacak ki arka arkaya birkaç kez havladı. Jem onu kucağına alana dek de susmadı. Ama hiç kimse ona kızmadı. Duanın ardından Bay Meredith gelip onu sevdi. 'Nerede olursa olsun sadakat ve sevgi çok kıymetli şeylerdir. Bu küçük köpeğin sevgisi de bir hazine gibi, Jem,' dedi.

Bir gece Gökkuşağı Vadisi'nde Jem'le konuşurken, ona cephede hiç korkup korkmadığını sordum.

Jem güldü.

'Korkmak mı? Her ne kadar geçmişte korktuğu zamanlarda Walter'a güldüysem de, cephede binlerce kez korktum… Korkudan ödüm koptu. Fakat biliyor musun, Walter cephede hiç korkmadı. Zaten onu gerçekler değil kendi hayal gücü korkuturdu. Albayı bana, onun tugaydaki en cesur asker olduğunu söyledi. Rilla, eve dönene kadar Walter'ın öldüğünü hiç anlayamamışım. Onu ne kadar çok özlediğimi bilemezsin. Sizler evde olduğunuz için bu duruma alıştınız ama benim için çok yeni bir duygu. Biz Walter ile büyüdük, onunla sadece kardeş değil çok iyi iki dosttuk. Şimdi çocukken çok sevdiğimiz bu eski vadiye dönünce, onu bir daha asla göremeyecek olduğumu çok iyi anladım.'

Jem sonbaharda üniversiteye geri dönüyor. Jerry ve Carl da öyle. Sanırım Shirley de. Temmuz'da evde olmayı bekliyor. Nan ve Di öğretmenliğe devam edecekler. Faith, eylülden önce dönmeyecek. Sanırım evlenene dek o da öğretmenlik yapar çünkü Jem tıp diplomasını almadan evlenemezler. Sanırım Una Meredith, Kingsport'ta Ev İşleri idaresi kurslarına katılacak. Gertrude da binbaşısıyla evleneceği için çok mutlu. Hatta 'arsız bir mutluluk' yaşadığını söylüyor ama bence tavrı çok güzel. Durmadan dileklerinden ve geleceğe dair umutlarından söz ediyorlar. Eskisi kadar heyecanlı değiller ama şimdi çok daha mantıklı ve kararlılar. Belli ki kayıp yılları telafi etmeye niyetliler.

'Artık yeni bir dünyadayız,' diyor Jem. 'Ve eskisinden daha güzel bir dünya kurmalıyız. Bazıları işin bittiğini sansa da henüz bitmedi. Hatta daha başlamadı bile. Eski dünya yıkıldı, şimdi yeni bir dünya kurmamız lazım. Bu görev yıllarca sürecek. Yeni dünyada savaşa izin vermememiz gerektiğini anlayacak kadar çok şey gördüm. Prusyacılık fikrine ve inancına ölümcül bir yara açtık ama hâlâ ölmedi ve Almanya'da da yok olmadı. Yani eski moralimiz bize yetmez… Yepyeni bir inanç ve yepyeni bir motivasyonla işe koyulmalıyız.'*

*** Prusyacılık, temellerinin 18.yy'da atıldığı, merkezi, muhafazakâr ve ataerkil bir toplum inşa etmeyi**

hedeflemiş bir ideolojidir. Askeri hiyerarşi ve milliyetçilik idealleri ile çevrilen bu fikir akımı, Napolyon Savaşları, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'na yol açmış ve 19-20.yy'da Avrupa'nın sosyal, politik ve kültürel yapısını büyük ölçüde şekillenmiştir (e.n).

Jem'in sözlerini bu günlüğe yazıyorum çünkü 'inancımı yitirmeye' başladığım veya canımın sıkıldığı anlarda okuyup yeniden kendimi toparlamak istiyorum."

Rilla hafif bir iç çekip günlüğünü kapattı. Tam o sırada yine inancını korumakta zorlanıyordu. Kendisi hariç herkesin geleceklerini inşa etmek adına bir hedefleri, bir amaçları vardı ama Rilla'nın yoktu. Çok yalnızdı, hem de çok. Jem geri dönmüştü ama 1914 teki o güleç ağabeyi değildi artık. Üstelik o Faith'e aitti. Walter zaten hiç dönmeyecekti. Jims bile onu bırakıp gitmişti. Bir anda dünyası gözüne kocaman ve bomboş göründü. Dün gazetede eve dönen askerlerin listesini gördüğünden beri de öyle görünüyordu. Listede Yüzbaşı Kenneth Ford'un da adı vardı.

Yani Ken eve dönmüş ama ona döndüğünü yazmaya tenezzül bile etmemişti. İki haftadır Kanada'da olmasına rağmen, Rilla ondan hiç haber almamıştı. Elbette unutmuştu -tabii unutulacak bir şey yaşadılarsa- sadece el ele tutuşmuşlar, öpüşmüşler ve o anın coşkusuyla birbirlerine bir söz vermişlerdi. Hepsi bu. Çok saçmaydı. Rilla tecrübesiz ve romantik bir sersem gibi davranmıştı. Ama gelecekte daha akıllı olacak -çok daha akıllı ve mesafeli- ve erkeklere öyle hemen kendini kaptırmayacaktı.

Sanırım ben de Una ile Ev İşleri Kursuna gitsem iyi olur, diye düşündü. Pencerenin önüne gidip günbatımın altında uzanan muhteşem menekşelere ve Gökkuşağı Vadisi'ndeki yeni ağaçlara baktı. Aslında Ev işleri Kursu pek ilgisini çekmiyordu ama önlerinde inşa edilmeyi bekleyen yepyeni bir dünya vardı ve o da bir şeyler yapmalıydı.

Zil çaldı. Rilla hemen merdivenlere yöneldi. Evde başka kimse yoktu, o yüzden kapıyı Rilla'nın açması gerekiyordu ama o an hiç misafir ağırlayacak durumda değildi doğrusu. Ağır ağır aşağıya inip kapıyı açtı.

Kapıda asker üniforması içinde genç bir adam duruyordu… Uzun boylu, siyah saçlı, siyah gözlü ve kumral yanağında küçük bir yara izi olan genç bir adam. Rilla bir an ona boş gözlerle baktı. Kimdi bu?

Onu tanıyordu… Yüzü çok ama çok tanıdıktı. "Rilla-Rillam," dedi.

"Ken," diye haykırdı Rilla. Elbette bu genç adam Kendi. Ama çok daha yaşlı görünüyordu. Çok değişmişti. Yüzündeki yara, gözlerinin ve

dudaklarının kenarındaki çizgiler… Rilla'nın aklı başından gitti.

Ken kızın tereddütle uzattığı elini tuttu ve yüzüne baktı. Dört yıl önceki o sıska Rilla gitmiş, yerine bambaşka bir genç kadın gelmişti. Giderken arkasında küçük bir kız bırakan Ken, döndüğünde karşısında genç bir kadın bulmuştu. Muhteşem gözleri, dolgun dudakları, gül pembesi yanakları olan; tutku dolu, çok güzel bir kadın. Rüyalarının kadını.

"Bu benim Rilla-Rillam mı?"

Rilla heyecandan âdeta taş kesildi. Hem mutluluk hem hüzün hem korku, her türlü duyguyu bir anda yaşıyordu. Dört yıldır yüreğinde gizlediği bütün hisler bir anda yerlerinden çıkıp tüm ruhunu ele geçirmiş gibiydi. Konuşmaya çalıştı ama ilk başta sesi çıkmadı. Sonra da, "*Ebet*" diye cevap verdi.